

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Διπλωματική Εργασία

«Προσδιοριστικοί Παράγοντες του Δανεισμού των Ελληνικών
Νοικοκυριών»

Πολίτης Βίκτωρας

Τριμελής Επιτροπή

Επιβλέπων: Γεώργιος Χονδρογιάννης, Καθηγητής

Μέλη: Άννα Σαΐτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ελένη Σαρδιανού, Λέκτορας

ΑΘΗΝΑ, 2011

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ την οικογένειά μου και ιδιαίτερα την σύζυγό μου Εύα για την υπομονή και την κατανόηση που έδειξε κατά τη διάρκεια της συγγραφής αυτής της Διπλωματικής Μελέτης.

Επίσης, ευχαριστώ την μητέρα μου Βασιλική για την πολύτιμη βοήθειά της στο εμπειρικό μέρος της εργασίας.

στην Όλγα..

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τραπεζικός δανεισμός αποτελεί τη βασική πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών στην Ελλάδα. Υπολογίζεται ότι το συνολικό υπόλοιπο των υποχρεώσεων προς τα νοικοκυριά έφτασε το 40% του ΑΕΠ το πρώτο εξάμηνο του 2011. Επίσης προκύπτει ότι, πάνω από 1 στα 2 νοικοκυριά διατηρεί κάποια μορφή δανειακής σχέσης με μια ή περισσότερες τράπεζες και ότι, δεδομένης της οικονομικής ύφεσης, το ποσοστό επισφαλειών έφτασε το 10% και αναμένεται περεταίρω αύξησή του.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει τους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν τις συνθήκες δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση προηγούμενων εμπειρικών μελετών καθώς και εμπειρική έρευνα. Η εμπειρική έρευνα βασίστηκε σε διαστρωματικά δεδομένα τα οποία προήλθαν από δειγματοληπτική έρευνα σε 350 νοικοκυριά που κατοικούν μόνιμα στο νομό Αττικής, με τη χρήση ερωτηματολογίου, που πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από τα μέσα Μαΐου έως τις αρχές Ιουλίου του 2011. Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά, τις δανειακές τους υποχρεώσεις απέναντι στις τράπεζες, τα περιουσιακά τους στοιχεία και την τρέχουσα οικονομική τους κατάσταση.

Τα αποτελέσματα της εμπειρικής ανάλυσης, τα οποία προκύπτουν από την εκτίμηση τεσσάρων λογιστικών παλινδρομήσεων και μίας πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, δείχνουν ότι αρκετοί δημογραφικοί και κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες επηρεάζουν τη δανειοληπτική συμπεριφορά των καταναλωτών. Συγκεκριμένα, το εισόδημα ερμηνεύει σημαντικά τη λήψη οποιουδήποτε τύπου δανείου καθώς και την αδυναμία του κάτοχου πιστωτικής κάρτας να πληρώσει τις μηνιαίες δόσεις λόγω οικονομικών δυσκολιών. Το μορφωτικό επίπεδο του ερωτώμενου ερμηνεύει σημαντικά τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό του και την πιθανότητα να έχει καταναλωτικό δάνειο ενώ, η οικογενειακή κατάσταση ερμηνεύει τη λήψη στεγαστικού δανείου και την αδυναμία καταβολής των μηνιαίων δόσεων της πιστωτικής κάρτας. Επιπλέον, η ιδιοκατοίκηση και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επηρεάζουν τη λήψη ή μη, οποιουδήποτε τύπου δανείου ενώ, η αισιοδοξία ή η απαισιοδοξία που μπορεί να διακατέχουν τον επικεφαλής του νοικοκυριού επηρεάζουν τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που έχει στην κατοχή του καθώς και τη δυνατότητά του να πληρώσει τις δόσεις.

ABSTRACT

Bank lending is the main source of financing for businesses and households in Greece. It is estimated that the total outstanding liabilities to households reached 40% of GDP in the first half of 2011. It also shows that over 1 in 2 households maintain some form of loan agreements with one or more banks and that, given the economic downturn the precarious debt rate has reached 10% and expected further growth.

The aim of this study is to investigate those factors that shape the conditions of borrowing the Greek household. For this purpose took literature review of previous empirical studies and empirical research. The empirical research was based on cross section data derived from a sample survey of 350 households residing in Attica, using a questionnaire, conducted in the period from mid May to early July 2011. Respondents were asked to answer questions concerning demographic characteristics, their debt obligations to banks, their assets and their current financial status.

The results of empirical analysis, resulting from the estimate four logistic regressions and a multiple linear regression show that several demographic and socioeconomic factors affect the borrowing behavior of consumers. In particular, “income”, is the most influential factor that determines as taking any type of loan and the inability of the credit card holder to pay the monthly installments due to financial difficulties. The educational level of the respondent significantly affect the number of credit cards held by the household and the probability to have a consumer loan while the family situation influence obtaining mortgage and the inability to pay monthly installments of the credit card. Moreover, home ownership and financial assets affect the decision whether or not any type of loan and the optimism or pessimism that can be possessed by the head of the household affects the number of credit cards in his possession and his ability to pay the installments.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
---------------	---

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο 1: Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης

1.1. Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης σε σχέση με το δανεισμό των Ελληνικών νοικοκυριών.....	3
---	---

Κεφάλαιο 2: Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες

2.1. Ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια των νοικοκυριών.....	10
2.2. Δανεισμός σε σχέση με την κατανάλωση των νοικοκυριών.....	34
2.3. Περιοριστικοί παράγοντες του δανεισμού των νοικοκυριών.....	44

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία δειγματοληπτικής έρευνας.....	72
---	----

Κεφάλαιο 4: Το προφίλ του δείγματος

4.1. Δημογραφικά στοιχεία – κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά.....	74
4.2. Δανεισμός.....	77
4.3. Δανεισμός από πιστωτικές κάρτες.....	89
4.4. Περιουσιακά στοιχεία.....	91
4.5. Οικονομική κατάσταση.....	92

Κεφάλαιο 5: Εκτίμηση υποδείγματος παλινδρόμησης για τους προσδιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών

5.1. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης πίστωσης ή δανείων από τράπεζες, κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες.....	93
5.2. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου, των ελληνικών νοικοκυριών από τις τράπεζες.....	99
5.3. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης καταναλωτικού δανείου των ελληνικών νοικοκυριών από τις τράπεζες.....	105
5.4. Εκτίμηση υποδείγματος πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό.....	110
5.5. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δυο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών, κατά τους τελευταίους 12 μήνες.....	116

Κεφάλαιο 6: Γενικά συμπεράσματα.....	125
---	------------

Βιβλιογραφία.....	128
--------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Το ερωτηματολόγιο της έρευνας.....	131
Παράρτημα 2: Κωδικοποίηση των μεταβλητών του ερωτηματολογίου.....	139
Παράρτημα 3: Πίνακας περιγραφικών μέτρων.....	148
Παράρτημα 4: Πίνακες συχνοτήτων.....	155
Παράρτημα 5: Πίνακας περιγραφής προηγούμενων εμπειρικών μελετών σε σχέση με τον οικιακό δανεισμό.....	216

Εισαγωγή

Στις σύγχρονες αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες η επέκταση του δανεισμού του ιδιωτικού τομέα αποτελεί σημαντικό προάγγελο των επόμενων κρίσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι, η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση που βιώσαμε τα τελευταία τρία χρόνια αλλά και η πρωτοφανής εθνική δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική κρίση που βιώνουμε σήμερα στην χώρα μας, έχουν ακολουθήσει ύστερα από επέκταση του δανεισμού του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Η πίστωση στον ιδιωτικό τομέα διαχωρίζεται σε οικιακή και επιχειρηματική. Η μεταβαλλόμενη σύνθεση της ιδιωτικής πίστωσης στις τελευταίες δύο δεκαετίες, έχει δώσει αφορμή για ακαδημαϊκό και πολιτικό ενδιαφέρον όσον αφορά τις διαφορετικές επιδράσεις του οικιακού και επιχειρηματικού δανεισμού στην οικονομία.

Οι γρήγορες επεκτάσεις οικιακής πίστωσης παράγουν τις ευπάθειες που μπορούν να επιδεινώσουν μια χρηματοπιστωτική κρίση. Οι επεκτάσεις επιχειρηματικής πίστωσης μπορούν να έχουν τα ίδια αποτελέσματα αλλά η επιδείνωση μετριάζεται από τη σχετική αύξηση των κερδών των επιχειρήσεων (Büyükkarabak and Valev, 2009).

Στην παρούσα εργασία θα μας απασχολήσει ο ιδιωτικός δανεισμός και πιο συγκεκριμένα ο δανεισμός των ελληνικών νοικοκυριών.

Σύμφωνα με σχετική δειγματοληπτική έρευνα που διεξήχθη το έτος 2005 για λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος, για τη δανειοληπτική συμπεριφορά των νοικοκυριών κατά την πενταετία 2000-2004, τα τραπεζικά δάνεια προς τα νοικοκυριά αυξήθηκαν με πολύ υψηλό ρυθμό (κοντά στο 30%) και διαπιστώθηκε σημαντική διείσδυση των τραπεζών στον τομέα της οικονομίας, η οποία αποδόθηκε στην ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. το 2001 και στην προσαρμογή των βασικών επιτοκίων της Τράπεζας της Ελλάδος με τα ισχύοντα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άμεσο αποτέλεσμα της παραπάνω εξέλιξης ήταν να μειωθούν τα επιτόκια των τραπεζικών χορηγήσεων και να αποδεσμευτούν από την Τράπεζα της Ελλάδος σημαντικού ύψους κεφάλαια που ενίσχυσαν την ρευστότητα των τραπεζών. Δημιουργήθηκε έτσι, μια άνευ προηγουμένου πιστωτική επέκταση που αντανακλούσε άμεσα τον ιδιαίτερα αυξημένο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών, στους τομείς της καταναλωτικής και της στεγαστικής πίστης. Η ραγδαία αύξηση των τραπεζικών δανείων προς τα νοικοκυριά συνέβαλε

στους υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης που σημειώθηκαν εκείνη την περίοδο, δεδομένου ότι, ενίσχυσε τόσο την κατανάλωση όσο και τον κατασκευαστικό κλάδο. Οι συγγραφείς ωστόσο δεν παραλείπουν να τονίσουν τις έντονες ανησυχίες τους σχετικά με την δυνατότητα των νοικοκυριών να εξυπηρετήσουν το χρέος τους και τις οικονομικές συνέπειες που θα είχαν τυχόν φαινόμενα υπερχρέωσης, τόσο για τα ίδια τα νοικοκυριά, όσο και για την σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (Μητράκος και συνεργάτες (2005)).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι αποτελεί σημαντικό κίνητρο το γεγονός, ότι η παρούσα μελέτη πραγματοποιείται σε μια περίοδο πρωτοφανούς οικονομικής κρίσης, όπου η ελληνική οικονομία βρίσκεται υπό την επιτήρηση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission) και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF), λόγω της δανειακής σύμβασης που υπέγραψε η ελληνική κυβέρνηση το Μάιο του 2010 ύψους 110 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εντοπίσει και να καταγράψει τις διαφορετικές επιδράσεις του οικιακού δανεισμού στην ελληνική οικογένεια και να διερευνήσει τους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν τις συνθήκες δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών. Στην συνέχεια γίνεται σύγκριση με τα δεδομένα που επικρατούν σε διεθνές επίπεδο.

Για την ολοκλήρωση της εμπειρικής μελέτης πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου. Η πληθυσμιακή ομάδα στην οποία εστίασε η έρευνα αποτελείται από άτομα ηλικίας 22 έως 74 ετών που κατοικούν μόνιμα στο νομό Αττικής.

Η παρούσα διπλωματική μελέτη αποτελείται από τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιγράφει την υπάρχουσα κατάσταση και περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική προσέγγιση. Η βιβλιογραφική προσέγγιση εστιάζει σε δυο βασικές δανειοληπτικές συμπεριφορές που αφορούν, στα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια και στο δανεισμό σε σχέση με την κατανάλωση. Στη συνέχεια, γίνεται ανάλυση των βασικότερων περιοριστικών παραγόντων του δανεισμού των νοικοκυριών. Η δεύτερη ενότητα αποτελείται από την εκτίμηση οικονομετρικών υποδειγμάτων και ολοκληρώνεται με τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής έρευνας. Στην τρίτη ενότητα αναλύονται τα συμπεράσματα.

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο 1: Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης

1.1. Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης σε σχέση με το δανεισμό των ελληνικών νοικοκυριών

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα γεννιέται με την ίδρυση της πρώτης ελληνικής τράπεζας από τον Ιωάννη Καποδίστρια το 1826 με την επωνυμία «Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα». Η βασική λειτουργία της ήταν η έκδοση εντόκων ομολόγων έναντι παρεχόμενων κεφαλαίων και δεν είχε δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων. Λόγω του τόσο περιορισμένου ρόλου της η «Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα» διακόπτει τη λειτουργία της το 1835 και το 1839 ιδρύεται η Ιόνια τράπεζα, όταν τα Ιόνια νησιά ήταν υπό την Αγγλική κυριαρχία. Μετά από την απελευθέρωση των Ιονίων νήσων και την προσάρτησή τους στη Ελλάδα, η Ιονική τράπεζα, ενισχυμένη με το εκδοτικό προνόμιο συνέχισε τη λειτουργία της στην ελληνική επικράτεια έως το 1920. Άλλες τράπεζες που λειτούργησαν την εποχή εκείνη και είχαν επίσης το εκδοτικό προνόμιο ήταν, η τράπεζα Ηπείρου-Θεσσαλίας (1881) και η τράπεζα Κρήτης (1889).

Σταθμό στην ιστορική εξέλιξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος αποτελεί η ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος το 1841. Η Εθνική Τράπεζα διέθετε μια καλά οργανωμένη πίστη γιατί παράλληλα με το εκδοτικό προνόμιο που κατείχε, δρούσε και ως εμπορική τράπεζα μιας και ήταν ο κύριος τροφοδότης κεφαλαίων για τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα παρατηρείται μια έξαρση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων η οποία οφείλεται στις ευνοϊκές συνθήκες που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα μετά την επιτυχή έκβαση των Βαλκανικών πολέμων. Ο διπλασιασμός του πληθυσμού γέννησε αυξημένες ανάγκες για κατανάλωση και επενδυτική δραστηριότητα, με αποτέλεσμα να αναζητηθούν κεφάλαια και πιστωτικές διευκολύνσεις από τις τράπεζες.

Υπολογίζεται ότι το 1927 οι τράπεζες που λειτουργούσαν στην ελληνική επικράτεια ήταν περίπου 38, αριθμός δυσανάλογος με τον τότε πληθυσμό. Αυτή η δυσαναλογία σε συνδυασμό με τις οικονομικές και πολιτικές κρίσεις που ακολούθησαν, ανάγκασαν πολλές τράπεζες να αναστείλουν τη λειτουργία τους, δημιουργώντας σημαντικές οικονομικές ζημιές σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις (Λώλος Λ. (1965)).

Το 1928 ιδρύεται η Τράπεζα της Ελλάδος έχοντας ως πλεονέκτημα το αποκλειστικό εκδοτικό προνόμιο, αναλαμβάνοντας έτσι τη σταθεροποίηση του εθνικού νομίσματος και

παίζοντας έναν ρυθμιστικό ρόλο στη τραπεζική αγορά. Εκ τότε, καθιερώθηκε ένας έντονος κρατικός παρεμβατισμός στα πιστωτικά ιδρύματα που φτάνει έως τη δεκαετία του 90'.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 80' ξεκίνησε η διαδικασία απελευθέρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, το οποίο άρχισε να ακολουθεί τις μεταβολές που συντελέστηκαν στα διεθνή τραπεζικά συστήματα με κύρια χαρακτηριστικά την απελευθέρωση και την παγκοσμιοποίηση. Τα πρώτα νέα τραπεζικά προϊόντα βγαίνουν στην αγορά. Τόσο ο επιχειρηματικός όσο και ο οικιακός δανεισμός αυξάνονται θεαματικά. Όμως, η περίοδος έως το 1996 χαρακτηρίζεται από έντονο κρατικό παρεμβατισμό παρά την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, δεδομένου ότι, οι τρεις από τις πέντε μεγαλύτερες τράπεζες βρίσκονταν υπό τον κρατικό έλεγχο.

Την περίοδο 1996-2000 εμφανίζονται νέες ανταγωνιστικές τράπεζες και δημιουργείται ένα κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων. Ταυτόχρονα αυτή η περίοδος χαρακτηρίζεται από υψηλή χρηματιστηριακή άνοδο που αύξησε περεταίρω τα κέρδη των τραπεζών. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Λουκά Παπαδήμου για το έτος 1997 ο ρυθμός ανόδου των τραπεζικών δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα βρισκόταν στο 16,3%.

Οι εξελίξεις στη χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα κατά το έτος 1998 απασχόλησαν ιδιαίτερα την Τράπεζα της Ελλάδος εξαιτίας των επιπτώσεων που θα μπορούσαν να έχουν στον πληθωρισμό. Έτσι, λήφθηκαν έκτακτα μέτρα ώστε να συγκρατηθεί ο ρυθμός της αύξησης των δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα στο 12%, δεδομένου ότι, ο δωδεκάμηνος ρυθμός ανόδου των καταναλωτικών δανείων υπερέβαινε σταθερά το 30% ενώ, τα στεγαστικά δάνεια αυξάνονταν κοντά στο 20%.

Το έτος 2000 ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης των εγχώριων τραπεζών προς τον ιδιωτικό τομέα έφτασε το 27,1% (Δεκέμβριος, 2000). Αυτό οφειλόταν, σύμφωνα με την τότε ετήσια έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2000, στην ταχύτερη αύξηση τόσο των δανείων σε δραχμές όσο και των δανείων σε συνάλλαγμα. Ωστόσο, η πιστωτική επέκταση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προς τον ιδιωτικό τομέα, για το έτος 2001, παρέμεινε στα ίδια υψηλά επίπεδα (24,8%).

Η πιστωτική επέκταση των τραπεζών προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά επιβραδύνθηκε και κυμάνθηκε στο 16,9% το έτος 2002. Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Νικόλαος Γκαργκάνας, στην ετήσια έκθεσή του αναφέρει ότι οι πολύ υψηλοί ρυθμοί αύξησης των καταναλωτικών δανείων τα τελευταία χρόνια οφείλονται κυρίως στο ότι, το συνολικό ύψος

των δανείων αυτών είναι ακόμη σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με το εθνικό εισόδημα, στη σημαντική αύξηση των επιτοκίων και στον έντονο ανταγωνισμό που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των τραπεζών για την προώθηση προϊόντων καταναλωτικής πίστης.

Το έτος 2004 ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά αντιστοιχεί στο 31,2%. Αντίστοιχα, το συνολικό ποσό που δαπανήθηκε από τα νοικοκυριά για την πληρωμή τόκων (Για στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια) ως ποσοστό του ΑΕΠ του 2004 εκτιμάται στο 2,8%, αλλά όπως επισημαίνει ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, το ποσοστό αυτό παραμένει ακόμη σε σχετικά χαμηλό επίπεδο σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ, ο οποίος διαμορφώθηκε στο 4,7% το έτος 2003.

Ο ρυθμός της αύξησης των δανείων προς τα νοικοκυριά διατηρήθηκε το 2005 σε επίπεδο που υπερέβη κατά πολύ τον ρυθμό της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Ποιο συγκεκριμένα, η πιστωτική επέκταση διαμορφώθηκε στο 38% έναντι του 31,2% που ήταν το 2004. Ωστόσο, το ποσοστό του 38% παρέμεινε ακόμη χαμηλότερο από εκείνο του μέσου όρου της ευρωζώνης το οποίο κυμάνθηκε στο 52%.

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών επιταχύνθηκε και έφτασε το ποσοστό του 21,3% το τελευταίο τρίμηνο του έτους 2006, από το 20,1% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2005. Όμως, ο ρυθμός αύξησης της χρηματοδότησης των νοικοκυριών παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση αν και παρέμεινε σε σχετικά υψηλό επίπεδο. Η διατήρηση του ρυθμού αύξησης της χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα σε σχετικά υψηλό επίπεδο, είχε ως αποτέλεσμα οι συνολικές υποχρεώσεις του προς τις εγχώριες τράπεζες να αντιστοιχούν στο 91,9% του ΑΕΠ στο τέλος του έτους 2006 έναντι 82,8% στο τέλος του έτους 2005.

Το έτος 2007 ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών προς τα νοικοκυριά συνέχισε την πτωτική τάση που ξεκίνησε από τις αρχές του 2006. Η εξέλιξη αυτή, σύμφωνα με την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, αποδίδεται σε τρεις παράγοντες, (i) την υποχώρηση του ρυθμού αύξησης των καταναλωτικών και επενδυτικών δαπανών των νοικοκυριών, (ii) την – περιορισμένη – αύξηση των επιτοκίων δανεισμού από τα ιστορικά χαμηλά επίπεδα τους, (iii) στη σταδιακή ωρίμανση της αγοράς δανείων προς τα νοικοκυριά καθώς η δανειακή τους επιβάρυνση αυξάνεται. Ειδικότερα ως προς τον τελευταίο παράγοντα, ο ρυθμός αύξησης της χρηματοδότησης των νοικοκυριών, παρά την επιβράδυνσή του, παρέμεινε σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο (Το υψηλότερο μεταξύ των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης με εξαίρεση τη Σλοβενία).

Το έτος 2008 υποχωρεί περεταίρω ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης τόσο προς τις επιχειρήσεις όσο προς τα νοικοκυριά. Η παραπάνω εξέλιξη αποδίδεται στις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην πραγματική οικονομία και στις δυσμενείς προβλέψεις για την οικονομική δραστηριότητα στο μέλλον. Επιπλέον, ενισχύεται η αβεβαιότητα των νοικοκυριών για τα μελλοντικά τους έσοδα καθώς και των τραπεζών για τη διατήρηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών τους. Σημειώνεται ότι, στο τετράμηνο από το Νοέμβριο του 2008 έως τον Φεβρουάριο του 2009 περιορίστηκαν οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα προς τις τράπεζες περίπου κατά 30%, έναντι της αντίστοιχης περιόδου νωρίτερα, ενώ ο λόγος της καθαρής ροής χρηματοδότησης προς τις νέες καταθέσεις περιορίστηκε ακόμη περισσότερο (από 142% σε 32%). Είναι προφανές λοιπόν ότι οι εγχώριες τράπεζες, ακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις, περιόρισαν την μόχλευση τους.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης των εγχώριων τραπεζών προς τον ιδιωτικό τομέα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) κυμάνθηκε στο 4,5% το Δ' τρίμηνο του 2008. Παρατηρείται επίσης περιορισμός, τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς των τραπεζικών πιστώσεων. Από την πλευρά της ζήτησης, η αναβολή των επενδυτικών σχεδίων των επιχειρήσεων, η μείωση των πωλήσεων και της παραγωγής κατά τη διάρκεια του έτους 2009, η επιδείνωση των προσδοκιών των νοικοκυριών, η αβεβαιότητα για την εξέλιξη του εισοδήματός τους και η επιφυλακτικότητα τους για τις προοπτικές στην αγορά ακινήτων, περιόρισαν την διάθεση των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών να αναλάβουν περεταίρω δανειακές υποχρεώσεις. Από την πλευρά της προσφοράς, η αύξηση των επισφαλών δανείων και οι προβλέψεις για περεταίρω επιδείνωση της οικονομικής δραστηριότητας οδήγησαν τις τράπεζες σε υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων και όρων χρηματοδότησης.

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα ήταν για πρώτη φορά μηδενικός το Δεκέμβριο του 2010 σε σχέση με το 4,1% το Δεκέμβριο του 2009. Η σημαντική μείωση του ετήσιου ρυθμού μεταβολής του υπολοίπου της χρηματοδότησης του εγχώριου ιδιωτικού τομέα το έτος 2010 και η διαμόρφωσή του σε αρνητικό επίπεδο για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2011 (-0,2%) και στη συνέχεια το Φεβρουάριο του 2011 (-0,3%), αντανakλά την υποχώρηση που συνέχισε να σημειώνει ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος στην ετήσια έκθεση του 2010 αναφέρει χαρακτηριστικά ότι ο ετήσιος ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα, ήταν ελαφρά αρνητικός τον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο του 2010 και αναμένεται να παραμείνει σε αρνητικά επίπεδα στη διάρκεια του 2011. Αυτό οφείλεται σε παράγοντες που συνδέονται τόσο με τη ζήτηση όσο και με την προσφορά δανείων.

Η εξασθένηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων περιορίζουν τη δυνατότητα πρόσβασής τους σε δανεισμό. Από την πλευρά της προσφοράς δανείων, δεδομένου ότι οι ελληνικές τράπεζες έχουν σχεδόν αποκλειστεί από τις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων, έχουν περιορίσει το δανεισμό. Σ' αυτό έχει συμβάλει και η σημαντική μείωση των καταθέσεων που καταγράφηκε το 2010 και οφείλεται αφενός στην αυξημένη αβεβαιότητα και αφετέρου στην ανάγκη των καταθετών να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις τους (Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2010).

Στον πίνακα 1.1 παρουσιάζεται η εξέλιξη του ετήσιου ρυθμού μεταβολής της χρηματοδότησης του εγχώριου ιδιωτικού τομέα από τις τράπεζες και αφορά την περίοδο από το Δ' τρίμηνο του 2007 έως τον Φεβρουάριο του 2011.

Πίνακας 1.1.: Χρηματοδότηση προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2007	2008	2009	2010						2011	
	δ'τρι/νο	δ'τρι/νο	δ'τρι/νο	Δεκ.	δ'τρι/νο	δ'τρι/νο	δ'τρι/νο	δ'τρι/νο	Δεκ.	Ιάν.	Φεβ.
Χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα	21,7%	18,3%	4,4%	4,1%	3,8%	3,0%	2,0%	0,8%	0,0%	-0,2%	-0,3%
Στεγαστικά δάνεια	23,3%	13,4%	3,9%	3,7%	3,6%	3,1%	1,7%	0,4%	-0,4%	-0,7%	-1,1%
Καταναλωτικά δάνεια	22,6%	18,4%	2,4%	2,0%	1,4%	0,3%	-1,2%	-2,9%	-4,2%	-4,1%	-4,2%

Πηγή: www.bankofgreece.gr

Σύμφωνα με το μηνιαίο δελτίο του μήνα Μάρτιου του 2011 που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, στην ευρωζώνη, ο ρυθμός αύξησης των δανείων προς τις επιχειρήσεις επανήλθε σε θετικά επίπεδα και διαμορφώθηκε στο 0,4% τον Ιανουάριο του έτους 2011, έναντι του ποσοστού -0,2% τον Δεκέμβριο του έτους 2010 ενώ, ο ρυθμός αύξησης των δανείων προς τα νοικοκυριά ενισχύθηκε περαιτέρω φτάνοντας το ποσοστό 3,1% έναντι του 2,9% τους αντίστοιχους μήνες. Στον Πίνακα 1.2 παρατίθενται στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που περιγράφουν το ρυθμό της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών στα νοικοκυριά της ευρωζώνης για τους μήνες Απρίλιο έως και Ιούλιο του 2011.

Πίνακας 1.2.: Ο ρυθμός ανάπτυξης της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών στα νοικοκυριά της ευρωζώνης

2011	Καταναλωτικά δάνεια	Στεγαστικά δάνεια	Λοιπά δάνεια	Σύνολο δανείων
Απρίλιος	-0,7%	4,5%	1,8%	3,4%
Μάιος	-0,8%	4,4%	2,1%	3,4%
Ιούνιος	-1,8%	4,3%	2,5%	3,2%
Ιούλιος	-2,1%	3,9%	2,7%	3,0%

Πηγή: www.ecb.int

Η ραγδαία επέκταση του ιδιωτικού δανεισμού στη χώρα μας κατά τις τελευταίες δυο δεκαετίες, σε συνδυασμό με τον δημόσιο υπερδανεισμό των προηγούμενων τριάντα ετών, δημιούργησαν ένα εκρηκτικό μείγμα με σοβαρότατες κοινωνικοοικονομικές συνέπειες. Μια από τις άμεσες συνέπειες της προαναφερθείσας κατάστασης είναι ότι οι τράπεζες περιόρισαν στο ελάχιστο την παροχή κάθε μορφής δανείου στον ιδιωτικό τομέα. Αυτή η εξέλιξη σε συνδυασμό με την περικοπή των εισοδημάτων των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα αλλά και την αύξηση του ποσοστού ανεργίας, στο 15.1% τον Ιανουάριο του 2011 και στο 16% τον Ιούνιο του 2011 (ΕΛ.ΣΤΑΤ), περιόρισε δραματικά την ρευστότητα στην αγορά, υποχρεώνοντας μεγάλο αριθμό νοικοκυριών να μην είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις.

Συμφώνα με το Κέντρο Προστασίας Πολιτών (ΚΕ.Π.ΚΑ), το 4 τετράμηνο του 2011 το ποσοστό των αιτημάτων που αφορούσε τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά άγγιξε το 47,43% και αποτέλεσε με διαφορά το πρώτο θέμα ενδιαφέροντος. Τα αιτήματα στην πλειοψηφία τους αφορούσαν πληροφορίες σχετικά με την διαδικασία ένταξης του δανειολήπτη στο Νόμο 3869/2010 περί υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων.

Όπως τονίζει η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή στην προσπάθειά της να ενημερώσει τους καταναλωτές για το τί θα πρέπει να προσέχουν σε σχέση με τα τραπεζικά προϊόντα, «Οι σχέσεις του καταναλωτή με τις τράπεζες είναι πλέον ένα ζήτημα που ξεφεύγει από τις συνηθισμένες διαστάσεις μιας απλής συναλλαγματικής σχέσης μεταξύ προμηθευτή και καταναλωτή». Δεδομένου ότι, τα τραπεζικά ζητήματα κερδίζουν συνεχώς χρόνο και χώρο στην ατζέντα ενημέρωσης και δημόσιας συζήτησης, είτε στα μέσα ενημέρωσης, είτε στο κοινοβούλιο, είτε σε συζητήσεις φορέων και οργανώσεων, η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή έχει αναλάβει πρωτοβουλίες όπως:

- Η θεσμοθέτηση, υπό προϋποθέσεις, του ακατάσχετου κατοικίας δανειολήπτη για χρέη έως 10.000 ευρώ από πιστωτικές κάρτες ή καταναλωτικά δάνεια
- Η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση που περιλαμβάνονται σε συμβόλαια όροι που, έχουν κριθεί καταχρηστικοί με αμετάκλητες δικαστικές αποφάσεις
- Η συμμετοχή στην κατάρτιση της ευρωπαϊκής οδηγίας για την καταναλωτική πίστη
- Η διεκπεραίωση καταγγελιών που φτάνουν στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή
- Η συνεργασία με την Ένωση Καταναλωτών, το Συνήγορο του Καταναλωτή και την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και η διαρκής ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού

Κεφάλαιο 2: Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες

Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθενται οι προηγούμενες εμπειρικές μελέτες σε σχέση με τους προσδιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των νοικοκυριών. Ποιο συγκεκριμένα, αναλύονται μελέτες που αφορούν σε τρεις βασικές δανειοληπτικές συμπεριφορές:

1. Ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια των νοικοκυριών
2. Δανεισμός σε σχέση με την κατανάλωση των νοικοκυριών
3. Περιοριστικοί παράγοντες του δανεισμού των νοικοκυριών

2.1. Ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια των νοικοκυριών

Σε αυτή την ενότητα εξετάζονται οι παράγοντες εκείνοι που προτρέπουν ή αποτρέπουν ένα νοικοκυριό να προχωρήσει στη λήψη στεγαστικού δανείου. Τα κύρια χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν ένα στεγαστικό δάνειο από τα άλλα είδη δανείων είναι η μεγάλη χρονική διάρκεια, το σχετικά χαμηλό επιτόκιο και η απαραίτητη χρήση προσημείωσης.

Η διάρκεια ενός στεγαστικού δανείου στην Ελλάδα κυμαίνεται μεταξύ 10-40 ετών. Όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια αποπληρωμής τόσο υψηλότερο είναι το τελικό ποσό το οποίο θα πληρώσει συνολικά ο δανειολήπτης και ταυτόχρονα, τόσο χαμηλότερη η δόση.

Το επιτόκιο των στεγαστικών δανείων είναι κατά κανόνα το χαμηλότερο όλων των άλλων επιτοκίων του ιδιωτικού δανεισμού. Μια σημαντική απόφαση που καλείται να λάβει ο δανειολήπτης πριν τη σύναψη δανειακής σύμβασης είναι το είδος του επιτοκίου. Υπάρχουν δύο είδη, το σταθερό και το κυμαινόμενο επιτόκιο. Το κυμαινόμενο επιτόκιο είναι χαμηλότερο από το σταθερό, ωστόσο αν ο δείκτης με τον οποίο είναι συνδεδεμένο το επιτόκιο (euribor, επιτόκιο EKT) μεταβληθεί τότε και το επιτόκιο δανείου θα μεταβληθεί αντίστοιχα αλλάζοντας τη μηνιαία δόση αποπληρωμής. Αυτό σημαίνει ότι η δόση μπορεί είτε να μειωθεί είτε να αυξηθεί ανάλογα με τη διεθνή συγκυρία. Ένα επιπλέον θετικό χαρακτηριστικό του κυμαινόμενου επιτοκίου είναι ότι μια ενδεχόμενη πρόωρη εξόφληση του στεγαστικού δανείου, τις περισσότερες φορές, δεν επιφέρει κάποια ποινή. Το σταθερό επιτόκιο εξασφαλίζει στο δανειολήπτη ένα συγκεκριμένο ποσοστό επιτοκίου για όλη τη διάρκεια αποπληρωμής του στεγαστικού δανείου. Συνήθως το προτιμούν οι ιδιώτες που επιθυμούν να κάνουν έναν πιο σταθερό προγραμματισμό ακόμη κι αν η μηνιαία δόση είναι υψηλότερη από αυτή που θα προσέφερε ένα δάνειο με σταθερό επιτόκιο (www.moneyexpert.gr).

Τέλος, η απαραίτητη χρήση προσημείωσης αποτελεί έναν από τους πλέον διαδεδομένους τρόπους εξασφάλισης μιας απαίτησης, λόγω της ευελιξίας που προσφέρει. Η πρακτική σημασία της εγγραφής προσημείωσης έγκειται στο γεγονός ότι εξασφαλίζει στον δανειστή να απαιτήσει την κυριότητα του ακινήτου για το οποίο έχει χορηγήσει δάνειο, σε περίπτωση που ο δανειζόμενος προσβάλει τους όρους της δανειακής σύμβασης.

Ένα σημαντικό στάδιο πριν την απόφαση λήψης στεγαστικού δανείου από το νοικοκυριό, είναι η άντληση πληροφορήσης και συμβουλών όχι μόνο σε σχέση με τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν αλλά και με τις γενικότερες κοινωνικοοικονομικές συνέπειες που μπορεί να έχει μια τέτοια απόφαση στην ομαλή εξέλιξη της οικογένειας.

Σύμφωνα με την Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, εκείνο που τις περισσότερες φορές αναδεικνύεται, είναι ότι, παρά τη μεγάλη προσφορά τραπεζικών προϊόντων αλλά και την έντονη διαφημιστική δραστηριότητα από τη μεριά των τραπεζών, οι καταναλωτές αντιμετωπίζουν ένα σοβαρό έλλειμμα ενημέρωσης.

- Δεν γνωρίζουν ή δεν κατανοούν βασικούς τραπεζικούς όρους
- Αδυνατούν να παρακολουθήσουν και να καταλάβουν κρίσιμες πληροφορίες που περιέχονται στα περιβόητα «ψιλά γράμματα» των συμβολαίων
- Παρεξηγούν ή παραπλανούνται από κάποιες προωθητικές ενέργειες τραπεζικών προϊόντων (www.efpolis.gr)

Οι Hartaska and Gonzalez-Vega (2006), σε έρευνα που πραγματοποίησαν σε έξι πολιτείες των Η.Π.Α. ερεύνησαν την αποπληρωμή του ενυπόθηκου δανείου ως επιλογή από τους συμβουλευμένους και τους μη συμβουλευμένους οφειλέτες. Η αποπληρωμή (put) είναι επιλογή και οφείλεται σε βαθύτερα αίτια όπως και η εμπρόθεσμη πληρωμή (call), που οι οφειλέτες αναλαμβάνουν προκειμένου να αυξήσουν τον πλούτο τους. Δεδομένου ότι με την άσκηση μιας επιλογής ο οφειλέτης σταματά μια άλλη, ο βαθμός στον οποίο μια επιλογή είναι συμφέρουσα έχει επιπτώσεις στην άσκηση της άλλης. Παραδείγματος χάριν, οι οφειλέτες που προσδοκούν ότι η επιλογή (call) μπορεί να έχει αξία, στο μέλλον, δεν μπορούν να ασκήσουν την επιλογή (put) ακόμη κι όταν είναι συμφέρουσα. Δηλαδή η πιθανότητα της επιλογής (put) είναι μια συνάρτηση του βαθμού στον οποίο η επιλογή (call) είναι συμφέρουσα. Η εμπειρική ανάλυση περιλαμβάνει σαν αντιπροσωπευτικές ερμηνευτικές μεταβλητές την αξία, τόσο της επιλογής (put) όσο και της επιλογής (call).

Τα δεδομένα αποτελούνται από δείγμα 233 δανείων από ένα σύνολο 909, τα οποία πραγματοποιήθηκαν στην περίοδο 1992-1995 (Συλλογή δεδομένων το 2000). Η μέθοδος στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων είναι η πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι εκείνοι που έκαναν χρήση του προγράμματος παροχής πιστωτικών συμβουλών είχαν το χαμηλότερο κίνδυνο μη αποπληρωμής, και ότι οι οφειλέτες ανταποκρίνονταν στα οικονομικά κίνητρα και επέλεξαν με αποτελεσματικότητα, είτε να παραμένουν είτε να προεξοφλούν το δάνειο όταν του συνέφερε. Επιπλέον, η παροχή πιστωτικών συμβουλών βελτίωσε το επίπεδο της οικονομικής αντίληψης των πελατών χαμηλού εισοδήματος από τη στιγμή όπου οι ενημερωμένοι οφειλέτες είχαν λιγότερες απώλειες από τους μη ενημερωμένους.

Η εξαρτημένη μεταβλητή που μετρά τον κίνδυνο της μη αποπληρωμής της δανειακής υποχρέωσης, επηρεάζεται θετικά και στατιστικά σημαντικά από την αξία του ακινήτου σε σχέση με την αξία του δανείου. Επιπλέον, η εξαρτημένη μεταβλητή που μετρά την πληρωμή στην κανονική του διάρκεια του δανείου έχει θετικό και στατιστικά σημαντικό συντελεστή και δείχνει ότι οι χαμηλού εισοδήματος οφειλέτες είναι πιθανότερο να μην ανταποκριθούν στην δανειακή τους υποχρέωση όταν δεν είναι για αυτούς οικονομικά συμφέρουσα η επιλογή της.

Δεν προκύπτουν στοιχεία ότι η ηλικία και η οικογενειακή κατάσταση του δανειολήπτη επηρεάζουν τον κίνδυνο μη αποπληρωμής ωστόσο, ο αριθμός των εξαρτημένων μελών έχει αρνητική σχέση με τον κίνδυνο μη αποπληρωμής. Επιπλέον, οι αφροαμερικανοί δανειολήπτες, έχουν τρεις φορές περισσότερο κίνδυνο μη αποπληρωμής της δανειακής υποχρέωσης τους από τους μη αφροαμερικανούς δανειολήπτες.

Εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι τα υψηλά εισοδήματα τη στιγμή της σύναψης του δανείου συνδέονται με χαμηλότερα επίπεδα κινδύνου και υψηλούς δείκτες εξόφλησης. Η μελέτη των Hartaska and Gonzalez-Vega (2006) δείχνει ότι μόνο ο συντελεστής της μεταβλητής που μετρά το αριθμό των μηνιαίων δαπανών σαν ποσοστό επί του μηνιαίου εισοδήματος έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικός. Η καθαρή αξία του εισοδήματος τη στιγμή της σύναψης του δανείου συνδέεται με τη μείωση του κινδύνου μη αποπληρωμής και εκτιμάται ότι οι δανειολήπτες με θετική καθαρή αξία εισοδήματος έχουν μόλις 10% κίνδυνο μη αποπληρωμής του δανείου, σε σχέση με τους δανειολήπτες με αρνητική καθαρή αξία.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το ποσοστό των διαζυγίων δεν επηρεάζει την προεπιλογή. Ο συντελεστής του ετήσιου ποσοστού ανεργίας είναι στατιστικά σημαντικός μόνο στο δεύτερο μοντέλο και σε επίπεδο σημαντικότητας 10% με οριακό ποσοστό κινδύνου 2,8%.

Μελέτες έχουν δείξει ότι τα δάνεια με υψηλό LTV (συντελεστή αποπληρωμής) διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο μη εξυπηρέτησης. Οι Hartaska and Gonzalez-Vega (2006), διαπιστώνουν το αντίθετο. Αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να αντικατοπτρίζει την πρόθεση των τραπεζών να παρέχουν πρόσθετα καταναλωτικά δάνεια ώστε να επηρεάσουν το χαμηλό συντελεστή αποπληρωμής. Επίσης, ο αριθμός των συνδικαιούχων δανειοληπτών δεν φαίνεται να επηρεάζει την εξυπηρέτηση των δανείων. Επιπλέον, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, οι δανειολήπτες με δεύτερη υποθήκη έχουν σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο μη αποπληρωμής του δανείου τους.

Όταν η πληρωμή του ενυπόθηκου δανείου γίνεται καθήκον, ανάλογα με την αξία των επιλογών (put) και (call) και του δεδομένου κόστους συναλλαγής που ισχύει, ο οφειλέτης αποφασίζει, είτε να αποπληρώσει το δάνειο, είτε να παραμείνει σε αυτό. Κατά τους συγγραφείς μελλοντική πρόκληση θα ήταν να ερευνηθεί ο ακριβής μηχανισμός βάσει του οποίου η παροχή πιστωτικών συμβουλών επηρεάζει το ενυπόθηκο δάνειο ειδικώς και τη συμπεριφορά του καταναλωτή γενικώς.

Ο Moriizumi (2000), διερευνά το αν και κατά πόσον ο τρέχων πλούτος των νοικοκυριών στην Ιαπωνία επιδρά στη ζήτηση των ενυπόθηκων δανείων. Οι ιαπωνικές οικογένειες συσσωρεύουν τον πλούτο για πληρωμές σε ένα υψηλό ποσοστό. Επομένως, ο τρέχων πλούτος διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στην απόκτηση κατοικίας και άρα στο δανεισμό για τον οποίο η υποθήκη αποτελεί ένα ισχυρό χαρτί για τους αγοραστές κατοικιών.

Ο Moriizumi υπολογίζει την επίδραση του πλούτου στο ιδιωτικό ενυπόθηκο χρέος καθώς και στην απόκτηση κατοικίας, εφαρμόζοντας ένα μοντέλο όπου η ζήτηση του ενυπόθηκου χρέους παράγεται από τις αποφάσεις των αγοραστών κατοικίας και καθορίζεται μαζί με την απόκτηση κατοικίας. Χρησιμοποιεί μια ταυτόχρονη εξίσωση με την μέθοδο εκτίμησης Tobit.

Οι επιδράσεις που έχει ο πλούτος στα ενυπόθηκα δάνεια, στην πιθανότητα του δανεισμού και στην αγορά κατοικίας δεν είναι ελαστικές. Από την άλλη, μια αλλαγή στη αγορά κατοικίας επηρεάζει την ελαστικότητα της πιθανότητας δανεισμού πολύ περισσότερο από το την

ανερχόμενη υποθήκη των οφειλετών. Στεγαστικές και ιδιωτικές ενυπόθηκες αγορές, κυμαίνονται πολύ κοντά στο ποσοστό συμμετεχόντων στις στεγαστικές αγορές.

Ο ενυπόθηκος δανεισμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να χρηματοδοτήσει την κατανάλωση ή πολλές δραστηριότητες εκτός της στέγασης. Ωστόσο, τα ιαπωνικά νοικοκυριά συνήθως δεν χρησιμοποιούν ενυπόθηκα δάνεια για να χρηματοδοτήσουν άλλες δραστηριότητες εκτός από τη στέγαση. Έτσι, η ζήτηση για ενυπόθηκο χρέος παράγεται από τη ζήτηση για στέγαση.

Δεδομένου ότι υπάρχουν οφειλέτες και μη οφειλέτες, στο πρότυπό του χρησιμοποιεί τη μέθοδο εκτίμησης Tobit για να είναι αμερόληπτος. Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη την ενδογενή αξία των ακινήτων καθώς επίσης και του δείγματος, υποθέτει την ταυτόχρονη εξίσωση Tobit.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για αυτήν τη μελέτη είναι μεμονωμένα και προέρχονται από έρευνα στις συγκυριαρχίες της μητροπολιτικής περιοχής του Τόκιο (HSC) κατά την περίοδο 1988 και 1989 και πραγματοποιήθηκε από μια κτηματομεσιτική εταιρεία σε συνεργασία με το υπουργείο υποδομών. Σε αυτή την έρευνα έλαβαν μέρος περίπου 800 οικογένειες και ερευνήθηκαν σχετικά οι τιμές αγοράς, η ημερομηνία της αγοράς, το μέγεθος του σπιτιού, η οικονομική τους κατάσταση καθώς επίσης και τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά κατά τη διάρκεια της αγοράς. Για να ληφθεί το κατάλληλο μέγεθος δείγματος συγκεντρώθηκαν δύο δείγματα διατομής από το 1988 ως τον Οκτώβριο του 1989.

Οι εξαρτημένες μεταβλητές τις έρευνας είναι το σύνολο των νοικοκυριών, τα νοικοκυριά που δανείστηκαν από τον ιδιωτικό τομέα και εκείνα που δεν δανείστηκαν από τον ιδιωτικό τομέα. Η ανεξάρτητη μεταβλητή (RATE21) είναι ίση με $(r_2/rs-r_1/rs)$, (όπου (r_2) το πραγματικό επιτόκιο στεγαστικού δανείου της City Bank, (r_1) το πραγματικό επιτόκιο στεγαστικού δανείου του δημόσιου φορέα χρηματοδότησης (GHLC) και (rs) το πραγματικό επιτόκιο προθεσμιακής κατάθεσης για 3 χρόνια) και έχει αρνητική σχέση η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Ο εργαζόμενος δανειολήπτης είναι σε ελαφρώς καλύτερη θέση για να δανειστεί από το δημόσιο τομέα. Το p-value είναι σε σημαντικό επίπεδο της τάξης του 5.1%. Κάποια νοικοκυριά μπορούν να δανειστούν από τους εργοδότες τους και έτσι δεν χρειάζεται να δανειστούν από τον ιδιωτικό τομέα. Ο συντελεστής αυτής της μεταβλητής είναι αρνητικός και στατιστικά σημαντικός. Η μεταβλητή της επιφάνειας της κατοικίας από 50-75τ.μ. δεν είναι στατιστικά σημαντική ενώ η μεταβλητή από 75-125τ.μ. είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο

σημαντικότητας 5%. Το νοικοκυριό που απευθύνεται σε ακριβότερη κατηγορία ακινήτων μπορεί να δανειστεί περισσότερο από τα άλλα. Ως εκ τούτου, αναμένεται αρνητική σχέση.

Η μεταβλητή TAX που αντιπροσωπεύει την φορολογική απαλλαγή ή πίστωση του δανειολήπτη, έχει την αναμενόμενη αρνητική σχέση αλλά είναι ασήμαντη. Επίσης, το νοικοκυριό που αποτελείται από έναν νέο έως 35 ετών, δεν μπορεί να δανειστεί από το δημόσιο τομέα αλλά, το νοικοκυριό που αποτελείται από ένα νέο έγγαμο ζευγάρι μπορεί.

Η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει την αξία του ακινήτου είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% με θετικό πρόσημο και δείχνει, έναν ισχυρό δεσμό μεταξύ της αγοράς σπιτιού και του ενυπόθηκου χρέους. Μια αύξηση του συντελεστή της εκτιμώμενης τιμής σταθεροποίησης του εισοδήματος y_1 αυξάνει την αξία του σπιτιού, είναι στατιστικά σημαντική και παίρνει θετική τιμή. Η τιμή μονάδας της ιδιοκατοίκησης υπολογισμένη από την εξίσωση της μονάδας κόστους είναι στατιστικά σημαντική και παίρνει θετική τιμή.

Στην περίπτωση όπου υπάρχει έστω και ένα παιδί στο νοικοκυριό αυξάνεται η αξία του σπιτιού διότι, το ζευγάρι χρειάζεται μεγαλύτερο σπίτι. Ωστόσο, ο συντελεστής δεν είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% και έχει το αναμενόμενο πρόσημο. Στην περίπτωση όπου στο νοικοκυριό κατοικούν και γονείς της οικογένειας (γιαγιά/παππούς) η αξία του σπιτιού και πάλι αυξάνεται για τον ίδιο λόγο. Ο συντελεστής είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ένα έγγαμο ζευγάρι δίχως παιδί, ζητά χαμηλότερη χρηματοδότηση για στέγαση από εκείνο με παιδιά, όμως ζητά, μεγαλύτερη χρηματοδότηση από τους άγαμους. Ως εκ τούτου, το πρόσημο του συντελεστή είναι ασαφές.

Όσο αυξάνεται η ηλικία του αρχηγού του νοικοκυριού απαιτείται περισσότερος χώρος και ως εκ τούτου ο συντελεστής παίρνει θετικές τιμές. Ο αριθμός των μελών των νοικοκυριών έχει θετική επίδραση στην ζήτηση για στέγαση, η οποία διαπιστώνεται στο αποτέλεσμα. Ως τόσο, ο συντελεστής δεν είναι στατιστικά σημαντικός.

Δεδομένου ότι η ζήτηση ενυπόθηκων δανείων στην Ιαπωνία προκύπτει από την απόφαση στέγασης, ο εναρμονισμός μεταξύ αγοράς κατοικίας και ζήτησης στεγαστικών δανείων είναι σημαντικός. Γι αυτό, ένα περιοριστικό συμπέρασμα για μια εκτίμηση της επίδρασης του πλούτου απαιτείται.

Εξετάζεται το πώς, πολλά νοικοκυριά δανείζονται από τον ιδιωτικό τομέα και μέχρι ποιο σημείο, καθώς επίσης και τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης του ιδιωτικού

ενυπόθηκου χρέους ταυτόχρονα με τη ζήτηση για στέγαση. Τα αποτελέσματα της εκτίμησης δείχνουν ότι, η αγορά κατοικίας και η ζήτηση ενυπόθηκου δανείου σχετίζονται σημαντικά μεταξύ τους. Κατά συνέπεια, πρέπει να διεξαχθούν περιοριστικά συμπεράσματα ώστε να αναλυθεί η επίδραση του πλούτου χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα δυαδικής επιλογής Tobit.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, ο τρέχων πλούτος ασκεί αρνητική επίδραση στα ενυπόθηκα δανειακά ποσά καθώς επίσης και στην πιθανότητα δανεισμού. Αυτό το εύρημα μας δείχνει ότι οι πλουσιότερες οικογένειες έχουν μικρότερη ανάγκη να δανειστούν για αγορά κατοικίας. Επιπροσθέτως, στην αγορά κατοικίας (αξία κατοικίας), ο τρέχων πλούτος επιδρά στην πιθανότητα ενυπόθηκου δανεισμού καθώς επίσης και της ζήτησης χρέους. Και οι δύο ελαστικότητες είναι αλληλένδετες έτσι, ο αριθμός οφειλετών και το ποσό ενυπόθηκου χρέους μεταβάλλονται ανελαστικά όταν μεταβάλλεται ο πλούτος.

Το ποσό του ενυπόθηκου χρέους των δανειστών μεταβάλλεται λιγότερο ελαστικά από τον αριθμό των δανειζόμενων όταν ο πλούτος αυξάνεται. Από αυτό το εύρημα έγινε η ενδιαφέρουσα παρατήρηση ότι, ο πλούτος έχει πιο καθοριστική επίδραση στην πιθανότητα δανεισμού απ' ό,τι στο χρεωστικό ποσό. Οι περισσότεροι οφειλέτες μειώνουν ελαφρώς το ποσό του χρέους τους, αλλά μερικοί οφειλέτες παύουν να δανείζονται όταν αυξάνεται ο πλούτος τους. Εναλλακτικά, οι περισσότεροι οφειλέτες αυξάνουν ελαφρώς το ποσό χρέους τους, αλλά μερικοί μη οφειλέτες αρχίζουν να δανείζονται όταν μειώνεται ο πλούτος τους. Η ενυπόθηκη αγορά ρυθμίζεται κυρίως όχι με το ποσό χρέους οφειλετών αλλά με τον αριθμό οφειλετών όταν ο πλούτος μεταβάλλεται.

Μια αύξηση στον πλούτο μειώνει το ποσό του ενυπόθηκου χρέους ωθώντας συγχρόνως την αγορά κατοικίας, αλλά η ελαστικότητά τους δεν είναι μεγάλη. Το ποσό του ενυπόθηκου χρέους ανταποκρίνεται ελαστικά στην αγορά κατοικίας, αλλά οι μεταβολές της αγοράς κατοικίας είναι μάλλον ανελαστικές όσον αφορά τον πλούτο. Μια μεταβολή στην αγορά κατοικίας οδηγεί σε μεταβολή στην πιθανότητα του δανεισμού από τον ιδιωτικό τομέα καθώς επίσης και στο ποσό χρέους (υψηλή ελαστικότητα). Εντούτοις, η απάντηση των οφειλετών δεν είναι τόσο ελαστική, δείχνοντας κατά συνέπεια ότι στεγαστική και δανειακή αγορά αλληλεπιδρούν σε μεγάλο βαθμό μέσω του αριθμού συμμετεχόντων στην αγορά ενυπόθηκων δανείων του ιδιωτικού τομέα. Ο αριθμός των αγορασμένων κατοικιών είναι στενά συνδεδεμένος με την αγορά στεγαστικών δανείων του ιδιωτικού τομέα.

Από την άλλη, το ενυπόθηκο ποσό χρέους είναι πολύ ανελαστικό όσον αφορά το χάσμα των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Από αυτό

το γεγονός συμπεραίνεται ότι από τη στιγμή που το επιτόκιο στεγαστικού δανείου του δημόσιου τομέα είναι πολύ χαμηλότερο από αυτό του ιδιωτικού τομέα, μια μεταβολή στο επιτόκιο ενυπόθηκων δανείων δεν επηρεάζει ιδιαίτερα το ποσό ενυπόθηκου χρέους τους.

Οι Duca and Rosenthal (1994), ερεύνησαν το ενδεχόμενο τα πιστωτικά επιτόκια να διαμορφώνονται από τους δανειστές, ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα του δανειζόμενου και κατά συνέπεια με τον κίνδυνο μη αποπληρωμής. Για τις ανάγκες της έρευνας συλλέχθηκαν 4.303 ερωτηματολόγια στις Η.Π.Α. το 1983. Το μοντέλο στατιστικής ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε είναι το Probit model. Οι εξαρτημένες μεταβλητές που διερευνώνται είναι, το αν το νοικοκυριό θα λάβει δάνειο ή όχι και το αν, θα προτιμήσει ένα συμβατικό επιτόκιο ή όχι.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή του μέσου όρου του επιτοκίου επί 10, σε σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή της προτίμησης του επιτοκίου, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική αλλά και με αναμενόμενο πρόσημο και μέγεθος. Η ανεξάρτητη μεταβλητή του εισοδήματος, έχει θετική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές. Η ανεξάρτητη μεταβλητή της ηλικίας φαίνεται να έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να λάβει στεγαστικό δάνειο και θετική σχέση με την πιθανότητα να χρησιμοποιήσει ένα συμβατικό επιτόκιο. Η ανεξάρτητη μεταβλητή του επιπέδου εκπαίδευσης φαίνεται να έχει θετική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές. Η ανεξάρτητη μεταβλητή του φύλου έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να λάβει στεγαστικό δάνειο και αρνητική σχέση με την πιθανότητα να χρησιμοποιήσει ένα συμβατικό επιτόκιο. Η ανεξάρτητη μεταβλητή των φυλετικών χαρακτηριστικών φαίνεται να έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να λάβει στεγαστικό δάνειο και θετική σχέση με την πιθανότητα να χρησιμοποιήσει ένα συμβατικό επιτόκιο. Οι έγγαμοι έχουν θετική σχέση με την πιθανότητα να λάβουν νέο στεγαστικό δάνειο αλλά και με την πιθανότητα να χρησιμοποιήσουν ένα συμβατικό επιτόκιο. Η ανεξάρτητη μεταβλητή του μεγέθους του σπιτιού έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να λάβει στεγαστικό δάνειο και θετική σχέση με την πιθανότητα να χρησιμοποιήσει ένα συμβατικό επιτόκιο. Επιπλέον, η ανεξάρτητη μεταβλητή της βεβαρυσμένης πιστοληπτικής εικόνας του νοικοκυριού, έχει αρνητική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές αλλά δεν είναι στατιστικά σημαντική. Τέλος, η ανεξάρτητη μεταβλητή της ανεργίας φαίνεται να έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να λάβει στεγαστικό δάνειο και θετική σχέση με την πιθανότητα να χρησιμοποιήσει ένα συμβατικό επιτόκιο.

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της έρευνας σε συνδυασμό με τις ενδείξεις των προηγούμενων μελετών συμφωνούν με την άποψη ότι οι διάφοροι ρυθμιστικοί περιορισμοί

περιορίζουν τον ρυθμό αύξησης των επιτοκίων, αυξάνοντας παράλληλα το βαθμό λήψης στεγαστικών δανείων.

Οι Martins and Villanueva (2005), μελέτησαν τον αντίκτυπο που έχει η επιδότηση του επιτοκίου των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων στον οικιακό δανεισμό από μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά. Τα δεδομένα αποτελούνται από 18.183 ερωτηματολόγια που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 1998, 2000 και 2001 στην Πορτογαλία. Η στατιστική ανάλυση έγινε με τη μέθοδο Probit Model.

Το ποσοστό επιδότησης διαχωρίζεται σε τρεις κατηγορίες (μικρή, μεσαία και μεγάλη), οι οποίες αποτελούν τις τρεις από τις πέντε εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Οι επόμενες δύο είναι, αν το δάνειο λήφθηκε κατά την περίοδο 2000-2001 ή το 1998 και αν η κατοικία του δανειολήπτη βρίσκεται εντός τις πρωτεύουσας του νομού στον οποίο κατοικεί.

Η εξαρτημένη μεταβλητή του ποσοστού επιδότησης μεγάλης κατηγορίας, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Η εξαρτημένη μεταβλητή της μεσαίας κατηγορίας έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Της μικρής κατηγορίας έχει αρνητική σχέση. Η εξαρτημένη μεταβλητή της περιόδου λήψης του δανείου έχει θετική σχέση. Ενώ αντίθετα, εκείνη της περιοχής κατοικίας του δανειολήπτη έχει αρνητική.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή της ηλικιακής ομάδας 18-25 έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Της ηλικιακής ομάδας 25-35, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Της ηλικιακής ομάδας 45-55, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Η ανεξάρτητη μεταβλητή που αντιπροσωπεύει την γυναίκα που ζει μόνη, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, καθώς επίσης και η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει την οικογένεια με παιδιά.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή του επικεφαλής του νοικοκυριού που είναι αναλφάβητος, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Του απόφοιτου δημοτικού, έχει αρνητική σχέση, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% και του απόφοιτου λυκείου έχει θετική σχέση. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές του οικογενειακού εισοδήματος και της συγκατοίκησης με γονείς, έχουν θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% και 1% αντίστοιχα. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν την οικογενειακή κατάσταση

(μόνος, έγγαμος και χήρος), έχουν αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικές, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% για τον «μόνο» και 1% για τους υπόλοιπους. Οι μεταβλητές της επαγγελματικής κατάστασης έχουν θετική σχέση εκτός από εκείνη της ανεργίας όπου έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Συμπερασματικά, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από αρχεία της διοίκησης των επιμέρους χρεών, καθώς και τα στοιχεία της έρευνας για την εκτίμηση της επίδρασης των μεταβολών των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων στο μακροπρόθεσμο δανεισμό των νοικοκυριών. Η βασική έρευνα βασίστηκε σε ένα μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα βάση του οποίου, τα επιτόκια δανεισμού επιδοτούνται για τις πληθυσμιακές ομάδες χαμηλού εισοδήματος. Η μεταρρύθμιση εισήγαγε ένα ανώτατο όριο στην τιμή του ακινήτου που θα μπορούσε να χρηματοδοτείται μέσω του προγράμματος και δημιούργησε μια ασυνέχεια στην παροχή κινήτρων για δανεισμό από συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού. Υπάρχει μια ελαστικότητα στην πιθανότητα του ενυπόθηκου δανεισμού σε σχέση με το επιτόκιο μεταξύ 1,33% και 2,8%. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, ο δανεισμός για ιδιοκατοίκηση μεταξύ των πληθυσμιακών ομάδων όπως οι νέοι και τα άτομα με σχετικά χαμηλό εισόδημα, ανταποκρίνεται στις μεταβολές του επιτοκίου. Τα προγράμματα δημόσιου χαρακτήρα που στοχεύουν αποκλειστικά στους νέους και στα σχετικά χαμηλού εισοδήματος άτομα, μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την αύξηση της πρόσβασης των ομάδων αυτών στις αγορές πίστωσης.

Οι Ferreira *et al.*, (2010), ανέλυσαν τους προσδιοριστικούς παράγοντες του γενικού δείκτη κινητικότητας σε διάστημα δύο ετών στην Καλιφόρνια των Η.Π.Α. Η ύφεση της αγοράς κατοικίας που ξεκίνησε το 2006, έχει αυξήσει τους φόβους ότι οι τοπικές κοινότητες θα υποφέρουν όσο, η κοινωνική υποστήριξη εξαντλείται και οι κατασχέσεις αναγκάζουν τους ιδιοκτήτες να μετακινηθούν. Προσεγγιστικά, περίπου 240.000 σπίτια κατασχέθηκαν από τις τράπεζες το πρώτο τετράμηνο του 2009, αριθμός περίπου τριπλάσιος από αυτόν που ίσχυε για τη ίδια περίοδο του 2007. Στην πραγματικότητα, πολλές προηγούμενες έρευνες δείχνουν ότι η πτώση των τιμών των ακινήτων ή η άνοδος των επιτοκίων, που συνήθως συνδέονται με την πτώση της αγοράς κατοικίας, μπορεί να εγκλωβίσει τους ανθρώπους στα σπίτια τους και όχι να αυξήσει, αλλά αντιθέτως να μειώσει την κινητικότητα.

Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν 6.180 ερωτηματολόγια. Η βασική εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο γενικός δείκτης κινητικότητας σε διάστημα δύο ετών. Η πρώτη ανεξάρτητη μεταβλητή είναι εκείνη των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων. Δηλαδή όταν η υποθήκη δεν καλύπτει στο σύνολό του το ποσό του στεγαστικού δανείου. Έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά

σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το μέγεθος του συντελεστή της μεταβλητής αρνητικών ιδίων κεφαλαίων δείχνει ότι ο δείκτης της «κινητικότητας δύο ετών» είναι 4% χαμηλότερος εάν υφίσταται η μεταβλητή. Αυτό είναι μόλις το 1/3 του γενικού δείκτη κινητικότητας ο οποίος υπολογίζεται στο 11,4% άρα η επίδραση είναι οικονομικά μεγάλη.

Η μεταβλητή των σταθερών (κλειδωμένων) επιτοκίων των στεγαστικών δανείων έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Ο συντελεστής της μεταβλητής των σταθερών επιτοκίων δείχνει ότι, μια διαφορά 1.000\$ πραγματικού στεγαστικού επιτοκίου ισούται με 1.4% μείωση του δείκτη κινητικότητας των νοικοκυριών με στεγαστικό σταθερού επιτοκίου, και προφανώς, ελέγχει τα αρνητικά ίδια κεφάλαια. Αυτό είναι περίπου το 12% του ποσοστού κινητικότητας έτσι, η επίδραση αυτή είναι επίσης οικονομικά σημαντική.

Το «proposition 13» είναι ένας ειδικός φόρος που αντιστοιχεί στο 1% επί της συνολικής αξίας του ακινήτου και τον επέβαλε στους αγοραστές η πολιτεία της California το 1979. Έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Τα παραπάνω αποτελέσματα μας ενθαρρύνουν ότι θα διαπιστώσουμε, μια παρόμοια επίδραση στην μεταβλητή «proposition 13». Μια διαφορά 1.000\$ στον φόρο ακίνητης περιουσίας των κατοίκων της California το χρόνο, που προέρχεται από τον «proposition 13», μειώνει το ποσοστό κινητικότητας κατά 1%.

Η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει τον νέο ιδιοκτήτη, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Ο νέος ιδιοκτήτης έχει χαμηλότερο συντελεστή κινητικότητας από τους άλλους ιδιοκτήτες. Ο συντελεστής του έγγαμου, δεν κάνει στατιστικά σημαντική πρόβλεψη του δείκτη κινητικότητας. Ο συντελεστής του έγγαμου με προοπτική να χωρίσει, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Η μετάβαση εκτός γάμου φαίνεται να επηρεάζει τον δείκτη κινητικότητας δύο φορές περισσότερο από τη μετάβαση εντός του γάμου.

Το μορφωτικό επίπεδο έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Φαίνεται ότι οι πιο μορφωμένοι ιδιοκτήτες επηρεάζουν περισσότερο τον δείκτη κινητικότητας. Η ανεξάρτητη μεταβλητή των φυλετικών χαρακτηριστικών έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Οι λευκοί είναι περισσότερο πιθανό να μετακινηθούν από τους μη-λευκούς. Το φύλο έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Οι αρσενικού

φύλου επικεφαλής των νοικοκυριών είναι λιγότερο πιθανό να μετακινηθούν σε σχέση με τις γυναίκες επικεφαλής.

Κάθε πρόσθετος χρόνος στην ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού μειώνει την πιθανότητα να μετακινηθεί έως τα πρώτα 50 χρόνια. Από εκεί και πέρα αυξάνει ξανά η πιθανότητα μετακίνησης. Το μέγεθος του σπιτιού έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Τα μεγάλα νοικοκυριά φαίνεται να μετακινούνται λιγότερο συχνά. Ο λογάριθμος του πραγματικού εισοδήματος του νοικοκυριού έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά με μεγαλύτερα εισοδήματα είναι πιο πιθανό να μετακινηθούν. Το επίπεδο της περιοχής δεν φαίνεται να επηρεάζει το δείκτη μετακίνησης.

Συμπερασματικά, τα υψηλά επιτόκια στεγαστικών δανείων σε συνδυασμό με τον έκτακτο φόρο «proposition 13» που επέβαλε η πολιτεία της Καλιφόρνια, συμβάλλουν καθοριστικά στην μείωση της κινητικότητας. Δεδομένης της υστέρησης κεφαλαίων των νοικοκυριών αυτή η κατάσταση επιδεινώνεται και η κινητικότητα φτάνει περίπου στο 35% κάτω του ορίου, με αποτέλεσμα οι πρώην ιδιοκτήτες των κατασχεμένων ακινήτων να παραμένουν σε αυτά για μεγαλύτερες περιόδους.

Οι Green and Vandell (1999), σε έρευνα που έκαναν στις Η.Π.Α. ανέλυσαν το πώς από νοικοκυριό σε νοικοκυριό, μια αλλαγή του στεγαστικού επιτοκίου και μια έκπτωση στο φόρο ακίνητης περιουσίας αλλάζει την πιθανότητα να αποκτήσει ιδιοκτησία. Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 9.209 ερωτηματολόγια για το πρώτο μοντέλο που εξετάζει την μη απόκτηση ακινήτου και 6.276 για το δεύτερο μοντέλο που εξετάζει την απόκτηση ακινήτου. Η στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι το Probit Model.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή που αντιπροσωπεύει την έκπτωση του κόστους ιδιοκατοίκησης μέσω της μείωσης του επιτοκίου έχει θετική σχέση και με τα δύο μοντέλα σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το μέγεθος της παραμέτρου αλλάζει από 0.88 έως 1.83 ανάλογα με το είδος της μεταβλητής. Αίνιγμα αποτελεί, το αρνητικό αποτέλεσμα του εισοδήματος στο 2^ο μοντέλο όμως, όταν αλληλεπιδρά με την ηλικία παίρνει θετικό πρόσημο. Η σχέση εισοδήματος-ηλικίας με τις δαπάνες στέγασης αλληλεπιδρούν όπως ήταν αναμενόμενο. Με την πάροδο των χρόνων οι δαπάνες αυξάνουν έως το 54^ο έτος της ηλικίας του επικεφαλής. Από εκεί και πέρα μειώνονται.

Η ηλικία έχει αρνητική σχέση με τις δαπάνες στέγασης. Όμως, ενώ φαίνεται να τις επηρεάζει αρκετά δεν δείχνει μονοτονική επίδραση σε αυτές. Όσον αφορά το 1^ο μοντέλο, η ηλικία έχει αρνητική σχέση. Η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει το πλήθος των μελών του νοικοκυριού έχει θετική σχέση με το 1^ο μοντέλο όμως δεν φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά την επιλογή της μη απόκτησης ακινήτου. Αντιθέτως, φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά την πιθανότητα απόκτησης ακινήτου. Η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει τα φυλετικά χαρακτηριστικά του αρχηγού του νοικοκυριού έχει αρνητική σχέση και με τα δυο μοντέλα. Οι έγχρωμοι ξοδεύουν λιγότερο από τους λευκούς όσον αφορά τις δαπάνες στέγασης, ενώ το φύλο έχει αρνητική σχέση με το 1^ο μοντέλο. Το φύλο δεν εξετάζεται για δαπάνες στέγασης. Τέλος, η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει το έγγαμο ζευγάρι έχει θετική σχέση με το 1^ο μοντέλο και αρνητική σχέση με τις δαπάνες στέγασης.

Η πρώτη παρατήρηση σχετικά με το μοντέλο της πιθανότητας μη απόκτησης κατοικίας είναι ότι το τρέχων εισόδημα από μόνο του δεν εξηγεί αυτή την απόφαση, καθώς το εισόδημα αλληλεπιδρά με την ηλικία. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η ψευδό-μεταβλητές των νοικοκυριών και του κράτους έχουν ισχυρή επιρροή. Στο ολοκληρωμένο μοντέλο βλέπουμε ότι, το chi-square test statistic της υπόθεσης, ότι όλοι οι συντελεστές του household dummies είναι ίσοι με μηδέν, ήταν ίσοι με 186, που αντιστοιχεί σε 0.01 βαθμούς της κρίσιμης τιμής 15.09. Για τις state dummies το test statistic είναι 204, που αντιστοιχεί σε 0.01 βαθμούς της κρίσιμης τιμής 76.15. Βεβαίως, αυτό είναι αναμενόμενο μιας και προηγούμενες μελέτες αναδεικνύουν την σημασία των ψευδό-μεταβλητών των νοικοκυριών ως προσδιοριστικούς παράγοντες της πιθανότητας μη απόκτησης κατοικίας.

Από τα παραπάνω, συνάγεται με σαφήνεια το συμπέρασμα ότι, η μείωση των φόρων και του στεγαστικού επιτοκίου έχουν σημαντική επίδραση στην απόφαση των νοικοκυριών για την αγορά ακινήτου στις Η.Π.Α.

Οι Archer *et al.*, (2003), εξέτασαν την πιθανότητα ύπαρξης διαφορετικών συμπεριφορών των χαμηλόμισθων νοικοκυριών σε σχέση με τα υψηλόμισθα νοικοκυριά όσον αφορά την επιλογή αποπληρωμής του στεγαστικού τους δανείου και της αναχρηματοδότησης του. Για τις ανάγκες της μελέτης συνέλλεξαν 4.208 ερωτηματολόγια για την περίοδο 1985-87, 4.203 για την περίοδο 1987-89, 4.013 για την περίοδο 1989-91, 4.335 για την περίοδο 1991-93 και 3.960 για την περίοδο 1993-95. Η έρευνα έγινε στις Η.Π.Α. και το στατιστικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε είναι η λογιστική γραμμική παλινδρόμηση.

Εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας αποτελούν, οι πέντε χρονικές περίοδοι της περισυλλογής των ερωτηματολογίων. Στην κάθε μια από αυτές περιλαμβάνονται οι χαμηλού εισοδήματος δανειολήπτες και οι μη χαμηλού εισοδήματος.

Όσον αφορά της ανεξάρτητες μεταβλητές της ωρίμανσης της υποθήκης, ένα μέρος εξ αυτών έχουν στατιστικά σημαντική σχέση. Για παράδειγμα, τα στεγαστικά ηλικίας 3-4 χρόνων είναι σαφώς πιο πιθανό να αποπληρωθούν σε σχέση με εκείνα των δύο χρόνων. Ωστόσο, δεν έχουμε ξεκάθαρη εικόνα για το συμβαίνει για τα στεγαστικά μεγαλύτερης ηλικίας. Ο συντελεστής LTV (αναλογία αξίας δανείου), έχει αρνητική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 5% στις δύο πρώτες. Αυτό, δίνει μικρή υποστήριξη στην άποψη ότι, η αύξηση της ασφάλειας για περιοριστικούς όρους, σε σχέση με το στεγαστικό δάνειο, μειώνει την πιθανότητα αναχρηματοδότησης ή και εξόφλησης του δανείου από τα υψηλού εισοδήματος νοικοκυριά. Αυτό μάλλον συμβαίνει διότι, τα υψηλού εισοδήματος νοικοκυριά κρατούν λιγότερα στεγαστικά δάνεια απ ότι του χαμηλότερου εισοδήματος. Σαν αποτέλεσμα το LTV είναι περισσότερο αρνητικό για τα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά. Η μείωση είναι, τουλάχιστον οριακά, στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% για όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Αυτό το αποτέλεσμα μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, τα μεγαλύτερα στεγαστικά δάνεια (που σχετίζονται με την αξία της κατοικίας), επιβαρύνουν τις αποπληρωμές των χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριών σημαντικά, περισσότερο από εκείνες των υψηλότερου εισοδήματος. Η αναλογία αξίας δανείου στο τετράγωνο δεν συσχετίζεται σημαντικά με καμία εξαρτημένη μεταβλητή. Αυτό, μας λέει ότι, οι επιπτώσεις αύξησης της ασφάλειας για περιοριστικούς όρους δεν είναι πολύ μη γραμμική.

Ο συντελεστής των υψηλού εισοδήματος νοικοκυριών, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικός σε όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Αυτό είναι αναμενόμενο διότι, τα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά, γνωρίζοντας ότι το επιτόκιο είναι «καθοδηγούμενο», δύσκολα το επαναδιαπραγματεύονται διότι κινδυνεύουν να μην επιτύχουν το επιθυμητό. Ωστόσο, αξίζει να διευκρινίσουμε ότι ο συντελεστής παίρνει πολύ ποιο αρνητικά πρόσημα για τα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά σε σχέση με τα υψηλότερου εισοδήματος. Ο συντελεστής της τρέχουσας αξίας του στεγαστικού σε σχέση με το μέσο εισόδημα έχει θετική και γενικώς στατιστικά σημαντική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και σημαίνει ότι, οι περιοριστικοί παράγοντες της πληρωμής μειώνουν τις αποπληρωμές με φθίνοντα ρυθμό.

Ο συντελεστής της μεταβλητής της δεύτερης υποθήκης δεν σχετίζεται με καμία εξαρτημένη και έτσι άλλωστε εξηγείται, η τάση των νοικοκυριών υψηλού εισοδήματος να

προπληρώνουν το στεγαστικό τους. Ο συντελεστής της μεταβλητής για την πρώτη ιδιοκτησία έχει αρνητική σχέση με όλες σχεδόν τις εξαρτημένες μεταβλητές αλλά δεν είναι στατιστικά σημαντική. Επίσης, ο συντελεστής της μεταβλητής του συνολικού εισοδήματος έχει αρνητική σχέση με όλες σχεδόν τις εξαρτημένες αλλά δεν είναι στατιστικά σημαντική. Όσον αφορά το συντελεστή της μεταβλητής του μισθωτού δεν έχει στατιστικά σημαντική σχέση με τις εξαρτημένες μεταβλητές. Ως τόσο, δείχνει να έχει θετική σχέση με τα υψηλού εισοδήματος νοικοκυριά και αρνητική με τα χαμηλού. Η ηλικία δεν φαίνεται να έχει στατιστικά σημαντική σχέση με τις εξαρτημένες, ως τόσο έχει αρνητική σχέση με όλες. Η πολυ-μεταβλητή κανονικής κατανομής (-2Log Likelihood statistic) είναι στατιστικά σημαντική για όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές, δείχνοντας ότι οι ανεξάρτητες μεταβλητές διαθέτουν εξηγήσιμη ισχύ.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι, η ενσωματωμένη πριμοδότηση στα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια ώστε να αντισταθμιστεί η έκθεση των επενδυτών στο ρίσκο της αποπληρωμής ή της αναχρηματοδότησης, αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο του κόστους των στεγαστικών δανείων. Δεν βρέθηκαν σημαντικά στοιχεία βάση των οποίων τα νοικοκυριά να διαφοροποιούνται στη συμπεριφορά όσον αφορά το εισόδημα τους και την δυνατότητα αποπληρωμής του στεγαστικού τους δανείου. Στην πραγματικότητα βλέπουμε ότι τα χαμηλότερου εισοδήματος νοικοκυριά δείχνουν μια πιο υπεύθυνη συμπεριφορά σε σχέση με τις διακυμάνσεις του επιτοκίου. Η λογιστική παλινδρόμηση επιβεβαιώνει την ύπαρξη ορθολογικής συμπεριφοράς σε σχέση με την δυνατότητα αποπληρωμής των νοικοκυριών. Δεν διαπιστώθηκε επίσης σημαντική διαφορά όσον αφορά τα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά σε σχέση με τα υψηλού εισοδήματος σχετικά με την απόφαση αποπληρωμής και αναχρηματοδότησης.

Η Magri (2007), αναλύει τους λόγους ύπαρξης χαμηλής συμμετοχής των ιταλικών νοικοκυριών στην αγορά δανείων καθώς επίσης και τις μεγάλες διαφορές στα δανειακά ποσά. Για τις ανάγκες της έρευνας δόθηκαν 6.334 ερωτηματολόγια. Προκειμένου να διαχωρίσει την επίδραση της ζήτησης και της προσφοράς των στεγαστικών δανείων στην αγορά στέγασης, διαχωρίστηκαν οι ομάδες των ερωτηθέντων σε εκείνες που αιτήθηκαν στεγαστικό δάνειο και σε εκείνες που τους απορρίφθηκε η αίτηση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Ιταλία και το στατιστικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε είναι το Tobit Model.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η πιθανότητα ζήτησης στεγαστικού δανείου αυξάνει με την ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού αγγίζοντας τη μέγιστη τιμή στα 30 χρόνια περίπου και πέφτοντας περίπου στο 40% έως το 53^ο έτος της ηλικίας του. Αντιθέτως, η ηλικία δεν επηρεάζει την πιθανότητα να δοθεί το δάνειο. Επιπλέον, το διαθέσιμο εισόδημα έχει θετική επίδραση στη

ζήτηση δανείων. Μετακινούμενοι από το πρώτο στο τρίτο τεταρτημόριο εισοδήματος, η πιθανότητα ζήτησης δανείου αυξάνει περίπου κατά το 1/5 της εκτιμώμενης πιθανότητας ($p=0.043$). Λόγω της αντίστροφης σχέσης, η επίδραση μιας αύξησης του εισοδήματος στην πιθανότητα ζήτησης δανείου είναι πολύ υψηλή όταν το εισόδημα είναι χαμηλό και φθίνει σε υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος. Σε χαμηλά επίπεδα εισοδήματος η οριακή χρησιμότητα κατανάλωσης είναι πολύ υψηλή. Πολύ χαμηλά επίπεδα εισοδήματος, κανονικά, συνδέονται με μεγαλύτερη εισοδηματική μεταβλητότητα, η οποία τείνει να μειώσει την πιθανότητα ζήτησης. Ως εκ τούτου, μια αύξηση του εισοδήματος αυξάνει την πιθανότητα ζήτησης δανείου. Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή του χρέους των νοικοκυριών ισχύει ότι, μικρότερη αβεβαιότητα ως προς το εισόδημα αντιστοιχεί σε μεγαλύτερο δάνειο.

Ο καθαρός πλούτος έχει μια ασθενή σημαντικότητα στην συνάρτηση ζήτησης. Επίσης, φαίνεται να είναι λιγότερο καθοριστικός παράγοντας για την απόφαση της τράπεζας να χορηγήσει το δάνειο. Μετακινούμενοι από το πρώτο στο τρίτο τεταρτημόριο του καθαρού πλούτου, το οριακά αρνητικό αποτέλεσμα στην πιθανότητα διανομής του δανείου είναι σχεδόν το μισό συγκρινόμενο με αυτό του εισοδήματος. Η χαμηλή σημαντικότητα του καθαρού πλούτου στη συνάρτηση διανομής έχει ήδη αναδειχθεί και σε προηγούμενες μελέτες. Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή του χρέους των νοικοκυριών, όσο μεγαλύτερος είναι ο καθαρός πλούτος τόσο μεγαλύτερο είναι το χρέος των νοικοκυριών.

Η πιθανότητα ζήτησης δανείου, αλλά και το μέγεθός του, συσχετίζονται με το βαθμό εκπαίδευσης που αποτελεί και εφόδιο για μελλοντικά μεγαλύτερο και πιο σταθερό εισόδημα. Από την πλευρά της προσφοράς, ως εφόδιο για μεγαλύτερο μελλοντικό εισόδημα, μειώνει την πιθανότητα μη αποπληρωμής. Ο επικεφαλής του νοικοκυριού που διαθέτει απολυτήριο λυκείου αντιμετωπίζει λιγότερες δυσκολίες στη συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών όσον αφορά τη σύμβαση του δανείου. Άρα, ο βαθμός εκπαίδευσης έχει θετική σχέση με την συνάρτηση ζήτησης. Από την άλλη μεριά, η πιθανότητα διανομής μειώνεται κατά 40% όταν ο επικεφαλής διαθέτει απολυτήριο λυκείου. Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή του χρέους των νοικοκυριών ισχύει ότι, όταν ο επικεφαλής του νοικοκυριού διαθέτει απολυτήριο λυκείου το χρέος του είναι αυξημένο σε ποσοστό 15%.

Τα ιταλικά νοικοκυριά που ζουν σε μικρές κοινότητες είναι πράγματι λιγότερο πιθανό να ζητήσουν στεγαστικό δάνειο ίσως επειδή υπάρχει αυξημένο κόστος για της τράπεζες να φτάσουν ως εκεί και έτσι υπάρχει μικρή πληροφόρηση για τα χρηματοπιστωτικά εργαλεία. Αυτή η μεταβλητή δεν είναι στατιστικά σημαντική όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή της

διανομής. Δεν αληθεύει ότι στη νότια Ιταλία η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια είναι λιγότερο ισχυρή απ' ό,τι στη βόρεια. Ως τόσο, για τα νοικοκυριά που ζουν εκεί η πιθανότητα να έχουν πιστοληπτικούς περιορισμούς είναι αυξημένη κατά 11% συγκρινόμενη με την εκτιμώμενη πιθανότητα του 9.5%. Επίσης, αποκλείοντας τις μεταβλητές περιοχής από τη συνάρτηση της ζήτησης αλλάζει οριακά η επεξήγηση της παλινδρόμησης.

Για τη μεταβλητή που αντιπροσωπεύει τον μέσο όρο του ποσού που έχει καλυφθεί από το στεγαστικό δάνειο που πρόκειται να μην εξυπηρετηθεί και το μέσο χρόνο κάλυψης για τις 20 ιταλικές περιφέρειες ισχύει ότι, μετακινούμενοι από το πρώτο στο τρίτο τεταρτημόριο του μέσου χρόνου κάλυψης του δανείου (56 και 77 μήνες αντιστοίχως για κάλυψη του δανείου), η πιθανότητα διανομής του δανείου αυξάνει κατά το $\frac{1}{4}$ της εκτιμώμενης πιθανότητας.

Η μεταβλητή που ερμηνεύει την αναλογία των «κακών» δανείων και των κανονικών σε επίπεδο περιφέρειας, σε σχέση με την συγκέντρωση των υποκαταστημάτων, δε φαίνεται να είναι στατιστικά σημαντική. Όσον αφορά τη μεταβλητή του μισθού συμπεραίνουμε ότι, το μέγεθος του δανείου αυξάνεται κατά 12% για κάθε επιπλέον μισθό στο νοικοκυριό. Τέλος, παρά την αυξημένη χρηματική μεταβλητότητα των αυτοαπασχολούμενων, έχουν περίπου 15-20% περισσότερο χρέος από τους υπαλλήλους. Τα επιτόκια αναφέρονται στον τομέα των στεγαστικών δανείων και έχουν υπολογιστεί λαμβάνοντας υπόψη την επαρχία του υποκαταστήματος, τα μόνα δεδομένα διαθέσιμα πριν το 1997. Το επιτόκιο αφορά δάνεια μεγαλύτερα των 41.317 ευρώ έως το 1995 και δάνεια μεγαλύτερα από 77.469 ευρώ μετά το 1995.

Οι Barakova *et al.*, (2003), προσέγγισαν τον δανεισμό για στέγαση από την πλευρά της ποιοτικής πίστωσης. Ενώ υπάρχει αξιοσημείωτη ποσοτική και εμπειρική έρευνα, όσον αφορά τους περιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού για την απόκτηση κατοικίας, ο κύριος στόχος αυτής της εργασίας είναι η μέτρηση της σχετικής σημασίας των περιοριστικών παραγόντων του εισοδήματος και του πλούτου σε σχέση με τα αποτελέσματα ιδιοκτησίας. Αυτό που επίσης λείπει από την βιβλιογραφία, κατά τους συγγραφείς, είναι το ποιος από τους προσδιοριστικούς παράγοντες του περιορισμού του δανεισμού έχει μεταβληθεί κατά την τελευταία δεκαετία. Μια από τις επιδιώξεις αυτής της εργασίας, είναι να ποσοτικοποιήσει την σημαντικότητα της ποιοτικής πίστωσης ως παράγοντα στην περιορισμένη πρόσβαση στην ιδιοκατοίκηση.

Οι συγγραφείς χρησιμοποιούν στοιχεία από διαστρωματικά δεδομένα του ερωτηματολογίου που διένειμε το Survey Consumer Finances (SCF) στις Η.Π.Α., για τα έτη 1989, 1995 και 1998. Από τα δεδομένα προκύπτουν πληροφορίες για τα περιουσιακά στοιχεία,

το εισόδημα, τη χρησιμοποίηση οικονομικών υπηρεσιών καθώς επίσης και ιδιοκτησιακών και δημογραφικών χαρακτηριστικών. Χρησιμοποιούνται μεταβλητές που αφορούν τον ισολογισμό στέγασης, τα χρηματοοικονομικά και ρευστά διαθέσιμα, τις μηνιαίες δαπάνες στέγασης, άλλες μηνιαίες δαπάνες, καθώς και το ποσοστό προκαταβολών κατά τη στιγμή της αγοράς της κατοικίας (για τα νοικοκυριά με στεγαστικό δάνειο). Επίσης, χρησιμοποιούνται μεταβλητές για την επαγγελματική κατάσταση, για το αν η οικογένεια ενοικιάζει ή είναι ιδιοκτήτρια του ακινήτου, για το πότε μετακινήθηκε στην κατοικία της και την πραγματική τιμή του ακινήτου. Οι δημογραφικές μεταβλητές αφορούν την ηλικία, την εκπαίδευση, την οικογενειακή κατάσταση, τα εξαρτώμενα μέλη και τα φυλετικά χαρακτηριστικά του νοικοκυριού.

Στο πρώτο στάδιο της έρευνας εκτιμάται το ποιος τελικά είναι περιορισμένος σχετικά με την αγορά κατοικίας, διαχωρίζοντας τον πλούτο, το εισόδημα και τους ποιοτικούς περιορισμούς στην πίστωση. Στο δεύτερο στάδιο εκτιμάται η επίδραση των εκτιμώμενων χρηματοοικονομικών περιορισμών στην πιθανότητα αγοράς κατοικίας.

Ο μέσος του δείκτη ιδιοκατοίκησης είναι σημαντικά χαμηλότερος από τον δείκτη ιδιοκατοίκησης του συνολικού δείγματος ο οποίος κυμαίνεται στο 60% για τα έτη 1989 και 1995 και στο 63% για το έτος 1998. Αυτό υποδηλώνει έναν περιορισμό για την ομάδα των «πρόσφατα μετακινούμενων», ειδικότερα για την ηλικιακή ομάδα των 21-50 ετών. Επίσης, παρατηρείται ότι οι υψηλές αναλογίες των νοικοκυριών που είναι εισοδηματικά περιορισμένα ή πιστωτικά περιορισμένα είναι επίσης περιορισμένα και ως προς τον πλούτο τους.

Όσον αφορά το μοντέλο των περιοριστικών παραγόντων σχετικά με την αγορά κατοικίας, το λογαριθμημένο εισόδημα και τα λογαριθμημένα περιουσιακά στοιχεία φαίνεται να είναι στατιστικά σημαντικά με θετική σχέση, όπως άλλωστε αναμενόταν. Η τιμή των ακινήτων έχει θετικό πρόσημο και είναι στατιστικά σημαντική. Άλλα χαρακτηριστικά του νοικοκυριού γενικώς, δεν είναι στατιστικά σημαντικά.

Το δεύτερο μοντέλο που εξετάζει την επίδραση των περιοριστικών παραγόντων της χρηματοδότησης στην πιθανότητα του να αποκτήσει το νοικοκυριό ιδιοκτησία, έχει θετικούς και στατιστικά σημαντικούς συντελεστές, για το λογαριθμημένο εισόδημα και για τα έγγραμα νοικοκυριά. Αυτό δείχνει ότι, τα υψηλότερου εισοδήματος έγγραμα νοικοκυριά με ή χωρίς παιδιά, είναι περισσότερο πιθανό να γίνουν ιδιοκτήτες ακινήτου σε σχέση με τα χαμηλότερου εισοδήματος και τα άγγραμα νοικοκυριά. Ο δείκτης εκτίμησης της τιμής των ακινήτων είναι θετικός και στατιστικά σημαντικός, όπως άλλωστε αναμενόταν. Αυτό είναι συνέπεια του επενδυτικού κινήτρου που έχουν τα νοικοκυριά στο να αποκτήσουν ιδιοκτησία.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, οι περιοριστικοί παράγοντες του πλούτου και του δανεισμού, αποτελούν το κλειδί για το αν κάποιο νοικοκυριό θα αγοράσει κατοικία. Οι δυο αυτοί δείκτες, όπως ήταν αναμενόμενο, έχουν αρνητική και στατιστικά σημαντική σχέση.

Οι Rosenthal *et al.*, (1991), αξιολόγησαν το κατά πόσον οι όροι πίστωσης επηρεάζουν το επίπεδο των υπηρεσιών στέγασης που λαμβάνουν οι ιδιοκατοικούντες. Η ανάλυση τους βασίζεται σε τέσσερα επιμέρους μοντέλα. Στο πρώτο μελετάται η ελαστικότητα της ενιαίας τιμής, στο δεύτερο η ελαστικότητα του ενιαίου εισοδήματος, στο τρίτο μελετάται ο συγκεκριμένος τύπος ενυπόθηκου δανείου VA (πρόκειται για δάνεια που παρέχει η αμερικανική κυβέρνηση με προνομιακούς όρους στους βετεράνους πολέμου) και στο τέταρτο μελετάται ένας διαφορετικός τύπος ενυπόθηκου προνομιακού επιδοτούμενου δανείου, ο FHA.

Το μοντέλο που αναπτύχθηκε δείχνει ότι, οι ελαστικότητες τιμής και εισοδήματος της ζήτησης για στέγαση διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των ιδιοκτητών που αντιμετωπίζουν διαφορετικά επίπεδα περιοριστικών όρων πίστωσης. Αυτή η συνθήκη εξετάστηκε, χρησιμοποιώντας στοιχεία cross-sectional από το 1980-81, συγκρίνοντας οικογένειες που κατείχαν VA και κανονικά δάνεια. Επειδή πρόκειται για ασφαλισμένα δάνεια από το κράτος, οι δανειστές αντιμετωπίζουν ένα περιορισμένο κόστος μη αποπληρωμής του δανείου και αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να επιβάλλουν ευνοϊκότερους όρους πίστωσης. Τα αποτελέσματα δείχνουν μια στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις ελαστικότητες ζήτησης στέγασης με VA δάνεια και συμβατικά ενυπόθηκα δάνεια, δείχνοντας ότι, οριακές αλλαγές στους πιστωτικούς περιορισμούς επηρεάζουν τη ζήτηση.

Οι συντελεστές για τις δημογραφικές μεταβλητές που μεσολαβούν για ετερογενής προτιμήσεις έχουν όλες τα αναμενόμενα πρόσημα και είναι περίπου σύμφωνες με τα πορίσματα προηγούμενων μελετών. Για τις ανάγκες της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν 1.381 ερωτηματολόγια στις Η.Π.Α. και το στατιστικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε είναι το Probit Model.

Όσον αφορά το λογάριθμο του ενιαίου εισοδήματος η χαμηλή εκτίμηση της εισοδηματικής ελαστικότητας μπορεί να αντανakλά δύσκολα στην επιδίωξη για μόνιμο εισόδημα. Προηγούμενοι συγγραφείς έχουν υποστηρίξει ότι η ακατάλληλη διαμόρφωση του μόνιμου εισοδήματος θα μπορούσε να υπολογίζει μεροληπτικά την εισοδηματική ελαστικότητα προς τα κάτω. Είναι επίσης πιθανό ότι για το δείγμα, η υποκείμενη αξία της εισοδηματικής ελαστικότητας του πληθυσμού θα μπορούσε να είναι χαμηλή σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό των ΗΠΑ. Ανεξάρτητα όμως από αυτό το γεγονός, δεν καταφέρνει να επηρεάσει το υπόδειγμα.

Το αν η οικογένεια είναι για πρώτη φορά ιδιοκτήτρια έχει θετική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Επιπλέον ισχύει ότι, οι ήδη ιδιοκτήτες, καταναλώνουν περισσότερο στεγαστικά δάνεια. Η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει τον επικεφαλής του νοικοκυριού ηλικίας πάνω από 55 ετών σχετίζεται θετικά με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Οι μεγαλύτερες σε ηλικία οικογένειες καταναλώνουν περισσότερο στεγαστικά δάνεια. Η μεταβλητή των εξαρτώμενων μελών έχει θετική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Οι οικογένειες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα μέλη καταναλώνουν περισσότερο στεγαστικά δάνεια. Η οικογενειακή κατάσταση έχει θετική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές συνεπώς, οι οικογένειες με έγγαμο επικεφαλής καταναλώνουν περισσότερο στεγαστικά δάνεια. Η ανεξάρτητη μεταβλητή των φυλετικών χαρακτηριστικών έχει αρνητική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Οι οικογένειες με μη λευκό επικεφαλής, καταναλώνουν λιγότερο στεγαστικά δάνεια ενώ το φύλο δεν προκύπτει στατιστικά σημαντικός ερμηνευτικός παράγοντας της κατανάλωσης στεγαστικού δανείου.

Συγκριτικά, η εκτιμώμενη ελαστικότητα στεγαστικής κατανάλωσης σε σχέση με $(1 + \pi)$ είναι 1,6. Αυτό αντιστοιχεί σε μια ελαστικότητα της στεγαστικής κατανάλωσης σε σχέση με το ποσοστό ανατίμησης (π) ίση με 0,04, γεγονός, που υποδηλώνει ότι οι οικογένειες είναι σχετικά λιγότερο δεκτικές σε αβέβαιες μελλοντικές υπεραξίες από ό, τι στα συστατικά της τιμής της κατοικίας που είναι γνωστά με σχετικά μεγαλύτερη βεβαιότητα.

Το μοντέλο VA αλληλεπιδρά σημαντικά με το εισόδημα και την τιμή. Σύμφωνα με τη μηδενική υπόθεση, ότι οι οριακές αλλαγές σε πιστωτικούς περιορισμούς δεν επηρεάζουν τη ζήτηση για στέγαση μεταξύ των ιδιωτών, ο συντελεστής σχετικά με τον διαταρακτικό όρο πρέπει να είναι ίσος με το μηδέν. Ωστόσο, η ελαστικότητα της τιμής για τα VA νοικοκυριά είναι -0,38%, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο από ό, τι για τα μη VA νοικοκυριά, ενώ ο αντίστοιχος διαταρακτικός όρος είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 7%. Αντίθετα, η εισοδηματική ελαστικότητα των VA νοικοκυριών είναι μόνο 0,015 μεγαλύτερη σε μέγεθος από εκείνη των μη VA νοικοκυριών (ο αντίστοιχος διαταρακτικός όρος για την εισοδηματική ελαστικότητα είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 12%). Συνολικά επομένως, τα αποτελέσματα από το 3^ο Μοντέλο δείχνουν ότι, ήσσονος σημασίας τροποποιήσεις των πιστωτικών περιορισμών θίγουν πιθανώς τη ζήτηση στην αγορά κατοικίας των ιδιωτών.

Το μοντέλο FHA περιλαμβάνει ένα πρόσθετο σύνολο διαταρακτικών όρων που του επιτρέπουν, η τιμή και οι ελαστικότητες εισοδήματος για τα νοικοκυριά FHA να διαφέρουν από αυτές των VA-δανείων και από τους κατόχους συμβατικών στεγαστικών δανείων. Σε αυτό το

μοντέλο, το σημείο εκτίμησης της ελαστικότητας των τιμών για τα νοικοκυριά FHA είναι 6% χαμηλότερο από αυτό των κατόχων συμβατικών στεγαστικών δανείων αλλά είναι παρόμοια με τα VA δάνεια. Αντίθετα, υπάρχει μικρή διαφορά στις εισοδηματικές ελαστικότητες. Ένα chow test μεταξύ των μοντέλων 4 και 2 απορρίπτει τη μηδενική υπόθεση ότι οι τέσσερις διαταρακτικοί όροι είναι από κοινού ίσοι με μηδέν σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, επιβεβαιώνοντας ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις ελαστικότητες ζήτησης στέγασης μεταξύ συμβατικών και ομοσπονδιακών ενυπόθηκων τίτλων.

Τα τελευταία χρόνια, συνηθίζεται σε διεθνές επίπεδο, τα νοικοκυριά να δανείζονται ή να μετατρέπουν το στεγαστικό τους δάνειο σε ξένο νόμισμα. Αυτό, τους παρέχει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα αλλά εμπεριέχει και έναν σοβαρό κίνδυνο. Όταν το νοικοκυριό δανείζεται σε ξένο νόμισμα (πχ. σε libor, ελβετικό φράγκο) προβλέπει ότι μελλοντικά το ξένο αυτό νόμισμα θα παραμείνει σε σταθερό ή ακόμη καλύτερα θα υποτιμηθεί σε σχέση με το εγχώριο νόμισμα. Μια τέτοια μεταβολή θα δημιουργήσει συναλλαγματική διαφορά και έτσι η μηνιαία δόση του δανείου θα μειωθεί αντίστοιχα. Παραμένει πάντα ο κίνδυνος το ξένο νόμισμα να υπερτιμηθεί έναντι του εγχωρίου και έτσι, να υπάρξει το αντίθετο ακριβώς αποτέλεσμα.

Οι Beer *et al.*, (2009), μελέτησαν το φαινόμενο δανεισμού σε ξένο νόμισμα στην Αυστρία. Αφορμή για την μελέτη αυτή στάθηκε το γεγονός ότι το 13% των εγχώριων στεγαστικών δανείων ήταν σε ξένο νόμισμα και πιο συγκεκριμένα σε ελβετικό φράγκο. Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 2.556 ερωτηματολόγια, τα οποία πραγματοποιήθηκαν στην περίοδο 2004 (Καλοκαίρι). Πιο συγκεκριμένα, τα 1026 από 1869 προέρχονται από τη Βιέννη ενώ τα 1530 από 2408 προέρχονται από την υπόλοιπη συνομοσπονδία. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 15 σελίδες και περιέχει 87 ερωτήσεις. Το στατιστικό μοντέλο ανάλυσης είναι η πολυωνυμική λογιστική παλινδρόμηση.

Τρεις είναι οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Η πρώτη (Α) περιγράφει το αν υπάρχει δάνειο ή όχι. Η δεύτερη (Β) περιγράφει το αν πρόκειται για στεγαστικό δάνειο ή άλλου τύπου και η Τρίτη (Γ) περιγράφει το νόμισμα βάση του οποίου έχει ληφθεί το δάνειο (Ευρώ ή ξένο).

Ανεξάρτητες μεταβλητές αποτέλεσαν ορισμένες ανοικτού τύπου ερωτήσεις. Στην ερώτηση για το αν αρέσει στο δανειολήπτη να ασχολείται με οικονομικά θέματα το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση.

Στην ερώτηση «δεν διαθέτω επαρκείς γνώσεις γύρω από οικονομικά ζητήματα – βασίζομαι αποκλειστικά και μόνο στις συμβουλές που μου παρέχει η τράπεζά μου», το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το μοντέλο (Β) έχει αρνητική σχέση και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Στην ερώτηση «από την στιγμή που έχω αποφασίσει για ένα επενδυτικό προϊόν, θέλω να ασχοληθώ με αυτό όσο το δυνατό λιγότερο – αυτό είναι δουλειά της Τράπεζας», το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση, το μοντέλο (Β) έχει αρνητική σχέση και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Στην ερώτηση «πάντα κάνω έρευνα αγοράς στα διάφορα τραπεζικά προϊόντα ώστε να καταλήξω στο πιο συμφέρον», το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση επίσης.

Στην ερώτηση «όταν επενδύω, μια υψηλή απόδοση είναι πιο σημαντική για μένα από την ασφάλεια της επένδυσης», το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Στην ερώτηση «οι τράπεζες συχνά χορηγούν δάνεια «εύκολα», δίχως δηλαδή πολλές εγγυήσεις», το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση.

Στην ερώτηση «νομίζω πως η επένδυση των αποθεμάτων εμπεριέχει υψηλό ρίσκο», το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το μοντέλο (Β) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση.

Η μεταβλητή που περιγράφει την εντοπιότητα αποτελείται από πέντε κατηγορίες με βάση την απόσταση του δανειολήπτη από τα ελβετικά σύνορα (1 = Vorarlberg, 2 = Tyrol, 3 = Salzburg-Carinthia, 4 = Upper Austria-Styria, 5 = Lower Austria-Vienna-Burgenland). Το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε

επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Το εισόδημα ταξινομείται σε είκοσι επιμέρους πεδία και το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση με στατιστική σημαντικότητα 1%. Το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Ως «πλούτος» θεωρούνται τα μικτά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ευρώ όπως, ο τρεχούμενος λογαριασμός + καταθέσεις ταμειυτηρίου, συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων για στεγαστικές δανειακές συμβάσεις + αξία των ομολόγων + αξία των αποθεμάτων συναλλάγματος + αξία των μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων (αμοιβαία κεφάλαια, ομολογιακά αμοιβαία κεφάλαια, μικτά αμοιβαία κεφάλαια, hedge funds, αμοιβαία κεφάλαια της χρηματαγοράς) + αξία των συμμετοχών σε επιχειρήσεις + συσσωρευμένη πληρωμή ασφαλιστρών ζωής. Το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση ενώ, το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Επιπλέον, το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση.

Με την ανεξάρτητη μεταβλητή της ηλικίας, το μοντέλο (Α) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και το μοντέλο (Γ) έχει θετική σχέση η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Με την ανεξάρτητη μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης, το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Η μεταβλητή που περιγράφει τον αριθμό των παιδιών στο νοικοκυριό με το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Με το μοντέλο (Β) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και με το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Η μεταβλητή του αριθμού των μελών στο νοικοκυριό έχει, με το μοντέλο (Α) θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Με το

μοντέλο (B) θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10% και με το μοντέλο (Γ) αρνητική σχέση.

Με τη μεταβλητή που περιγράφει το αν ο ερωτώμενος είναι δημόσιος υπάλληλος ή όχι το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το μοντέλο (B) έχει θετική σχέση και το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση.

Με τη μεταβλητή που περιγράφει το αν ο ερωτώμενος είναι ελεύθερος επαγγελματίας το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το μοντέλο (B) έχει αρνητική σχέση και το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Τέλος, η μεταβλητή του μορφωτικού επιπέδου με το μοντέλο (Α) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Με το μοντέλο (B) έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10% και με το μοντέλο (Γ) έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία παρατηρείται ότι, διάφοροι προσδιοριστικοί παράγοντες ερμηνεύουν τη στεγαστική κατανάλωση. Οι πιο σημαντικοί είναι κυρίως δημογραφικοί όπως το φύλο, το εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση, το μορφωτικό επίπεδο και τα περιουσιακά στοιχεία του νοικοκυριού. Όπως προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση, εκτός από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του νοικοκυριού και άλλοι παράγοντες ερμηνεύουν τη δανειοληπτική του συμπεριφορά όπως, ο βαθμός πληροφόρησης που έχει ο δανειολήπτης σχετικά με τους όρους που χορηγείται το στεγαστικό δάνειο και η ικανότητά του να αντιληφθεί την πιο συμφέρουσα επιλογή στεγαστικού δανείου σε σχέση με την οικονομική του κατάσταση. Επίσης, σημαντικοί ερμηνευτικοί παράγοντες φαίνεται να είναι το επιτόκιο δανεισμού και το ύψος της μηνιαίας δόσης του στεγαστικού δανείου.

2.2. Δανεισμός σε σχέση με την κατανάλωση των νοικοκυριών

Σε θεωρητικό αλλά και σε πολιτικό επίπεδο τα τελευταία χρόνια υποστηρίζεται η άποψη ότι η περιορισμένη πρόσβαση σε ακριβά πιστωτικά προϊόντα βοηθά τους καταναλωτές ως προς την πρόληψη υπερδανεισμού. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία πολλοί είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των νοικοκυριών ως προς την καταναλωτική πίστη όπως, τα διάφορα δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των δανειζόμενων, η πιστοληπτική τους ικανότητα, ο βαθμός της έκθεσής τους στο δανεισμό, οι προβλέψεις που έχουν για τη μελλοντική τους οικονομική κατάσταση κ.α.

Ο Zinman (2009), εξέτασε κάποιες επιδράσεις της περιορισμένης πρόσβασης στην πίστωση βραχυπρόθεσμων δανείων των νοικοκυριών, χρησιμοποιώντας δεδομένα ερωτηματολογίων σε σχέση με τους δεσμευτικούς περιορισμούς πρόσβασης στα βραχυπρόθεσμα δάνεια στην πολιτεία του Oregon στις Η.Π.Α. Το τελευταίο διάστημα ο δανεισμός μειώθηκε στο Όρεγκον σε σχέση με την Ουάσιγκτον, με τους πρώην δανειολήπτες βραχυπρόθεσμων προϊόντων να στραφούν εν μέρει σε κατώτερα υποκατάστατα όπως, υπερεναλήψεις και καθυστέρηση πληρωμών. Πρόσθετα στοιχεία δείχνουν ότι ο περιορισμός της πρόσβασης σε δανεισμό προκάλεσε επιδείνωση της συνολικής χρηματοοικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών του Όρεγκον. Συνολικά, τα αποτελέσματα της έρευνας είναι συνεπή με το γεγονός, ότι η περιορισμένη πρόσβαση δεν βοηθά τους καταναλωτές κατά μέσο όρο.

Τα δεδομένα που χρησιμοποίησε ο Zinman αποτελούνται από 1.040 ερωτηματολόγια τα οποία πραγματοποιήθηκαν μέσω τηλεφώνου σε δύο διαφορετικές περιόδους: 22/Ιουνίου/2007 – 11/Ιουλίου/2007 και 19/Νοεμβρίου/2007 – 2/Δεκεμβρίου/2007. Στην πρώτη περίοδο ανταποκρίθηκαν 1.040 άτομα και στη δεύτερη επαναληπτική περίοδο 400 άτομα εκ των 1.040. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι, η διαφορά των περιοριστικών παραγόντων της πρόσβασης στην καταναλωτική πίστη μεταξύ των δύο πολιτειών πριν και μετά τη θέσπιση του επιτοκίου.

Όπως προκύπτει από την έρευνα του Zinman, θετική και στατιστικά σημαντική σχέση με την θέσπιση του επιτοκίου στην πολιτεία του Oregon έχουν μια σειρά από ανεξάρτητες μεταβλητές όπως, τα δάνεια για αγορά προϊόντων άμεσης κατανάλωσης, οι απόφοιτοι λυκείου, τα ετήσια εισοδήματα κάτω των 20.000\$, τα δάνεια για την αγορά αυτοκινήτου κατά τους τελευταίους τρεις μήνες, η ανεργία, η συνταξιοδότηση, αυτοί που έχουν εξαντλήσει τα πιστωτικά τους όρια και καθυστερούν τις δόσεις και τέλος, αυτοί που πιστεύουν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα είναι χειρότερη στο μέλλον. Αρνητική και στατιστικά σημαντική

σχέση έχουν, η λήψη δανείου για αποπληρωμή ή πληρωμή δόσεων άλλων δανείων, η πανεπιστημιακή μόρφωση, τα ετήσια εισοδήματα που είναι μεγαλύτερα των 50.000\$, οι άγαμοι, εκείνοι που έχουν σύνδεση internet και τέλος, εκείνοι που πιστεύουν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα γίνει καλύτερη στο μέλλον.

Ο Fusaro (2008), σε μελέτη του, αναλύει την περίπτωση βραχυπρόθεσμων καταναλωτικών δανείων με δυσβάστακτους όρους και κρυμμένες υπερχρεώσεις. Ποιο συγκεκριμένα, εξετάζει την περίπτωση δανεισμού όπου ο δανειζόμενος μπορεί, είτε να πραγματοποιήσει υπερανάληση από τον τραπεζικό λογαριασμό ή το ανοικτό δάνειό του, είτε να εκδώσει επιταγή για λογαριασμό της τράπεζας χωρίς το απαραίτητο αντίκρισμα κατατεθειμένο. Στις περιπτώσεις αυτές η τράπεζα καλύπτει το ποσό, το οποίο συνήθως είναι χαμηλό και με σύντομη διάρκεια αποπληρωμής, αλλά το επιβαρύνει με ιδιαίτερα υψηλά επιτόκια. Από την ανάλυση προκύπτει ότι η μέση τιμή των «σιωπηρών» καταβληθέντων τόκων ξεπερνούν το 4,000%.

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την έρευνα αποτελούνται από 1.399 παρατηρήσεις οι οποίες έγιναν τους μήνες Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο του 2003 στις Η.Π.Α. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας χωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες. Τον δείκτη υπερανάλησης, την υπερανάληση εντός ή εκτός δείγματος, το μέγεθος της υπερανάλησης και τη διάρκεια που εκκρεμεί η υπερανάληση.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή του εισοδήματος έχει αρνητική σχέση και δεν σχετίζεται με την πιθανότητα για συχνή υπερανάληση ούτε με την διάρκειά της. Ως τόσο, σχετίζεται με το μέγεθος του ποσού υπερανάλησης δείχνοντας μας ότι τα άτομα που γράφουν μεγάλες επιταγές, αφήνουν ακάλυπτες μεγάλες επιταγές. Η ανεξάρτητη μεταβλητή της συχνότητας πληρωμής της επιταγής έχει θετική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Σε σχέση με τη διάρκεια που εκκρεμεί η υπερανάληση είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το υπόλοιπο λογαριασμού έχει με όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Η ποσότητα των επιταγών έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% για όλες τις μετρήσεις πιθανότητας ή συχνότητας υπερανάλησης. Με το μέγεθος και τη διάρκεια που εκκρεμεί η υπερανάληση, αυτή η μεταβλητή έχει αρνητική σχέση. Ενδιαφέρον είναι, όπως προκύπτει από την έρευνα, ότι τα άτομα κάνουν το ίδιο συχνά υπερανάληση ανεξάρτητα από τον αριθμό των επιταγών που κόβουν. Η χρέωση του χρήστη σχετίζεται με τον δείκτη συχνότητας και μεγέθους υπερανάλησης σε επίπεδο στατιστικής

σημαντικότητας 5%. Επίσης, η χρέωση χρήστη σχετίζεται αρνητικά με τη διάρκεια που εκκρεμεί η υπερανάληψη σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ο αποθεματικός λογαριασμός σχετίζεται αρνητικά μόνο με το μέγεθος υπερανάληψης σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Η ηλικία του δανειολήπτη σχετίζεται αρνητικά (σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%) με όλους τους δείκτες που μετρούν την πιθανότητα, τη συχνότητα και τη διάρκεια της υπερανάληψης, δε σχετίζεται όμως με το μέγεθός της. Η διάρκεια του λογαριασμού έχει αρνητική σχέση με τους δείκτες συχνότητας υπερανάληψης σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ως τόσο, δεν φαίνεται να σχετίζεται με το μέγεθος και τη διάρκεια της υπερανάληψης. Τέλος, ο κοινός λογαριασμός σχετίζεται αρνητικά με τους δείκτες συχνότητας υπερανάληψης σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% και έχει θετική σχέση με το μέγεθος σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% αλλά, δεν φαίνεται να επηρεάζεται από την διάρκεια.

Συμπερασματικά, ο συγγραφέας καταλήγει ότι η υπερανάληψη δεν είναι μια καλή πηγή χρηματοδότησης. Από τα «κρυφά» επιτόκια σύμφωνα με τις διάφορες κατηγορίες υπερανάληψης, φαίνεται το πόσο ακριβή είναι, ειδικά για τους συχνούς υπεραναλήπτες.

Οι Castranova and Hagstrom (2004), εξετάζουν τη ζήτηση για τραπεζικές πιστωτικές κάρτες αναλύοντας δεδομένα από σχετικό ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε για το σκοπό αυτό. Εκτιμούν, το πώς επιδρά η ζήτηση για πιστωτικές κάρτες στις τιμές και στο εισόδημα των καταναλωτών.

Μοντελοποιούν τη ζήτηση για πιστωτικές κάρτες σε δυο στάδια, με τους καταναλωτές που διαθέτουν πιστωτικά όρια στο πρώτο στάδιο και την υπέρβαση των πιστωτικών ορίων στο δεύτερο. Για την εκτίμηση του υποδείγματος χρησιμοποιούν τη μέθοδο Tobit. Επίσης, θέτουν τη ζήτηση για πιστωτικό όριο ως μια εξίσωση σε σύστημα δυο εξισώσεων, της προσφοράς και ζήτησης. Εκτιμούν αυτό το μοντέλο με την μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, μέσω των μεταβλητών της τιμής και του επιτοκίου. Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 3.229 ερωτηματολόγια τα οποία πραγματοποιήθηκαν στις Η.Π.Α. το 1998.

Όσον αφορά τη μέθοδο Tobit, περιλαμβάνονται δυο εξαρτημένες μεταβλητές. Η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει το σύνολο των πιστωτικών ορίων των καρτών όλων των τραπεζών και η μεταβλητή που αντιπροσωπεύει το ποσό του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο. Ως τέτοιο, θεωρείται το ποσό που παραμένει μετά την τελευταία πληρωμή του

μήνα. Όσον αφορά τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, περιλαμβάνεται η εξαρτημένη μεταβλητή που αντιπροσωπεύει το σύνολο των πιστωτικών ορίων των καρτών όλων των τραπεζών.

Το επιτόκιο των καρτών με το υψηλότερο πιστωτικό υπόλοιπο, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Η πηγή δεν αναφέρει τα επιτόκια όλων των καρτών, αναφέρει όμως, το επιτόκιο εκείνων των καρτών με το υψηλότερο πιστωτικό υπόλοιπο. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη.

Ο λογάριθμος του σταθερού οικογενειακού εισοδήματος έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Οι συγγραφείς αντιλαμβάνονται ως εισόδημα του νοικοκυριού το μόνιμο εισόδημα, δηλαδή εκείνο το οποίο παραμένει ύστερα από τις διακυμάνσεις που μπορεί να παρουσιάζει από χρόνο σε χρόνο. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο.

Ο λογάριθμος του σταθερού οικογενειακού εισοδήματος υψωμένος στο τετράγωνο έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο.

Το διαθέσιμο καθαρό ρευστό του νοικοκυριού έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Ως διαθέσιμο καθαρό ρευστό του νοικοκυριού σε όρους ρευστών περιουσιακών στοιχείων θεωρούνται οι καταθέσεις, CD's, αμοιβαία κεφάλαια, μετοχές και μικρής διάρκειας δάνεια. Αυτή η μεταβλητή δεν φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο. Επίσης, η ιδιοκατοίκηση έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο.

Η επαγγελματική κατάσταση του δανειολήπτη έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Από την έρευνα προκύπτει ότι τα αποτελέσματα εξαρτώνται σημαντικά από το αν το άτομο είναι αυτοαπασχολούμενο ή όχι. Αυτό συμβαίνει διότι, όπως φαίνεται και από την σχετική βιβλιογραφία, οι αυτοαπασχολούμενοι χρησιμοποιούν

τις πιστωτικές τους κάρτες και για επαγγελματικούς σκοπούς. Ως εκ τούτου, αλλάζει η χρήση και γι αυτό το λόγο παρατηρούμε ότι οι αυτοαπασχολούμενοι διατηρούν υψηλά πιστωτικά όρια και βεβαίως υψηλά χρέη. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο.

Η ηλικία έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο ενώ, η ηλικία υψωμένη στο τετράγωνο έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο. Επιπλέον, το φύλο έχει αρνητική σχέση η οποία είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δεν έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο.

Η οικογενειακή κατάσταση και το μέγεθος της οικογένειας δε σχετίζονται με καμία εξαρτημένη μεταβλητή. Ως τόσο, το μορφωτικό επίπεδο έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο. Αντιθέτως, η φυλετική ταυτότητα έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο.

Η επιφυλακτικότητα απέναντι στους κινδύνους έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Αυτή η μεταβλητή δε φαίνεται να έχει καμία στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη του ποσού του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο. Ένα απρόσμενο αποτέλεσμα εδώ, είναι ότι, σε σχέση με τη δεύτερη εξαρτημένη μεταβλητή του Tobit Model, που αντιπροσωπεύει το ποσό του πιστωτικού ορίου που παραμένει ανεξόφλητο, καμία ανεξάρτητη μεταβλητή δεν φαίνεται να επηρεάζεται στατιστικά και ότι οι ουσιαστικές επιδράσεις είναι πολύ μικρές. Βάση αυτών των αποτελεσμάτων, φαίνεται ότι ο δείκτης χρέους είναι περίπου σταθερός σε όλο τον πληθυσμό. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι όλοι οι συντελεστές σε σχέση με το 2SLS

μοντέλο έχουν τις ίδιες σχεδόν επιδράσεις με το Tobit μοντέλο, όσων αφορά πάντα την ανεξάρτητη μεταβλητή του συνόλου των πιστωτικών ορίων των καρτών όλων των τραπεζών.

Τέλος, η μελέτη αυτή παρουσιάζει δύο βασικά ευρήματα. Πρώτον, διαπιστώθηκε ότι η ζήτηση για πιστωτικά όρια αντιστοιχεί με «διαισθητικούς» τρόπους σε δεδομένες οικονομικές μεταβλητές. Η ελαστικότητα τιμής είναι περίπου -0.40 και η ζήτηση για πιστωτικά όρια αυξάνει με το εισόδημα και τον πλούτο. Δεύτερον, διαπιστώθηκε ότι η περισσότερη ζήτηση στην αγορά πιστωτικών καρτών αφορά τα επίπεδα πιστωτικών ορίων και όχι του χρέους. Αυτή η διαπίστωση δε φαίνεται να αλλάζει συστηματικά στον πληθυσμό. Βεβαίως, το πιστωτικό όριο είναι το βασικό κριτήριο για τους δανειστές, αλλά από την έρευνα φαίνεται ότι αποτελεί επίσης σημαντικό κριτήριο και για τους δανειζόμενους.

Οι Lawrence and Elliehausen (2008), μελέτησαν τη συμπεριφορά των καταναλωτών όσον αφορά τα βραχυπρόθεσμα καταναλωτικά δάνεια. Κύριο χαρακτηριστικό αυτού του τύπου δανείου είναι ότι επιτρέπει στους δανειολήπτες να κρατούν μικρά ποσά σε καθημερινή βάση για περιορισμένο χρονικό διάστημα και να πληρώνουν υψηλότερο επιτόκιο.

Τα δεδομένα ανάλυσης προήλθαν από 427 τηλεφωνικά ερωτηματολόγια που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της 28^{ης} Δεκεμβρίου του 2000 και της 9^{ης} Ιανουαρίου του 2001. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στις Η.Π.Α. και το μοντέλο ανάλυσης είναι η λογιστική παλινδρόμηση. Η εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας είναι η συχνότητα χρήσης των βραχυπρόθεσμων καταναλωτικών δανείων.

Η μεταβλητή που περιγράφει την ερώτηση «συμφωνείτε ότι οι περισσότεροι ευνοούνται από την συχνή χρήση βραχυπρόθεσμων δανείων;», έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Η ευνοϊκή στάση απέναντι στη πίστωση είναι αρνητικά συσχετισμένη με τη συχνή χρήση. Τα ευρήματα αυτά υποδηλώνουν ότι οι συχνοί χρήστες έχουν μακροπρόθεσμες δυσκολίες κατά τη διαχείριση των οικονομικών τους και η λιγότερο ευνοϊκή στάση τους απέναντι σε πιστωτικά προϊόντα, αντανακλά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ως προς την διαχείριση της πίστωσης.

Η μεταβλητή που περιγράφει την ερώτηση «συμφωνείτε με την άποψη ότι, η σπατάλη είναι μια λάθος συμπεριφορά από την μεριά των καταναλωτών;», δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Η μεταβλητή που περιγράφει την ερώτηση «συμφωνείτε με την άποψη ότι, στις μέρες μας υπάρχει διαθέσιμη πολύ πίστωση;», δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Η μεταβλητή που περιγράφει την ερώτηση

«συμφωνείτε με την άποψη ότι, οι εταιρείες βραχυπρόθεσμων δανείων «payday loans» επιτελούν μια χρήσιμη υπηρεσία;», δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο.

Η μεταβλητή που περιγράφει το δανειολήπτη ηλικίας μικρότερης των 45 ετών χωρίς παιδιά δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Ως τόσο, άλλες παλινδρομήσεις που δεν αναφέρονται στον πίνακα, έδειξαν ότι οι νεότεροι των 45 ετών, δίχως παιδί, είναι λιγότερο πιθανό να γίνουν συχνοί χρήστες από εκείνους με παιδί. Επίσης, οι γηραιότεροι των 45 ετών δίχως παιδί είναι πιο πιθανό να γίνουν συχνοί χρήστες. Επιπλέον, η μεταβλητή εισοδήματος μικρότερου των 25.000€ και των 50.000€ δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο.

Καμία από τις μεταβλητές του μορφωτικού επιπέδου δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των πελατών συνήθως δεν είναι στατιστικά σημαντικά. Αυτό δε συμβαίνει λόγω της αυτοσυσχέτισης των επεξηγηματικών μεταβλητών, αλλά γιατί αυτές οι μεταβλητές δεν κάνουν διάκριση μεταξύ συχνής και λιγότερο συχνής χρήσης. Επίσης, η μεταβλητή επίγνωσης δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Οι πελάτες που είχαν επίγνωση του συνολικού ετήσιου ποσοστού επιβάρυνσης του τελευταίου βραχυπρόθεσμου δανείου (περίπου το 1/5 των πελατών) δεν είναι σημαντικά λιγότερο πιθανό, να κάνουν χρήση των payday loans συχνότερα από εκείνους που δεν είχαν επίγνωση.

Η μεταβλητή του μέλους χρηματοπιστωτικού ιδρύματος δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Η μεταβλητή της συχνότητας χρήσης βραχυπρόθεσμων δανείων έχει θετική σχέση με τη συχνή χρήση βραχυπρόθεσμου «payday loan» και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ορισμένοι καταναλωτές έχουν έλλειψη αυτοέλεγχου ή κάνουν κακή οικονομική διαχείριση και αναγκάζονται να ζουν από επιταγή σε επιταγή για παρατεταμένες χρονικές περιόδους. Μερικοί «payday» πελάτες φαίνεται να διαθέτουν το χαρακτηριστικό αυτό. Περίπου το 1/5 των ερωτηθέντων έχει κάνει χρήση payday δανείων για περισσότερο από 2 έτη.

Η μεταβλητή των καταθέσεων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αντί του βραχυπρόθεσμου δανείου δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Επιπρόσθετα, η μεταβλητή των απλήρωτων λογαριασμών τους τελευταίους 12 μήνες δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Επίσης, η μεταβλητή των

καθυστερημένων πληρωμών του τελευταίου 12 μήνες δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο.

Η πτώχευση κατά τα τελευταία 5 χρόνια δε φαίνεται να σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο, καθώς επίσης και η μεταβλητή που περιγράφει την πληρωμή των δόσεων. Αντιθέτως, η μεταβλητή που περιγράφει την δυσκολία αποπληρωμής μηνιαίων δόσεων έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Η λογιστική παλινδρόμηση δείχνει ότι οι συχνοί χρήστες πιστωτικών καρτών είναι λιγότερο πιθανό να γίνουν συχνοί χρήστες payday δανείων σε σχέση με εκείνους που δεν κάνουν συχνή χρήση της πιστωτικής τους κάρτας.

Ο κυλιόμενος πιστωτικός λογαριασμός δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο, καθώς και η αίτηση για δάνειο, που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό από το αιτηθέν. Αντιθέτως, η μη χρήση της πιστωτικής κάρτας κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες λόγω υπέρβασης του πιστωτικού ορίου έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Οι κάτοχοι πιστωτικών καρτών που δεν τις χρησιμοποίησαν τους τελευταίους 12 μήνες λόγω υπέρβασης του πιστωτικού ορίου, έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν συχνοί χρήστες του «payday» δανείου. Φαίνεται πως, οι πιστωτικές κάρτες γι αυτούς αποτελούν ένα είδος υποκατάστατου του «payday» όμως, μοιραία, θα καταλήξουν εκεί επειδή η πίστωση από την κάρτα δεν είναι πια διαθέσιμη.

Η περίπτωση όπου ο δανειολήπτης σκέφτηκε να κάνει αίτηση για πίστωση τα τελευταία πέντε χρόνια αλλά δεν την έκανε γιατί φοβήθηκε ότι θα απορριφθεί δε σχετίζεται με την εξαρτημένη σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο. Επίσης, η φυλετική ταυτότητα δε σχετίζεται με την εξαρτημένη μεταβλητή σε στατιστικά σημαντικό επίπεδο, όπως και το φύλο.

Συμπερασματικά, εκτιμήθηκε η λογιστική παλινδρόμηση για την πρόβλεψη της συχνότητας λήψης βραχυπρόθεσμων δανείων «payday loans». Η εκτιμώμενη παλινδρόμηση ήταν στατιστικά σημαντική αλλά μόνο λίγες μεταβλητές της ήταν το ίδιο. Αντλώντας στοιχεία από μια εκτενή εθνική έρευνα κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, οι δανειολήπτες βραχυπρόθεσμων καταναλωτικών δανείων είναι κατά κύριο λόγο στις αρχές του κύκλου της ζωής τους, μετρίου εισοδήματος, με πιστωτικούς περιορισμούς, που η οικονομική θεωρία υποδεικνύει πως μπορούν να επωφεληθούν από την χαλάρωση των καταναλωτικών περιορισμών μέσω της χρήσης ακριβών πιστωτικών προϊόντων.

Οι Gross and Souleles (2002), ερεύνησαν το πώς οι καταναλωτές αντιδρούν στην προσφορά της πίστωσης. Οι αυξήσεις των πιστωτικών ορίων δημιουργούν μια άμεση και σημαντική αύξηση του χρέους, που επιβαρύνει το μόνιμο εισόδημα του νοικοκυριού. Επίσης, ερευνούν το γιατί τόσοι πολλοί καταναλωτές δανείζονται από τις πιστωτικές τους κάρτες ενώ, ταυτοχρόνως, έχουν μικρή διαρροή του ενεργητικού αποθέματος τους. Οι εξαρτημένες μεταβλητές που ανέλυσαν στην έρευνα είναι, (i) η συμπεριφορά του χρέους σε αυξήσεις του πιστωτικού ορίου, (ii) η συμπεριφορά του χρέους σε αυξήσεις των επιτοκίων, (iii) η συμπεριφορά του χρέους στην παροχή πίστωσης, (iv) η συμπεριφορά του χρέους στην παροχή πίστωσης λογαριασμών με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Διαχωρίζοντας την πιστωτική προσφορά από την πιστωτική ζήτηση οι συγγραφείς κατέληξαν ότι οι αυξήσεις των πιστωτικών ορίων δημιουργούν μια άμεση αύξηση του χρέους των νοικοκυριών.

Οι Jinkook *et al.*, (2007), διερεύνησαν τη χρήση των χρεωστικών καρτών και τις επιδράσεις που ασκούν στο χρέος των νοικοκυριών. Πιο συγκεκριμένα, εξέτασαν το πώς οι χρήστες χρεωστικής κάρτας διαφέρουν από τους μη χρήστες. Βρέθηκε, ότι η χρήση χρεωστικών καρτών σχετίζεται αρνητικά με το χρέος των νοικοκυριών. Για τις ανάγκες της έρευνας πραγματοποιήθηκαν 2.610 ερωτηματολόγια στο Σικάγο των Η.Π.Α. Το στατιστικό μοντέλο ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε είναι το Tobit model. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι, η χρήση ή μη, της χρεωστικής κάρτας και ο λογάριθμος του συνολικού χρέους του νοικοκυριού εξαιρουμένων των στεγαστικών και των φοιτητικών δανείων.

Η οικογενειακή κατάσταση φαίνεται να σχετίζεται αρνητικά με το συνολικό χρέος σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10% για τον άγαμο άνδρα και 1% για την άγαμη γυναίκα. Ο χρόνος αποταμίευσης έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά που αποταμιεύουν με χρονικό ορίζοντα πενταετίας και άνω, αντιμετωπίζουν σημαντικά χαμηλότερο χρέος. Επίσης, η στάση απέναντι στην πίστωση έχει θετική σχέση σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Εκείνοι που αντιμετωπίζουν το χρέος με καλή διάθεση αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο χρέος σε σχέση με εκείνους που δεν το βλέπουν έτσι.

Το αρνητικό παρελθόν στην πίστωση δεν αφορά τα δάνεια. Αφορά αίτηση πίστωσης που έχει απορριφθεί πρόσφατα, ή εγκρίθηκε χαμηλότερο ποσό από το αιτούμενο ή υπάρχει συνεχής απόρριψη. Έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1% για εκείνους που έχει απορριφθεί αίτημα τους για πίστωση. Αυτοί έχουν 31% περισσότερο χρέος σε σχέση με εκείνους που δεν έχει απορριφθεί αίτημα τους.

Το μορφωτικό επίπεδο έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι απόφοιτοι πανεπιστημίου φαίνεται να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο χρέος σε σχέση με τους απόφοιτους λυκείου. Επίσης, το συνολικό ετήσιο εισόδημα του νοικοκυριού έχει θετική σχέση σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Σε όρους εισοδήματος υπολογίστηκε ότι, για κάθε αύξηση 10\$ του ετήσιου εισοδήματος των νοικοκυριών, αυξάνει το ποσό του χρέους τους κατά 0,02%. Επιπλέον, υπάρχει μια στατιστικά σημαντική σχέση της χρήσης χρεωστικών καρτών, με την τάση των νοικοκυριών για ανακύκλωση χρήματος από τις πιστωτικές κάρτες σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Η ιδιοκτησία έχει αρνητική σχέση σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Τα νοικοκυριά που έχουν ιδιοκτησία έχουν 59% περισσότερες πιθανότητες να χρησιμοποιήσουν χρεωστικές κάρτες σε σχέση με εκείνα που ενοικιάζουν. Κατά την εκτίμηση του χρέους των νοικοκυριών, διαπιστώθηκε ότι η χρήση των χρεωστικών καρτών συνδέεται αρνητικά με το χρέος των νοικοκυριών. Σε σύγκριση με τους μη χρήστες, οι χρήστες χρεωστικής κάρτας τείνουν να έχουν 394% λιγότερο ακάλυπτο χρέος. Εκτιμάται ότι το 59,35% των κατοίκων των ΗΠΑ χρησιμοποιούν τις χρεωστικές κάρτες και ότι το 81% των χρηστών χρεωστικών καρτών έχουν τουλάχιστον ένα τύπο πιστωτικής κάρτας.

Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι χρήστες χρεωστικής κάρτας είναι πιο πιθανό να είναι νεότεροι, αρσενικού φύλλου, πιο μορφωμένοι, να έχουν υψηλότερα εισοδήματα, να διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και να χρησιμοποιούν με ευκολία πιστωτικές κάρτες (σχεδόν ποτέ δεν ανακυκλώνουν χρήμα μέσω πιστωτικής κάρτας). Φαίνεται επίσης ότι το χρέος ήταν υψηλότερο για τα νοικοκυριά που χρησιμοποιούν και τις δύο κάρτες, χρεωστικές και πιστωτικές, ακολουθούμενα από εκείνα που χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες μόνο. Το χρέος ως τόσο, ήταν μικρότερο για εκείνα τα νοικοκυριά που χρησιμοποιούν τις χρεωστικές κάρτες μόνο.

2.3. Περιοριστικοί παράγοντες του δανεισμού των νοικοκυριών

Τις τελευταίες δυο δεκαετίες έχει παρατηρηθεί μια ραγδαία πιστωτική επέκταση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στα νοικοκυριά σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσω πολλών και ποικίλων χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Αυτό είναι αποτέλεσμα του διεθνοποιημένου οικονομικού περιβάλλοντος που λειτουργούν πλέον οι αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες οικονομίες. Σε πολλές χώρες, η πιστωτική επέκταση έγινε απότομα και ασυγκράτητα, ευνοημένη από το πρόσφορο μακροοικονομικό περιβάλλον. Έτσι, δημιουργήθηκε υπερδανεισμός, που σε συνδυασμό με την πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση κατέληξε σε υπερχρέωση. Η διεθνής βιβλιογραφία στο παρελθόν έχει περιγράψει και αναλύσει πολλούς περιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των νοικοκυριών.

Οι Attanasio *et al.*, (2008), ερεύνησαν τη σημασία των περιοριστικών παραγόντων για τα καταναλωτικά δάνεια. Χρησιμοποίησαν δεδομένα ερωτηματολογίου από την αγορά αυτοκινήτου και εκτίμησαν τις ελαστικότητες της ζήτησης πίστωσης, σε σχέση με το επιτόκιο και τη διάρκεια του δανείου. Κύριος σκοπός του άρθρου είναι να εκτιμηθούν οι ελαστικότητες της ζήτησης για δάνεια αγοράς αυτοκινήτου, σε σχέση με το επιτόκιο και τη διάρκεια και να εξεταστεί το πώς αυτές οι ελαστικότητες, διαφέρουν μεταξύ των διαφόρων πληθυσμιακών ομάδων.

Βρήκαν ότι, με εξαίρεση τα νοικοκυριά υψηλού εισοδήματος, οι καταναλωτές ενδιαφέρονται περισσότερο για τη διάρκεια και λιγότερο για το επιτόκιο του δανείου. Οι δυο ελαστικότητες διαφέρουν ανάλογα με το εισόδημα του νοικοκυριού, με την ελαστικότητα της διάρκειας να μειώνεται και την ελαστικότητα του επιτοκίου να αυξάνει με το εισόδημα. Για τις ανάγκες της έρευνας συνέλεξαν 5.409 ερωτηματολόγια από καταναλωτές που αγόρασαν αυτοκίνητο με δάνειο. Η έρευνα έγινε στις Η.Π.Α. και το στατιστικό μοντέλο ανάλυσης είναι το Probit model.

Οι εξαρτημένες μεταβλητές είναι δυο. Η πρώτη περιγράφει αν το δάνειο είναι μεγάλης διάρκειας ή όχι (σημειώνεται ότι δάνειο μεγάλης διάρκειας θεωρείται το ίσο ή μεγαλύτερο από 60 μήνες). Η δεύτερη περιγράφει αν το νοικοκυριό χρηματοδοτήθηκε με περισσότερο από το 90% της αξίας του αυτοκινήτου.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή της ηλικίας έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή της διάρκειας. Φαίνεται πως, τα νέα σε ηλικία νοικοκυριά έχουν σημαντικά πιο πολλές πιθανότητες να χρηματοδοτηθούν με δάνεια μακράς διάρκειας. Επίσης, τα νεαρά

ζευγάρια, συνήθως χρηματοδοτούνται για το πάνω από 90% της αξίας του αυτοκινήτου όπως αναφέρεται στη δεύτερη εξαρτημένη μεταβλητή.

Επίσης, το μορφωτικό επίπεδο έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή του ποσού του δανείου. Τα νοικοκυριά που ο επικεφαλής διαθέτει χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, φαίνεται να χρηματοδοτούνται για το πάνω από 90% της αξίας του αυτοκινήτου. Όσον αφορά το εισόδημα, έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή του ποσού του δανείου. Τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα, φαίνεται να χρηματοδοτούνται για το πάνω από 90% της αξίας του αυτοκινήτου. Επιπλέον, τα περιουσιακά στοιχεία έχουν αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή του ποσού του δανείου. Τα νοικοκυριά που διαθέτουν λιγότερα περιουσιακά στοιχεία, φαίνεται να χρηματοδοτούνται για το πάνω από 90% της αξίας του αυτοκινήτου.

Στις αγορές καταναλωτικών δανείων η αλλαγή στα πιστωτικά όρια, πρωτίστως, επιτυγχάνεται μέσω των αλλαγών της διάρκειάς τους. Η μεγάλη διάρκεια μειώνει τη μηνιαία δόση αλλά επιβαρύνει τον καταναλωτή με ένα μεγαλύτερο ποσό χρέους. Ως εκ τούτου, κάποιος μπορεί εκτιμήσει την εμπειρική σημασία της πιστωτικής συμπεριφοράς (εκτιμώντας τις ελαστικότητες της ζήτησης δανείων σε σχέση με το επιτόκιο και τη διάρκεια) εξετάζοντας το πώς οι καταναλωτές αντιδρούν στις αλλαγές των όρων δανεισμού.

Μέσα από αυτή την έρευνα διαπιστώνουμε ότι, οι περιορισμοί ρευστότητας υπάρχουν και σχετίζονται σημαντικά με τη συμπεριφορά των δανειζόμενων νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος. Η βασική ιδέα είναι απλά, ότι για τους καταναλωτές που δεν αντιμετωπίζουν περιορισμούς ρευστότητας, η ζήτηση για δάνεια θα πρέπει να είναι συνάρτηση της τιμής του δανείου (το επιτόκιο), ενώ η περιορισμένη ρευστότητα των καταναλωτών θα πρέπει να ανταποκρίνεται περισσότερο στις αλλαγές της διάρκειας.

Οι ομάδες καταναλωτών που εκ των προτέρων ενδέχεται να έχουν περιορισμένη ρευστότητα (π.χ. για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος) είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα στις αλλαγές διάρκειας του δανείου, αλλά λιγότερο ευαίσθητα στις μεταβολές των επιτοκίων. Οι ομάδες καταναλωτών που δε φαίνεται να είναι πιθανοί υποψήφιοι για περιορισμένη ρευστότητα (π.χ., καταναλωτές με υψηλά εισοδήματα) παρουσιάζουν συσχέτιση με το επιτόκιο, αλλά δεν είναι ευαίσθητες στη διάρκεια. Δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ότι οι νέοι καταναλωτές έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα για περιορισμένη ρευστότητα από τους γηραιότερους.

Οι Brown *et al.*, (2005), ερεύνησαν τη σχέση μεταξύ χρέους και ψυχικής ευεξίας μεταξύ των επικεφαλής των νοικοκυριών, χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγιο. Ένα βασικό εύρημα της έρευνας είναι ότι οι επικεφαλής των νοικοκυριών που έχουν υψηλό «εκκρεμών χρέος» (εκτός από στεγαστικό), είναι σημαντικά λιγότερο πιθανό να αναφέρουν ψυχική ευεξία. Τα δεδομένα προήλθαν από 2.193 ερωτηματολόγια που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 1995-2000 στην Μεγάλη Βρετανία. Το μοντέλο ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε είναι το Probit model. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας περιγράφονται σε δυο μοντέλα. Στο 1^ο μοντέλο αντιστοιχεί η οικονομική συμπεριφορά του επικεφαλής και του νοικοκυριού συνολικά ενώ, στο 2^ο μοντέλο αντιστοιχεί το ατομικό εισόδημα, η πίστωση, και τα αντίστοιχα οικογενειακά εισοδήματα.

Ο λογάριθμος του μηνιαίου ατομικού εισοδήματος έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο σημαντικότητας 1% όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Αυτό σημαίνει ότι, τα άτομα με υψηλά εισοδήματα είναι σημαντικά πιο πιθανό να δηλώσουν ψυχική ευεξία. Η μέση μεταβολή του ατομικού εισοδήματος εργασίας των επικεφαλής των νοικοκυριών, για το διάστημα 1995-2000, ήταν στο 4%.

Το ατομικό χρέος έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Οι ανεξόφλητες πιστώσεις των επικεφαλής των νοικοκυριών έχουν αυξηθεί περισσότερο από 50% στο διάστημα 1995-2000. Πιο συγκεκριμένα, έχουν αυξηθεί απ έναν μέσο όρο £1.957 το 1995 σε £3.192 το 2000. Ένα άλλο στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι οι επικεφαλής των νοικοκυριών, με καθόλου χρέος, απολαμβάνουν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα ψυχικής ευεξίας.

Η ατομική αποταμίευση έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5% όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Η ατομική αποταμίευση αυξήθηκε κατά την περίοδο 1995-2000 κατά 20%. Έτσι, τα άτομα που αποταμιεύουν, έχουν 4% περισσότερες πιθανότητες να δηλώσουν ψυχική ευεξία από εκείνους που δεν αποταμιεύουν. Επίσης, η οικογενειακή αποταμίευση έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Σε σχέση με την ατομική αποταμίευση η αποταμίευση του νοικοκυριού αυξάνει με πολύ πιο αργούς ρυθμούς.

Η ανεξόφλητη πίστωση του νοικοκυριού έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Οι ανεξόφλητες πιστώσεις των νοικοκυριών έχουν αυξηθεί περισσότερο από 50% στο διάστημα 1995-2000. Ένα άλλο στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι τα νοικοκυριά με καθόλου χρέος,

απολαμβάνουν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα ψυχικής ευεξίας. Δε φαίνεται να συσχετίζεται άμεσα το ανεξόφλητο στεγαστικό δάνειο με τις εξαρτημένες μεταβλητές των δυο μοντέλων. Ως τόσο, το χρέος από στεγαστικά δάνεια έχει αυξηθεί κατά την περίοδο 1995-2000 κατά 30% περίπου.

Η μεταβλητή που περιγράφει τον επικεφαλής που πιστεύει ότι, η χρηματοοικονομική του κατάσταση είναι χειρότερη από έναν χρόνο πριν, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%, όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Παραδόξως, η συσχέτιση με ψυχολογική ευεξία των ατόμων που δήλωσαν ότι η κατάστασή τους είναι χειρότερη από πέρυσι, είναι διπλάσια από εκείνους που υποστηρίζουν ότι η οικονομία θα πάει χειρότερα τον επόμενο χρόνο.

Η μεταβλητή που περιγράφει τον επικεφαλής που περιμένει η οικονομική του κατάσταση να χειροτερεύσει τα επόμενα δύο χρόνια, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, όσον αφορά και τα δύο μοντέλα. Εκείνοι που βλέπουν με πιο πεσιμιστική διάθεση την οικονομική κατάσταση έχουν σημαντικά λιγότερες πιθανότητες να δηλώσουν ψυχολογική ευεξία.

Κύρια υπόθεση της μελέτης είναι, ότι το χρέος, μπορεί να σχετίζεται με αυξημένα επίπεδα ψυχολογικής δυσφορίας, μια σχέση που είναι πολύ πιθανό να επηρεάζει την λήψη βασικών οικονομικών αποφάσεων σε ένα νοικοκυριό. Επιπλέον, αναμένεται ότι το ακάλυπτο χρέος είναι πιθανό να έχει μεγαλύτερη επιρροή στην ψυχική ευεξία από το εξασφαλισμένο χρέος. Είναι επομένως σημαντική, τουλάχιστον σε γενικές γραμμές, η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο αυτών τύπων του χρέους στις εμπειρικές αναλύσεις. Είναι επίσης σημαντικό να γίνει ο διαχωρισμός μεταξύ των εννοιών του «δανεισμού» και του «χρέους». Αναμφίβολα, το πρώτο παράγει το δεύτερο ωστόσο η διαφορά τους έγκειται στο ότι, ο δανεισμός θεωρείται μια πράξη προσχεδιασμένη και με πρόθεση, στοιχεία που δεν συναντά κανείς στο χρέος (πχ. Πτώχευση).

Το κεντρικό εμπειρικό αποτέλεσμα αυτής της εργασίας, είναι ότι, αυτοί οι επικεφαλείς των νοικοκυριών που έχουν ανεξόφλητο χρέος και υψηλά ποσά για να το καλύπτουν, είναι σημαντικά λιγότερο πιθανό να αναφέρουν απόλυτη ψυχολογική ευεξία.

Ο Worthington (2006), εξέτασε την επίδραση των δημογραφικών, κοινωνικοοικονομικών και πιστωτικών χαρακτηριστικών στο οικονομικό στρες που δημιουργείται στα Αυστραλιανά νοικοκυριά. Τα δεδομένα προέρχονται από το Household Expenditure Survey και αφορούν 3.268 νοικοκυριά.

Το οικονομικό στρες εννοείται, εκτός των άλλων, ότι προέρχεται από την αδυναμία του νοικοκυριού να κάνει διακοπές, να έχει γεύματα με φίλους και συγγενείς, να έχει δραστηριότητες αναψυχής και γενικότερα, να διαθέτει ένα ποσό που να μπορεί να το διαχειρίζεται προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα χαρακτηριστικά που εξετάζονται περιλαμβάνουν την οικογενειακή δομή και σύνθεση, την πηγή και το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος, την ηλικία, το φύλο, την οικογενειακή κατάσταση, τα φυλετικά χαρακτηριστικά, την πραγματική αξία του σπιτιού και τους διάφορους τύπου χρέωσης και πίστωσης.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι, το οικονομικό στρες είναι υψηλότερο σε οικογένειες με περισσότερα παιδιά, σε εθνικές μειονότητες, και σε οικογένειες που λαμβάνουν συντάξεις του δημοσίου και κρατική βοήθεια. Αντίθετα, μικρότερο οικονομικό στρες έχουν, οι οικογένειες με υψηλά εισοδήματα και με μεγάλη αξία της κατοικίας τους. Αυτό, δεν αποδεικνύει απαραίτητα, ότι τα ιστορικά υψηλά επίπεδα οικογενειακού χρέους που αντιμετωπίζουν σήμερα τα αυστραλιανά νοικοκυριά, δημιουργούν οικονομικό στρες.

Η εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι, το βιοτικό επίπεδο (1= αν το βιοτικό επίπεδο του νοικοκυριού είναι χειρότερο απ' ότι δύο χρόνια πριν, 0= αλλιώς), η μη πολυτέλεια διακοπών (1= αν δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο, 0= αλλιώς), η πολυτέλεια βραδινής εξόδου (1= εάν δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά μια βραδινή έξοδο τουλάχιστον μια φορά το δεκαπενθήμερο, 0= αλλιώς), η οικονομική αδυναμία για γεύματα με φίλους και συγγενείς (1= αν δεν μπορεί να αντέξει γεύματα με φίλους και συγγενείς μια φορά τον μήνα, 0= αλλιώς), η πολυτέλεια επίσημου γεύματος (1= αν δεν έχει την πολυτέλεια επίσημου γεύματος μια φορά την εβδομάδα, 0= αλλιώς), η αδυναμία να φορά άλλα ρούχα εκτός από second-hand (1= δεν έχει την πολυτέλεια να φορά άλλα ρούχα εκτός από second-hand τις περισσότερες φορές, 0= αλλιώς), η πολυτέλεια για hobby's ή δραστηριότητες αναψυχής (1= αν δεν έχει την πολυτέλεια χρόνου για hobby's ή δραστηριότητες αναψυχής, 0= αλλιώς) και η δυνατότητα διαχείρισης χρημάτων.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή του βιοτικού επιπέδου, το ζευγάρι με μεγαλύτερο και νεότερο παιδί, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αυτά τα ζευγάρια είναι πιο πιθανό να δείξουν, ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ' ότι 2 χρόνια πριν. Η ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Τα νοικοκυριά με μεγαλύτερο σε ηλικία επικεφαλής, είναι πιο πιθανό να δείξουν ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ ότi 2 χρόνια πριν.

Ο αρχηγός του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά που ο επικεφαλής είναι γεννημένος στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, είναι πιο πιθανό να δείξουν ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ ότi 2 χρόνια πριν. Επίσης, ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με μικρότερο εισόδημα είναι πιο πιθανό να δείξουν ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ ότi 2 χρόνια πριν. Ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με περισσότερα εξαρτώμενα μέλη είναι πιο πιθανό να δείξουν ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ ότi 2 χρόνια πριν. Οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που, η βασική πηγή εισοδήματος τους προέρχεται από σύνταξη του δημοσίου και παροχές, είναι πιο πιθανό να δείξουν ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ ότi 2 χρόνια πριν. Το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλότερο διαθέσιμο εισόδημα είναι πιο πιθανό να δείξουν ότι το βιοτικό τους επίπεδο είναι χειρότερο απ ότi 2 χρόνια πριν.

Όσον αφορά την δυνατότητα των διακοπών, το ζευγάρι με παιδί ηλικίας μεγαλύτερης των 15 ετών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το ζευγάρι με παιδί μεγαλύτερο από 15 ετών, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Η μονογονεϊκή οικογένεια με παιδί μεγαλύτερο αλλά και νεότερο των 15 ετών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Η μονογονεϊκή οικογένεια με παιδί μεγαλύτερο αλλά και νεότερο από 15 ετών, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Ο αρχηγός του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ο επικεφαλής του νοικοκυριού που είναι γεννημένος στη Μέση Ανατολή ή στην Βόρεια Αφρική, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Επίσης, Το έτος άφιξης του αρχηγού της οικογένειας στην Αυστραλία, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ο αρχηγός του νοικοκυριού που έφτασε στη Αυστραλία, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το

χρόνο. Ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το νοικοκυριό με χαμηλό εισόδημα, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο.

Ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το νοικοκυριό με περισσότερα εξαρτώμενα μέλη, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το νοικοκυριό που ο επικεφαλής του, έχει σύνταξη του δημοσίου, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Η ανεξάρτητα μεταβλητή της αξίας της κατοικίας, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το νοικοκυριό που έχει μικρότερη αξία κατοικίας, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Επίσης, το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το νοικοκυριό που διαθέτει χαμηλό εισόδημα, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο. Τέλος, ο αριθμός των πιστωτικών καρτών, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το νοικοκυριό που έχει στην διάθεσή του μεγάλο αριθμό πιστωτικών καρτών, δεν έχει την πολυτέλεια διακοπών για τουλάχιστον μία εβδομάδα το χρόνο.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή της δυνατότητας του νοικοκυριού να έχει βραδινή έξοδο, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με επικεφαλής σε μεγαλύτερη ηλικία, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Επίσης, η οικογενειακή κατάσταση, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με έγγαμο επικεφαλής δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Ο αρχηγός του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με αρχηγό γεννημένο στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με περισσότερα εξαρτώμενα μέλη, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Η αυτό-απασχόληση, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής

σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά με βασική πηγή εισοδήματος από αυτό-απασχόληση, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Οι συντάξεις του δημοσίου και οι κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με βασική πηγή εισοδήματος να προέρχεται από σύνταξη του δημοσίου και παροχές, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή της ιδιοκατοίκησης, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά με την κύρια κατοικία αγορασμένη, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Επίσης, η ανεξάρτητη μεταβλητή της αξίας της κατοικίας, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλή αξία κατοικίας, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου. Επιπλέον, το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλό διαθέσιμο εισόδημα, δεν έχουν την πολυτέλεια βραδινής εξόδου.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή του γεύματος με συγγενείς και φίλους η μονογονεϊκή οικογένεια με παιδί μεγαλύτερο αλλά και νεότερο των 15 ετών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι μονογονεϊκές οικογένειες με παιδιά έως 14 και μεγαλύτερα από 15 ετών, δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς. Επίσης, η ανεξάρτητη μεταβλητή του αρχηγού του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ο αρχηγός του νοικοκυριού που είναι γεννημένος στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς. Το ίδιο ισχύει και για τον αρχηγό του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στην Ασία. Έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Ο αρχηγός του νοικοκυριού που είναι γεννημένος στην Ασία, δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς.

Ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με μονάδες εισοδήματος, δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς. Επίσης, ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με περισσότερα εξαρτημένα μέλη, δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς. Επιπλέον, οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο

στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με επικεφαλής συνταξιούχο, δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς. Τέλος, η ανεξάρτητη μεταβλητή της ιδιοκατοίκησης και του εισοδήματος έχουν αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλή αξία κατοικίας, δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά, γεύματα με φίλους και συγγενείς.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή του επίσημου γεύματος, ο επικεφαλής του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι επικεφαλής των νοικοκυριών που γεννήθηκαν στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, δεν έχει την πολυτέλεια επίσημου γεύματος. Ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με περισσότερα εξαρτημένα μέλη, δεν έχουν την πολυτέλεια επίσημου γεύματος. Επίσης, οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που ο επικεφαλής είναι συνταξιούχος, δεν έχουν την πολυτέλεια επίσημου γεύματος. Η ανεξάρτητα μεταβλητή της αξίας της κατοικίας, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλή αξία κατοικίας, δεν έχουν την πολυτέλεια επίσημου γεύματος. Τέλος, το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλό εβδομαδιαίο διαθέσιμο εισόδημα, δεν έχουν την πολυτέλεια επίσημου γεύματος.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή των ρούχων second-hand, ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με αυξημένο αριθμό μονάδων εισοδήματος, δεν έχουν την πολυτέλεια να φορούν άλλα ρούχα εκτός από second-hand. Ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με αυξημένο αριθμό εξαρτώμενων μελών, δεν έχουν την πολυτέλεια να φορούν άλλα ρούχα εκτός από second-hand. Επίσης, οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που ο επικεφαλής είναι συνταξιούχος, δεν έχουν την πολυτέλεια να φορούν άλλα ρούχα εκτός από second-hand. Όσον αφορά την ανεξάρτητη μεταβλητή της αξίας της κατοικίας, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλή αξία κύριας κατοικίας, δεν έχουν την πολυτέλεια να φορούν άλλα ρούχα εκτός από second-hand. Επιπλέον,

το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλό εβδομαδιαίο διαθέσιμο εισόδημα, δεν έχουν την πολυτέλεια να φορούν άλλα ρούχα εκτός από second-hand. Τέλος, Ο αριθμός των πιστωτικών καρτών, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Τα νοικοκυριά με μικρό αριθμό πιστωτικών καρτών, δεν έχουν την πολυτέλεια να φορούν άλλα ρούχα εκτός από second-hand.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή των δραστηριοτήτων αναψυχής, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Η μονογονεϊκή οικογένεια με παιδί έως 14 ετών, δεν έχει την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Ο αρχηγός του νοικοκυριού που έχει γεννηθεί στη Μέση Ανατολή ή στην Βόρεια Αφρική, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι αρχηγοί του νοικοκυριού που είναι γεννημένοι στη Μέση Ανατολή ή στη Βόρεια Αφρική, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobby's ή δραστηριότητες αναψυχής. Επίσης, ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με περισσότερες μονάδες εισοδήματος, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Επιπλέον, ο αριθμός των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με περισσότερα εξαρτώμενα μέλη, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Η αυτό-απασχόληση έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά που το βασικό τους εισόδημα προέρχεται από την αυτό-απασχόληση, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά που το βασικό τους εισόδημα προέρχεται από την σύνταξη του δημοσίου, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Η ανεξάρτητη μεταβλητή της αξίας της κατοικίας, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που έχουν μικρότερη αξία της κύριας κατοικίας τους, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που διαθέτουν χαμηλότερο εισόδημα, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής. Τέλος, ο αριθμός των πιστωτικών καρτών έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που

διαθέτουν χαμηλότερο αριθμό πιστωτικών καρτών, δεν έχουν την πολυτέλεια για hobbies ή δραστηριότητες αναψυχής.

Όσον αφορά την εξαρτημένη μεταβλητή της διαχείρισης των χρημάτων, ο αριθμός των μονάδων εισοδήματος, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που διαθέτουν περισσότερες μονάδες εισοδήματος, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες. Όσον αφορά τον αριθμό των εξαρτώμενων μελών, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που διαθέτουν περισσότερα εξαρτώμενα μέλη, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες. Επίσης, οι συντάξεις του δημοσίου και η κρατική βοήθεια, έχουν θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που η βασική πηγή εισοδήματος προέρχεται από σύνταξη του δημοσίου, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες. Επιπλέον, η εξαρτημένη μεταβλητή των νοικοκυριών που η κύρια κατοικία τους είναι νοικιασμένη, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα νοικοκυριά που η βασική τους κατοικία είναι νοικιασμένη, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες.

Το διαθέσιμο εισόδημα, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εβδομαδιαίο διαθέσιμο εισόδημα, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες. Όσον αφορά τα νοικοκυριά που έχουν αγοράσει ή έχουν χτίσει την κατοικία τους, έχουν αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Τα νοικοκυριά που εξοφλούν εβδομαδιαίως δάνεια αγοράς ή κατασκευής ακινήτου, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες. Τέλος, η ανεξάρτητη μεταβλητή των δανείων για άλλους σκοπούς, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που εξοφλούν εβδομαδιαίως δάνεια άλλου σκοπού, έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα από αυτά που θα εξοικονομήσουν τις περισσότερες εβδομάδες.

Οι Gigno *et al.*, (2006), εξέτασαν την υπόθεση ότι, οι ενδοοικογενειακές μεταβιβάσεις χρημάτων, μπορούν να ελεγχθούν από την ύπαρξη μιας οικογενειακής αυτό επιβολής που περιγράφει, το ελάχιστο επίπεδο κατά το οποίο, ένα άτομο μέσης ηλικίας πρέπει να υποστηρίζει οικονομικά τα παιδιά του και τους γονείς του. Στόχος είναι να διαπιστωθεί, εάν οι εθελοντικές μεταβιβάσεις χρημάτων θα μπορούσαν να εξηγηθούν από την ύπαρξη των οικογενειακών αρχών και τον καθορισμό του ελάχιστου βαθμού, μέσω του οποίου, ένα άτομο μέσης ηλικίας, μπορεί να στηρίζει τα μικρά παιδιά και τους ηλικιωμένους γονείς του. Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 6.744 ερωτηματολόγια, από νοικοκυριά στην Ιταλία. Το μοντέλο ανάλυσης είναι το Probit Model.

Η έρευνα χρησιμοποιεί τρεις εξαρτημένες μεταβλητές. Η πρώτη περιγράφει τα νοικοκυριά με παιδιά, η δεύτερη τον εργαζόμενο επικεφαλής του νοικοκυριού και η τρίτη τον συνταξιούχο επικεφαλής του νοικοκυριού. Η διανεμόμενη πίστωση έχει θετική και στατιστικά σημαντική σχέση στην πιθανότητα ο επικεφαλής να δώσει χρήματα. Επίσης, έχει θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή του εργαζόμενου επικεφαλής (Head working) και 1% αύξηση της πιθανότητας διανομής, αυξάνει κατά 0,17% την πιθανότητα να κάνει την μεταφορά.

Η μεταβλητή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος έχει αρνητική σχέση. Τα νοικοκυριά που έχουν ιδιοκτησία, έχουν μικρότερη πιθανότητα διανομής πίστωσης και η πιθανότητα αυτή μειώνεται, όσο μεταφερόμαστε προς το Νότο. Ο συντελεστής ρευστότητας φαίνεται να έχει αρνητική επίδραση στην πιθανότητα ο επικεφαλής να δώσει χρήματα. Όσον αφορά το εισόδημα φαίνεται να έχει θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση σε όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Όμως, η επίδραση στην πιθανότητα ο επικεφαλής να δώσει χρήματα είναι σχετικά μικρή. Μια εξήγηση σύμφωνα με τις αρχές, είναι ότι, για κάποιον που έχει οικογενειακές υποχρεώσεις, οι χρηματικές μεταφορές αποτελούν υποχρέωση. Αυτοί που δεν δεσμεύονται, αντιθέτως, δεν έχουν κανένα λόγο να πραγματοποιούν μεταφορές.

Τα περιουσιακά στοιχεία φαίνεται να έχουν, θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση σε όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές. Επιπλέον, η ανεξάρτητη μεταβλητή των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων έχει θετική σχέση. Έχοντας λάβει περιουσιακά στοιχεία κατά το παρελθόν (από κληρονομιά, ή με άλλο τρόπο), αυξάνεται επίσης η πιθανότητα να γίνει μεταφορά χρημάτων, αλλά η επίδραση αυτή είναι σημαντική μόνο για την εξαρτημένη μεταβλητή του συνταξιούχου επικεφαλής «head retired».

Η ανεξάρτητη μεταβλητή που αντιπροσωπεύει την μη ύπαρξη παιδιών, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική μόνο στην εξαρτημένη μεταβλητή της ύπαρξης παιδιών. Ο αριθμός των παιδιών άνω των τριάντα ετών που δεν κατοικούν με τους γονείς τους έχει θετική σχέση. Στις εξαρτημένες μεταβλητές, «νοικοκυριό με παιδιά» και «επικεφαλής εργαζόμενος», η πιθανότητα να δώσει κάποιος χρήματα σε κάποιον μη-συγκάτοικο (κάποιον φίλο) είναι σημαντική και επηρεάζεται θετικά από τον αριθμό των παιδιών με ηλικία πάνω από 30 ετών που ζουν εκτός του νοικοκυριού. Επιπλέον, οι γονείς του επικεφαλής ή της συζύγου του που ζουν εκτός του νοικοκυριού, δε φαίνεται να επηρεάζουν την πιθανότητα να δώσει ο επικεφαλής χρήματα.

Οι μεταβλητές του φύλου, της ηλικίας και του μορφωτικού επιπέδου, έχουν θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικές στην εξαρτημένη «ο επικεφαλής εργαζόμενος». Φαίνεται πως, ο επικεφαλής, αυξάνεται η πιθανότητα να δώσει χρήματα ανάλογα με την ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης και το φύλλο του. Τέλος, τα νοικοκυριά που ο επικεφαλής εργάζεται στον αγροτικό ή στο ιδιωτικό τομέα, έχουν σημαντικά λιγότερες πιθανότητες να δώσουν χρήματα από εκείνους που εργάζονται στον δημόσιο τομέα.

Οι Gropp *et al.*, (1997), ερεύνησαν το πώς, η πτώχευση και η απαλλαγή από αυτή, επηρεάζουν την προσφορά και την ζήτηση για πίστωση. Τα ποσοστά οικιακής πτώχευσης στην Αμερική αυξήθηκαν δραματικά. Από το 1983 έως το 1992 ο αριθμός αυξήθηκε κατά 900.000 φτάνοντας το συνολικό δεκαετίας στα 5.300.000 άτομα ή έγγαμα ζευγάρια. Από την άλλη, ο νόμος δεν δεσμεύει σε περίπτωση χρεοκοπίας τα μελλοντικά εισοδήματα των πτωχυμένων νοικοκυριών και εξαιρεί από την κατάσχεση ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας τους. Αποτέλεσμα αυτού, είναι να γίνεται σε πολλές περιπτώσεις συμφέρουσα επιλογή η πτώχευση.

Συμπερασματικά, βρέθηκαν εμπειρικά αποτελέσματα που συμφωνούν με την υπόθεση της επίδρασης που έχει η απαλλαγή της χρεοκοπίας των νοικοκυριών στις αγορές πίστωσης. Βρέθηκε ότι, το μέγεθος της σχετικής απαλλαγής της χρεοκοπίας των νοικοκυριών, έχει στατιστικά και οικονομικά, σημαντική θετική επίδραση στην πιθανότητα, οι εν δυνάμει δανειολήπτες να αρνηθούν την πίστωση ή να αποθαρρυνθούν να δανειστούν. Βρέθηκε επίσης, ότι τα νοικοκυριά με λιγότερα περιουσιακά στοιχεία έχουν μικρότερο χρέος και αντιμετωπίζουν υψηλότερα επιτόκια δανεισμού.

Χρησιμοποιούνται διαστρωματικά δεδομένα από Survey of Consumer Finances κατά το έτος 1983. Τα δεδομένα βασίζονται σε 3.706 νοικοκυριά, για τα οποία προκύπτουν διάφορες κοινωνικοοικονομικές και δημογραφικές πληροφορίες. Η έρευνα αφορά τις Η.Π.Α.

Η εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιείται στο υπόδειγμα είναι η πιθανότητα να απορριφθεί η πίστωση στα νοικοκυριά. Όπως προκύπτει από την ανάλυση του υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης, η ηλικία, το φύλο και ο μέσος όρος του ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος σχετίζονται θετικά με την πιθανότητα να απορριφθεί η πίστωση στα νοικοκυριά. Αντιθέτως, το επίπεδο εκπαίδευσης, τα περιουσιακά στοιχεία, η βορειοανατολική και η νότια περιοχή προέλευσης του νοικοκυριού σχετίζονται αρνητικά με την πιθανότητα να απορριφθεί η πίστωση στα νοικοκυριά.

Οι Li and Smith (2010), μελέτησαν τους προσδιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των αμερικανικών νοικοκυριών που επιλέγουν έναν συγκεκριμένο τύπο δανείου. Πρόκειται για τα λεγόμενα (401(k)) δάνεια, που παίρνουν το όνομά τους από το άρθρο του νόμου που τα προβλέπει και αφορούν, μια δανειακή σύμβαση, που μπορούν να συνάψουν, όσοι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα, με το ασφαλιστικό τους ταμείο. Η ιδιαιτερότητα αυτού του δανείου έγκειται στο γεγονός, ότι βρίσκεται σε άμεση σχέση με το συνταξιοδοτικό πρόγραμμα του ασφαλισμένου. Ως εκ τούτου, τα νοικοκυριά δανείζονται με ιδιαίτερα προνομιακούς όρους, υποθηκεύοντας όμως την μελλοντική τους συνταξιοδοτική κάλυψη. Η απόφαση των νοικοκυριών να προχωρήσουν στη σύναψη αυτού του τύπου δανειακής σύμβασης, δημιουργεί εκτός των άλλων και θέμα ανταγωνισμού στην χρηματοπιστωτική αγορά.

Αυτό που η παρούσα μελέτη αξιώνει, είναι να εντοπιστούν οι προσδιοριστικοί παράγοντες που οδηγούν τα νοικοκυριά στην απόφαση να πάρουν ένα τέτοιο δάνειο. Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 3.411 ερωτηματολόγια που αφορούν το χρονικό διάστημα 1995-2007 στις Η.Π.Α. Το στατιστικό μοντέλο ανάλυσης είναι το Probit Model. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι, τα νοικοκυριά που κάνουν χρήση αυτού του τύπου δανείου και τα νοικοκυριά που δεν κάνουν τέτοια χρήση.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που διαθέτουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης έχουν περίπου 6% μικρότερη πιθανότητα να κάνουν χρήση του συγκεκριμένου δανείου. Το πραγματικό εισόδημα έχει θετική σχέση αλλά δεν είναι στατιστικά σημαντική.

Επίσης, η ανεξάρτητη μεταβλητή της μέσης τιμής των χρηματοοικονομικών αποθεμάτων του (401(k)) λογαριασμού έχει θετική σχέση σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Αυτό που προσπαθούν οι συγγραφείς να εντοπίσουν σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία των νοικοκυριών είναι εκείνα με υψηλό μέσο όρο αποθεμάτων σε 401(k) λογαριασμό.

Από την μελέτη προκύπτει ότι αυτά τα νοικοκυριά έχουν 11% περισσότερες πιθανότητες να δανειστούν από τον αποθεματικό τους λογαριασμό.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή του πραγματικού χρέους του νοικοκυριού, έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Εξετάζοντας το παθητικό του ισολογισμού του νοικοκυριού, διαπιστώνουμε ότι 1% αύξηση του πραγματικού χρέους (εξαιρουμένων των 401 (k) δανείων) σχετίζεται με αύξηση κατά μία εκατοστιαία μονάδα στην πιθανότητα 401 (k) δανεισμού. Όσον αφορά τα ρευστά διαθέσιμα του νοικοκυριού έχουν θετική σχέση. Εξετάζοντας τους δείκτες ρευστότητας και των περιοριστικών παραγόντων δανεισμού, βρήκαν ότι, τρία στα τέσσερα μέτρα έχουν θετική και στατιστικά σημαντική σχέση με το δάνειο τύπου 401(k). Η εκτιμώμενη επίδραση της χαμηλής ρευστότητας στο 401(k) δάνειο είναι περίπου στο 3%.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή της απόρριψης πίστωσης στο νοικοκυριό έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Το να έχει απορριφθεί αίτημα για χρηματοδότηση στο νοικοκυριό τα τελευταία πέντε χρόνια, έχει ένα ευρύ οριακό αποτέλεσμα στην πιθανότητα δανεισμού του, της τάξης του 9%. Επίσης, η χρήση των πιστωτικών καρτών κοντά στο πιστωτικό όριο, έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τα νοικοκυριά που διαθέτουν πιστωτικές κάρτες στο πιστωτικό όριο έχουν 7% περισσότερες πιθανότητες να κάνουν χρήση του 401(k). Όσον αφορά τη δυσκολία πληρωμής των δόσεων της πιστωτικής κάρτας, έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Αυτοί που δήλωσαν ότι δεν εξοφλούν ποτέ εγκαίρως την κάρτα τους, έχουν 5.5% περισσότερες πιθανότητες να κάνουν χρήση του δανείου.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή του χρόνου παραμονής στο πρόγραμμα, έχει θετική σχέση σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Η χρόνια παραμονή στο πρόγραμμα 401(k), έχει επίσης σημαντικές επιπτώσεις, και βεβαίως, μπορεί να επηρεάσει την πιθανότητα δανεισμού διότι σχετίζεται με την «κατοχύρωση». Δηλαδή, όσο πιο πολλά χρόνια παραμένει κανείς στο ασφαλιστικό πρόγραμμα, τόσο εξασφαλίζει πλήρη δικαιώματα. Επίσης, η μακροχρόνια παραμονή, δημιουργεί και μια εξοικείωση με τους κανονισμούς του προγράμματος στους ασφαλισμένους, και ως εκ τούτου, αυτά τα νοικοκυριά έχουν κατά 7% περισσότερες πιθανότητες να δανειστούν από το πρόγραμμα.

Η ανεξάρτητη μεταβλητή των επιτοκίων της αγοράς, έχει θετική σχέση. Δεν βρέθηκαν όμως κάποια εμπειρικά στοιχεία που να καταδεικνύουν μια σχέση μεταξύ των εξωτερικών επιτοκίων και των 401(k) δανείων. Όσον αφορά την μετασχηματισμένη ανεξάρτητη μεταβλητή

του μορφωτικού επιπέδου με την ηλικία, έχει θετική σχέση. Επιπλέον, δε φαίνεται να συσχετίζεται, το νέο και μορφωμένο νοικοκυριό άμεσα, με την πιθανότητα χρήσης αυτού του τύπου δανείου. Τέλος, η ανεξάρτητη μεταβλητή του χαμηλού εισοδήματος (>80.000\$), έχει αρνητική σχέση όμως, δε φαίνεται τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα από τον μέσο όρο να έχουν περισσότερες πιθανότητες να δανειστούν από το (401(k)).

Ο Grant (2007), σε μελέτη του, διερευνά το ζήτημα των πιστωτικών περιορισμών μεταξύ των αμερικανικών νοικοκυριών. Υπάρχει ιδιαίτερη συζήτηση, για τις επιπτώσεις των πιστωτικών περιορισμών στα νοικοκυριά και κατά πόσο, τα χαμηλά ποσοστά δανεισμού από ορισμένες ομάδες του πληθυσμού προκύπτουν από τη χαμηλή ζήτηση ή από την άρνηση για πίστωση. Χρησιμοποιώντας δεδομένα σχετικά με τον ακάλυπτο δανεισμό από το Consumer Expenditure Survey για το διάστημα (1988-1993), εκτιμά τους περιοριστικούς παράγοντες δανεισμού και δείχνει πώς αυτοί διαφέρουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των νοικοκυριών. Διαπιστώνει ότι, περίπου το 31% των νοικοκυριών είναι πιστωτικά περιορισμένο, με τα νέα και μορφωμένα άτομα να είναι περισσότερο. Επιπλέον, το χαμηλό επίπεδο των δανείων που παρατηρήθηκε μεταξύ των έγχρωμων νοικοκυριών, φαίνεται να είναι θέμα ζήτησης και όχι αποτέλεσμα της προσφοράς.

Ποιο συγκεκριμένα, η μέση τιμή χρέους του δείγματος είναι τα 736\$ ενώ, το 68% του δείγματος έχει τουλάχιστον κάποιο χρέος. Συγκρίνοντας τις ηλικιακές ομάδες προκύπτει ότι τα νεότερα νοικοκυριά είναι πιθανότερο να έχουν χρέος από τα γηραιότερα νοικοκυριά. Επίσης, η έρευνα δείχνει πως τα άτεκνα νοικοκυριά είναι λιγότερο πιθανό να έχουν χρέος σε σχέση με τα νοικοκυριά που έχουν παιδιά ενώ δε φαίνεται να υπάρχει κάποια σημαντική διαφορά αν τα νοικοκυριά έχουν ένα ή δύο παιδιά.

Τα νοικοκυριά με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο φαίνεται να έχουν 25% λιγότερες πιθανότητες να είναι υπερχρεωμένα σε σχέση με τα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου νοικοκυριά. Είναι χαρακτηριστικό ότι, όπως προκύπτει από την έρευνα, όσο πιο μορφωμένος είναι ο δανειολήπτης τόσο υψηλότερα ποσά χρέους έχει. Όσον αφορά άγαμα νοικοκυριά αλλά και τα νοικοκυριά εθνικών μειονοτήτων δείχνουν να έχουν λιγότερες πιθανότητες να έχουν κάποιο χρέος σε σχέση με τα έγγαμα νοικοκυριά. Τέλος, τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος φαίνεται πως είναι λιγότερο πιθανό να έχουν χρέη σε σχέση με τα πιο πλούσια νοικοκυριά.

Οι Bridges and Disney (2004), σε έρευνά τους εξέτασαν την χρήση της πίστωσης, της πτώχευσης και των καθυστερημένων οφειλών μεταξύ χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριών με

παιδιά. Δείχνουν το πώς, η χρήση της πίστωσης και η συσσώρευση καθυστερήσεων διαφέρει μεταξύ, νοικοκυριών με ή χωρίς παιδιά και μεταξύ ιδιοκτητών και ενοικιαστών.

Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 4.460 ερωτηματολόγια που πραγματοποιήθηκαν το 1999 στη Μεγάλη Βρετανία. Τα στατιστικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε είναι το Tobit model. Εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι οι οικογένειες με παιδιά και αυτές χωρίς παιδιά.

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς έχει αρνητική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επίσης, τα φυλετικά χαρακτηριστικά δε φαίνεται να επηρεάζουν σημαντικά τις οικογένειες ως προς τις οφειλές τους. Όσον αφορά την ηλικία, έχει αρνητική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή ακόμη και τα ζευγάρια σχετίζονται με χαμηλότερα ποσά οφειλών. Ενώ, η ηλικία των γονιών ισχύει μόνο για τις οικογένειες με παιδιά. Έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%.

Τα επιδόματα έχουν αρνητική σχέση με την 1^η εξαρτημένη μεταβλητή, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% και έχει θετική σχέση με την 2^η εξαρτημένη μεταβλητή σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Σε όρους οικογενειακού εισοδήματος, η πρόσβαση σε στεγαστικά επιδόματα τείνει να μειώσει τις οφειλές. Τα επιδόματα αναπηρίας έχουν αρνητική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές, σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Σε όρους οικογενειακού εισοδήματος η πρόσβαση σε επιδόματα αναπηρίας τείνει να μειώσει τις οφειλές. Άλλα επιδόματα έχουν θετική σχέση με την 1^η εξαρτημένη μεταβλητή σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Επίσης, δε φαίνεται να επηρεάζονται οι οφειλές των μονογονεϊκών οικογενειών ενώ, σε όρους οικογενειακού εισοδήματος, η πρόσβαση σε άλλα επιδόματα τείνει να αυξήσει τις οφειλές.

Η εργασία έχει θετική σχέση και με την 2^η εξαρτημένη μεταβλητή σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, αλλά δε φαίνεται να επηρεάζει τις οφειλές των οικογενειών με παιδιά. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, η εργασία, ιδιαίτερα στις μονογονεϊκές οικογένειες τείνει να αυξάνει τις οφειλές. Αυτό συμβαίνει αφενός διότι, η εργασία επιτρέπει την πρόσβαση στο δανεισμό και αφετέρου διότι δημιουργεί έξοδα. Όσον αφορά την εργασία των γονέων και την οικογενειακή κατάσταση δεν ισχύει για την 2^η εξαρτημένη μεταβλητή αλλά δε φαίνεται να επηρεάζει και την 1^η.

Ο αριθμός των παιδιών έχει θετική σχέση και με τις δύο εξαρτημένες μεταβλητές, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Από τη μελέτη προκύπτει ότι για κάθε επιπλέον παιδί, αυξάνει το ποσό των οφειλών κατά £57 για τα ζευγάρια με παιδιά και κατά £75 για τις μονογονεϊκές οικογένειες. Επίσης, η χαμηλού επιπέδου μόρφωση έχει αρνητική σχέση με τις οφειλές των μονογονεϊκών οικογενειών και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, το οποίο θεωρείται εφόδιο ζωής και είναι πιθανότερο να εξασφαλίζει ένα μόνιμο εισόδημα, συνήθως συνδέεται με χαμηλότερες οφειλές. Η μεσαίου επιπέδου μόρφωση σχετίζεται αρνητικά και με τις δυο εξαρτημένες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Η υψηλού επιπέδου μόρφωση έχει αρνητική σχέση με τις οφειλές των οικογενειών με παιδί, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%.

Ο μισθός έχει αρνητική σχέση με τις οφειλές των μονογονεϊκών οικογενειών σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι αποδοχές από την εργασία μειώνουν τις οφειλές. Ο μισθός των γονέων ισχύει για τις οφειλές των οικογενειών με παιδί, και έχει αρνητική σχέση σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Ένας από τους στόχους της έρευνας είναι, να συνδυαστούν τα δεδομένα προκειμένου, να εξεταστεί, αν το συνολικό επίπεδο οφειλών συνδέεται με τα διάφορα χαρακτηριστικά των νοικοκυριών. Το συμπέρασμα που συνάγεται από την ανάλυση αυτή είναι ότι η πιθανότητα ύπαρξης χρέους σχετίζεται με το χαμηλό εισόδημα, το οποίο με τη σειρά του συνδέεται με άλλα χαρακτηριστικά όπως η εθνικότητα και η μίσθωση αντί της ιδιοκατοίκησης. Οι μεταβλητές του κύκλου ζωής (ηλικία, εκπαίδευση) προτείνουν, όπως ήταν αναμενόμενο, ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία επικεφαλής και οι πιο μορφωμένοι, είναι λιγότερο πιθανό να έχουν οφειλές. Η μεταβλητή της ηλικίας, πιο συγκεκριμένα, προτείνει ότι οι οφειλές μπορεί να σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο σημείο του κύκλου ζωής.

Οι Fabbri and Padula (2004), ερεύνουν την σχέση μεταξύ της ποιότητας των νομικών κυρώσεων στις δανειακές συμβάσεις και την κατανομή της πίστωσης των νοικοκυριών στην Ιταλία. Χρησιμοποίησαν δεδομένα των νοικοκυριών από την πιστωτική αγορά με ασφαλισμένες πιστωτικές συμβάσεις. Το μοντέλο δείχνει ότι, η παρέμβαση του δικαστικού συστήματος επηρεάζει την πιθανότητα το νοικοκυριό να περιοριστεί πιστωτικά. Βρήκαν ότι, η αύξηση των ανεκτέλεστων εν αναμονή αποφάσεων έχει στατιστική και οικονομική επίδραση στην πιθανότητα να απορριφθεί η πίστωση στο νοικοκυριό. Επιπλέον, έδειξαν ότι, μετακινούμενοι από την υψηλού κόστους δικαστική περιφέρεια του βορά στην χαμηλού κόστους περιφέρεια του νότου, θα μειωθεί η πιθανότητα του πιστωτικού περιορισμού των νοικοκυριών κατά 50%.

Η πρώτη εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιούν οι Fabbri and Padula (2004), είναι η συμμετοχή των νοικοκυριών στην πιστωτική αγορά. Η ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού έχει θετική σχέση με την συμμετοχή του νοικοκυριού του στην πίστωση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Αντιθέτως, το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα έχει αρνητική σχέση με τη συμμετοχή του νοικοκυριού στην πίστωση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Οι εγγυήσεις για δανεισμό, έχουν θετική σχέση με τη συμμετοχή του νοικοκυριού στην πίστωση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επιπλέον, το μέγεθος της οικογένειας, έχει θετική σχέση με τη συμμετοχή του νοικοκυριού στην πίστωση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Αντιθέτως, η ανεργία του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει αρνητική σχέση με τη συμμετοχή του νοικοκυριού στην πίστωση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τέλος, το μέγεθος της πόλης που διαμένει το νοικοκυριό έχει θετική σχέση με τη συμμετοχή του στην πίστωση και είναι στατιστικά σημαντική, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Η δεύτερη εξαρτημένη μεταβλητή είναι, το αν το νοικοκυριό είναι πιστωτικά περιορισμένο. Το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να είναι πιστωτικά περιορισμένο, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επίσης, οι εγγυήσεις για δανεισμό, έχουν αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να είναι πιστωτικά περιορισμένο, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Το επίπεδο εκπαίδευσης, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να είναι πιστωτικά περιορισμένο, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επιπλέον, η ανεργία του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να είναι πιστωτικά περιορισμένο, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τέλος, η οικογενειακή κατάσταση, έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να είναι πιστωτικά περιορισμένο, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Η τρίτη εξαρτημένη μεταβλητή που χρησιμοποιούν οι συγγραφείς είναι το συνολικό χρέος του νοικοκυριού. Η ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Αντιθέτως, οι εγγυήσεις για δανεισμό, έχουν αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά

σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όσον αφορά το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Επιπλέον, η οικογενειακή κατάσταση, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Αντίθετα, η ανεργία του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει αρνητική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τέλος, το επίπεδο εκπαίδευσης, έχει θετική σχέση με την πιθανότητα το νοικοκυριό να έχει υψηλό συνολικό χρέος, και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Ο Vandone (2009), ερευνήσε την εξέλιξη της ευρωπαϊκής πιστωτικής αγοράς καταναλωτικών δανείων. Αναλύει τα δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των χρεωμένων νοικοκυριών στην Ευρώπη, βασισμένος σε δεδομένα ερωτηματολογίου. Οι εκτιμήσεις του 2006 έδειξαν ότι το ποσό χρέους των ευρωπαϊκών νοικοκυριών έφτασε τα 1,018 δισεκατομμύρια. Ένα ενδιαφέρον εύρημα που προκύπτει από τα στοιχεία είναι, οι διαφορές μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών ως προς την αναλογία των καταναλωτικών δανείων των νοικοκυριών. Για παράδειγμα, η Μεγάλη Βρετανία συμμετέχει στα καταναλωτικά δάνεια με ποσοστό 32% και μέσο όρο ποσού τα 6.030 ευρώ έναντι του 11% της Ιταλίας με μέσο όρο ποσού τα 8.030 ευρώ. Η Ισπανία συμμετέχει με 20% και μέσο όρο ποσού τις 26.000 ευρώ.

Όσον αφορά την περίπτωση της Μ. Βρετανίας, η ηλικιακή ομάδα των 31-40, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, οι οικογένειες με περισσότερα παιδιά και με υψηλά εισοδήματα, φαίνεται να έχουν το μεγαλύτερο χρέος. Στην Ιταλία, η ηλικιακή ομάδα των 45-54, οι απόφοιτοι λυκείου, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, οι πολυάριθμες οικογένειες και τα υψηλά εισοδήματα, έχουν το μεγαλύτερο χρέος. Επίσης, στην Ισπανία, η ηλικιακή ομάδα των 45-54, οι απόφοιτοι λυκείου, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, τα πολυάριθμα νοικοκυριά και τα υψηλού εισοδήματος νοικοκυριά, έχουν τα υψηλότερα ποσοστά χρέους.

Όσον αφορά την επίδραση του χρέους στην οικογενειακή συνοχή οι Chang and Lee (2006), μελέτησαν το κατά πόσον το οικιακό χρέος ευθύνεται για την απροσδόκητη αύξηση του ποσοστού των διαζυγίων στην Κορέα.

Η κορεατική κοινωνία γνώρισε πρόσφατα μια ταχεία αύξηση του χρέους και των διαζυγίων των νοικοκυριών. Αυτή η μελέτη ερευνά το αν και κατά πόσον το χρέος των νοικοκυριών επηρεάζει την οικογενειακή σταθερότητα και αυξάνει την πιθανότητα διαζυγίων μεταξύ των Κορεάτικων οικογενειών. Η επίδραση του χρέους των νοικοκυριών στην πιθανότητα διαζυγίου εκτιμήθηκε μέσω συγκεντρωτικών και πληθυσμιακών μέσων όρων (Logit Model).

Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 4.428 ερωτηματολόγια, και το στατιστικό μοντέλο ανάλυσης είναι το υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης (logit). Παρόλο που ο συντελεστής της μεταβλητής του χρέους δείχνει θετικός, δε φαίνεται να υποδεικνύει ότι το συνολικό ποσό του δανεισμού των νοικοκυριών αυξάνει σημαντικά την πιθανότητα διαζυγίου. Το μοντέλο δείχνει επίσης ότι, όταν τα χαρακτηριστικά των άλλων νοικοκυριών παραμένουν σταθερά, τα νοικοκυριά που έχουν μεγαλύτερο χρέος δεν είναι περισσότερο πιθανό να καταλήξουν σε διαζύγιο από εκείνα που έχουν μικρότερο.

Στο ενδεχόμενο το απόλυτο ποσό χρέους να μην είναι ένα αξιόπιστο μέτρο σύγκρισης, χρησιμοποιήθηκε και η μεταβλητή «dept ratio» που είναι η αναλογία χρέους. Ως τόσο, μια αύξηση της δε φαίνεται να επηρεάζει την σταθερότητα του γάμου. Τα διάφορα είδη χρέους επίσης, δε φαίνεται να επηρεάζουν την πιθανότητα διαζυγίου στο νοικοκυριό. Το χαρακτηριστικό που φαίνεται να έχει ελαφρώς θετική επίδραση στην πιθανότητα διαζυγίου είναι το ύψος των καταθέσεων του νοικοκυριού. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, όσο μεγαλύτερο είναι το ποσό των καταθέσεων στο νοικοκυριό, τόσο μεγαλύτερη και η πιθανότητα διαζυγίου.

Διάφορες δημογραφικές μεταβλητές φαίνεται να συνδέονται σημαντικά με την πιθανότητα διαζυγίου. Η ιδιοκτησία ακίνητης περιουσίας που συνδέεται με υψηλά ενοίκια συνδέεται επίσης και με χαμηλή οικογενειακή σταθερότητα. Η ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού φαίνεται να σχετίζεται άμεσα με αυτή την πιθανότητα. Σε σύγκριση με εκείνους που είναι νεότεροι από 45 ετών, εκείνοι που είναι μεγαλύτεροι έχουν σαφώς μικρότερη πιθανότητα διαζυγίου και βεβαίως εκείνοι που είναι από 55 ετών και άνω έχουν ακόμη πιο μικρή. Εκτός από την χαμηλή εξωσυζυγική απειλή, χαρακτηριστικό που συνδέεται με μεγαλύτερες ηλικίες, οι μεγάλες ηλικίες συνδέονται λογικά και με μεγαλύτερη διάρκεια γάμου και άρα με μεγαλύτερη από κοινού περιουσία. Αυτό αυξάνει την πιθανότητα να μείνει κανείς στον γάμο. Αυτά τα ευρήματα συνάδουν με την θεωρία και με ήδη υπάρχουσες ενδείξεις από έρευνες σε άλλες χώρες.

Οι μεταβλητές περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού φαίνεται να είναι αρνητικά συνδεδεμένες με τα διαζύγια, όμως, μόνο τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία φαίνεται

να μειώνουν την πιθανότητα διαζυγίου. Επίσης, ένας από τους πιο συνεπείς προγνώστες των διαζυγίων είναι το ύψος των μισθών. Κρατώντας τα δημογραφικά χαρακτηριστικά σταθερά, το συνολικό εισόδημα από την εργασία είναι αρνητικά συσχετισμένο με την πιθανότητα διαζυγίου.

Από την έρευνα προκύπτει ότι ο επικεφαλής του νοικοκυριού που έχει τελειώσει το λύκειο, έχει ελαφρώς μεγαλύτερη πιθανότητα διαζυγίου σε σχέση με εκείνον που δεν το έχει τελειώσει αλλά και με εκείνον που έχει υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από απολυτήριο λυκείου. Ενώ, η αρνητική συσχέτιση μεταξύ εκπαίδευσης και διαζυγίων έχει συχνά επισημανθεί σε σχετικές μελέτες, αυτή η μη-γραμμική σχέση δεν μπορεί εύκολα να εξηγηθεί. Επίσης, κρατώντας το εισόδημα σταθερό, το διαζύγιο είναι λιγότερο πιθανό να συμβεί σε περιόδους υψηλού δείκτη ανεργίας. Τέλος, ο αριθμός και η ηλικία των παιδιών στο νοικοκυριό και η κατοικία στην πρωτεύουσα της Σεούλ, δεν φαίνεται να σχετίζεται με την πιθανότητα διαζυγίου στο νοικοκυριό.

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η χρηματοοικονομική ένταση που μετρήθηκε από τα ποσά χρέους των νοικοκυριών και την αναλογία χρέους- εισοδήματος, δεν επιδρά σημαντικά στην πιθανότητα διαζυγίων. Αυτό το εύρημα έρχεται σε αντίθεση με την διαδεδομένη άποψη ότι ο δανεισμός των νοικοκυριών είναι μερικώς υπεύθυνος για την πρόσφατη αύξηση της αναλογίας διαζυγίων στην Κορέα.

Οι Sena *et al.*, (2010), ερεύνησαν τα πρότυπα δανεισμού που έχουν οι αυτοαπασχολούμενες γυναίκες στη Μεγάλη Βρετανία. Ο σκοπός της έρευνας ήταν διττός. Πρώτον, προσπάθησαν να προσδιορίσουν, το κατά πόσον, οι γυναίκες έχουν διαφορετικά πρότυπα δανεισμού σε σχέση με τους άνδρες, όταν προσπαθούν να ενταχθούν στον χώρο της επιχειρηματικότητας, και τους παράγοντες που εξηγούν αυτή την διαφορετική ροπή. Δεύτερον, προσπάθησαν να ποσοτικοποιήσουν την επίδραση αυτών των διαφορών, στα πρότυπα δανεισμού που έχουν οι γυναίκες, στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στον κλάδο των αυτοαπασχολούμενων. Τα δεδομένα της έρευνας αποτελούνται από 1.879 ερωτηματολόγια που πραγματοποιήθηκαν στη Μεγάλη Βρετανία το έτος 2003. Το στατιστικό μοντέλο ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε είναι το probit model. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι, η πιθανότητα να είναι κάποιος αυτοαπασχολούμενος και η πιθανότητα να έχει ζητήσει χρηματοδότηση.

Όσον αφορά την πρώτη εξαρτημένη μεταβλητή (η πιθανότητα να είναι κάποιος αυτοαπασχολούμενος), η ανεξάρτητη μεταβλητή της κοινωνικής τάξης δείχνει ότι τα άτομα που προέρχονται από την μεσαία και εργατική τάξη, είναι λιγότερο πιθανό να εισχωρήσουν στον

κλάδο, και ως εκ τούτου έχει αρνητική σχέση. Επίσης, προκύπτει ότι, τα άτομα με τυπικά προσόντα και εργασιακή εμπειρία είναι πιθανότερο να εισχωρήσουν στον κλάδο. Παραδόξως, τα άτομα με προηγούμενη επιχειρηματική εμπειρία είναι λιγότερο πιθανό να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι.

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, έχει αρνητική σχέση. Τα άτομα που είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν προτίθενται να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι. Αντιθέτως, τα άτομα που προέρχονται από χαμηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης είναι πιθανότερο να εισχωρήσουν στον κλάδο των αυτοαπασχολούμενων. Επίσης, η οικογενειακή κατάσταση έχει θετική σχέση. Τα έγγαμα άτομα είναι πιο πιθανό να γίνουν ελεύθεροι επαγγελματίες. Όσον αφορά το φύλο, έχει αρνητική σχέση. Οι γυναίκες είναι λιγότερο πιθανό να εισχωρήσουν στον κλάδο. Επίσης, προκύπτει ότι οι λευκοί είναι πιθανότερο να γίνουν ελεύθεροι επαγγελματίες. Τέλος, τα άτομα που αποστρέφονται τον οικονομικό κίνδυνο, είναι λιγότερο πιθανό να εισχωρήσουν στον κλάδο.

Όσον αφορά την πιθανότητα αίτησης δανείου για χρηματοδότηση, προκύπτει ότι η προηγούμενη επιχειρηματική εμπειρία επιδρά θετικά στην βούληση των ατόμων για αναζήτηση εξωτερικής χρηματοδότησης. Θετική επίδραση, έχει επίσης, το επίπεδο εκπαίδευσης. Άτομα που διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι πολύ πιο πιθανό να επιτύχουν εξωτερική χρηματοδότηση. Επίσης, τα επαγγελματικά προσόντα σχετίζονται θετικά με την πιθανότητα το άτομο να επιτύχει χρηματοδότηση. Το ίδιο ισχύει για τις γυναίκες που έχουν δεχθεί κάποια κρατική βοήθεια. Ακόμη, άτομα που ο πατέρας τους ήταν αυτοαπασχολούμενος, είναι λιγότερο πιθανό να επιτύχουν εξωτερική χρηματοδότηση. Τέλος, τα άτομα που είναι έγγαμα και ειδικά εκείνα που έχουν παιδιά, έχουν περισσότερες πιθανότητες να προσεγγίσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Οι Brown and Taylor (2005), ερεύνησαν τους προσδιοριστικούς παράγοντες του χρέους και τη συσσώρευση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών, χρησιμοποιώντας δεδομένα ερωτηματολογίου από τη Μεγάλη Βρετανία. Δεδομένου ότι, το χρέος και τα περιουσιακά στοιχεία είναι βασικά συστατικά του χαρτοφυλακίου των νοικοκυριών, ερευνούν τον βαθμό αλληλεπίδρασής τους.

Πράγματι, η ανάλυση δείχνει ότι και στις τρεις χώρες η εν λόγω αλληλεπίδραση είναι μεγάλη. Επιπλέον, η φύση της αλληλεπίδρασης μεταβάλλεται μεταξύ των διαφόρων επιπέδων εισοδήματος και ηλικιών, με την πιο αδύναμη σχέση να εντοπίζεται στα χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριά της Μεγάλης Βρετανίας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ χρέους

και περιουσίας δεν παραμένει για πολύ, εντούτοις, προκύπτει ότι τα νοικοκυριά με χρέος μπορεί δυνητικά να αντιμετωπίσουν δυσκολίες με δυσμενείς αλλαγές στην οικονομική τους κατάσταση.

Το δείγμα αποτελείται από 2.193 επικεφαλής νοικοκυριών. Τα ερωτηματολόγια προέρχονται από το Institute for Social and Economic Research στην Μ. Βρετανία και αφορούν το έτος 1991 (φθινόπωρο). Η στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι το probit model. Η εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας είναι το συνολικό χρέος του νοικοκυριού, δίχως να περιλαμβάνεται το χρέος από ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια.

Η ηλικία του δείγματος περιορίζεται στο φάσμα των 25 έως 64 ετών. Δεν είναι όμως στατιστικά σημαντική. Το λογαριθμημένο μηνιαίο εισόδημα του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει θετική σχέση με το χρέος και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Αντίθετα, η ανεξάρτητη μεταβλητή του εκκρεμούς χρέους, έχει αρνητική σχέση με το συνολικό χρέος και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όσον αφορά την ετήσια αποταμίευση του επικεφαλής του νοικοκυριού, έχει θετική σχέση με το συνολικό χρέος του νοικοκυριού και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επιπλέον, η κατοχή ενυπόθηκου στεγαστικού δανείου έχει αρνητική σχέση με το συνολικό χρέος.

Η άποψη του επικεφαλής ότι, η οικονομική του κατάσταση είναι χειρότερη από ότι ήταν το περασμένο έτος, έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή του συνολικού χρέους και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επίσης, η άποψη του επικεφαλής ότι, η οικονομική του κατάσταση θα είναι χειρότερη από ότι ήταν το τρέχον έτος, έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή του συνολικού χρέους και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%.

Οι Min and Yang (2002), αναρωτήθηκαν για το πώς μπορεί κανείς να προβλέψει την συμπεριφορά των καταναλωτών. Η συμπεριφορά των καταναλωτών γίνεται ολοένα και πιο σημαντική, και η δυνατότητα πρόβλεψης της, ακόμη μεγαλύτερη πρόκληση για τις αγορές πιστωτικών καρτών όπου ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος. Αυτό απαιτεί περισσότερες γνώσεις και εμβάθυνση της λειτουργίας της χρησιμότητας του καταναλωτή και της συμπεριφοράς του.

Σε αυτή την έρευνα χρησιμοποιούν, το μοντέλο της λογιστικής παλινδρόμησης που εξετάζει, την γραμμική συνάρτηση της χρησιμότητας και του οριακού ποσοστού υποκατάστασης και ένα μοντέλο νευρωνικών δικτύων όπου μπορούν να φιλοξενηθούν οι μη γραμμικές συναρτήσεις χρησιμοποιώντας και αλλαγές του ποσοστού υποκατάστασης ανάμεσα

στα γνωρίσματα των πιστωτικών καρτών. Χρησιμοποιώντας δεδομένα ερωτηματολογίου βρήκαν ότι, το μοντέλο των νευρωνικών δικτύων υπερτερεί σημαντικά του μοντέλου της λογιστικής παλινδρόμησης στην πρόβλεψη της συμπεριφοράς του καταναλωτή.

Τα δεδομένα της έρευνας προέρχονται από το National Survey of Credit στις Η.Π.Α. και αφορούν το διάστημα μεταξύ του Απριλίου του 1994 έως το Δεκέμβριο του 1996. Ο συνολικός αριθμός των παρατηρήσεων είναι 1.804. Το 77% του δείγματος ήταν μεγαλύτερο από 35 ετών. Μόνο το 12% είχε ετήσιες αποδοχές υψηλότερες των 75.000\$. Το 40% των ερωτώμενων ήταν απόφοιτοι ή τελειόφοιτοι πανεπιστημίου και το 80% από αυτούς χρησιμοποιούν τις πιστωτικές τους κάρτες για αναχρηματοδότηση του χρέους τους. Το 52% του δείγματος ήταν άνδρες και τέλος, το 32% του δείγματος έχει αποδεχθεί προσφορά για κατοχή πιστωτικής κάρτας.

Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι η απόφαση του ερωτώμενου να λάβει πιστωτική κάρτα ή όχι, η διαφορά στο ετήσιο ποσοστιαίο επιτόκιο και η ετήσια συνδρομή της κάρτας. Η ανεξάρτητη μεταβλητή της ηλικίας έχει αρνητική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Επίσης, το εισόδημα έχει αρνητική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Το επίπεδο εκπαίδευσης έχει αρνητική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Επίσης, η ανεξάρτητη μεταβλητή της αναχρηματοδότησης του χρέους από την πιστωτική κάρτα έχει αρνητική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Τέλος το φύλο έχει θετική σχέση με όλες τις εξαρτημένες μεταβλητές και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Οι Johnson and Li (2007), εξέτασαν την σχέση της αποπληρωμής του χρέους των νοικοκυριών σε σχέση με το εισόδημά τους στις Η.Π.Α. Οι περιοριστικοί παράγοντες της ρευστότητας των νοικοκυριών αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο εξήγησης των αποκλίσεων από τις ορθολογικές προσδοκίες. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τα νοικοκυριά με υψηλό δείκτη εξυπηρέτησης χρέους είναι σημαντικά πιο πιθανό να αποκλειστούν από την πίστωση. Τα δεδομένα αποτελούνται από 27.886 ερωτηματολόγια τα οποία πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα 1992-2005 στις Η.Π.Α. Η στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η λογιστική παλινδρόμηση (logit). Εξαρτημένη μεταβλητή της έρευνας είναι τα νοικοκυριά με περιορισμένη δανειοληπτική ικανότητα.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, έχει θετική σχέση. Στο τελικό δείγμα περίπου το ½ είχε μόλις τελειώσει το λύκειο, ενώ, το ανώτερο μορφωτικό επίπεδο έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Στο τελικό δείγμα περίπου το ¼ είχε τελειώσει το πανεπιστήμιο. Η ηλικία δεν είναι στατιστικά σημαντική. Το δείγμα περιορίστηκε σε επικεφαλής νοικοκυριών από 24 έως 65 ετών επίσης, η ηλικία στο τετράγωνο, δεν είναι στατιστικά σημαντική. Ο μέσος όρος ηλικίας του δείγματος είναι τα 44 έτη. Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% ενώ, έγγαμο είναι το 60% του δείγματος. Αντίθετα, η φυλετική ταυτότητα έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Αφροαμερικανοί είναι το 12% του δείγματος.

Το μέγεθος του νοικοκυριού έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ο μέσος όρος των μελών των νοικοκυριών του δείγματος είναι μεταξύ δύο και τριών ατόμων. Επίσης, το λογαριθμημένο εισόδημα έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Ο μέσος όρος συνολικού εισοδήματος ήταν 40.600\$ το 1992. Όσον αφορά την ιδιοκτησία, έχει αρνητική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%.

Η σχέση ρευστών αποθεμάτων και εισοδήματος έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Βρέθηκε ότι, η κατανάλωση των νοικοκυριών με περιορισμένη δανειοληπτική ικανότητα δεν επηρεάζεται περισσότερο απ' ό,τι των άλλων νοικοκυριών. Ως εκ τούτου, η αναλογία ρευστότητας-ενεργητικού σε σχέση με το εισόδημα δεν αποτελεί ένα επαρκές στοιχείο ώστε να εντοπιστούν τέτοια νοικοκυριά. Όσον αφορά την αναλογία εξυπηρέτησης του χρέους, σε όλα τα πεμπτημόρια, έχει θετική σχέση και είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Ένα νοικοκυριό που ανήκει στα δύο πρώτα πεμπτημόρια της κατανομής (περίπου 20%), είναι σημαντικά πιο πιθανό σε σχέση με άλλα νοικοκυριά, να έχει απορριφθεί το αίτημά του για πίστωση τα τελευταία πέντε χρόνια.

Η Τράπεζα της Ελλάδος, ανάθεσε το 2002 σε εξειδικευμένη εταιρία, τη διεξαγωγή δειγματοληπτικής έρευνας με σκοπό να διερευνήσει το βαθμό χρέωσης των ελληνικών νοικοκυριών σε σχέση με το εισόδημα και τον πλούτο τους. Στα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, βασίστηκαν οι Μητράκος και συνεργάτες (2005), αλλά επιπλέον έλαβαν υπόψη και τα νοικοκυριά που δεν απάντησαν στην έρευνα, επανακαθορίζοντας ανάλογα το αρχικό δείγμα. Επίσης, επιχείρησαν να διερευνήσουν περαιτέρω τη σχέση που συνδέει το βαθμό χρέωσης των νοικοκυριών με τα οικονομικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά τους.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο διάστημα Σεπτεμβρίου του 2002 έως τα τέλη Ιανουαρίου του 2003, σε δείγμα 6.007 νοικοκυριών. Το μοντέλο στατιστικής ανάλυσης που χρησιμοποίησαν είναι το υπόδειγμα λογιστικής παλινδρόμησης (logit).

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο βαθμός αστικότητας του τόπου κατοικίας ενός νοικοκυριού ασκεί στατιστικώς σημαντική επίδραση στην πιθανότητα αυτό το νοικοκυριό να έχει λάβει δάνειο. Συγκεκριμένα, για τις δυο μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδος, την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, οι πιθανότητες να έχει ένα νοικοκυριό κάποιου είδους δάνειο είναι περίπου 1,3 φορές περισσότερες από ότι σε άλλες αστικές περιοχές και σχεδόν διπλάσιες (1,8) από ότι στις ημιαστικές περιοχές. Τα ίδια αποτελέσματα παρατηρούνται για τα μη στεγαστικά δάνεια, ενώ ο βαθμός αστικότητας δεν ασκεί στατιστικώς σημαντική επίδραση στην πιθανότητα σύναψης στεγαστικού δανείου.

Η σύνθεση του νοικοκυριού είναι στατιστικά σημαντική σε όλα τα υποδείγματα παλινδρόμησης, αλλά η συγκεκριμένη επίδραση διαφέρει ανάλογα με το είδος του δανείου. Ένα ζευγάρι με δυο ή περισσότερα παιδιά είναι πιθανότερο να προσφύγει σε δανεισμό σε σύγκριση με ένα μονομελές νοικοκυριό ή ένα ζευγάρι χωρίς παιδιά ή ένα από τα άλλα νοικοκυριά. Εάν εξεταστούν τα στεγαστικά δάνεια, όλοι οι τύποι νοικοκυριών είναι λιγότερο πιθανό να δανειστούν από ότι ένα νοικοκυριό που αποτελείται από ζευγάρι και δύο ή περισσότερα παιδιά. Φαίνεται συνεπώς ότι η ανάγκη για ιδιοκατοίκηση γίνεται πιο σημαντική όταν υπάρχουν στο νοικοκυριό δύο ή περισσότερα παιδιά.

Η ηλικία του επικεφαλής του νοικοκυριού, επηρεάζει επίσης την πιθανότητα του νοικοκυριού να έχει λάβει δάνειο. Οι πληθυσμιακές ομάδες που βρίσκονται στα δυο άκρα της κατανομής των ηλικιών γενικά έχουν μικρότερη πιθανότητα να έχουν δανειστεί. Μικρότερες πιθανότητες, για άτομα άνω των 45ετών και μάλιστα φθίνουσες όσο η ομάδα ηλικίας αυξάνει, παρατηρούνται ειδικότερα για τα μη στεγαστικά δάνεια. Όσον αφορά τα στεγαστικά δάνεια, οι ηλικιακές ομάδες μεταξύ 46-75 ετών έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να έχουν τέτοιο δάνειο σε σχέση με την ομάδα αναφοράς.

Το επίπεδο εκπαίδευσης έχει στατιστικά σημαντική επίδραση στα δύο υποδείγματα που εκτιμήθηκαν από τη μελέτη για τα μη στεγαστικά δάνεια καθώς και στο υπόδειγμα που περιλαμβάνει ως ερμηνευτική μεταβλητή την περιουσία για το σύνολο των δανείων. Το συμπέρασμα που προκύπτει απευθείας από το δείγμα είναι ότι η πιθανότητα λήψης δανείου αυξάνεται με το επίπεδο εκπαίδευσης. Οι μεγαλύτερες πιθανότητες για τα άτομα με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, μπορεί να αντανakλούν το γεγονός ότι τα άτομα αυτά έχουν γενικώς

καλύτερο εισόδημα και θετικές προσδοκίες έναντι μελλοντικών εισοδημάτων και έτσι μπορούν να εξυπηρετήσουν ένα μεγαλύτερο δάνειο. Επιπλέον, τα άτομα αυτά ενδέχεται να είναι πιο ενημερωμένα, καθώς το μορφωτικό τους υπόβαθρό τους επιτρέπει να κατανοήσουν καλύτερα τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες.

Όπως ήταν αναμενόμενο, το εισόδημα και η γενικότερη οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού επηρεάζει την πιθανότητά του να προσφύγει στο δανεισμό. Ένα νοικοκυριό με μικρό εισόδημα μπορεί να χρειαστεί να προσφύγει σε δανεισμό για να καλύψει κάποιες οικονομικές ανάγκες του, αλλά η απόφαση εξαρτάται από τη δυνατότητά του να εξυπηρετήσει το δάνειο. Από την άλλη, οι τράπεζες χρησιμοποιούν ορισμένα κριτήρια εισοδήματος και πλούτου κατά τη χορήγηση δανείων. Η ανάλυση δείχνει ότι, το εισόδημα είναι στατιστικώς σημαντικό για τον προσδιορισμό της πιθανότητας λήψης δανείου οποιασδήποτε κατηγορίας και συγκεκριμένα, όσο αυξάνεται το εισόδημα του νοικοκυριού αυξάνεται και η πιθανότητα δανεισμού.

Παρόμοια συμπεράσματα συνάγονται όταν εξετάζεται ο πλούτος των νοικοκυριών. Τα υψηλά επίπεδα πλούτου των νοικοκυριών συνδέονται με μεγαλύτερη πιθανότητα δανεισμού. Όλες οι ομάδες με καθαρή περιουσία άνω των 10.000 ευρώ έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να λάβουν δάνειο από ότι η κατηγορία αναφοράς. Τα νοικοκυριά που δεν έχουν περιουσία είναι λιγότερο πιθανό να λάβουν δάνειο. Για τα νοικοκυριά με περιουσία άνω των 10.000 ευρώ οι επιδράσεις είναι εντονότερες όταν εξετάζονται στεγαστικά δάνεια, πράγμα που δεν εκπλήσσει, καθώς η κατηγορία αυτή δημιουργεί εξ ορισμού κάποια περιουσία. Η αξία της περιουσίας φαίνεται ότι ασκεί επίδραση και στην πιθανότητα λήψης μη στεγαστικού δανείου, αλλά το μέγεθος της επίδρασης αυτής δεν είναι τόσο μεγάλο.

Ο αριθμός των εργαζομένων μελών του νοικοκυριού παρουσιάζει θετική συσχέτιση με την πιθανότητα λήψης δανείου. Όσο περισσότερα μέλη του νοικοκυριού εργάζονται, τόσο πιθανότερο είναι να λάβει το νοικοκυριό κάποιο δάνειο, στεγαστικό ή άλλο. Φαίνεται ότι, όπως είναι εύλογο, οι εργαζόμενοι έχουν ευκολότερη πρόσβαση στο δανεισμό, καθώς οι τράπεζες θεωρούν ότι είναι πιο πιθανό να είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους.

Το αν ο επικεφαλής του νοικοκυριού εργάζεται στο δημόσιο τομέα επηρεάζει τόσο την πιθανότητα να έχει λάβει στεγαστικό δάνειο όσο και την πιθανότητα να έχει λάβει οποιοδήποτε άλλο δάνειο. Η απασχόληση στο δημόσιο τομέα αυξάνει την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό συνδέεται με τα ευνοϊκά στεγαστικά προγράμματα που

προσφέρονται στους δημοσίους υπαλλήλους, αλλά και με το γεγονός ότι το εισόδημα των δανειοληπτών θεωρείται από τις τράπεζες πιο σταθερό.

Όσον αφορά, το συνολικό βαθμό χρέωσης των ελληνικών νοικοκυριών, από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι ο δανεισμός συγκεντρώνεται στα νοικοκυριά που ανήκουν στα υψηλότερα κλιμάκια εισοδήματος και πλούτου. Πάντως, το χρέος των ελληνικών νοικοκυριών στο τέλος του 2002 ήταν μάλλον περιορισμένο σε σχέση με το ετήσιο εισόδημα και τον πλούτο τους. Το συμπέρασμα αυτό συμβαδίζει και με το γεγονός ότι ο λόγος του συνολικού τραπεζικού δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών προς το ΑΕΠ, όπως υπολογίζεται βάσει στοιχείων που υποβάλλουν οι τράπεζες προς την τράπεζα της Ελλάδος, ήταν και παραμένει σημαντικά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο λόγο στη ζώνη του ευρώ.

Τέλος, στη μελέτη εξετάστηκε, πώς τα δημογραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των νοικοκυριών επηρεάζουν την πιθανότητά τους να έχουν συνάψει κάποιο δάνειο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο βαθμός αστικότητας, η σύνθεση του νοικοκυριού, το επίπεδο εκπαίδευσης, η ομάδα ηλικίας του αρχηγού του, ο αριθμός των εργαζόμενων μελών, το εισόδημα, και ο πλούτος του νοικοκυριού παίζουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό της πιθανότητας να προσφύγει ένα νοικοκυριό στον δανεισμό.

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Κεφάλαιο 3: Η μεθοδολογία της δειγματοληπτικής έρευνας

Η παρούσα μελέτη, από την πλευρά της εμπειρικής ανάλυσης, προσπαθεί να εντοπίσει και να καταγράψει τις διαφορετικές επιδράσεις του οικιακού δανεισμού στην ελληνική οικογένεια και να διερευνήσει, τους παράγοντες εκείνους, που διαμορφώνουν τις συνθήκες δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται δυο βασικές δανειοληπτικές συμπεριφορές όπως, τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια και ο δανεισμός των νοικοκυριών σε σχέση με την κατανάλωση. Επιπλέον, γίνεται καταγραφή και ανάλυση των βασικότερων περιοριστικών παραγόντων του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών, όπως αυτοί προκύπτουν από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων της εμπειρικής έρευνας.

Τα δεδομένα στα οποία βασίστηκε η οικονομετρική ανάλυση, προήλθαν από δειγματοληπτική έρευνα σε νοικοκυριά που διαμένουν μόνιμα στο νομό Αττικής. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο διανομής ερωτηματολογίου, με την περισσότερη δυνατή τυχαία στρωματοποίηση.

Η διαδικασία διανομής και συλλογής των ερωτηματολογίων, πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από τα μέσα Μαΐου του 2011 έως τις αρχές Ιουλίου του ίδιου έτους. Το σύνολο των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν ήταν 433, εκ των οποίων επιστράφηκαν τα 386 και τελικά απαντήθηκαν ορθώς, και ως εκ τούτου συμπεριελήφθησαν στην έρευνα, τα 350 (ποσοστό αποδοχής 81%).

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 50 ερωτήσεις (38 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 12 ερωτήσεις ανοικτού τύπου) οι οποίες κατηγοριοποιούνται σε 5 επιμέρους ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει τα δημογραφικά στοιχεία και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει το δανεισμό, δηλαδή, ερωτήσεις που αφορούν τον τύπο και το ύψος του δανείου που ενδεχομένως έχει λάβει ο ερωτώμενος, καθώς και τις απόψεις του σχετικά με θέματα που αφορούν την δανειοληπτική συμπεριφορά. Η τρίτη ενότητα αφορά το δανεισμό από πιστωτικές κάρτες. Η τέταρτη ενότητα αφορά το είδος και το ύψος των περιουσιακών στοιχείων που διαθέτει ο ερωτώμενος. Η πέμπτη και τελευταία ενότητα αφορά την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του ερωτώμενου, όπως αυτή διαμορφώνεται από τα έσοδά του, τις υποχρεώσεις του, τις τυχόν απαιτήσεις τρίτων από αυτόν και τέλος, το βαθμό αισιοδοξίας του.

Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια που συλλέχθηκαν, ελέγχθηκαν ενδελεχώς και αριθμήθηκαν. Τα δεδομένα κωδικοποιήθηκαν σε πρόγραμμα Microsoft excel 2007, και στη συνέχεια εισήχθησαν στο πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης δεδομένων SPSS STATISTICS 17.0. Κατόπιν, έγινε ανάλυση των συχνοτήτων και των περιγραφικών μέτρων των μεταβλητών οι οποίες παρουσιάζονται σε πίνακες και διαγράμματα. Στη συνέχεια, εκτιμήθηκαν πέντε υποδείγματα παλινδρόμησης (ένα υπόδειγμα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης και τέσσερα υποδείγματα λογιστικής παλινδρόμησης), για τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν το δανεισμό, την κατοχή ενυπόθηκου στεγαστικού δανείου, την κατοχή καταναλωτικού δανείου, την κατοχή πιστωτικών καρτών και τέλος, την αδυναμία του ερωτώμενου να καταβάλει δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής του κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών.

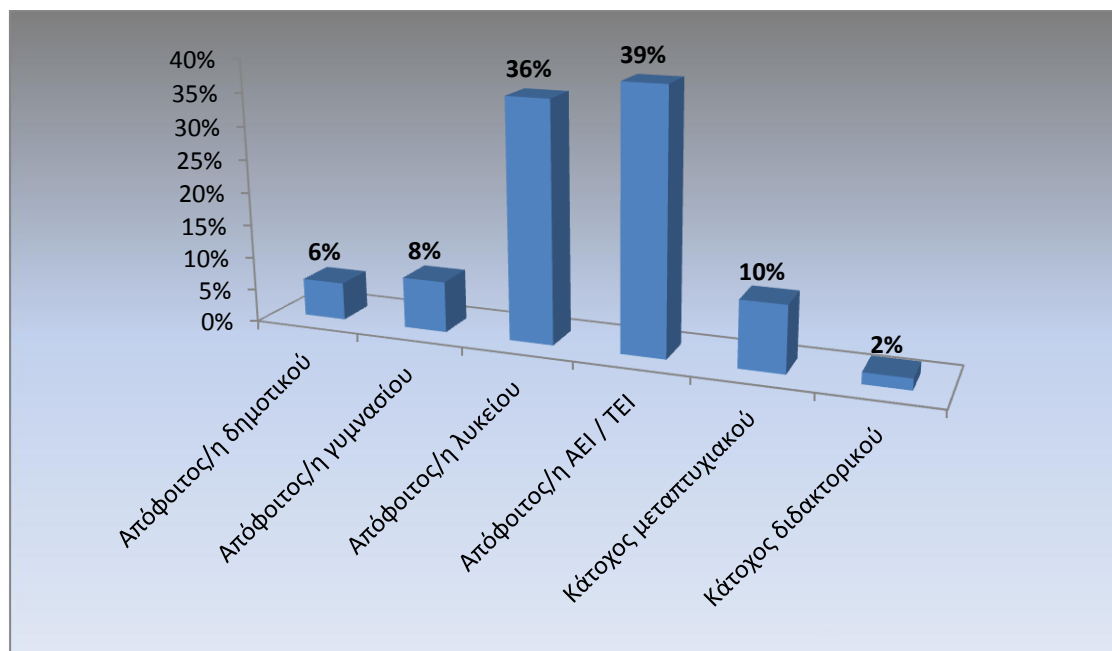
Κεφάλαιο 4: Το προφίλ του δείγματος

4.1. Δημογραφικά στοιχεία – κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά.

Στην έρευνα συμμετείχαν 350 άτομα και σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 4), τα 175 ήταν γυναικείου φύλου (ποσοστό 50%) και τα 175 ήταν ανδρικού φύλου (ποσοστό 50%). Η ηλικία των ερωτώμενων κυμαίνεται μεταξύ 22 και 76 ετών, με μέσο όρο ηλικίας τα 42,37 έτη (πίνακας 1, παράρτημα 3). Σύμφωνα με την κατανομή συχνοτήτων του πίνακα 2 (παράρτημα 4) το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων συγκεντρώνεται στην ηλικιακή ομάδα των 30 έως 40 ετών με το υψηλότερο ποσοστό να παρατηρείται στους ερωτώμενους των 38 ετών (5,1%), των 34 ετών (4,9%) και τέλος των 40 ετών (4,9%).

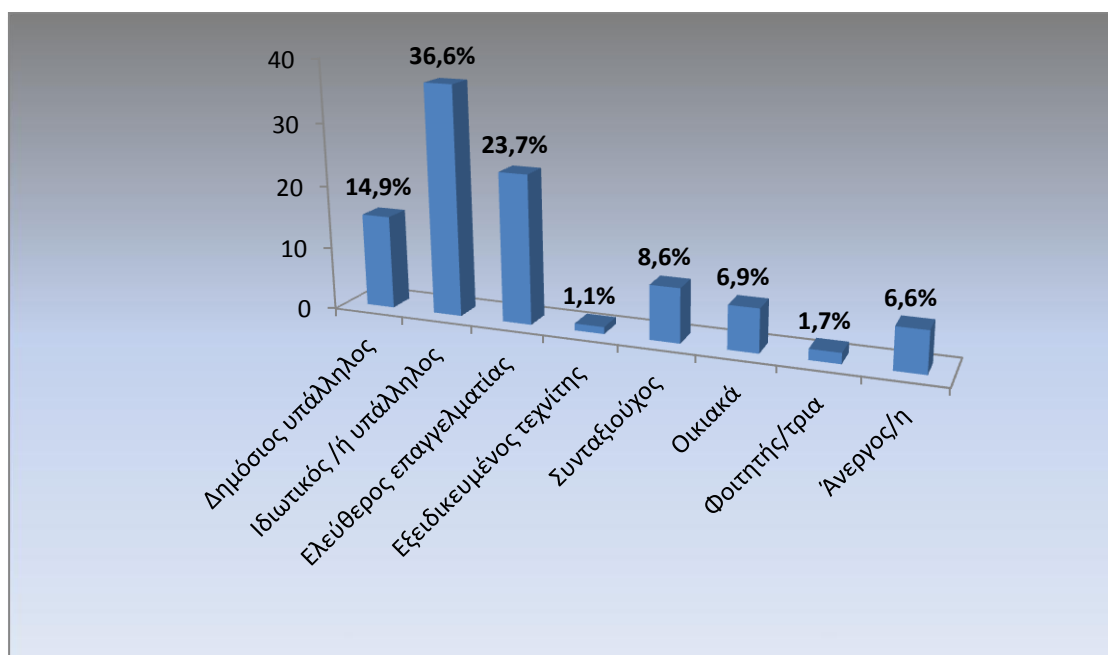
Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτώμενων σύμφωνα με τον πίνακα 3 (παράρτημα 4), το 35,7% του συνολικού δείγματος (350 άτομα) έχει επίπεδο εκπαίδευσης χαμηλότερο από ΑΕΙ ή ΤΕΙ, το 39,1% του δείγματος δηλώνει πως έχει πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ, το 10% του δείγματος διαθέτει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και μόλις το 1,7% έχει διδακτορικό τίτλο σπουδών. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 4.1 το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων (50,8%) διαθέτει πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ.

Διάγραμμα 4.1. Το επίπεδο εκπαίδευσης του δείγματος

Σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση των ερωτώμενων και σύμφωνα με το διάγραμμα 4.2 το 36,6% του δείγματος απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα, το 23,7% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, το 14,9% είναι δημόσιοι υπάλληλοι, το 8,6% είναι συνταξιούχοι, το 6,9% στην οικιακή απασχόληση ενώ το 6,6% των ερωτώμενων δηλώνουν άνεργοι. Χαμηλότερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι εξειδικευμένοι τεχνίτες και οι φοιτητές/τριες.

Διάγραμμα 4.2. Η επαγγελματική κατάσταση του δείγματος

Όσον αφορά τη δεύτερη απασχόληση, το 86,9% του δείγματος απάντησε αρνητικά ενώ το 13,1% απάντησε θετικά όπως φαίνεται στον πίνακα 5 (παράρτημα 4).

Σχετικά με το μηνιαίο (καθαρό) ατομικό εισόδημα των ερωτώμενων, το 19,7% του δείγματος δήλωσε ότι αμείβεται μέχρι 600€, το 34,3% δήλωσε ότι ανήκει στην κατηγορία εισοδήματος από 601 – 1.200€ ενώ το 28% δήλωσε ότι ανήκει στην κατηγορία εισοδήματος 1.201 – 1.800€. Μόλις το 3,1% δηλώνει ότι το μηνιαίο ατομικό του εισόδημα ξεπερνά τις 4.800€. Αναλυτικά η κατανομή συχνοτήτων για το μηνιαίο (καθαρό) ατομικό εισόδημα παρουσιάζεται στον πίνακα 6 (παράρτημα 4). Όσον αφορά το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα σύμφωνα με τον πίνακα 7 (παράρτημα 4) τα μεγαλύτερα ποσοστά του δείγματος παρατηρούνται στις εισοδηματικές κατηγορίες 10.001 – 20.000€ και 20.001 – 30.000€ (30% και 19,4% αντίστοιχα).

Στην περίπτωση που το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος σύμφωνα με τον πίνακα 8 (παράρτημα 4), το 62,6% των ερωτώμενων απάντησε αρνητικά ενώ το 37,4% απάντησε θετικά.

Όσον αφορά τον αριθμό των μελών που αποτελούν το νοικοκυριό στο οποίο διαμένει ο ερωτώμενος, οι απαντήσεις κυμαίνονται από 1 έως 9 μέλη με μέση τιμή τα 2,85 μέλη σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον πίνακα 9 (παράρτημα 4) το 22% των ερωτώμενων δήλωσε ότι μένει μόνο του, το 18,9% δήλωσε ότι το νοικοκυριό του αποτελείται από 2 μέλη, το 23,7% δήλωσε ότι το νοικοκυριό του αποτελείται από 3 μέλη, το 26,3% δήλωσε ότι το νοικοκυριό του αποτελείται από 4 μέλη και μόλις το 7,1% δήλωσε ότι το νοικοκυριό του αποτελείται από 5 μέλη. Από τα 350 άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα το 1,7% δήλωσε ότι το νοικοκυριό του αποτελείται από 6 μέλη ενώ υπήρξε και μια περίπτωση (0,3%) εννεαμελούς οικογένειας.

Σχετικά με τα εξαρτώμενα μέλη (εκτός από τα παιδιά) που διαμένουν στην ίδια κατοικία με των ερωτώμενο σύμφωνα με τον πίνακα 10 (παράρτημα 4), το 93,1% δήλωσε ότι δεν έχει εξαρτώμενα μέλη στην οικογένειά του, το 4,9% δήλωσε ότι έχει 1 μέλος, το 1,4% ότι έχει 2 μέλη και μόλις 2 οικογένειες (0,6%) δήλωσαν ότι έχουν 3 εξαρτώμενα μέλη.

Για το συνολικό αριθμό των μελών του νοικοκυριού που εργάζονται σύμφωνα με τον πίνακα 11 (παράρτημα 4), το 9,4% του δείγματος δήλωσε πως δεν εργάζεται κανείς στο νοικοκυριό του, το 40% δήλωσε πως εργάζεται μόνο ένα μέλος του νοικοκυριού, το 44% δήλωσε πως εργάζονται 2 μέλη του νοικοκυριού, το 4,9% δήλωσε πως εργάζονται 3 του νοικοκυριού και το 1,7% δήλωσε πως εργάζονται 4 μέλη. Η μέση τιμή των μελών που εργάζονται στο συνολικό δείγμα των 350 ατόμων σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3) είναι 1,49 μέλη.

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτώμενων σύμφωνα με τον πίνακα 12 (παράρτημα 4), το 60,9% του δείγματος δηλώνει έγγαμο ενώ το 27,1% δηλώνει άγαμο. Πολύ μικρά ποσοστά συγκεντρώνουν οι κατηγορίες των διαζευγμένων, των χήρων και εκείνων που συμβιώνουν.

Σχετικά με το αν ο/η σύζυγος του ερωτώμενου εργάζεται σύμφωνα με τον πίνακα 13 (παράρτημα 4), το 73,7% απαντά θετικά ενώ το 26,3% απαντά αρνητικά. Ενώ, όσον αφορά την ύπαρξη παιδιών στο νοικοκυριό σύμφωνα με τον πίνακα 14 (παράρτημα 4), το 59,4% του δείγματος απαντά θετικά και το 40,6% απαντά αρνητικά. Από το ποσοστό που απάντησε θετικά

στην ύπαρξη παιδιών στο νοικοκυριό, σύμφωνα με τον πίνακα 15 (παράρτημα 4), το 42,3% έχει 1 παιδί, το 46,2% έχει 2 παιδιά, το 8,2% έχει 3 παιδιά ενώ, το 3,4% δηλώνει πως έχει 4 παιδιά.

Η ηλικία του 1^{ου} παιδιού κυμαίνεται από ενός έτους μέχρι τα 36 έτη με μέση ηλικία τα 15 έτη και η ηλικία του 2^{ου} παιδιού κυμαίνεται από ενός έτους μέχρι τα 34 έτη με μέση ηλικία τα 13 έτη. Επιπλέον, η ηλικία του 3^{ου} παιδιού κυμαίνεται από ενός έτους μέχρι τα 28 έτη με μέση ηλικία τα 12 έτη και τέλος, η ηλικία του 4^{ου} παιδιού κυμαίνεται από τα 8 έτη μέχρι τα 17 έτη με μέση ηλικία τα 13 έτη, σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3).

Σε σχέση με την ερώτηση που αφορά τον τύπο κατοικίας που στεγάζεται το νοικοκυριό σύμφωνα με τον πίνακα 20 (παράρτημα 4), το 66% του δείγματος δήλωσε ότι διαμένει σε πολυκατοικία και το 34% του δείγματος δήλωσε ότι διαμένει σε μονοκατοικία. Το 31% του δείγματος δήλωσε επίσης ότι πληρώνει ενοίκιο ενώ το 70% δήλωσε ιδιοκατοίκηση. Όσον αφορά την επιφάνεια της κατοικίας του νοικοκυριού σύμφωνα με τον πίνακα 22 (παράρτημα 4), σε δείγμα 344 νοικοκυριών η επιφάνεια παίρνει τιμές από 17 έως 340 τετραγωνικά μέτρα. Η μέση τιμή διαμορφώνεται σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3) στα 102,44 τετραγωνικά μέτρα.

Τέλος, σε σχέση με το αν από το νοικοκυριό καλύπτονται δαπάνες που αφορούν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας σύμφωνα με τον πίνακα 23 (παράρτημα 4), το 88% του δείγματος απάντησε αρνητικά ενώ το 12% απάντησε θετικά.

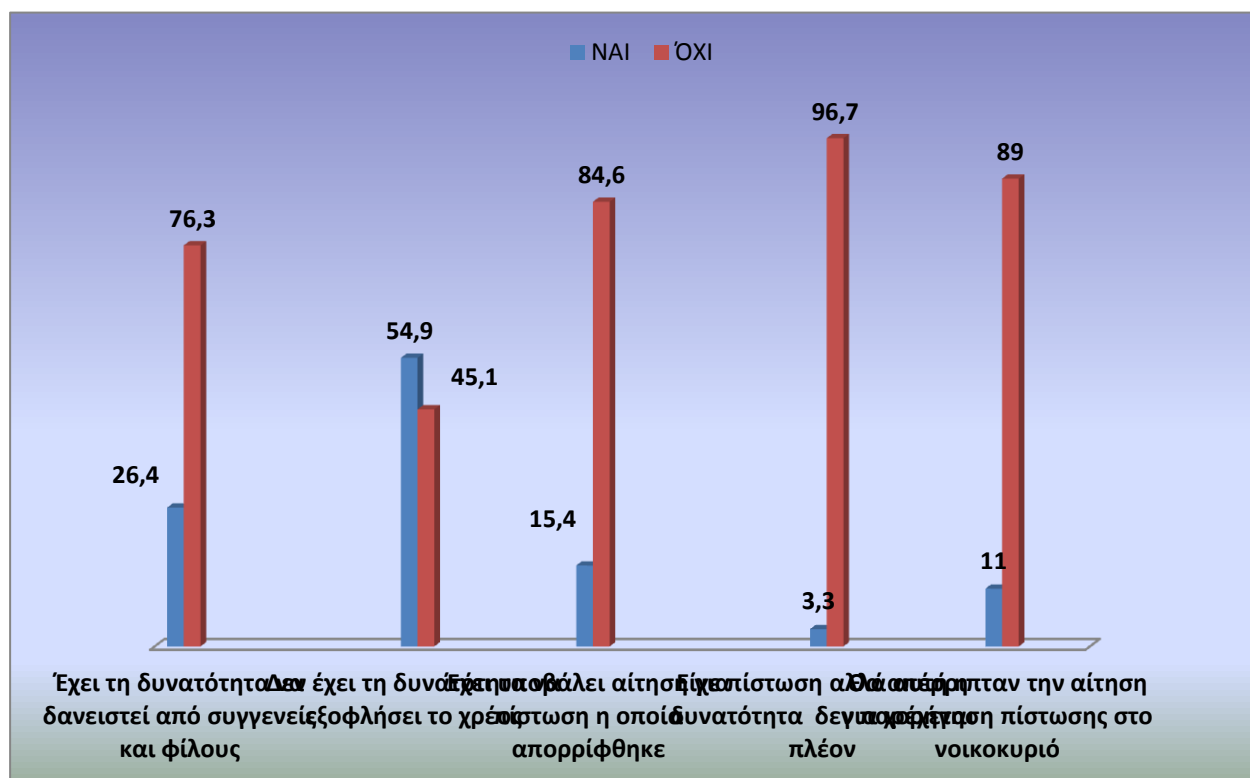
4.2. Δανεισμός

Σχετικά με την περίπτωση όπου κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχει λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες πίστωση ή δάνεια από τράπεζες σύμφωνα με τον πίνακα 24 (παράρτημα 4), σε σύνολο 350 ατόμων το 70% απάντησε αρνητικά και το 30% απάντησε θετικά.

Για την περίπτωση όπου δεν έχει ληφθεί δάνειο, έγινε η ερώτηση για το αν ο λόγος για τον οποίο δεν έχει ληφθεί πίστωση είναι ότι δεν υπάρχει καμία ανάγκη δανεισμού για το νοικοκυριό. Σύμφωνα με τον πίνακα 25 (παράρτημα 4) σε δείγμα 245 ατόμων, το 66,1% απάντησε ότι δεν έχει ανάγκη δανεισμού και το 33,9% ότι έχει τέτοια ανάγκη. Από το 33,9% το ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι δεν έχουν λάβει κάποιο δάνειο κατά τους τελευταίους 12 μήνες αλλά ωστόσο έχουν ανάγκη δανεισμού, ζητήθηκε να επιλέξουν κάποιους από τους παρακάτω 5 λόγους που να εξηγούν αυτή την απόφαση. Σύμφωνα με τον πίνακα 26 (παράρτημα 4), το 54,9% από τα 91 άτομα που δεν έχουν λάβει κάποιο δάνειο κατά τους τελευταίους 12 μήνες ενώ θα ήθελαν, υποστήριξε ότι ο λόγος που δεν έχει λάβει πίστωση ή δάνειο είναι ότι δεν έχει την δυνατότητα να εξοφλήσει το χρέος ενώ το 26,4% δήλωσε ότι έχει τη δυνατότητα να δανειστεί

από συγγενείς και φίλους. Τέλος το 15,4% έχει υποβάλλει αίτηση δανεισμού η οποία απορρίφθηκε, το 11% πιστεύει ότι οι τράπεζες θα απέρριπταν την αίτηση του για δάνειο και ένα 3,3% δηλώνει ότι είχε πίστωση αλλά αυτή η δυνατότητα δεν παρέχεται πλέον.

Διάγραμμα 4.3. Για τους λόγους όπου κανένα μέλος του νοικοκυριού δεν έχει λάβει πίστωση ή δάνειο κατά τους τελευταίους 12 μήνες

Σχετικά με τους λόγους σύμφωνα με τους οποίους κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχει λάβει κατά το παρελθόν πίστωση ή δάνεια, σύμφωνα με τον πίνακα 27 σε δείγμα 212 ατόμων, το 36,8% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι έχει λάβει δάνειο για αγορά ή ανέγερση κατοικίας. Το 31,6% έλαβε πίστωση για αγορά αγαθών με δόσεις, το 23,6% έλαβε δάνειο για λόγους που σχετίζονται με την κατοικία (μικρές επισκευές, διακόσμηση, αγορά οικιακών συσκευών κλπ.), το 18,9% έλαβε δάνειο για μεταφορά υπολοίπων, πληρωμή άλλων χρεών, κάλυψη της υπέρβασης πιστωτικών ορίων και το 11,8% δηλώνει ότι έλαβε δάνειο για να ανοίξει την δική του επιχείρηση. Τέλος, χαμηλότερα ποσοστά συγκεντρώνουν τα δάνεια για ανακαίνιση πρώτης ή δευτερεύουσας κατοικίας, για διακοπές – διασκέδαση, για κάλυψη εκτάκτων αναγκών υγείας, για κάλυψη κάποιου κοινωνικού γεγονότος και για την εκπαίδευση ή φροντίδα των παιδιών.

Πίνακας 4.1. Κατανομή συχνοτήτων για τους λόγους για τους οποίους κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχει λάβει κατά το παρελθόν πίστωση ή δάνεια

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Λόγοι που σχετίζονται με την κατοικία (μικρές επισκευές, διακόσμηση, αγορά οικιακών συσκευών κλπ.)	23,6%	76,4%	100%
	50	162	212
Αγορά ή ανέγερση κατοικίας (πρώτης, δευτερεύουσας, εξοχικής)	36,8%	63,2%	100%
	78	134	212
Ανακαίνιση της πρώτης ή δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας	9%	91%	100%
	19	193	212
Αγορά αγαθών με δόσεις (leasing, αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας ή άλλου ή άλλου τεχνικού εξοπλισμού)	31,6%	68,4%	100%
	67	145	212
Διακοπές, διασκέδαση	3,3%	96,7%	100%
	7	205	212
Επενδύσεις ή για να ανοίξετε δική σας επιχείρηση	11,8%	88,2%	100%
	25	187	212
Κάλυψη έκτακτων αναγκών υγείας	9%	91%	100%
	19	193	212
Κάλυψη κάποιου κοινωνικού γεγονότος	4,2%	95,8%	100%
	9	203	212
Εκπαίδευση ή φροντίδα παιδιών	9,4%	90,6%	100%
	20	192	212
Μεταφορά υπολοίπων, πληρωμή άλλων χρεών, κάλυψη της υπέρβασης των πιστωτικών ορίων, πιστωτικές κάρτες και άλλοι λογαριασμοί.	18,9%	81,1%	100%
	40	172	212

Όσον αφορά τους παράγοντες που λαμβάνουν υπόψη τους οι ερωτώμενοι πριν υποβάλλουν αίτηση για δάνειο σύμφωνα με τον πίνακα 28, σε δείγμα 263 ατόμων το «ποσό της

μηνιαίας δόσης» συγκεντρώνει το 73% των προτιμήσεων ενώ ίδια ποσοστά (62%) συγκεντρώνουν οι παράγοντες του επιτοκίου και της διάρκειας του δανείου. Το είδος του επιτοκίου (σταθερό – κυμαινόμενο) συγκεντρώνει το 30% των απόψεων ενώ μικρότερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι παράγοντες του είδους του νομίσματος που λαμβάνεται το δάνειο, τα έξοδα φακέλου και η ετήσια επιβάρυνση.

Πίνακας 4.2. Κατανομή συχνοτήτων για το ποιους παράγοντες λαμβάνουν υπόψη πριν υποβάλουν αίτηση για δάνειο

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Το ύψος του επιτοκίου	62%	38%	100%
	163	100	263
Κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο	30%	70%	100%
	79	184	263
Το ποσό της μηνιαίας δόσης	73%	27%	100%
	192	71	263
Την περίοδο εξόφλησης (διάρκεια δανείου)	62%	38%	100%
	163	100	263
Το νόμισμα και η συναλλαγματική ισοτιμία	4,9%	95,1%	100%
	13	250	263
Τα έξοδα φακέλου	7,2%	92,8%	100%
	19	244	263
Την ετήσια επιβάρυνση	17,5%	82,5%	100%
	46	217	263
Άλλο	3,8%	96,2%	100%
	10	253	263

Σε σχέση με την πηγή άντλησης πληροφόρησης των ερωτώμενων πριν προχωρήσουν σε αίτηση για δανεισμό, σε δείγμα 264 ατόμων όπως φαίνεται στον πίνακα 29, οι οικονομικές συμβουλές που παρέχουν οι τράπεζες συγκεντρώνουν το 73,5% των προτιμήσεων ενώ η απάντηση «από φίλους και συγγενείς» συγκεντρώνει το 26,5%. Η απάντηση «ενημερώνομαι από το διαδίκτυο» συγκεντρώνει το 23,9% των προτιμήσεων ενώ, πολύ μικρότερα ποσοστά αναλογούν στις διαφημίσεις, στα δημοσιεύματα στον τύπο και στις οικονομικές συμβουλές που παρέχουν τα μεσιτικά και τα φοροτεχνικά γραφεία.

Πίνακας 4.3. Κατανομή συχνοτήτων για το από πού αντλούν πληροφόρηση πριν προχωρήσουν σε αίτηση για δάνεια

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχει η τράπεζα	73,5%	26,5%	100%
	194	70	264
Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχουν τα μεσιτικά ή φοροτεχνικά γραφεία	8,7%	91,3%	100%
	23	241	264
Από διαφημίσεις	7,6%	92,4%	100%
	20	244	264
Από δημοσιεύματα στον τύπο	9,8%	90,2%	100%
	26	238	264
Από το διαδίκτυο	23,9%	76,1%	100%
	63	201	264
Από φίλους και συγγενείς	26,5%	73,5%	100%
	70	194	264
Άλλο	9,8%	90,2%	100%
	26	238	264

Όσον αφορά την κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των στεγαστικών δανείων που έχουν οι 350 συμμετέχοντες στην έρευνα, όπως φαίνεται στον πίνακα 30 (παράρτημα 4), το 20,6% του συνολικού δείγματος δηλώνει πως έχει λάβει στεγαστικό δάνειο ενώ το 3,4% δηλώνει ότι έχει λάβει και δεύτερο. Το πρώτο στεγαστικό δάνειο, όπως φαίνεται στον πίνακα 31 (παράρτημα 4), παίρνει ελάχιστη τιμή τις 12.000€ και μέγιστη τιμή τις 330.000€ με μέση τιμή σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3), τις 112.341,58 €. Η μηνιαία δόση του πρώτου στεγαστικού δανείου όπως φαίνεται στον πίνακα 32 (παράρτημα 4), παίρνει ελάχιστη τιμή τα 100€ και μέγιστη τιμή τα 2.000€ με μέση τιμή σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3) τα 663,69 €. Η διάρκεια του πρώτου στεγαστικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 33 (παράρτημα 4) παίρνει ελάχιστη τιμή το ένα έτος και μέγιστη τιμή τα 40 έτη με μέση διάρκεια όπως φαίνεται στον πίνακα 1 (παράρτημα 3) τα 22,08 έτη. Υποθήκη βαρύνει το σύνολο (100%) των στεγαστικών δανείων όπως υποδεικνύεται στον πίνακα 34 (παράρτημα 4). Όσον αφορά τον πίνακα συχνοτήτων (πίνακας 35, παράρτημα 4) για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του πρώτου στεγαστικού δανείου, από τα 84 άτομα που δήλωσαν ότι έχουν τουλάχιστον ένα στεγαστικό δάνειο τα 11 (13,1%) δήλωσαν ότι έχουν εκπρόθεσμες οφειλές.

Όσον αφορά το 3,4% του συνολικού δείγματος 350 ατόμων που δήλωσε ότι έχει και δεύτερο στεγαστικό δάνειο, σύμφωνα με τον πίνακα 36 (παράρτημα 4) η ελάχιστη τιμή είναι τα 7.000€ και η μέγιστη τιμή είναι τα 100.000€ με μέσο ποσό δανείου τα 31.066,67€ όπως φαίνεται στον πίνακα 1 (παράρτημα 3). Η μηνιαία δόση του δεύτερου στεγαστικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 37 (παράρτημα 4), παίρνει ελάχιστη τιμή τα 80€ και μέγιστη τιμή τα 580€ με μέσο ποσό δόσης τα 210,42€ όπως υποδεικνύει ο πίνακας 1 (παράρτημα 3). Όσον αφορά τη χρονική διάρκεια του δεύτερου στεγαστικού δανείου κυμαίνεται από τα 5 έως τα 25 έτη (πίνακας 38, παράρτημα 4), με μέση διάρκεια τα 16,42 έτη (πίνακας 1, παράρτημα 3). Επίσης, υποθήκη βαρύνει το σύνολο (100%) των στεγαστικών δανείων όπως υποδεικνύεται στον πίνακα 39 (παράρτημα 4). Όσον αφορά τις εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του δεύτερου στεγαστικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 40 (παράρτημα 4), και οι 12 δανειολήπτες (ποσοστό 100%) δήλωσαν πως δεν έχουν εκπρόθεσμες οφειλές.

Σύμφωνα με τον πίνακα 41 (παράρτημα 4), το 5,7% (20 άτομα) σε σύνολο 328 ατόμων απάντησε θετικά στην ερώτηση για το αν διαθέτει επισκευαστικά δάνεια. Το 0,6% (2 άτομα) του συνόλου του δείγματος απάντησε πως έχει και δεύτερο επισκευαστικό δάνειο. Το συνολικό ποσό του πρώτου επισκευαστικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 42 (παράρτημα 4) παίρνει ελάχιστη τιμή το ποσό των 10.000€ και μέγιστη τιμή το ποσό των 150.000€ με μέση τιμή όπως υποδεικνύεται στον πίνακα 1 (παράρτημα 3) τις 46.240,91€. Το ποσό της μηνιαίας δόσης του

πρώτου επισκευαστικού δανείου παίρνει ελάχιστη τιμή τα 60€ και μέγιστη τιμή τα 1.500€ σύμφωνα με τον πίνακα 43 (παράρτημα 4), με μέση τιμή τα 453,73€. Η χρονική διάρκεια του πρώτου στεγαστικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 44 (παράρτημα 4), παίρνει ελάχιστη τιμή τα 2 έτη και μέγιστη τιμή τα 40 έτη με μέση τιμή τα 16,18 έτη, σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 4). Υποθήκη βαρύνει τα 15 (ποσοστό 68,2%) από τα 22 επισκευαστικά δάνεια σύμφωνα με τον πίνακα 44 (παράρτημα 4), ενώ εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων έχει μόνο ο ένας από το σύνολο των 22 δανειοληπτών (πίνακας 46, παράρτημα 4).

Σε σχέση με το επισκευαστικό δάνειο, από το σύνολο των 22 ατόμων που δήλωσαν ότι το έχουν, τα 2 άτομα δήλωσαν ότι έχουν και δεύτερο. Το δεύτερο επισκευαστικό δάνειο παίρνει ελάχιστη τιμή το ποσό των 23.000€ και μέγιστη τιμή το ποσό των 30.000€ (πίνακας 47, παράρτημα 4), με μέση τιμή το ποσό των 26.500€ σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 4). Η μηνιαία δόση του δεύτερου επισκευαστικού δανείου παίρνει ελάχιστη τιμή τα 155€ και μέγιστη τιμή τα 200€ σύμφωνα με τον πίνακα 48 (παράρτημα 4) με μέση τιμή τα 177,50€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Η χρονική διάρκεια του δεύτερου επισκευαστικού δανείου κυμαίνεται μεταξύ των 20 και των 25 ετών (πίνακας 49, παράρτημα 4), ενώ υποθήκη βαρύνει μόνο το ένα από τα δυο «δεύτερα» επισκευαστικά δάνεια (πίνακας 50, παράρτημα 4). Τέλος, κανένα από τα δυο άτομα που δήλωσαν ότι έχουν δεύτερο επισκευαστικό δάνειο δεν έχει εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του δανείου του (πίνακας 51, παράρτημα 4).

Κανένα άτομο δεν δήλωσε πως έχει λάβει δάνειο για αγορά επαγγελματικής στέγης όπως δείχνει ο πίνακας 52 (παράρτημα 4).

Όσον αφορά τα επιχειρηματικά δάνεια, από το σύνολο του δείγματος των 350 ατόμων, τα 11 άτομα δήλωσαν πως έχουν λάβει ένα τέτοιο δάνειο, εκ των οποίων, τα 3 δήλωσαν πως έχουν λάβει και δεύτερο (πίνακας 53, παράρτημα 4). Η κατανομή συχνοτήτων στον πίνακα 54 (παράρτημα 4) για το συνολικό ποσό του πρώτου επιχειρηματικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 5.000€ και ως μέγιστη το ποσό των 350.000€ με μέση τιμή το ποσό των 98.909,09€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 50€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 3.800€ (πίνακας 55, παράρτημα 4), με μέση τιμή το ποσό των 1.341,45€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Η χρονική διάρκεια του πρώτου επιχειρηματικού δανείου κυμαίνεται μεταξύ των τριών και των 30 ετών (πίνακας 56, παράρτημα 4), με μέση τιμή τα 12,36 έτη. Μόνο τα 3 από τα 11 επιχειρηματικά δάνεια βαρύνονται με υποθήκη σύμφωνα με τον πίνακα 57 (παράρτημα 4), και μόνο τα 3 από τα 11

άτομα που δήλωσαν ότι έχουν επιχειρηματικό δάνειο, δηλώνουν πως έχουν εκπρόθεσμες οφειλές (πίνακας 58, παράρτημα 4).

Από το σύνολο των 11 ατόμων που δήλωσαν ότι έχουν επιχειρηματικό δάνειο, τα 3 εξ αυτών δήλωσαν ότι έχουν και δεύτερο. Το συνολικό ποσό του δεύτερου επιχειρηματικού δανείου σύμφωνα με το πίνακα 59 (παράρτημα 4), παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 6.000€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 200.000€ με μέση τιμή το ποσό των 118.666,67€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του δεύτερου επιχειρηματικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 130€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 2.000€ όπως υποδεικνύει ο πίνακας 60 (παράρτημα 4), με μέση τιμή το ποσό των 1043,33€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Η χρονική διάρκεια του δεύτερου επιχειρηματικού δανείου κυμαίνεται από τα 5 έτη έως τα 20 έτη (πίνακας 61, παράρτημα 4), με μέση χρονική διάρκεια τα 13,33 έτη. Υποθήκη βαρύνει τα 2 από τα 3 «δεύτερα» επιχειρηματικά δάνεια όπως φαίνεται στον πίνακα 62 (παράρτημα 4), ενώ οι 2 από τους 3 συνολικά δανειολήπτες δηλώνουν ότι έχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεών τους (πίνακας 63, παράρτημα 4).

Σχετικά με τα επαγγελματικά δάνεια, από το σύνολο των 350 ατόμων τα 6 (1,7%) δήλωσαν ότι έχουν λάβει ενώ, το ένα εξ αυτών, δήλωσε ότι έχει λάβει και δεύτερο σύμφωνα με τον πίνακα 64 (παράρτημα 4). Σύμφωνα με τον πίνακα 65 (παράρτημα 4), το συνολικό ποσό του πρώτου επαγγελματικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 10.000€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 60.000€ με μέση τιμή το ποσό των 29.166,67€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του πρώτου επαγγελματικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 66 (παράρτημα 4), παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 150€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 1.500€ με μέση τιμή το ποσό των 741,67€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Η χρονική διάρκεια του πρώτου επαγγελματικού δανείου κυμαίνεται μεταξύ των τριών ετών και των 20 ετών (πίνακας 67, παράρτημα 4) με μέση διάρκεια τα 8 έτη (πίνακας 1, παράρτημα 3). Υποθήκη βαρύνει τα 2 (33,3%) από το σύνολο των 6 επαγγελματικών δανείων ενώ οι 3 (50%) από τους 6 συνολικά δανειζόμενους δηλώνουν πως έχουν εκπρόθεσμες οφειλές στις μηνιαίες δόσεις τους.

Όσον αφορά το ένα άτομο στο συνολικό δείγμα των 350 ατόμων που δήλωσε ότι έχει δυο επαγγελματικά δάνεια, ο πίνακας 70 (παράρτημα 4) δείχνει ότι, το συνολικό ποσό του δεύτερου επαγγελματικού δανείου ανέρχεται στο ποσό των 20.000€ ενώ σύμφωνα με τον πίνακα 71 (παράρτημα 4) το ποσό της μηνιαίας δόσης ανέρχεται στο ποσό των 750€. Η συνολική χρονική διάρκεια του μοναδικού «δεύτερου» επαγγελματικού δανείου είναι τα 4 έτη (πίνακας

72, παράρτημα 4) και σύμφωνα με τον πίνακα 73 (παράρτημα 4) το δάνειο βαρύνει υποθήκη ενώ ο κάτοχός του δηλώνει ότι υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές στις μηνιαίες δόσης του δανείου.

Σε σχέση με τα καταναλωτικά δάνεια, από το σύνολο των 350 ατόμων, τα 38 άτομα δήλωσαν πως έχουν λάβει καταναλωτικό δάνειο ενώ, τα 8 εξ αυτών δήλωσαν ότι έχουν και δεύτερο, σύμφωνα με τον πίνακα 75 (παράρτημα 4). Το ελάχιστο συνολικό ποσό του πρώτου καταναλωτικού δανείου σύμφωνα με τον πίνακα 76 (παράρτημα 4) ανέρχεται στα 800€ ενώ το μέγιστο συνολικό ποσό ανέρχεται στις 81.000€. Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του πρώτου καταναλωτικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 40€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 1.500€ (πίνακας 77, παράρτημα 4), με μέση τιμή το ποσό των 285,05€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Η χρονική διάρκεια του πρώτου καταναλωτικού δανείου κυμαίνεται μεταξύ του ενός έτους έως τα 40 έτη (πίνακας 78, παράρτημα 4) με μέση διάρκεια, όπως υποδεικνύει ο πίνακας 1 (παράρτημα 3), τα 7,54 έτη. Μόνο ένα από τα 38 καταναλωτικά δάνεια φαίνεται πως βαρύνει υποθήκη (πίνακας 79, παράρτημα 4) ενώ οι 13 από τους 38 δανειολήπτες (ποσοστό 34,2%) δηλώνουν ότι έχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεών τους (πίνακας 80, παράρτημα 4).

Σύμφωνα με τον πίνακα κατανομής συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του δεύτερου καταναλωτικού δανείου (πίνακας 81, παράρτημα 4), το ελάχιστο συνολικό ποσό ανέρχεται στις 2.000€ και το μέγιστο συνολικό ποσό στις 30.000€ με μέση τιμή το ποσό των 9.400€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του δεύτερου καταναλωτικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 35€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 1.500€ (πίνακας 82, παράρτημα 4) με μέση τιμή το ποσό των 365,50€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Η χρονική διάρκεια κυμαίνεται μεταξύ των 2 και των 10 ετών (πίνακας 83, παράρτημα 4), με μέση διάρκεια τα 4,75 έτη. Σύμφωνα με τον πίνακα 84 (παράρτημα 4) κανένα από τα 8 «δεύτερα» καταναλωτικά δάνεια δεν βαρύνει υποθήκη ενώ, οι 4 από τους συνολικά 8 (ποσοστό 50%) δανειολήπτες «δεύτερου» καταναλωτικού δανείου δηλώνουν ότι έχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεών τους (πίνακας 85, παράρτημα 4).

Από το σύνολο των 350 ατόμων, τα 13 εξ αυτών δήλωσαν ότι έχουν λάβει ανοιχτό προσωπικό δάνειο και ένα εξ αυτών ότι έχει λάβει και δεύτερο (πίνακας 86, παράρτημα 4). Το συνολικό ποσό του πρώτου ανοιχτού προσωπικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 5.000€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 80.000€ (πίνακας 87, παράρτημα 4) με μέση τιμή το ποσό των 21.230,77€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του πρώτου ανοιχτού προσωπικού δανείου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 150€ και ως

μέγιστη τιμή το ποσό των 500€ (πίνακας 88, παράρτημα 4), με μέση τιμή το ποσό των 327,69€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Κανένα από το σύνολο των 13^{ων} ανοικτών προσωπικών δανείων δεν βαρύνει υποθήκη σύμφωνα με τον πίνακα 88 (παράρτημα 4) ενώ οι 6 από τους συνολικά 13 δανειολήπτες (ποσοστό 46,2%) δηλώνουν ότι υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές στις μηνιαίες δόσεις τους.

Ο ένας δανειολήπτης εκ των 13^{ων} που δήλωσε ότι έχει και δεύτερο ανοιχτό προσωπικό δάνειο (πίνακας 91, παράρτημα 4), έχει συνολικό ποσό δανείου τις 20.000€ (πίνακας 91, παράρτημα 4) και συνολικό ποσό μηνιαίας δόσης τα 250€ (πίνακας 92, παράρτημα 4). Ο δανειολήπτης δήλωσε ότι δεν βαρύνει υποθήκη το δάνειό του (πίνακας 93, παράρτημα 4) ενώ δήλωσε ότι έχει εκπρόθεσμες οφειλές στις μηνιαίες δόσεις του (πίνακας 94, παράρτημα 4).

Όσον αφορά το δάνειο για την αγορά αυτοκινήτου, από το σύνολο των 350 ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα τα 40 άτομα (ποσοστό 11,4%) δήλωσαν ότι έχουν δάνειο για αγορά αυτοκινήτου και 2 άτομα εξ αυτών δήλωσαν ότι έχουν και δεύτερο δάνειο (πίνακας 94, παράρτημα 4). Σύμφωνα με τον πίνακα 95 (παράρτημα 4), το συνολικό ποσό του πρώτου δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δικύκλου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 3.000€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 30.000€ με μέση τιμή το ποσό των 12.677,50€ (πίνακας 1, παράρτημα 3). Στην κατανομή συχνοτήτων του πίνακα 97 (παράρτημα 4), το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του πρώτου δανείου για την αγορά αυτοκινήτου ή δικύκλου παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 100€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 750€ με μέση τιμή το ποσό των 283,48€. Η χρονική διάρκεια του πρώτου δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δικύκλου κυμαίνεται μεταξύ των 3^{ων} και των 10 ετών (πίνακας 98, παράρτημα 4), με μέση διάρκεια τα 5,19 έτη. Όπως ήταν αναμενόμενο, κανένα από τα συνολικά 40 δάνεια δεν βαρύνει υποθήκη (πίνακας 99, παράρτημα 4) ενώ 3 στου 40 δανειολήπτες (ποσοστό 3,7%) δηλώνουν ότι υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων τους (πίνακας 100, παράρτημα 4).

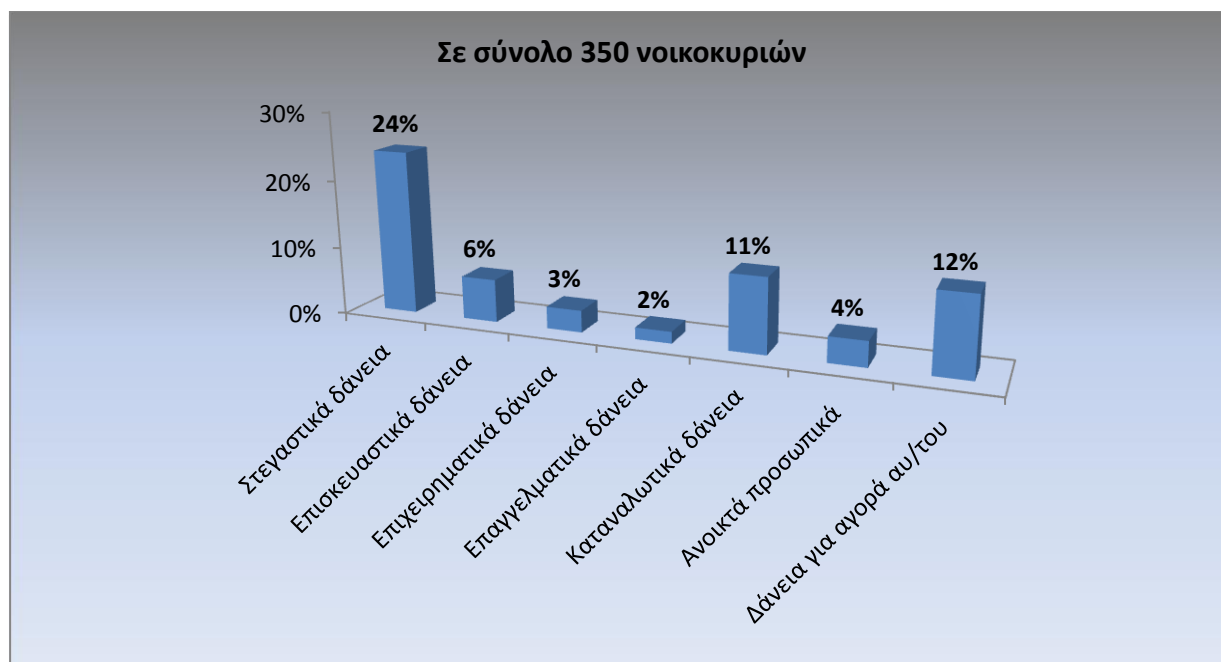
Όσον αφορά τα 2 άτομα εκ των 40 που δήλωσαν ότι έχουν και δεύτερο δάνειο για αγορά αυτοκινήτου ή δικύκλου το συνολικό ποσό του δανείου τους είναι οι 10.000€ και 26.000€ αντίστοιχα (πίνακας 101, παράρτημα 4). Το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης τους είναι τα 220€ στην πρώτη περίπτωση και τα 800€ στην δεύτερη περίπτωση. Η χρονική διάρκεια των δανείων είναι τα 4 και 6 έτη (πίνακας 102, παράρτημα 4), ενώ ο ένας στους δυο συνολικά δανειολήπτες δηλώνει ότι υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές στις μηνιαίες δόσεις του (πίνακας 105, παράρτημα 4).

Από το σύνολο του δείγματος ένα μόνο άτομο δήλωσε ότι έχει λάβει δάνειο για διακοπές (πίνακας 106, παράρτημα 4). Το συνολικό ποσό του δανείου είναι 6.500€ (πίνακας 107, παράρτημα 4), το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης ανέρχεται στα 600€ (πίνακας 107, παράρτημα 4) ενώ, η διάρκειά του είναι το ένα έτος (πίνακας 109, παράρτημα 4). Δεν βαρύνει υποθήκη το δάνειο για διακοπές σύμφωνα με τον πίνακα 110 (παράρτημα 4) και σύμφωνα με τη δήλωση του δανειολήπτη όπως φαίνεται στον πίνακα 111 (παράρτημα 4) δεν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων.

Τρία άτομα (ποσοστό 0,9%) από το συνολικό δείγμα δήλωσαν ότι έχουν δανειστεί μέσο υπερανάληψης από τους τραπεζικούς τους λογαριασμούς (πίνακας 112, παράρτημα 4). Τα ποσά των τριών δανείων είναι τα 1.000€, οι 3.000€ και οι 20.000€ αντίστοιχα (πίνακας 113, παράρτημα 4). Τα ποσά των τριών μηνιαίων δόσεων είναι τα 40€, τα 50€ και τα 500€ αντίστοιχα (πίνακας 114, παράρτημα 4). Δεν βαρύνει υποθήκη κανένα από τα τρία δάνεια όπως φαίνεται στον πίνακα 115 (παράρτημα 4) και ο ένας στους τρεις συνολικά δανειολήπτες (ποσοστό 33,3%) δηλώνει ότι υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεών του.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά τα κυριότερα είδη δανείων που έχουν λάβει τα νοικοκυριά του δείγματος (σύνολο 350) καθώς επίσης και τα ποσοστά (%) της έκθεσής τους σε αυτά.

Διάγραμμα 4.4. Για το είδος δανεισμού των νοικοκυριών

Στην ερώτηση για το αν έγινε αίτηση δανείου (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό από το αιτηθέν, από το σύνολο των 336 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση, οι 48 (ποσοστό 14,3%) απάντησαν θετικά και οι 288 (ποσοστό 85,7%) απάντησαν αρνητικά.

Ο πίνακας κατανομής συχνοτήτων 118 (παράρτημα 4) δείχνει πως σε σύνολο 335 ατόμων τα 112 (ποσοστό 33,4%) έχουν πάρει δάνειο το οποίο έχουν αποπληρώσει ενώ τα 223 άτομα (ποσοστό 66,6%) απαντούν αρνητικά.

4.3. Δανεισμός από πιστωτικές κάρτες

Από την έρευνα για τον συνολικό αριθμό των πιστωτικών καρτών που έχει το νοικοκυριό στην κατοχή του προκύπτει ο πίνακας κατανομής συχνοτήτων 119 (παράρτημα 4), σύμφωνα με τον οποίο στο σύνολο των 350 ερωτώμενων οι 167 (ποσοστό 47,7%) δήλωσαν ότι δεν έχουν καμία πιστωτική κάρτα στην οικογένειά τους. Ο αριθμός των πιστωτικών καρτών που τα νοικοκυριά έχουν στην κατοχή τους κυμαίνεται μεταξύ 1-13. Τα 67 άτομα (ποσοστό 19,1%) δήλωσαν ότι έχουν στο νοικοκυριό τους μια κάρτα, τα 63 άτομα (ποσοστό 18%) δήλωσαν ότι έχουν 2 κάρτες ενώ τα 26 άτομα (ποσοστό 7,4%) δήλωσαν ότι έχουν 3 κάρτες. Μικρότερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι περισσότερες κάρτες ανά νοικοκυριό ενώ υπάρχει και μια περίπτωση (ποσοστό 0,3%) που δήλωσε ότι στο νοικοκυριό του υπάρχουν 13 πιστωτικές κάρτες.

Στην ερώτηση για το αν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τους λοιπούς όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείται η πιστωτική κάρτα, εκτός από το επιτόκιο και το συνολικό πιστωτικό όριο, στο σύνολο των 298 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση, οι 163 (ποσοστό 54,7%) απάντησαν θετικά ενώ οι 135 (ποσοστό 45,3%) απάντησαν ότι δεν τους γνωρίζουν.

Όσον αφορά το συνολικό πιστωτικό όριο της κάρτας ή των καρτών που το νοικοκυριό έχει συνολικά στην κατοχή του σύμφωνα με τον πίνακα 121 (παράρτημα 4), στο σύνολο των 185 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση, το συνολικό πιστωτικό όριο παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 500€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 60.000€ με μέση τιμή το ποσό των 9.708,65€ (πίνακας 1, παράρτημα 3).

Όσον αφορά τη συνολική μηνιαία οφειλή των μελών του νοικοκυριού από τη χρήση πιστωτικής/κών καρτών, στο σύνολο των 185 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση, τα 31 άτομα (ποσοστό 16,8%) δηλώνουν ότι δεν έχουν καμία μηνιαία οφειλή, ωστόσο για τα 154 άτομα που δηλώνουν ότι έχουν, η μηνιαία οφειλή παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 20€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 2.500€ (πίνακας 122, παράρτημα 4), με μέση τιμή το ποσό των 338,46€ σύμφωνα με τον πίνακα 1 (παράρτημα 3).

Όσον αφορά τους δανειολήπτες που πραγματοποιούν αναλήψεις μετρητών από την πιστωτική τους κάρτα, στο σύνολο των 185 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση τα 30 (ποσοστό 20%) απάντησαν θετικά ενώ τα 148 (ποσοστό 80%) απάντησαν ότι δεν πραγματοποιούν αναλήψεις.

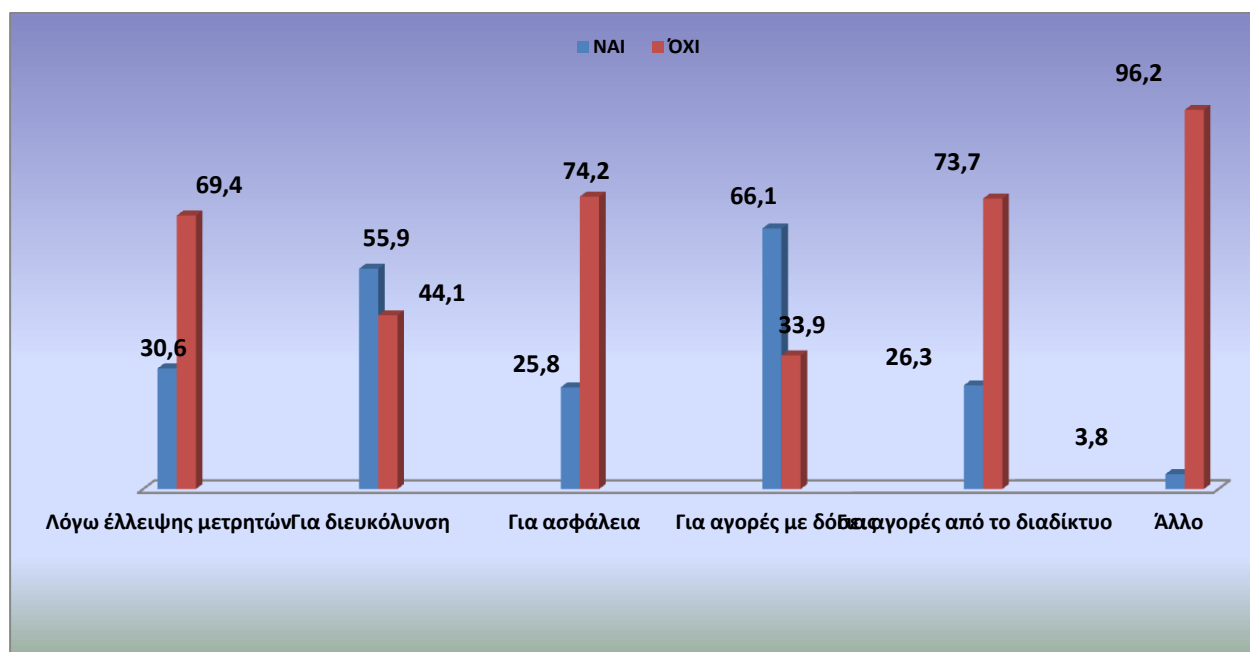
Στην ερώτηση για το αν κατά τους τελευταίους 12 μήνες οι ερωτώμενοι δεν χρησιμοποίησαν κάποια από τις πιστωτικές τους κάρτες (έστω και μια φορά), λόγω υπέρβασης

του πιστωτικού της ορίου, από το σύνολο των 186 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση, τα 156 άτομα (ποσοστό 83,9%) απάντησαν ότι δεν ισχύει κάτι τέτοιο ενώ τα 30 άτομα (ποσοστό 16,1%) απάντησαν ότι όντως είχαν υπέρβαση του πιστωτικού τους ορίου με αποτέλεσμα να μην μπορούν να λάβουν πίστωση (πίνακας 124, παράρτημα 4).

Στην ερώτηση για το αν κατά τους τελευταίους 12 μήνες οι ερωτώμενοι δεν ήταν σε θέση να καταβάλουν δυο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών, από το σύνολο των 186 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση τα 142 άτομα (ποσοστό 76,3%) απάντησαν αρνητικά ενώ τα 44 άτομα (ποσοστό 23,7%) απάντησαν θετικά (πίνακας 125, παράρτημα 4).

Σε σχέση με τους λόγους για τους οποίους, τα μέλη του νοικοκυριού χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες απάντησαν 186 άτομα από το σύνολο των 350 ατόμων του δείγματος. Το μεγαλύτερο ποσοστό (66,1%) των προτιμήσεων συγκεντρώνουν οι αγορές με δόσεις. Στο διάγραμμα 4.4 περιγράφονται αναλυτικά τα ποσοστά των προτιμήσεων των ερωτώμενων σε σχέση με τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες.

Διάγραμμα 4.5. Για τους λόγους για τους οποίους τα μέλη του νοικοκυριού χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες

Στην ερώτηση για το αν οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους σύμφωνα με τον πίνακα 127 (παράρτημα 4), σε σύνολο

346 ατόμων τα 253 (ποσοστό 73,1%) απάντησαν αρνητικά ενώ τα 93 άτομα (ποσοστό 26,9%) απάντησαν ότι έχουν δανειστεί.

Όσον αφορά το συνολικό ποσό που οφείλει το νοικοκυριό και δεν έχει καταφέρει να πληρώσει (πχ. δόσεις πιστωτικών καρτών ή δανείου για οικοσκευή, διακοπές, αγορές με δόσεις κλπ.), από τα 255 άτομα που απάντησαν στην ερώτηση τα 172 (ποσοστό 67,5%) δήλωσε ότι δεν χρωστάει ενώ τα υπόλοιπα 83 άτομα (ποσοστό 32,5%) δήλωσαν ότι χρωστούν χρήματα από δανεισμό που αδυνατούν ή δυσκολεύονται να αποπληρώσουν. Το ποσό οφειλής σύμφωνα με τον πίνακα 128 (παράρτημα 4) παίρνει ως ελάχιστη τιμή το ποσό των 250€ και ως μέγιστη τιμή το ποσό των 250.000€ με μέση τιμή το ποσό των 8.297,84€ (πίνακας 1, παράρτημα 3).

4.4 Περιουσιακά στοιχεία

Σχετικά με την ενότητα που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία, τα 350 άτομα που συμμετέχουν στην έρευνα, ερωτήθηκαν, αν διαθέτουν ακίνητη περιουσία. Σύμφωνα με τον πίνακα 129 (παράρτημα 4), 255 άτομα (ποσοστό 72,9%) απάντησαν θετικά και 95 άτομα (ποσοστό 27,1%) απάντησαν αρνητικά.

Από τα 255 άτομα που απάντησαν ότι διαθέτουν ακίνητη περιουσία ζητήθηκε να εκτιμήσουν πόσο αξίζει η περιουσία τους σήμερα. Τους δόθηκαν 6 κατηγορίες ποσών και τους ζητήθηκε να επιλέξουν εκείνη που εκτιμούν ότι ανήκει η αξία της ακίνητης περιουσίας τους. Τα 10 άτομα (ποσοστό 3,9%) από το σύνολο των 255 ατόμων δεν θέλησαν να κάνουν κάποια εκτίμηση όσον αφορά την αξία της ακίνητης περιουσίας τους. Τα 55 άτομα (ποσοστό 21,6%) εκτίμησαν ότι η ακίνητη περιουσία τους αξίζει μέχρι 100.000€, τα 60 άτομα (ποσοστό 23,5%) εκτίμησαν ότι ανήκουν στην κατηγορία των 100.001€-200.000€, τα 44 άτομα (ποσοστό 17,3%) εκτίμησαν ότι η ακίνητη περιουσία τους αξίζει μεταξύ 200.001€-300.000€, τα 30 άτομα (ποσοστό 11,8%) εκτίμησαν ότι η ακίνητη περιουσία τους αξίζει μεταξύ 300.001€-400.000€, τα 16 άτομα (ποσοστό 6,3%) εκτίμησαν ότι η αξία της ακίνητης περιουσίας τους κυμαίνεται μεταξύ 400.001€-500.000€ ενώ τα 40 άτομα (ποσοστό 15,7%) εκτιμούν ότι η αξία της ακίνητης περιουσίας τους υπερβαίνει τις 500.000€ (πίνακας 130, παράρτημα 4).

Το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα (350 άτομα) ερωτήθηκε για το αν διαθέτει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (καταθέσεις ταμειευτηρίου, συναλλάγματος, αμοιβαία κεφάλαια, ομολογιακά κεφάλαια, μετοχές κα.). Τα 214 άτομα (ποσοστό 61,1%) δήλωσαν ότι δεν διαθέτουν τέτοιου είδους περιουσιακά στοιχεία ενώ τα 136 άτομα (ποσοστό 38,9%) απάντησαν θετικά (πίνακας 131, παράρτημα 4).

4.5 Οικονομική κατάσταση

Σε μια προσπάθεια να διερευνηθεί σε βάθος οι οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών που συμμετείχαν στην έρευνα, έγιναν ερωτήσεις σχετικά με τις πηγές από τις οποίες αντλούν εισοδήματα αλλά και σχετικά με τις δαπάνες τους.

Στην ερώτηση για το αν τα νοικοκυριά έχουν εισοδήματα από άλλες πηγές εκτός εργασίας (π.χ. ενοίκια, επιδόματα, χρηματοπιστωτικά προϊόντα), από το σύνολο των 350 ατόμων τα 236 άτομα (ποσοστό 67,4%) απάντησαν αρνητικά ενώ τα 114 άτομα (ποσοστό 32,6%) απάντησαν θετικά (πίνακας 132, παράρτημα 4).

Στην ερώτηση για το αν το ποσό των μηνιαίων δαπανών του νοικοκυριού ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος, στο σύνολο του δείγματος (350 άτομα), τα 234 άτομα (ποσοστό 66,9%) απάντησαν αρνητικά ενώ τα 116 άτομα (ποσοστό 33,1%) απάντησαν ότι όντως οι μηνιαίες δαπάνες τους ξεπερνούν το μηνιαίο εισόδημά τους (πίνακας 133, παράρτημα 4).

Στην ερώτηση για το ύψος των περικοπών του μηνιαίου εισοδήματος των ερωτώμενων λόγω της οικονομικής κρίσης, σε σύνολο 350 ατόμων, τα 127 άτομα (ποσοστό 36,3%), απάντησαν ότι δεν έχουν δεχθεί καμία περικοπή στο μηνιαίο εισόδημά τους λόγω της οικονομικής κρίσης. Το 73,3% αντιθέτως δήλωσε ότι έχει υποστεί περικοπές στο μηνιαίο εισόδημά του που ξεκινούν από τα 10€ και φτάνουν τα 7.000€, με μέση τιμή τα 324,19€ μηνιαίως (πίνακας 134, παράρτημα 4).

Σύμφωνα με τον πίνακα κατανομής συχνοτήτων (135), στην ερώτηση για το αν έχουν κινηθεί νομικά σε βάρος των ερωτώμενων οι πιστωτές τους κατά τον τελευταίο χρόνο επειδή δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις, σε σύνολο 350 ατόμων, τα 327 άτομα (ποσοστό 93,4%) δήλωσαν ότι δεν ισχύει κάτι τέτοιο ενώ τα 23 άτομα (ποσοστό 6,6), δήλωσαν ότι βρίσκονται σε αυτή τη δυσάρεστη θέση. Στα 23 άτομα που δήλωσαν ότι έχουν νομικές εκκρεμότητες, έγινε η ερώτηση, αν έχουν ή αν σκέφτονται να ενταχθούν στο νόμο 3869/2010 περί πτώχευσης φυσικών προσώπων. Τα 10 από τα 23 άτομα (ποσοστό 43,5%) δήλωσαν ότι δεν έχουν τέτοια πρόθεση ενώ τα 13 άτομα (ποσοστό 56,5%) δήλωσαν ότι το έχουν ήδη κάνει ή το σκέφτονται (πίνακας 136, παράρτημα 4).

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση των ερωτώμενων, στην ερώτηση για το πώς είναι τα οικονομικά τους σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σε σύνολο 350 ατόμων, τα 273 άτομα (ποσοστό 78%) απάντησαν ότι είναι σε χειρότερη οικονομική θέση, τα 64 άτομα

(ποσοστό 18,3%) απάντησαν ότι βρίσκονται σε ίδια κατάσταση ενώ μόλις τα 13 άτομα (ποσοστό 3,7%) απάντησαν ότι η οικονομική τους κατάσταση έχει βελτιωθεί σε σχέση με το προηγούμενο έτος (πίνακας 137, παράρτημα 4). Στην ερώτηση για το πώς εκτιμούν ότι θα είναι η οικονομική τους κατάσταση το επόμενο έτος σε σχέση με το τρέχον, σε σύνολο 350 ατόμων, τα 280 άτομα (ποσοστό 80%) απάντησαν ότι εκτιμούν πως η οικονομική τους κατάσταση θα είναι χειρότερη, τα 48 άτομα (ποσοστό 13,7%) απάντησαν ότι εκτιμούν πως η οικονομική τους κατάσταση θα είναι η ίδια και μόλις 22 άτομα (ποσοστό 6,3%) πιστεύουν σε μια βελτιωμένη μελλοντική οικονομική κατάσταση (πίνακας 138, παράρτημα 4).

Κεφάλαιο 5: Εκτίμηση υποδειγμάτων παλινδρόμησης για τους προσδιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης οικονομετρικών υποδειγμάτων σχετικά με τους προσδιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών και συγκρίνονται με εκείνους που προκύπτουν από προηγούμενες εμπειρικές μελέτες. Για το σκοπό αυτό εκτιμώνται πέντε οικονομετρικά υποδείγματα για τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν: (i) την πιθανότητα πίστωσης ή δανεισμού των νοικοκυριών από τράπεζες, κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες, (ii) την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου από τις τράπεζες, (iii) την πιθανότητα λήψης καταναλωτικού δανείου από τις τράπεζες, (iv) τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό και (v) την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών, κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες.

5.1. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης πίστωσης ή δανείων από τράπεζες, κατά τους τελευταίους 12 μήνες

Στο παρόν υποκεφάλαιο διερευνώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης πίστωσης ή δανείων από τα ελληνικά νοικοκυριά.

Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας έχουν προσδιορίσει ποικίλους παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη πίστωσης ή δανείων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Όπως πολλοί ερευνητές επισημαίνουν, η πρώτη ομάδα παραγόντων που σχετίζεται με την απόφαση ή τη δυνατότητα λήψης πίστωσης ή δανείου από ένα νοικοκυριό, είναι τα δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του όπως, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η επαγγελματική κατάσταση, το μηνιαίο εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση, η ιδιοκτησία [Moriizumi (2000), Ferreira *et al.*, (2010), Green and Vandell (1999), Magri (2007), Rosenthal *et al.*, (1991), Gigno *et al.*, (2006), Gropp *et al.*, (1997), Fabbri and Padula (2004), Duca and Rosenthal (1994), Martins and Villanueva (2005), Beer *et al.*, (2009), Li and Smith (2010), Grant (2007), Sena *et al.*, (2010), Bridges and Disney (2004), Vandone (2009), Archer *et al.*, (2003), Barakova *et al.*, (2003), Brown *et al.*, (2005), Brown and Taylor (2005), Μητράκος και συνεργάτες (2005)]. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης δανείου από τα νοικοκυριά είναι αυτοί που σχετίζονται με την οικονομική τους κατάσταση όπως, οι δαπάνες τους, η οικονομική τους δυνατότητα να εξυπηρετήσουν το δάνειο και τα χρηματοοικονομικά

περιουσιακά τους στοιχεία [Gigno *et al.*, (2006), Archer *et al.*, (2003), Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Li and Smith (2010), Μητράκος και συνεργάτες (2005)].

Προκειμένου να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης πίστωσης ή δανείων από τράπεζες κατά τους τελευταίους 12 μήνες από τα ελληνικά νοικοκυριά, εκτιμήθηκε, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης:

$$\begin{aligned} \text{loan}_i = & b_0 + b_1 \text{age}_i + b_2 \text{edjnew}_i + b_3 \text{job_1_priv}_i + b_4 \text{job_1_self}_i + b_5 \text{income_1}_i + b_6 \\ & \text{monthly_oblig}_i + b_7 \text{maritalstatnew}_i + b_8 \text{own}_i + b_9 \text{family_exp}_i + b_{10} \text{loan_repay}_i + b_{11} \\ & \text{fin_assets}_i + b_{12} \text{monthly_exp}_i + \varepsilon_i \end{aligned} \quad (5.1.)$$

Όπου αναλυτικά έχουμε:

loan: πρόκειται για εξαρτημένη ποιοτική μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού του έχει λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες και την τιμή 0 αλλού.

age: είναι η ανεξάρτητη ποσοτική μεταβλητή η οποία εκφράζει την ηλικία των ερωτώμενων.

edjnew: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία εκφράζει, το επίπεδο εκπαίδευσης του ερωτώμενου και παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο (απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, κάτοχος διδακτορικού τίτλου) και την τιμή 0 αλλού.

job_1_priv: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιωτικός υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

job_1_self: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ελεύθερος επαγγελματίας και την τιμή 0 αλλού.

income_1: πρόκειται για την ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το μηνιαίο ατομικό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ).

monthly_oblig: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή, η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων του ερωτώμενου ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του και την τιμή 0 αλλού.

maritalstatnew: πρόκειται για ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει, την οικογενειακή κατάσταση του καταναλωτή και παίρνει την τιμή 1 όταν ο καταναλωτής είναι έγγαμος/η και την τιμή 0 αλλού.

own: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιοκτήτης της κατοικίας του και την τιμή 0 αλλού.

family_exp: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος καλύπτει δαπάνες ενοικίου που αφορούν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς του (π.χ. φοιτητής/τρια, παππούς/γιαγιά, κ.α.) και την τιμή 0 αλλού.

loan_repay: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει ήδη πάρει δάνειο το οποίο το έχει αποπληρώσει και την τιμή 0 αλλού.

fin_assets: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διαθέτει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και την τιμή 0 αλλού.

monthly_exp: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν το ποσό των μηνιαίων δαπανών του ερωτώμενου ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του και την τιμή 0 αλλού.

Στη δεύτερη στήλη του πίνακα 5.1. παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 5.1. για το σύνολο των ερμηνευτικών μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το αρχικό υπόδειγμα και τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος παρουσιάζονται στην τρίτη στήλη του πίνακα 5.1.

Πίνακας 5.1. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα λήψης πίστωσης ή δανείων από τράπεζες, κατά τους τελευταίους 12 μήνες

Μεταβλητές	Αρχικό υπόδειγμα	Τελικό υπόδειγμα
	b	b
Σταθερά	-2,464*** (14,099)	-2,123*** (29,461)
age	0,001 (0,009)	
edjnew	0,094 (0,102)	
job_1_priv	0,542 (2,700)	
job_1_self	0,857** (5,482)	0,579* (3,418)
income_1	0,116* (1,610)	0,143* (2,830)
monthly_oblig	0,684* (3,067)	0,451* (2,465)
maritalstatnew	0,166 (0,291)	
own	0,528* (3,095)	0,550* (3,552)
family_exp	1,082*** (8,093)	1,034*** (8,040)
loan_repay	1,039*** (14,216)	1,049*** (15,629)
fin_assets	-1,045*** (10,892)	-0,959*** (9,760)
monthly_exp	-0,315 (0,673)	
(chi square)	(60,117)***	(56,543)***
Cox & Snell R² (Nagelkerke R ²)	0,164 (0,232)	0,155 (0,219)
2 Log likelihood ratio	353,310	356,885
Τα ***, **, * δείχνουν τη στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.		

Από τους δημογραφικούς παράγοντες που εξετάστηκαν στο αρχικό υπόδειγμα, η ηλικία “age”, το επίπεδο εκπαίδευσης “edjnew”, καθώς και η οικογενειακή κατάσταση δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικοί ερμηνευτικοί παράγοντες της πιθανότητας λήψης πίστωσης ή δανείων από τις τράπεζες, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, από τα ελληνικά νοικοκυριά. Μη στατιστικά σημαντικός ερμηνευτικός παράγοντας της λήψης πίστωσης ή δανείων από τις τράπεζες, αποτελεί επίσης, η περίπτωση όπου, το ποσό των μηνιαίων δαπανών του ερωτώμενου ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του “monthly exp”.

Στο τελικό υπόδειγμα η εκτιμώμενη εξίσωση των προσδιοριστικών παραγόντων λήψης πίστωσης ή δανείων από τις τράπεζες προσδιορίζεται ως εξής:

$$\text{loan}_i = -2,123 + 0,579 \text{ job_1_self} + 0,143 \text{ income_1} + 0,451 \text{ monthly_oblig} + 0,550 \text{ own} + 1,034 \text{ family_exp} + 1,049 \text{ loan_repay} - 0,959 \text{ fin_assets} \quad (5.2.)$$

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος του πίνακα 5.1., η μεταβλητή που αναφέρεται στους ελεύθερους επαγγελματίες “job_1_self” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης πίστωσης ή δανείου από τις τράπεζες, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Συνεπώς, τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι πιθανότερο να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες. Αυτό το συμπέρασμα συμφωνεί με τις μελέτες των Moriizumi (2000), Martins and Villanueva (2005), Beer *et al.*, (2009), Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004), Vandone (2009), sena *et al.*, (2010).

Το μηνιαίο ατομικό εισόδημα “income_1” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης πίστωσης ή δανείου, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Όπως εκτιμάται, όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα των ερωτώμενων, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες σε σχέση με εκείνους που έχουν χαμηλότερο μηνιαίο ατομικό εισόδημα. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με τις μελέτες των Moriizumi (2000), Duca and Rosenthal (1994), Martins and Villanueva (2005), Ferreira *et al.*, (2010), Green and Vandell (1999), Archer *et al.*, (2003), Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Rosenthal *et al.*, (1991), Beer *et al.*, (2009), Brown *et al.*, (2005), Gigno *et al.*, (2006), Grant (2007), Vandone (2009), Brown and Taylor (2005).

Ο εκτιμώμενος συντελεστής για τη μεταβλητή “monthly_oblig”, έχει θετικό πρόσημο και είναι στατιστικά σημαντική της πιθανότητας λήψης πίστωσης ή δανείου, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Συνεπώς, οι ερωτώμενοι που το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων τους, ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός τους, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες.

Σχετικά με την επίδραση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της κατοικίας, εκτιμάται ότι, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%, οι ερωτώμενοι που είναι ιδιοκτήτες της κατοικίας τους, είναι περισσότερο πιθανό να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες, σε σχέση με εκείνους που πληρώνουν ενοίκιο. Το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί με τις μελέτες των Moriizumi (2000), Gigno *et al.*, (2006), Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Η μεταβλητή “family_exp” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης πίστωσης ή δανείου με θετικό πρόσημο, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Δηλαδή εκτιμάται ότι, οι ερωτώμενοι που καλύπτουν δαπάνες ενοικίου που αφορούν κάποιο

άλλο μέλος της οικογενείας τους, είναι περισσότερο πιθανό να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες, σε σχέση με τους υπόλοιπους.

Όσοι, έχουν ήδη αποπληρώσει κάποιο δάνειο “loan_repay”, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες σε σχέση με εκείνους που δεν έχουν λάβει δάνειο ή εκείνους που έχουν λάβει αλλά δεν το έχουν αποπληρώσει. Η επίδραση αυτή είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνει την σχετική εμπειρική μελέτη που έκαναν οι Archer *et al.*, (2003).

Οι ερωτώμενοι που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είναι περισσότερο πιθανό να έχουν λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες, σε σχέση με εκείνους που δεν διαθέτουν, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Με το αποτέλεσμα αυτό συμφωνούν οι μελέτες των Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Li and Smith (2010), Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Παρατηρώντας τον πίνακα 5.1., σύμφωνα με το συντελεστή προσδιορισμού Coxx & Snell R^2 , οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εξετάζονται στο τελικό υπόδειγμα ερμηνεύουν το 15,5% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής και σύμφωνα με τον διορθωμένο συντελεστή προσδιορισμού, ερμηνεύουν το 21,9% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής.

Συμπερασματικά, από την εκτίμηση της παραπάνω λογιστικής παλινδρόμησης προκύπτει ότι, τα νοικοκυριά υψηλότερου μηνιαίου εισοδήματος, που ο επικεφαλής τους εργάζεται ως ελεύθερος επαγγελματίας και που είναι ιδιοκτήτες της κατοικίας τους, έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν λάβει πίστωση ή δάνειο από τις τράπεζες, κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Επιπλέον, τα νοικοκυριά που το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεών τους ξεπερνά το ποσό των μηνιαίων δαπανών τους και που καλύπτουν δαπάνες που αφορούν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει πίστωση ή δάνειο από τις τράπεζες κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Τέλος, προκύπτει ότι, τα νοικοκυριά που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αλλά που έχουν λάβει δάνειο το οποίο έχουν ήδη εξοφλήσει, έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν λάβει πίστωση ή δάνειο κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες.

5.2. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου των ελληνικών νοικοκυριών, από τις τράπεζες

Στο παρόν υποκεφάλαιο πραγματοποιείται διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου από τα ελληνικά νοικοκυριά.

Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας έχουν προσδιορίσει ποικίλους παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη στεγαστικών δανείων όπως τα διάφορα δημογραφικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά. Μερικά από αυτά είναι το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η επαγγελματική κατάσταση, το εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση και η ιδιοκτησία, [Moriizumi (2000), Ferreira *et al.*, (2010), Green and Vandell (1999), Magri (2007), Rosenthal *et al.*, (1991), Gigno *et al.*, (2006), Gropp *et al.*, (1997), Fabbri and Padula (2004), Duca and Rosenthal (1994), Martins and Villanueva (2005), Beer *et al.*, (2009), Li and Smith (2010), Sena *et al.*, (2010), Bridges and Disney (2004), Archer *et al.*, (2003), Barakova *et al.*, (2003), Brown *et al.*, (2005), Μητράκος και συνεργάτες (2005)]. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη στεγαστικού δανείου είναι, η πιστοληπτική εικόνα, τα περιουσιακά στοιχεία καθώς και η αισιοδοξία του υποψήφιου δανειολήπτη για μια βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης στο μέλλον [Li and Smith (2010), Duca and Rosenthal (1994), Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Beer *et al.*, (2009), Brown *et al.*, (2005), Zinman (2009), Brown and Taylor (2005), Μητράκος και συνεργάτες (2005)].

Προκειμένου να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου από τα ελληνικά νοικοκυριά, εκτιμήθηκε, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης:

$$\text{housing_nnew}_i = b_0 + b_1 \text{sex}_i + b_2 \text{age}_i + b_3 \text{age}*\text{age}_i + b_4 \text{edjnew}_i + b_5 \text{job_1_pub}_i + b_6 \text{job_1_priv}_i + b_7 \text{income_1}_i + b_8 \text{monthly_oblig}_i + b_9 \text{maritalstatnew}_i + b_{10} \text{kids}_i + b_{11} \text{residence}_i + b_{12} \text{own}_i + b_{13} \text{loan_reject}_i + b_{14} \text{fin_assets}_i + b_{15} \text{fin_last_year}_i + b_{16} \text{fin_next_year}_i + \varepsilon_i \quad (5.3.)$$

Όπου αναλυτικά έχουμε:

housing_nnew: πρόκειται για την εξαρτημένη ποιοτική μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού του έχει λάβει στεγαστικό δάνειο από τράπεζες και την τιμή 0 αλλιώς.

sex: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 στην περίπτωση που ο ερωτώμενος είναι ανδρικού φύλου και την τιμή 0 όταν είναι γυναικείου φύλου.

age: είναι ποσοτική μεταβλητή η οποία εκφράζει την ηλικία των ερωτώμενων.

age*age: είναι η ποσοτική μεταβλητή η οποία εκφράζει την ηλικία των ερωτώμενων υψωμένη στο τετράγωνο.

edjnew: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία εκφράζει, το επίπεδο εκπαίδευσης του ερωτώμενου και παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο (απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, κάτοχος διδακτορικού τίτλου) και την τιμή 0 αλλού.

job_1_pub: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή ή οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι δημόσιος υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

job_1_priv: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή ή οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιωτικός υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

income_1: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το μηνιαίο ατομικό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ).

monthly_oblig: πρόκειται για ανεξάρτητη ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων του ερωτώμενου ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του και την τιμή 0 αλλού.

maritalstatnew: πρόκειται για ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει την οικογενειακή κατάσταση του καταναλωτή και παίρνει, την τιμή 1 όταν ο καταναλωτής είναι έγγαμος/η και την τιμή 0 αλλού.

kids: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν υπάρχουν παιδιά στο νοικοκυριό και την τιμή 0 αλλού.

residence: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος μένει σε μονοκατοικία και την τιμή 0 όταν μένει σε πολυκατοικία.

own: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιοκτήτης της κατοικίας του και την τιμή 0 αλλού.

loan_reject: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος αιτήθηκε για δάνειο (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό και την τιμή 0 αλλού.

fin_assets: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διαθέτει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και την τιμή 0 αλλού.

fin_last_year: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι η οικονομική του κατάσταση σε σχέση με το προηγούμενο έτος είναι χειρότερη, την τιμή 2 όταν παραμένει ίδια και την τιμή 3 όταν είναι καλύτερη.

fin_next_year: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εκτιμά ότι η οικονομική του κατάσταση το επόμενο έτος θα είναι χειρότερη, την τιμή 2 όταν παραμένει ίδια και την τιμή 3 όταν εκτιμά ότι θα είναι καλύτερη

ε_i: τα σφάλματα της παλινδρόμησης

Στη δεύτερη στήλη του πίνακα 5.2. παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 5.2. για το σύνολο των ερμηνευτικών μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το αρχικό υπόδειγμα και τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος παρουσιάζονται στην τρίτη στήλη του πίνακα 5.2.

Πίνακας 5.2. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για τη λήψη στεγαστικού δανείου από τράπεζες

Μεταβλητές	Αρχικό υπόδειγμα	Τελικό υπόδειγμα
b		b
Σταθερά	-7,847*** (9,546)	-4,457 *** (62,311)
sex	0,581* (3,547)	0,485* (2,708)
age	0,119 (1,254)	
age²	-0,001 (1,126)	
edjnew	-0,139 (0,175)	
job_1_pub	0,161 (0,127)	
job_1_priv	0,350 (0,966)	
income_1	0,253** (6,188)	0,244*** (7,248)
monthly_oblig	0,365 (1,156)	
maritalstatnew	0,894** (4,194)	1,148*** (12,577)
kids	0,205 (0,257)	
residence	-0,216 (0,499)	
own	2,255** (22,859)	2,203*** (24,584)
loan_reject	0,891*** (4,465)	0,905*** (5,093)
fin_assets	-0,578* (3,099)	-0,664** (4,499)
fin_last_year	0,149 (0,217)	
fin_next_year	0,106 (0,125)	
(chi square)	(77,341)***	(71,836)***
Cox & Snell R² (Nagelkerke R²)	0,206 (0,305)	0,192 (0,285)
2 Log likelihood ratio	300,548	306,053
Τα ***, **, * δείχνουν τη στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.		

Από τους δημογραφικούς παράγοντες που εξετάστηκαν στο αρχικό υπόδειγμα η ηλικία “age”, το επίπεδο εκπαίδευσης “edjnew”, η κύρια απασχόληση “job_1_pub”, “job_1_priv”, η ύπαρξη παιδιών στο νοικοκυριό “kids” καθώς και ο τύπος κατοικίας “residence” δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικοί ερμηνευτικοί παράγοντες της πιθανότητας λήψης στεγαστικού δανείου των νοικοκυριών από τις τράπεζες. Μη στατιστικά σημαντικός ερμηνευτικός παράγοντας της πιθανότητας λήψης στεγαστικού δανείου από τις τράπεζες αποτελεί επίσης η περίπτωση, το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων του ερωτώμενου να ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος “monthly_oblig”. Επίσης, η εκτίμηση των ερωτώμενων σε σχέση με το πώς είναι η

οικονομική τους κατάσταση σε σχέση με το προηγούμενο έτος “fin_last_year” καθώς και η εκτίμηση της οικονομικής τους κατάστασης το επόμενο έτος “fin_next_year”, δεν ερμηνεύουν στατιστικά σημαντικά την πιθανότητα λήψης στεγαστικού δανείου.

Στο τελικό υπόδειγμα η εκτιμώμενη εξίσωση των προσδιοριστικών παραγόντων λήψης πίστωσης ή δανείων από τις τράπεζες προσδιορίζεται ως εξής:

$$\text{housing_nnew} = - 4,457 + 0,485 \text{ sex} + 0,244 \text{ income_1} + 1,148 \text{ maritalstatnew} + 2,203 \text{ own} + 0,905 \text{ loan_reject} - 0,664 \text{ fin_assets} \quad (5.4.)$$

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος του Πίνακα 5.2., η μεταβλητή που αναφέρεται στο φύλο του ερωτώμενου “sex” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης στεγαστικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Οι άνδρες είναι πιθανότερο να έχουν στεγαστικό δάνειο σε σχέση με τις γυναίκες. Με το συμπέρασμα αυτό συμφωνούν οι μελέτες των Duca and Rosenthal (1994), Gigno *et al.*, (2006) και Gropp *et al.*, (1997).

Όπως ήταν αναμενόμενο, το μηνιαίο ατομικό εισόδημα “income_1” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης στεγαστικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όπως εκτιμάται, όσο αυξάνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα των ερωτώμενων, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει στεγαστικό δάνειο σε σχέση με τους ερωτώμενους με χαμηλότερα εισοδήματα. Σε αντίστοιχο συμπέρασμα καταλήγουν οι έρευνες των Moriizumi (2000), Duca and Rosenthal (1994), Martins and Villanueva (2005), Ferreira *et al.*, (2010), Green and Vandell (1999), Archer *et al.*, (2003), Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Rosenthal *et al.*, (1991), Beer *et al.*, (2009), Brown *et al.*, (2005), Gigno *et al.*, (2006), και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση “maritalstatnew”, είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης στεγαστικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι έγγαμοι είναι πιθανότερο να έχουν λάβει στεγαστικό δάνειο σε σχέση με τους μη έγγαμους. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με τις έρευνες των Moriizumi (2000), Duca and Rosenthal (1994), Green and Vandell (1999), Barakova *et al.*, (2003), Rosenthal *et al.*, (1991), Beer *et al.*, (2009), και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Σχετικά με την επίδραση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της κατοικίας “own”, εκτιμάται ότι, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%, οι ερωτώμενοι που είναι ιδιοκτήτες της κατοικίας τους, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει στεγαστικό δάνειο σε σχέση με αυτούς που

πληρώνουν ενοίκιο. Σε παρόμοιο συμπέρασμα καταλήγουν οι έρευνες των Moriizumi (2000), Rosenthal *et al.*, (1991), Gigno *et al.*, (2006), και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Επιπλέον, η απόρριψη της αίτησης δανείου του ερωτώμενου ή η έγκριση μικρότερου ποσού από το αιτηθέν “loan_reject” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας κατοχής στεγαστικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι ερωτώμενοι που τα τελευταία 5 χρόνια, τους απορρίφθηκε η αίτηση για δάνειο ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσόν από το αιτηθέν, είναι πιθανότερο να έχουν στεγαστικό δάνειο. Το συμπέρασμα αυτό συμφωνεί με την έρευνα των Li and Smith (2010).

Τέλος, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία “fin_assets” αποτελούν στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας κατοχής στεγαστικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι ερωτώμενοι που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, είναι πιθανότερο να έχουν στεγαστικό δάνειο. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουν οι έρευνες των Magri (2007), Barakova *et al.*, Li and Smith (2010), Beer *et al.*, (2009), Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Παρατηρώντας τον πίνακα 5.2., σύμφωνα με το συντελεστή προσδιορισμού Coxx & Snell R^2 οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εξετάζονται στο τελικό υπόδειγμα ερμηνεύουν το 19,2% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής ενώ, ο διορθωμένος συντελεστής προσδιορισμού ερμηνεύει το 28,5%.

Από την εκτίμηση της παραπάνω λογιστικής παλινδρόμησης προκύπτει το συμπέρασμα ότι, οι έγγαμοι άνδρες που διαθέτουν υψηλότερο μηνιαίο εισόδημα είναι πιθανότερο να έχουν στην κατοχή τους στεγαστικό δάνειο. Επιπλέον, τα νοικοκυριά που ιδιοκατοικούν και που ωστόσο, τους έχει απορριφθεί η αίτηση για οποιουδήποτε τύπου δάνειο ή έχει εγκριθεί μικρότερο από το αιτηθέν ποσό, είναι πιθανότερο να έχουν στην κατοχή τους στεγαστικό δάνειο. Τέλος, τα νοικοκυριά που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, είναι πιθανότερο να έχουν στην κατοχή τους στεγαστικό δάνειο.

5.3. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης καταναλωτικού δανείου των ελληνικών νοικοκυριών από τράπεζες

Στο παρόν υποκεφάλαιο διερευνώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη καταναλωτικού δανείου από τα ελληνικά νοικοκυριά.

Πολλές εμπειρικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας έχουν προσδιορίσει ποικίλους παράγοντες που σχετίζονται και που επηρεάζουν την καταναλωτική πίστη. Τα δημογραφικά και τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του νοικοκυριού, παίζουν σημαντικό ρόλο για την πρόσβαση που μπορεί να έχει σε καταναλωτικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Μερικά από αυτά είναι το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, η επαγγελματική κατάσταση, το εισόδημα και η οικογενειακή κατάσταση [Jinkook *et al.*, (2007), Gigno *et al.*, (2006), Gropp *et al.*, (1997), Min and Yang (2002), Lawrence and Elliehausen (2008), Fabbri and Padula (2004), Grant (2007), Sena *et al.*, (2010), Bridges and Disney (2004), Vandone (2009), Brown *et al.*, (2005), Li and Smith (2010), Μητράκος και συνεργάτες (2005)].

Προκειμένου να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα λήψης καταναλωτικού δανείου από τους έλληνες καταναλωτές, εκτιμήθηκε, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης:

$$\text{consume_nnew}_i = b_0 + b_1 \text{sex}_i + b_2 \text{age}_i + b_3 \text{edjnew}_i + b_4 \text{job_1_pub}_i + b_5 \text{job_1_priv}_i + b_6 \text{income_1}_i + b_7 \text{maritalstatnew}_i + b_8 \text{loan_reject}_i + b_9 \text{loan_repay}_i + b_{10} \text{c_card_n}_i + b_{11} \text{real_prop}_i + b_{12} \text{monthly_exp}_i + b_{13} \text{requirement}_i + \varepsilon_i \quad (5.5.)$$

Όπου αναλυτικά έχουμε:

consume_nnew: πρόκειται για την εξαρτημένη ποιοτική μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού του έχει λάβει καταναλωτικό δάνειο από τράπεζες και την τιμή 0 αλλιώς.

sex: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 στην περίπτωση που ο καταναλωτής είναι ανδρικού φύλου και την τιμή 0 στην περίπτωση που είναι γυναικείου φύλου.

age: είναι η ψευδο-μεταβλητή η οποία εκφράζει την ηλικία των ερωτώμενων

edjnew: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία εκφράζει, το επίπεδο εκπαίδευσης του ερωτώμενου και παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο

(απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, κάτοχος διδακτορικού τίτλου) και την τιμή 0 αλλού.

job_1_pub: πρόκειται για ψευδομεταβλητή ή οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι δημόσιος υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

job_1_priv: πρόκειται για ψευδομεταβλητή ή οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιωτικός υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

income_1: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το μηνιαίο ατομικό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ).

maritalstatnew: πρόκειται για ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει την οικογενειακή κατάσταση του καταναλωτή και παίρνει την τιμή 1 όταν ο καταναλωτής είναι έγγαμος/η και την τιμή 0 αλλού.

loan_reject: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος αιτήθηκε για δάνειο (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό και την τιμή 0 αλλού.

loan_repay: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει ήδη πάρει δάνειο το οποίο το έχει αποπληρώσει και την τιμή 0 αλλού.

c_card_n: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που έχει ο ερωτώμενος στο νοικοκυριό του.

real_prop: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διαθέτει ακίνητη περιουσία και την τιμή 0 αλλού.

monthly_exp: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν το ποσό των μηνιαίων δαπανών του ερωτώμενου ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του και την τιμή 0 αλλού.

requirement: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν κατά τον τελευταίο χρόνο κινήθηκαν νομικά σε βάρος του ερωτώμενου οι πιστωτές του, επειδή δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις και την τιμή 0 αλλού.

ε: τα σφάλματα της παλινδρόμησης

Στη δεύτερη στήλη του πίνακα 5.3. παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 5.3. για το σύνολο των ερμηνευτικών μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το αρχικό υπόδειγμα και τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος παρουσιάζονται στην τρίτη στήλη του πίνακα 5.3.

Πίνακας 5.3. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα λήψης καταναλωτικού δανείου από τράπεζες

Μεταβλητές	Αρχικό υπόδειγμα	Τελικό υπόδειγμα
b		b
Σταθερά	-4,626*** (15,706)	-4,195*** (38,683)
sex	0,630 (1,956)	
age	0,000 (0,000)	
edjnew	-1,428*** (7,553)	-1,369*** (8,139)
Job_1_pub	0,108 (0,025)	
Job_1_priv	0,961** (3,703)	0,814* (3,297)
Income_1	0,039 (0,071)	
maritalstatnew	-0,561 (1,311)	
loan_reject	1,754*** (12,834)	1,686*** (12,203)
loan_repay	1,395*** (10,029)	1,268*** (8,932)
c_card_n	0,280** (6,037)	0,261** (5,991)
real_prop	0,900* (2,515)	0,778* (2,053)
monthly_exp	0,805* (3,255)	0,591* (1,986)
requirement	1,097* (2,760)	1,150* (3,163)
(chi square)	(69,982)***	(66,764)***
Cox & Snell R² (Nagelkerke R ²)	0,189 (0,372)	0,181 (0,357)
2 Log likelihood ratio	166,711	169,929
Τα ***, **, * δείχνουν τη στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.		

Από τους δημογραφικούς παράγοντες που εξετάστηκαν στο αρχικό υπόδειγμα το φύλο “sex”, η ηλικία “age”, το μηνιαίο ατομικό εισόδημα “income_1” καθώς και η οικογενειακή κατάσταση “marital_stat_new”, δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικοί ερμηνευτικοί παράγοντες της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου από τα νοικοκυριά.

Ως εκ τούτου, στο τελικό υπόδειγμα η εκτιμώμενη εξίσωση των προσδιοριστικών παραγόντων λήψης πίστωσης ή δανείων από τις τράπεζες προσδιορίζεται ως εξής:

$$\text{consume_nnew} = - 4,195 - 1,369 \text{ edjnew} + 0,814 \text{ job_1_priv} + 1,686 \text{ loan_reject} + 1,268 \text{ loan_repay} + 0,261 \text{ c_card_n} + 0,778 \text{ real_prop} + 0,591 \text{ monthly_exp} + 1,150 \text{ requirement} \quad (5.6.)$$

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος του Πίνακα 5.3., η μεταβλητή που αναφέρεται στο μορφωτικό επίπεδο “edjnew” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου από τις τράπεζες, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι ερωτώμενοι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι πιθανότερο να έχουν καταναλωτικό δάνειο, σε σχέση με εκείνους που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Το αποτέλεσμα αυτό έρχεται σε συμφωνία με τις μελέτες των Jinkook *et al.*, (2007), Gigno *et al.*, (2006), Li and Smith (2010), Grant (2007), Fabbri and Padula (2004), Sena *et al.*, (2010) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Η επαγγελματική κατάσταση “job_1_priv” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι είναι πιθανότερο να λάβουν καταναλωτικό δάνειο, σε σχέση με τις υπόλοιπες επαγγελματικές κατηγορίες. Αυτό το αποτέλεσμα επιβεβαιώνεται από τις μελέτες των Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004) και Vandone (2009).

Όσον αφορά την απόρριψη αίτησης δανείου ή της έγκρισης μικρότερου ποσού από το αιτηθέν “loan_reject”, είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι ερωτώμενοι που αιτήθηκαν για δάνειο τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό από το αιτηθέν, είναι περισσότερο πιθανό να έχουν καταναλωτικό δάνειο, σε σχέση με εκείνους που δεν έκαναν αίτηση για δάνειο ή που έκαναν και εγκρίθηκε ολόκληρο το ποσό. Το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί με τις μελέτες των Jinkook *et al.*, (2007) και Li and Smith (2010).

Το ήδη αποπληρωμένο δάνειο “loan_repay” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Προκύπτει ότι, οι ερωτώμενοι που έχουν ήδη πάρει δάνειο το οποίο έχουν αποπληρώσει, είναι πιθανότερο να έχουν καταναλωτικό δάνειο, σε σχέση με εκείνους που δεν έχουν πάρει δάνειο ή που πήραν, αλλά δεν κατάφεραν ακόμη να το αποπληρώσουν.

Ο συνολικός αριθμός των πιστωτικών καρτών (c_card_n) που υπάρχουν στο νοικοκυριό είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι, όσο περισσότερες πιστωτικές κάρτες διαθέτει ο ερωτώμενος στο νοικοκυριό του, τόσο πιθανότερο είναι να έχει καταναλωτικό δάνειο.

Επίσης, στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου αποτελεί η ακίνητη περιουσία “real_prop”, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Οι ερωτώμενοι που έχουν ακίνητη περιουσία είναι πιθανότερο να έχουν καταναλωτικό δάνειο, σε σχέση με εκείνους που δεν διαθέτουν. Σε παρόμοιο συμπέρασμα καταλήγουν η έρευνες των Gigno *et al.*, (2006) και Gropp *et al.*, (1997).

Επιπλέον, το ποσό των μηνιαίων δαπανών που ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος των νοικοκυριών “monthly_exp”, αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου από το νοικοκυριό, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Οι ερωτώμενοι που το ποσό των μηνιαίων δαπανών τους ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος τους, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει καταναλωτικό δάνειο, σε σχέση με εκείνους που δεν αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα.

Τέλος, οι νομικές κυρώσεις “requirement” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας λήψης καταναλωτικού δανείου σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Όπως φαίνεται, οι ερωτώμενοι που κατά τον τελευταίο χρόνο, κινήθηκαν νομικά σε βάρος τους οι πιστωτές τους, είναι περισσότερο πιθανό να έχουν καταναλωτικό δάνειο σε σχέση με εκείνους που δεν αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα.

Παρατηρώντας τον πίνακα 5.3., σύμφωνα με το συντελεστή προσδιορισμού Coxx & Snell R^2 οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εξετάζονται στο τελικό υπόδειγμα, ερμηνεύουν το 18,1% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής ενώ, ο διορθωμένος συντελεστής προσδιορισμού ερμηνεύει το 35,7%.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση είναι ότι, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι είναι πιθανότερο να έχουν καταναλωτικό δάνειο από τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες, από τους άνεργους, από τους φοιτητές και από τους συνταξιούχους. Επίσης, τα νοικοκυριά που δεν διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, που έχουν βεβαρημένη πιστοληπτική εικόνα και που το ποσό των μηνιαίων δαπανών τους ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός τους, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει καταναλωτικό δάνειο. Από τη άλλη μεριά, τα νοικοκυριά που διαθέτουν ακίνητη περιουσία και που έχουν ήδη αποπληρώσει ένα δάνειο είναι επίσης πιθανότερο να έχουν λάβει καταναλωτικό δάνειο. Τέλος, τα νοικοκυριά που οι πιστωτές τους έχουν στραφεί νομικά εναντίον τους, επειδή δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις, είναι πιθανότερο να έχουν λάβει καταναλωτικό δάνειο σε σχέση με εκείνα που δεν αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα.

5.4. Εκτίμηση υποδείγματος πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό

Στο παρόν υποκεφάλαιο διερευνώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που έχουν στην κατοχή τους τα ελληνικά νοικοκυριά.

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενα κεφάλαια, εμπειρικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας έχουν προσδιορίσει πολλούς παράγοντες που επιδρούν στην απόφαση του καταναλωτή να αποκτήσει μια ή περισσότερες πιστωτικές κάρτες. Ο αριθμός των πιστωτικών καρτών που υπάρχουν στο νοικοκυριό επηρεάζεται, όπως έχει επισημανθεί από πολλούς ερευνητές, από διάφορους παράγοντες όπως τα κοινωνικά - δημογραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των μελών τους (μορφωτικό επίπεδο, εισόδημα, επαγγελματική κατάσταση, οικογενειακή κατάσταση) [Castranova and Hagstrom (2004), Jinkook *et al.*, (2007), Gigno *et al.*, (2006), Fabbri and Padula (2004), Zinman (2009), Min and Yang (2002), Bridges and Disney (2004), Μητράκος, και συνεργάτες (2005)], παράγοντες που σχετίζονται με την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού όπως οι μηνιαίες οικονομικές υποχρεώσεις του, η πιστοληπτική του ικανότητα, το ύψος των δανείων που το βαρύνουν αλλά και τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει [Jinkook *et al.*, (2007), Li and Smith (2010)] και τέλος, παράγοντες που αφορούν την αισιοδοξία ή την απαισιοδοξία για την εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού στο μέλλον, καθώς επίσης, και τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των όρων, σύμφωνα με τους οποίους, χορηγείται η πιστωτική κάρτα [Zinman (2009), Brown *et al.*, (2005), Brown and Taylor (2005)].

Προκειμένου να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά ή θετικά τον συνολικό αριθμό των πιστωτικών καρτών που κατέχει το ελληνικό νοικοκυριό εκτιμήθηκε, με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, η ακόλουθη εξίσωση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης:

$$\begin{aligned} c_card_n_i = & b_0 + b_1 edjnew_i + b_2 job_1_pub_i + b_3 job_1_priv_i + b_4 income_2_i + b_5 \\ & monthly_oblig_i + b_6 maritalstatnew_i + b_7 consume_nnew_i + b_8 c_card_con_i + loan_reject_i + \\ & b_{10} borrow_i + b_{11} fin_assets_i + b_{12} income_3_i + b_{13} fin_next_year_i + \varepsilon_i \end{aligned} \quad (5.7.)$$

Όπου αναλυτικά έχουμε:

c_card_n: πρόκειται για την εξαρτημένη ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που έχει ο ερωτώμενος στο νοικοκυριό του.

edjnew: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία εκφράζει το επίπεδο εκπαίδευσης του ερωτώμενου και παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο (απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, κάτοχος διδακτορικού τίτλου) και την τιμή 0 αλλού.

job_1_pub: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή ή οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι δημόσιος υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

job_1_priv: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή ή οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιωτικός υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

income_2: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ).

monthly_oblig: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων του ερωτώμενου, ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του και την τιμή 0 αλλού.

maritalstatnew: πρόκειται για ψευδομεταβλητή η οποία εκφράζει, την οικογενειακή κατάσταση του ερωτώμενου και παίρνει την τιμή 1 όταν ο καταναλωτής είναι έγγαμος/η και την τιμή 0 αλλού.

consume_nnew: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού του, έχει λάβει καταναλωτικό δάνειο από τράπεζες και την τιμή 0 αλλού.

c_card_con: πρόκειται για μια ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος γνωρίζει τους λοιπούς όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείται η πιστωτική κάρτα και την τιμή 0 αλλού.

loan_reject: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος αιτήθηκε για δάνειο (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό και την τιμή 0 αλλού.

borrow: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους και την τιμή 0 αλλού.

fin_assets: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διαθέτει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και την τιμή 0 όταν δεν διαθέτει.

income_3: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διαθέτει εισόδημα από άλλες πηγές εκτός της εργασίας και την τιμή 0 αλλού.

fin_next_year: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή η οποία, παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εκτιμά ότι η οικονομική του κατάσταση το επόμενο έτος θα είναι χειρότερη, την τιμή 2 όταν θα είναι ίδια και την τιμή 3 όταν θα είναι καλύτερη

ε_i: τα σφάλματα της παλινδρόμησης

Στη δεύτερη στήλη του πίνακα 5.4. παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 5.7. για το σύνολο των ερμηνευτικών μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το αρχικό υπόδειγμα και τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος παρουσιάζονται στην τρίτη στήλη του πίνακα 5.4.

Πίνακας 5.4. Εκτίμηση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης για το συνολικό αριθμό πιστωτικών καρτών που κατέχει στο νοικοκυριό

Μεταβλητές	Αρχικό υπόδειγμα	Τελικό υπόδειγμα
b		b
Σταθερά	-0,098 (-0,287)	0,010 (0,031)
edjnew	0,737*** (3,940)	0,745*** (4,183)
job_1_pub	-0,513** (-1,978)	-0,519** (-2,186)
job_1_priv	0,016 (0,082)	
income_2	0,163*** (3,032)	0,161*** (3,080)
monthly_oblig	0,518** (2,574)	0,523*** (2,819)
maritalstatnew	0,461** (2,423)	0,443** (2,394)
consume_nnew	0,726** (2,592)	0,785*** (2,964)
c_card_con	0,210*** (0,796)	0,720*** (4,244)
loan_reject	0,710 (3,979)	
borrow	-0,379* (-1,773)	-0,398* (-1,964)
fin_assets	0,117 (0,568)	
Income_3	0,296* (1,531)	0,326* (1,750)
fin_next_year	-0,305** (-2,001)	-0,326** (-2,209)
F statistic	(8,415)***	(11,234)***
R ²	0,285	0,283
R ² (adj)	0,251	0,258
Τα ***, **, * δείχνουν τη στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.		

Η αίτηση δάνειου (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό “loan_reject” δεν προσδιορίζει τον αριθμό πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό για κανένα επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας. Επιπλέον μη στατιστικά

σημαντική ερμηνευτική μεταβλητή του αριθμού πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό αποτελεί η διάθεση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων “fin_assets”.

Σύμφωνα με το τελικό υπόδειγμα η εκτιμώμενη εξίσωση των προσδιοριστικών παραγόντων του συνολικού αριθμού πιστωτικών καρτών που κατέχει το νοικοκυριό είναι η εξής:

$$\begin{aligned} \text{c_card_n} = & 0,010 + 0,745 \text{ edjnew} - 0,519 \text{ job_1_pub} + 0,161 \text{ income_2} + 0,523 \\ & \text{monthly_oblig} + 0,443 \text{ maritalstatnew} + 0,785 \text{ consume_nnew} + 0,720 \text{ c_card_con} - 0,398 \\ & \text{borrow} + 0,326 \text{ income_3} - 0,326 \text{ fin_next_year} \end{aligned} \quad (5.8.)$$

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος του Πίνακα 5.4., το μορφωτικό επίπεδο “edjnew” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή του αριθμού των πιστωτικών καρτών που υπάρχουν στο νοικοκυριό σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι ερωτώμενοι με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες σε σχέση με τους ερωτώμενους χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου. Σύμφωνα με το αποτέλεσμα αυτό είναι οι μελέτες των Castranova and Hagstrom (2004), Jinkook *et al.*, (2007), Gigno *et al.*, (2006), Fabbri and Padula (2004) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Η επαγγελματική κατάσταση “job_1_pub” αποτελεί επίσης, στατιστικά σημαντική μεταβλητή του αριθμού των πιστωτικών καρτών που υπάρχουν στο νοικοκυριό σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν λιγότερες πιστωτικές κάρτες. Αυτό το αποτέλεσμα επιβεβαιώνεται από τις μελέτες των Gigno *et al.*, (2006), Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Επιπλέον, στατιστικά σημαντική μεταβλητή του αριθμού των πιστωτικών καρτών στο νοικοκυριό αποτελεί το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα “income_2” σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Όπως φαίνεται, οι ερωτώμενοι με υψηλότερο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες, σε σχέση με εκείνους που διαθέτουν χαμηλότερο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα. Οι μελέτες που συμφωνούν με αυτό το αποτέλεσμα είναι των Jinkook *et al.*, (2007), Gigno *et al.*, (2006), και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Όσον αφορά τις μηνιαίες υποχρεώσεις που ξεπερνούν το μηνιαίο εισόδημα “monthly_oblig”, αποτελούν στατιστικά σημαντική μεταβλητή σχετικά με την ύπαρξη πιστωτικών καρτών στο νοικοκυριό, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι

ερωτώμενοι που το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων τους ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός τους, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες.

Η οικογενειακή κατάσταση “maritalstatnew” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή του αριθμού των πιστωτικών καρτών που υπάρχουν στο νοικοκυριό, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι, οι έγγαμοι έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες από τους μη έγγαμους. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνουν οι μελέτες των Jinkook *et al.*, (2007), Sena *et al.*, (2010) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Τα καταναλωτικά δάνεια “consume_nnew” αποτελούν επίσης στατιστικά σημαντική μεταβλητή σχετικά με την ύπαρξη πιστωτικών καρτών στο νοικοκυριό, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι ερωτώμενοι που έχουν καταναλωτικά δάνεια, διαθέτουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες από αυτούς που δεν έχουν καταναλωτικά δάνεια.

Όσον αφορά τη γνώση των όρων, βάση των οποίων, χορηγείται η πιστωτική κάρτα, η μεταβλητή “c_card_con” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή σχετικά με την ύπαρξη τους, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Οι ερωτώμενοι που γνωρίζουν τους λοιπούς όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείται η πιστωτική κάρτα, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες από εκείνους που δεν τους γνωρίζουν.

Επίσης, ο δανεισμός από τρίτους “borrow” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή για την ύπαρξη πιστωτικών καρτών στο νοικοκυριό, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, οι ερωτώμενοι που δεν έχουν δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες από εκείνους που έχουν δανειστεί.

Ακόμη, το εισόδημα από άλλες πηγές “income_3” είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της ύπαρξης πιστωτικών καρτών σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα, οι ερωτώμενοι που διαθέτουν εισόδημα από άλλες πηγές εκτός της εργασίας, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες.

Τέλος, η μελλοντική οικονομική προοπτική του ερωτώμενου αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή σε σχέση με την ύπαρξη πιστωτικών καρτών στο νοικοκυριό, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Οι ερωτώμενοι που είναι πιο απαισιόδοξοι σε σχέση με την οικονομική τους κατάσταση για το επόμενο έτος, έχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες σε σχέση με τους πιο αισιόδοξους. Με το αποτέλεσμα αυτό συμφωνούν οι έρευνες των Zinman (2009), Brown *et al.*, (2005) και Brown and Taylor (2005).

Παρατηρώντας τον πίνακα 5.4. σύμφωνα με το συντελεστή προσδιορισμού R^2 οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εξετάζονται στο αρχικό υπόδειγμα ερμηνεύουν το 28,3% της

διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής ενώ, ο διορθωμένος συντελεστής προσδιορισμού ερμηνεύει το 25,8%.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, οι δημόσιοι υπάλληλοι διαθέτουν λιγότερες πιστωτικές κάρτες από τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες. Επίσης, τα έγγαμα άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου με υψηλά οικογενειακά εισοδήματα που γνωρίζουν τους όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείται η πιστωτική κάρτα, φαίνεται πως διαθέτουν μεγαλύτερο αριθμό πιστωτικών καρτών. Επιπλέον, τα νοικοκυριά που έχουν στην κατοχή τους καταναλωτικά δάνεια, που δεν δανείζονται από τρίτους αλλά που οι μηνιαίες υποχρεώσεις τους ξεπερνούν το μηνιαίο εισόδημά τους, έχουν στην κατοχή τους μεγάλο αριθμό πιστωτικών καρτών. Τέλος, από την ανάλυση προκύπτει ότι, τα νοικοκυριά που έχουν εισοδήματα από άλλες πηγές και που ο επικεφαλής τους είναι απαισιόδοξος σχετικά με την μελλοντική οικονομική κατάστασή του, διαθέτουν μεγαλύτερο αριθμό πιστωτικών καρτών.

5.5. Εκτίμηση υποδείγματος λογιστικής παλινδρόμησης για τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δυο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών, κατά τους τελευταίους 12 μήνες

Στο παρόν υποκεφάλαιο διερευνώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δυο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών, κατά τους τελευταίους 12 μήνες από τα ελληνικά νοικοκυριά.

Προηγούμενες εμπειρικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας έχουν προσδιορίσει διάφορους παράγοντες που ερμηνεύουν την αδυναμία καταβολής δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών εκ μέρους των νοικοκυριών όπως, το φύλο, το εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση, η επαγγελματική κατάσταση και το ιδιοκτησιακό καθεστώς [Gigno *et al.*, (2006), Gropp *et al.*, (1997), Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004), Vandone (2009), Zinman (2009), Johnson and Li (2007)]. Άλλοι, περιοριστικοί παράγοντες που ερμηνεύουν την αδυναμία εξυπηρέτησης του χρέους των πιστωτικών καρτών από τα νοικοκυριά, όπως επισημαίνει η διεθνής βιβλιογραφία είναι η συνολική μηνιαία οφειλή, η υπέρβαση του πιστωτικού ορίου, ο λόγος για τον οποίο το νοικοκυριό επιλέγει να έχει πιστωτικές κάρτες και η αισιοδοξία ή απαισιοδοξία της οικογένειας για την οικονομική της προοπτική στο μέλλον [Li and Smith (2010), Fusaro (2008), Brown *et al.*, (2005), Brown and Taylor (2005), Lawrence and Elliehausen (2008), Zinman (2009)].

Προκειμένου να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών από τους έλληνες καταναλωτές, εκτιμήθηκε, με τη μέθοδο της μέγιστης πιθανοφάνειας, η ακόλουθη εξίσωση λογιστικής παλινδρόμησης:

$$\begin{aligned} c_card_instal_i = & b_0 + b_1 sex_i + b_2 job_1_priv_i + b_3 job_1_self_i + b_4 income_1_i + b_5 \\ & maritalstatnew_i + b_6 own_i + b_7 c_cardm_debt_i + b_8 c_card_cash_i + b_9 c_card_overcrd_i + b_{10} \\ & c_card_use_1_i + b_{11} c_card_use_2_i + b_{12} c_card_use_3_i + b_{13} c_card_use_4_i + b_{14} \\ & c_card_use_5_i + b_{15} borrow_i + b_{16} fin_assets_i + b_{17} monthly_exp_i + b_{18} requirement_i + b_{19} \\ & fin_last_year_i + b_{20} fin_next_year_i + \varepsilon_i \end{aligned} \quad (5.9.)$$

Όπου αναλυτικά έχουμε:

c_card_instal: πρόκειται για την εξαρτημένη ποιοτική μεταβλητή που εκφράζει την περίπτωση να μην ήταν σε θέση ο ερωτώμενος να καταβάλει δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής του κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών, κατά τους τελευταίους 12 μήνες.

sex: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 στην περίπτωση που ο ερωτώμενος είναι ανδρικού φύλου και την τιμή 0 αν είναι γυναικείου φύλου.

job_1_priv: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιωτικός υπάλληλος και την τιμή 0 αλλού.

job_1_self: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ελεύθερος επαγγελματίας και την τιμή 0 αλλού.

income_1: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει το μηνιαίο ατομικό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ).

maritalstatnew: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία εκφράζει την οικογενειακή κατάσταση του ερωτώμενου και παίρνει, την τιμή 1 όταν είναι έγγαμος/η και την τιμή 0 αλλού.

own: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος είναι ιδιοκτήτης της κατοικίας του και την τιμή 0 αλλού.

c_cardm_debt: πρόκειται για ποσοτική μεταβλητή που εκφράζει τη συνολική μηνιαία οφειλή των μελών του νοικοκυριού από χρήση πιστωτικών καρτών.

c_card_cash: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος πραγματοποιεί αναλήψεις μετρητών από την πιστωτική του κάρτα και την τιμή 0 αλλού.

c_card_overcrd: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, δεν χρησιμοποίησε κάποια από τις πιστωτικές του κάρτες, λόγω υπέρβασης του πιστωτικού του ορίου και την τιμή 0 αλλού.

c_card_use_1: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί πιστωτικές κάρτες λόγω έλλειψης μετρητών και την τιμή 0 αλλού.

c_card_use_2: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί πιστωτικές κάρτες για διευκόλυνση και την τιμή 0 αλλού.

c_card_use_3: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί πιστωτικές κάρτες για ασφάλεια και την τιμή 0 αλλού.

c_card_use_4: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί πιστωτικές κάρτες για αγορές με δόσεις και την τιμή 0 αλλού.

c_card_use_5: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος χρησιμοποιεί πιστωτικές κάρτες για αγορές από το διαδίκτυο και την τιμή 0 αλλού.

borrow: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος έχει δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους και την τιμή 0 αλλού.

fin_assets: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος διαθέτει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και την τιμή 0 αλλού.

monthly_exp: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν το ποσό των μηνιαίων δαπανών του ερωτώμενου ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος του και την τιμή 0 αλλού.

requirement: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν κατά τον τελευταίο χρόνο κινήθηκαν νομικά σε βάρος του ερωτώμενου οι πιστωτές του, επειδή δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις και την τιμή 0 αλλού.

fin_last_year: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος δηλώνει ότι η οικονομική του κατάσταση σε σχέση με το προηγούμενο έτος είναι χειρότερη, την τιμή 2 όταν είναι ίδια και την τιμή 3 όταν είναι καλύτερη.

fin_next_year: πρόκειται για ψευδο-μεταβλητή η οποία παίρνει, την τιμή 1 όταν ο ερωτώμενος εκτιμά ότι η οικονομική του κατάσταση το επόμενο έτος θα είναι χειρότερη, την τιμή 2 όταν θα είναι ίδια και την τιμή 3 όταν θα είναι καλύτερη.

ε: τα σφάλματα της παλινδρόμησης

Στη δεύτερη στήλη του πίνακα 5.5. παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης της εξίσωσης 5.9. για το σύνολο των ερμηνευτικών μεταβλητών. Οι μη στατιστικά σημαντικές μεταβλητές αφαιρέθηκαν από το αρχικό υπόδειγμα και τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος παρουσιάζονται στην τρίτη στήλη του πίνακα 5.5.

Πίνακας 5.5. Εκτίμηση λογιστικής παλινδρόμησης για την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών

Μεταβλητές	Αρχικό υπόδειγμα	Τελικό υπόδειγμα
b		b
Σταθερά	-0,886 (0,375)	-0,196 (0,031)
sex	0,291 (0,207)	
job_1_priv	0,701 (0,909)	
job_1_self	1,803* (3,701)	1,451** (4,226)
income_1	-0,844** (4,760)	-0,644** (5,067)
maritalstatnew	0,124 (0,038)	
own	-0,693 (1,133)	
c_cardm_debt	0,002** (4,014)	0,002** (5,370)
c_card_cash	0,245 (0,081)	
c_card_overcrd	0,864* (1,024)	1,182* (3,103)
c_card_use_1	1,874*** (8,516)	1,651*** (8,554)
c_card_use_2	1,205 (2,676)	
c_card_use_3	-2,372* (3,584)	-2,270** (4,572)
c_card_use_4	0,465 (0,429)	
c_card_use_5	1,888** (5,570)	1,673** (6,397)
borrow	1,048 (1,919)	
fin_assets	-2,056** (5,746)	-1,765** (5,743)
monthly_exp	1,329* (3,452)	1,562** (6,523)
requirement	1,024 (0,630)	
fin_last_year	0,025 (0,001)	
fin_next_year	-1,642* (3,829)	-1,380* (3,039)
(chi square)	(115,557)***	(106,155)***
Cox & Snell R ² (Nagelkerke R ²)	0,466 (0,699)	0,437 (0,655)
2 Log likelihood ratio	86,871	96,818
Τα ***, **, * δείχνουν τη στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Στις παρενθέσεις παρουσιάζεται η στατιστική Wald.		

Από τους δημογραφικούς παράγοντες που εξετάστηκαν στο αρχικό υπόδειγμα το φύλο “sex”, η οικογενειακή κατάσταση “marital_stat_new”, το ιδιοκτησιακό καθεστώς του σπιτιού “own” και η επαγγελματική κατάσταση για τους ιδιωτικούς υπάλληλους “job_1_priv” δεν προέκυψαν στατιστικά σημαντικοί ερμηνευτικοί παράγοντες της πιθανότητας αδυναμίας

καταβολής δύο ή και περισσότερες δόσεων της πιστωτικής κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών, κατά τους τελευταίους 12 μήνες. Μη στατιστικά σημαντικός ερμηνευτικός παράγοντας της πιθανότητας αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερες δόσεων της πιστωτικής κάρτας, αποτελεί επίσης, η πραγματοποίηση αναλήψεων μετρητών από την πιστωτική κάρτα “c_card_cash”. Η χρησιμοποίηση πιστωτικών καρτών για διευκόλυνση “c_card_use_2” και η χρησιμοποίηση πιστωτικών καρτών για αγορές με δόσεις “c_card_use_4” δεν ερμηνεύουν στατιστικά σημαντικά την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερες δόσεων της πιστωτικής κάρτας. Επιπλέον, ο δανεισμός χρημάτων από τρίτους “borrow”, η περίπτωση να έχουν κινηθεί νομικά σε βάρος του ερωτώμενου κατά τον τελευταίο χρόνο οι πιστωτές του, επειδή δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις “requirement”, καθώς και η εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης του ερωτώμενου σε σχέση με το προηγούμενο έτος “fin_last_year” δεν προσδιορίζουν την πιθανότητα αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας, για κανένα επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας.

Στο τελικό υπόδειγμα η εκτιμώμενη εξίσωση των προσδιοριστικών παραγόντων της αδυναμίας καταβολής των δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών προσδιορίζεται ως εξής:

$$\begin{aligned} \text{c_card_instal} = & -0,196 + 1,451 \text{ job_1_self} - 0,644 \text{ income_1} + 0,002 \text{ c_cardm_debt} + \\ & 1,182 \text{ c_card_overcrd} + 1,651 \text{ c_card_use_1} - 2,270 \text{ c_card_use_3} + 1,673 \text{ c_card_use_5} - \\ & 1,765 \text{ fin_assets} + 1,562 \text{ monthly_exp} - 1,380 \text{ fin_next_year} \end{aligned} \quad (5.10.)$$

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του τελικού υποδείγματος του Πίνακα 5.5., η μεταβλητή που αναφέρεται στους ελεύθερους επαγγελματίες “job_1_self”, είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας αδυναμίας καταβολής δύο ή και περισσότερων δόσεων της πιστωτικής κάρτας, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Συνεπώς, τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι πιθανότερο κατά τους τελευταίους 12 μήνες να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Με το αποτέλεσμα αυτό συμφωνούν οι μελέτες των Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004) και Vandone (2009).

Το μηνιαίο ατομικό εισόδημα “income_1”, αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής δόσεων σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Όπως

εκτιμάται, όσο μειώνεται το μηνιαίο ατομικό εισόδημα, τόσο πιθανότερο είναι, οι ερωτώμενοι, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών, σε σχέση με εκείνους που διαθέτουν υψηλότερο μηνιαίο ατομικό εισόδημα. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνεται από τις μελέτες των Zinman (2009), Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004), και Johnson and Li (2007).

Επίσης, η υψηλή μηνιαία οφειλή “c_cardm_debt”, είναι στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής δόσεων της πιστωτικής κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Προκύπτει δηλαδή ότι, οι ερωτώμενοι που έχουν υψηλή συνολική μηνιαία οφειλή του νοικοκυριού τους, από χρήση πιστωτικών καρτών, είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Σε αντίστοιχο συμπέρασμα καταλήγουν οι μελέτες των Li and Smith (2010) και Fusaro (2008).

Όσον αφορά την υπέρβαση του πιστωτικού ορίου “c_card_overcard”, αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής δόσεων σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, οι ερωτώμενοι που κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν χρησιμοποίησαν κάποια από τις πιστωτικές τους κάρτες λόγω υπέρβασης του πιστωτικού της ορίου, είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Με το αποτέλεσμα αυτό συμφωνούν οι μελέτες των Lawrence and Elliehausen (2008) και Li and Smith (2010).

Η ανάληψη μετρητών από την πιστωτική κάρτα “c_card_use_1” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής δόσεων σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 1%. Προκύπτει ότι, οι ερωτώμενοι που χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες λόγω έλλειψης μετρητών είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Με αυτό το αποτέλεσμα συμφωνεί η έρευνα του Fusaro (2008).

Επίσης, η κατοχή πιστωτικής κάρτας για λόγους ασφάλειας “c_card_use_3” αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής των δόσεων, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι, οι ερωτώμενοι που δεν χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες για ασφάλεια είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών

δυσκολιών. Το αποτέλεσμα αυτό συμφωνεί με το παραπάνω συμπέρασμα της ανάληψης μετρητών, δεδομένου ότι, οι κάτοχοι πιστωτικής κάρτας που δεν την χρησιμοποιούν μόνο σε περίπτωση ανάγκης και που κάνουν αναλήψεις μετρητών από αυτή, με πολύ υψηλά επιτόκια, χαρακτηρίζονται ως επιθετικοί καταναλωτές και ως εκ τούτου αναλαμβάνουν μεγαλύτερο ρίσκο.

Επιπλέον, η χρήση της πιστωτικής κάρτας στο διαδίκτυο “c_card_use_5”, αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής των μηνιαίων δόσεων, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Όπως εκτιμάται, οι ερωτώμενοι που χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες για αγορές από το διαδίκτυο είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία “fin_assets”, αποτελούν στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής των δόσεων της πιστωτικής κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι ερωτώμενοι που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Όσον αφορά τις δαπάνες που ξεπερνούν το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος “monthly_exp”, αποτελούν στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής των δόσεων της πιστωτικής κάρτας, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%. Οι ερωτώμενοι που δήλωσαν ότι το ποσό των μηνιαίων δαπανών τους ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματος τους είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δυο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Τέλος, η αισιοδοξία του δανειολήπτη για την μελλοντική του οικονομική κατάσταση αποτελεί στατιστικά σημαντική μεταβλητή της πιθανότητας μη καταβολής των δόσεων, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 10%. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι, οι ερωτώμενοι που είναι πιο απαισιόδοξοι σε σχέση με την μελλοντική τους οικονομική κατάσταση είναι πιθανότερο να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Με το συμπέρασμα αυτό συμφωνούν οι μελέτες των Zinman (2009), Brown *et al.*, (2005) και Brown and Taylor (2005).

Παρατηρώντας τον πίνακα 5.5., σύμφωνα με το συντελεστή προσδιορισμού Cox & Snell R^2 οι ανεξάρτητες μεταβλητές που εξετάζονται στο τελικό υπόδειγμα ερμηνεύουν το

43,7% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής, ενώ, σύμφωνα με τον διορθωμένο συντελεστή προσδιορισμού ερμηνεύουν το 69,9% της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής.

Συμπερασματικά, από την παραπάνω εκτίμηση παλινδρόμησης, προκύπτει ότι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες με χαμηλότερο μηνιαίο ατομικό εισόδημα πιθανόν να μην είναι σε θέση να πληρώσουν δύο ή και περισσότερες δόσης της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Αυτό, σύμφωνα με προηγούμενες εμπειρικές μελέτες θα μπορούσε να σχετίζεται με το γεγονός ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες χρησιμοποιούν τις πιστωτικές τους κάρτες και για επαγγελματικούς σκοπούς και ως εκ τούτου να εκτίθενται πιστωτικά περισσότερο. Επίσης, η υψηλή μηνιαία οφειλή στις πιστωτικές κάρτες, η υπέρβαση του πιστωτικού ορίου και οι μηνιαίες δαπάνες που ξεπερνούν τα μηνιαία έσοδα, αποτελούν σημαντικούς περιοριστικούς παράγοντες στην δυνατότητα των νοικοκυριών να πληρώσουν τις μηνιαίες δόσεις των πιστωτικών τους καρτών. Επιπλέον, η ανάληψη μετρητών από τις πιστωτικές κάρτες και η ανεξέλεγκτη χρήση τους, ακόμη και στο διαδίκτυο, περιορίζουν την πιθανότητα να μπορούν τα νοικοκυριά να ανταπεξέλθουν στις δανειακές τους υποχρεώσεις όσον αφορά τις μηνιαίες δόσεις. Τέλος, προκύπτει ότι, τα νοικοκυριά που δε διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και που εμφανίζονται αβέβαια ως προς τη μελλοντική τους οικονομική κατάσταση, είναι πιθανότερο να αδυνατούν να καταβάλουν τις μηνιαίες δόσεις των πιστωτικών τους καρτών.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να εντοπίσει και να καταγράψει τις διαφορετικές επιδράσεις του οικιακού δανεισμού στην ελληνική οικογένεια και να διερευνήσει τους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν τις συνθήκες δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών. Για την επίτευξη του στόχου αυτού προσεγγίστηκαν βιβλιογραφικά δυο συγκεκριμένες δανειοληπτικές συμπεριφορές. Η πιθανότητα λήψης ενυπόθηκου στεγαστικού δανείου και η πιθανότητα λήψης άλλων χρηματοπιστωτικών προϊόντων που βασίζονται κυρίως στην κατανάλωση, συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών. Στη συνέχεια έγινε βιβλιογραφική προσέγγιση των βασικότερων περιοριστικών παραγόντων του δανεισμού των νοικοκυριών. Έπειτα, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου, σε νοικοκυριά που κατοικούν μόνιμα στο νομό Αττικής. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα συγκρίθηκαν με τα δεδομένα που επικρατούν σε διεθνές επίπεδο και διαπιστώθηκε ότι συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό.

Ποιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το δανεισμό των νοικοκυριών προκύπτει ότι, συγκεκριμένοι προσδιοριστικοί παράγοντες ερμηνεύουν τη δανειοληπτική συμπεριφορά τους όπως, το μηνιαίο εισόδημα. Τα νοικοκυριά υψηλότερου μηνιαίου εισοδήματος, έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν λάβει πίστωση ή δάνειο από τις τράπεζες, κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες, είναι πιθανότερο να έχουν στην κατοχή τους στεγαστικό δάνειο και διαθέτουν μεγαλύτερο αριθμό πιστωτικών καρτών. Επίσης, τα νοικοκυριά με χαμηλότερο μηνιαίο εισόδημα είναι πιθανότερο να μην είναι σε θέση να πληρώσουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Με τα παραπάνω συμπεράσματα συμφωνούν οι έρευνες των Moriizumi (2000), Duca and Rosenthal (1994), Martins and Villanueva (2005), Ferreira *et al.*, (2010), Green and Vandell (1999), Archer *et al.*, (2003), Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Rosenthal *et al.*, (1991), Beer *et al.*, (2009), Brown *et al.*, (2005), Gigno *et al.*, (2006), Grant (2007), Vandone (2009), Brown and Taylor (2005), Zinman (2009), Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004), Johnson and Li (2007) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Ένας άλλος δημογραφικός παράγοντας που ερμηνεύει τη δανειοληπτική συμπεριφορά των νοικοκυριών είναι το μορφωτικό επίπεδο. Από την έρευνα προκύπτει ότι, οι επικεφαλής των νοικοκυριών που διαθέτουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο κατέχουν περισσότερες πιστωτικές κάρτες και είναι πιθανότερο να μην έχουν καταναλωτικό δάνειο. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από τις μελέτες των Castranova and Hagstrom (2004), Jinkook *et al.*, (2007),

Gigno *et al.*, (2006), Fabbri and Padula (2004), Li and Smith (2010), Grant (2007), Sena *et al.*, (2010) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Η επαγγελματική κατάσταση του επικεφαλής του νοικοκυριού είναι επίσης ένας σημαντικός προσδιοριστικός παράγοντας. Σύμφωνα με την έρευνα, ο ελεύθερος επαγγελματίας είναι πιθανότερο να έχει δάνειο οποιουδήποτε τύπου, να διαθέτει μεγάλο αριθμό πιστωτικών καρτών και να μην είναι σε θέση πληρώσει δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής του κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών. Επίσης, ο ιδιωτικός υπάλληλος είναι πιθανότερο να έχει καταναλωτικό δάνειο και ο δημόσιος υπάλληλος έχει μικρότερο αριθμό πιστωτικών καρτών. Οι έρευνες που συμφωνούν με τα παραπάνω είναι των Moriizumi (2000), Martins and Villanueva (2005), Beer *et al.*, (2009), Bridges and Disney (2004), Fabbri and Padula (2004), Vandone (2009), Sena *et al.*, (2010), Gigno *et al.*, (2006) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Η οικογενειακή κατάσταση του αρχηγού του νοικοκυριού, φαίνεται ότι προσδιορίζει τη δανειοληπτική του συμπεριφορά. Από την ανάλυση προκύπτει ότι, οι έγγαμοι είναι πιθανότερο να έχουν ενυπόθηκο στεγαστικό δάνειο και περισσότερες πιστωτικές κάρτες. Με αυτό το συμπέρασμα συμφωνούν οι Jinkook *et al.*, (2007), Sena *et al.*, (2010), Moriizumi (2000), Duca and Rosenthal (1994), Green and Vandell (1999), Barakova *et al.*, (2003), Rosenthal *et al.*, (1991), Beer *et al.*, (2009) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Ένας άλλος προσδιοριστικός παράγοντας του δανεισμού των νοικοκυριών είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς της κατοικίας τους. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, τα νοικοκυριά που έχουν την ιδιοκτησία της κατοικίας τους είναι πιθανότερο να έχουν λάβει δάνειο ή πίστωση κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Επίσης, είναι πιθανότερο να έχουν στεγαστικό δάνειο. Αυτά τα συμπεράσματα επιβεβαιώνονται από τις μελέτες των Moriizumi (2000), Rosenthal *et al.*, (1991), Gigno *et al.*, (2006) και Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Όσον αφορά τη βεβαρυμένη πιστοληπτική εικόνα των νοικοκυριών η ανάλυση δείχνει ότι, τα νοικοκυριά που έκαναν αίτηση για δάνειο (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία πέντε χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό, είναι πιθανότερο να έχουν στεγαστικό δάνειο ή καταναλωτικό δάνειο ή και τα δυο. Οι έρευνες που συμφωνούν είναι των Jinkook *et al.*, (2007) και Li and Smith (2010). Ένας δεύτερος προσδιοριστικός παράγοντας είναι η περίπτωση όπου το ποσό των μηνιαίων δαπανών του νοικοκυριού ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός του. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι, τα νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν το παραπάνω πρόβλημα είναι πιθανότερο να έχουν καταναλωτικό δάνειο και επίσης, είναι

πιθανότερο να μην είναι σε θέση να πληρώσουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Εξετάζοντας τις προϋποθέσεις βάση των οποίων οι ερωτώμενοι περιορίζονται πιστωτικά διαπιστώθηκε ότι, η συνολική μηνιαία οφειλή και η υπέρβαση του πιστωτικού ορίου της πιστωτικής κάρτας, αποτελούν σημαντικούς προσδιοριστικούς παράγοντες του δανεισμού των νοικοκυριών μέσω πιστωτικών καρτών. Επιπλέον, βρέθηκε ότι, οι καταναλωτές που πραγματοποιούν αναλήψεις μετρητών από την πιστωτική τους κάρτα, που πραγματοποιούν συναλλαγές μέσω διαδικτύου, και που γενικότερα ασκούν μια πιο επιθετική καταναλωτική συμπεριφορά, είναι πιθανότερο κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες να μην ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών. Με τα παραπάνω συμπεράσματα συμφωνούν οι έρευνες των Li and Smith (2010), Fusaro (2008) και Lawrence and Elliehausen (2008).

Τέλος, δυο σημαντικοί παράγοντες που προσδιορίζουν αθροιστικά τις τέσσερις από τις πέντε δανειοληπτικές συμπεριφορές που μελετήθηκαν είναι τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και η αισιοδοξία ή απαισιοδοξία που μπορεί να διακατέχει τον επικεφαλής του νοικοκυριού σχετικά με τη μελλοντική του οικονομική προοπτική. Πιο συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι, τα νοικοκυριά που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είναι πιθανότερο να έχουν λάβει στεγαστικό δάνειο καθώς και πίστωση ή δάνειο από τις τράπεζες κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Επιπλέον, τα νοικοκυριά που εμφανίζονται απαισιόδοξα ως προς τη μελλοντική τους οικονομική κατάσταση, διαθέτουν μεγαλύτερο αριθμό πιστωτικών καρτών και είναι πιθανότερο να μην μπορούν να εξοφλήσουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας. Με τα παραπάνω συμπεράσματα συμφωνούν οι έρευνες των Magri (2007), Barakova *et al.*, (2003), Brown and Taylor (2005), Li and Smith (2010), Beer *et al.*, (2009), Zinman (2009), Brown *et al.*, (2005), Μητράκος και συνεργάτες (2005).

Στην παρούσα μελέτη αναλύθηκαν οι βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών όσον αφορά τη στέγαση και την κατανάλωση. Δεδομένου ότι, ο δανειολήπτης επηρεάζεται άμεσα από το μακροοικονομικό του περιβάλλον, θα είχε ενδιαφέρον να μελετηθεί μελλοντικά το πώς επιδρούν στη συμπεριφορά του τα διάφορα μακροοικονομικά μεγέθη. Τέλος, τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα σε κρατικούς και καταναλωτικούς φορείς, όσον αφορά την ενημέρωση των καταναλωτών στο πλαίσιο μιας ορθολογικής και υπεύθυνης δανειοληπτικής συμπεριφοράς.

Βιβλιογραφία

1. Archer, W., Ling, D. and G. McGill (2003), Household Income, Termination Risk and Mortgage Pricing, *Journal of Real Estate Finance and Economics*, Vol. 27, pp. 111-138.
2. Attanasio, O., Koujianou, P. and E. Kyriazidou (2008), Credit constraints in the market for consumer durables: Evidence from micro data on car loans, *International Economic Review*, Vol.49, pp. 401-436.
3. Barakova, I., Bostic, R. and P. Calem (2003), Does credit quality matter for homeownership?, *Journal of Housing Economics*, Vol. 12, pp. 318-336.
4. Beer, C., Ongena S. and M. Peter (2010), Borrowing in foreign currency: Austrian households as carry traders, *Journal of Banking & Finance*, Vol.34, pp. 2198-2211.
5. Bridges, S. and R. Disney (2004), Use of Credit and Arrears on Debt among Low-Income Families in the United Kingdom, *Fiscal Studies*, Vol. 25, pp.1-25.
6. Brown, S. and K. Taylor (2005), Household Debt and Financial Assets: Evidence from Great Britain, Germany and the United States, University of Leicester, Department of Economics, *Working Paper* No 05/5, pp. 1-32.
7. Brown, S., Taylor, K. and S. Price (2005), Debt and distress: Evaluating the psychological cost of credit, *Journal of Economic Psychology*, Vol.26, pp. 642-663.
8. Castranova, E. and P. Hagstrom (2004), The Demand For Credit Cards: Evidence From The Survey of Consumer Finances, *Economic Inquiry*, Vol. 42, pp. 304-318.
9. Chang, Y. and K. Lee (2006), Household Debt and Marital Instability: Evidence from the Korean Labor and Income Panel Study, *Journal of Family and Economic Issues*, Vol. 27, pp. 675-691.
10. Cigno, A., Giannelli, G., Rosati, F., and D. Vuri (2006), Is there such a thing as family a constitution? A test based on credit rationing, *Review of Economics of the Household*, Vol.4, pp.183-204.
11. Duca, V. and S. Rosenthal (1994), Do Mortgage Rates Vary Based on Household Default Characteristics? Evidence on Rate Sorting and Credit Rationing, *Journal of Real Estate and Economics*, Vol.8, pp. 99-113.
12. Fabbri, D. and M. Padula (2004), Does poor legal enforcement make households credit-constrained?, *Journal of Banking & Finance*, Vol. 28, pp. 2369-2397.
13. Ferreira, F., Gyorko, J. and J. Tracy (2010), Housing busts and household mobility, *Journal of Urban Economics*, Vol. 68, pp. 34-45.

14. Fusaro, A. (2008), Hidden Consumer Loans: An Analysis of Implicit Interest Rates on Bounced checks, *Journal of Family and Economic issues*, Vol.29, pp. 251-263.
15. Grant, C. (2007), Estimating credit constraints among US households, *Oxford Economic Papers*, Vol. 59, pp.583-605.
16. Green, R. and K. Vandell (1999), Giving households credit: How changes in the U.S. tax code could promote homeownership, *Regional Science and Urban Economics*, Vol.29, pp. 419-444.
17. Gropp, R., Scholz, J. and M. White (1997), Personal Bankruptcy and Credit Supply and Demand, *Quarterly Journal of Economics*, Vol.112, pp. 217-251.
18. Gross, D. and N. Souleles (2002), Do Liquidity Constraints and Interest Rates Matter for Consumer Behavior? Evidence from Credit Card Data, *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 117, pp.149-185.
19. Hartarska, V. and C. Gonzalez-Vega (2006), Evidence on the effect of credit counseling on mortgage loan default by low-income households, *Journal of Housing Economics*, Vol.15, pp. 63-79.
20. Jinkook, L., Fahzy, A. and K. Hyungsoo (2007), Debit card usage: an examination of its impact on household debt, *Financial Service Review*, Vol.16, pp.73-87.
21. Johnson, W. and K. Li (2010), The Debt-Payment-to-Income Ratio as an Indicator of Borrowing Constraints: Evidence from Two Household Surveys, *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol.42, No.7, pp.1373-1390.
22. Lawrence, E. and G. Elliehausen (2008), A Comparative Analysis of Payday Loan Customers, *Contemporary Economic Policy*, Vol.26, pp. 299-316.
23. Li, G. and P. Smith (2010), 401(k) Loans and household balance sheets, *National Tax Journal*, Vol.63, pp. 479-508.
24. Magri, S. (2007), Italian households' debt: the participation to the debt market and the size of the loan, *Empirical Economics*, Vol. 33, pp. 401-426.
25. Martins, N. and E. Villanueva (2006), The impact of mortgage interest-rate subsidies on household borrowing, *Journal of Public Economic*, Vol. 90, pp. 1601-1623.
26. Min, Q. and S. Yang (2002), Forecasting consumer credit card adoption: what can we learn about the utility function?, *International Journal of Forecasting*, Vol.19 (2003), pp. 71-85.
27. Moriizumi, Y. (2000), Current Wealth, Housing Purchase, and Private Housing Loan Demand in Japan, *Journal of Real Estate Finance and Economics*, Vol.21, pp.65-86.
28. Rosenthal, S., Duca, J. and S. Gabriel (1991), Credit Rationing and the Demand for Owner-Occupied Housing, *Journal of urban economics*, Vol.30, pp.48-63.

29. Sena V., Scott J. and S. Roper (2010), Gender, borrowing patterns and self-employment: some evidence for England, *Small Business Economic*,?
30. Vandone, D. (2009), *Household Consumer Credit Demand*, Contributions to Economics, pp. 23-44.
31. Worthington, A. (2006), Debt as a source of financial stress in Australian households, *International Journal of Consumer Studies*, Vol.30, pp.2-16.
32. Zinman, J. (2010), Restricting consumer credit access: Household survey evidence on effects around the Oregon rate cap, *Journal of Banking & Finance*, Vol.34, pp. 546-556.
33. Μητράκος, Μ., Γ. Συμγγιάννης και Π. Τζαμουράνη (2005), Το χρέος των ελληνικών νοικοκυριών: ενδείξεις από μια δειγματοληπτική έρευνα, Τράπεζα της Ελλάδος, *Οικονομικό Δελτίο*, No 25, σελ. 15-40.
34. Λώλος, Σ., Λ., «Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία-εξέλιξις-διάρθρωσις)», *Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 1965*, σελ. 167-172

Ηλεκτρονικές Πηγές

www.bankofgreece.gr

www.statistics.gr

www.ecb.int

www.moneyexpert.gr

www.efpolis.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Το ερωτηματολόγιο της έρευνας

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ “ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ”

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:

Αριθμός ερωτηματολογίου	
Ημερομηνία συμπλήρωσης	
Περιοχή συμπλήρωσης	

«Προσδιοριστικοί παράγοντες του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών»

Στο πλαίσιο της έρευνας για την εκπόνηση της ανωτέρω διπλωματικής μελέτης, που στόχο έχει να διερευνήσει τους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν τις συνθήκες δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών, έχει συνταχθεί το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Η συμπλήρωσή του αποτελεί σημαντικό τμήμα της εμπειρικής μελέτης και τα αποτελέσματά του θα οδηγήσουν στη διεξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Το ερωτηματολόγιο είναι **ανώνυμο**, τα στοιχεία που θα αντληθούν θα χρησιμοποιηθούν για **ερευνητικούς – εκπαιδευτικούς και μόνο σκοπούς** και είναι **απόλυτα εμπιστευτικό**.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή επιπρόσθετες λεπτομέρειες, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο τηλ. 697-2332785 ή στο e-mail: politisvictor@yahoo.com

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας.

Πολίτης Βίκτωρ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A) Δημογραφικά στοιχεία - Κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά

1. Ποιο είναι το φύλο σας;

Ανδρας ☐ Γυναίκα ☐

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

.....

3. Ποιο είναι το επίπεδο εκπαίδευσής σας;

Απόφοιτος/η δημοτικού		Απόφοιτος/η λυκείου		Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	
Απόφοιτος/η γυμνασίου		Απόφοιτος/η ΑΕΙ / ΤΕΙ		Κάτοχος διδακτορικού τίτλου	

4. Ποια είναι η κύρια απασχόλησή σας;

Δημόσιος υπάλληλος		Ελεύθερος επαγγελματίας		Συνταξιούχος		Φοιτητής/τρια	
Ιδιωτικός υπάλληλος		Εξειδικευμένος τεχνίτης		Οικιακά		Άνεργος/η	

5. Έχετε δεύτερη απασχόληση;

Ναι ☐ Όχι ☐

6. Ποιο είναι το μηνιαίο ατομικό σας εισόδημα (καθαρά σε ευρώ);

Μέχρι €600		€1.801 – €2.400		€3.601 – €4.200	
€601 – €1.200		€2.401 – €3.000		€4.201 – €4.800	
€1.201 – €1.800		€3.001 – €3.600		Πάνω από €4.800	

7. Ποιο είναι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά σας (καθαρά σε ευρώ);

Μέχρι €10.000		€20.001 - €30.000		€40.001 - €50.000		€60.001 - €70.000	
€10.001- €20.000		€30.001 - €40.000		€50.001 - €60.000		Πάνω από €70.000	

8. Το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων σας ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός σας;

Ναι ☐ Όχι ☐

9. Πόσα μέλη της οικογένειάς σας διαμένουν στην ίδια κατοικία (μαζί με εσάς);

.....

10. Πόσα εξαρτώμενα μέλη (εκτός από τα παιδιά) διαμένουν στην κατοικία σας; (π.χ. Γιαγιά-Παππούς)

.....

11. Πόσα μέλη του νοικοκυριού σας εργάζονται (μαζί με εσάς);

.....

12. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Παντρεμένος/η	Ανύπαντρος/η	Χήρος/α	Διαζευγμένος/η	Ελεύθερη Συμβίωση

13. Εάν είστε έγγαμος/η, ο/η σύζυγός σας εργάζεται;

Ναι ☐ Όχι ☐

14. Υπάρχουν παιδιά στο νοικοκυριό;

Ναι ☐ Όχι ☐

15. Αν ναι, πόσα παιδιά μένουν στο ίδιο νοικοκυριό με εσάς;

.....

16. Ποια είναι η ηλικία των παιδιών;

1 ^ο παιδί	2 ^ο παιδί	3 ^ο παιδί	4 ^ο παιδί

17. Σε τι τύπο κατοικίας μένετε;

Μονοκατοικία ☐ Πολυκατοικία ☐

18. Είστε ιδιοκτήτης της κατοικίας σας;

Ναι ☐ Όχι. Πληρώνω ενοίκιο ☐

19. Ποια είναι η επιφάνεια της κατοικίας σας σε τετραγωνικά μέτρα;

.....

20. Καλύπτετε δαπάνες ενοικίου που αφορούν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειά σας;
(π.χ. φοιτητής/φοιτήτρια, γιαγιά/παππούς κ.α.)

Ναι ☐ Όχι ☐

B) Δανεισμός

21. Εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχετε λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες;

Ναι. Έχω λάβει ☐ Όχι. Δεν έχω λάβει ☐

22. Αν όχι, ο λόγος για τον οποίο δεν έχετε λάβει πίστωση ή δάνεια από τις τράπεζες είναι το ότι δεν έχετε ανάγκη δανεισμού;

Ναι. Δεν έχω ανάγκη δανεισμού ☐ Όχι. Έχω ανάγκη δανεισμού ☐

23. Αν απαντήσατε όχι στην ερώτηση 22 τότε, για ποιους από τους παρακάτω λόγους κανένα μέλος του νοικοκυριού σας δεν έχει πίστωση ή δάνεια; (Σημειώστε με ✓)

• Έχει τη δυνατότητα να δανειστεί από συγγενείς και φίλους	
• Δεν έχει τη δυνατότητα να εξοφλήσει το χρέος	
• Έχει υποβάλει αίτηση για πίστωση η οποία απορρίφθηκε	
• Είχε πίστωση αλλά αυτή η δυνατότητα δεν παρέχεται πλέον	
• Θα απέρριπταν την αίτηση για χορήγηση πίστωσης στο νοικοκυριό	

24. Για ποιους από τους παρακάτω λόγους εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχετε λάβει πίστωση ή δάνεια;
(Δεκτές περισσότερες από μια απαντήσεις) (Σημειώστε με ✓)

• Λόγοι που σχετίζονται με την κατοικία (μικρές επισκευές, διακόσμηση, αγορά οικιακών συσκευών κλπ.)	
• Αγορά ή ανέγερση κατοικίας (πρώτης, δευτερεύουσας, εξοχικής)	
• Ανακαίνιση της πρώτης ή δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας	
• Αγορά αγαθών με δόσεις (leasing, αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας ή άλλου ή άλλου τεχνικού εξοπλισμού)	
• Διακοπές, διασκέδαση	
• Επενδύσεις ή για να ανοίξετε δική σας επιχείρηση	
• Κάλυψη έκτακτων αναγκών υγείας	
• Κάλυψη κάποιου κοινωνικού γεγονότος	
• Εκπαίδευση ή φροντίδα παιδιών	
• Μεταφορά υπολοίπων, πληρωμή άλλων χρεών, κάλυψη της υπέρβασης των πιστωτικών ορίων, πιστωτικές κάρτες και άλλοι λογαριασμοί.	

25. Ποιους παράγοντες λαμβάνετε υπόψη πριν υποβάλετε αίτηση για δάνειο;
(Σημειώστε με ✓)

• Το ύψος του επιτοκίου	
• Κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο	
• Το ποσό της μηνιαίας δόσης	
• Την περίοδο εξόφλησης (διάρκεια δανείου)	
• Το νόμισμα και η συναλλαγματική ισοτιμία	
• Τα έξοδα φακέλου	
• Την ετήσια επιβάρυνση	
• Άλλο	

26. Από πού αντλείτε πληροφόρηση πριν προχωρήσετε σε αίτηση για δάνειο; (Σημειώστε με ✓)

• Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχει η τράπεζα	
• Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχουν τα μεσιτικά ή φοροτεχνικά γραφεία	
• Από διαφημίσεις	
• Από δημοσιεύματα στον τύπο	
• Από το διαδίκτυο	
• Από φίλους και συγγενείς	
• Άλλο	

27. Παρακαλώ, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

Ερώτηση Είδος δανείου	Αριθμός δανείων	Συνολικό ποσό δανείου(σε ευρώ)	Συνολικό ποσό μηνιαίας δόσης δανείου (σε ευρώ)	Ποιά είναι η χρονική διάρκεια του δανείου σας; (σε έτη)	Βαρύνει υποθήκη το δάνειο; (Σημειώστε με ✓)	Υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του δανείου σας κατά το τελευταίο έτος. (Σημειώστε με ✓ ανά κατηγορία δανείου)
• Στεγαστικό δάνειο		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Επισκευαστικό δάνειο		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Δάνειο για αγορά επαγγελματικής στέγης		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Επιχειρηματικό δάνειο		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Επαγγελματικό δάνειο		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Καταναλωτικό δάνειο		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Ανοιχτό προσωπικό δάνειο		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Δάνειο για αγορά αυτοκινήτου ή δικύκλου		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Δάνειο για διακοπές		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο
• Υπερανάληψη από τραπεζικό λογαριασμό		1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο	1 ^ο
		2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο	2 ^ο

28. Αιτηθήκατε δανείου (οποιουδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό από το αιτηθέν;

Ναι ☐ Όχι ☐

29. Έχετε ήδη πάρει δάνειο το οποίο έχετε αποπληρώσει;

Ναι ☐ Όχι ☐

Γ) Δανεισμός από πιστωτικές κάρτες

30. Πόσες πιστωτικές κάρτες συνολικά έχετε στο νοικοκυριό σας;

.....

31. Γνωρίζετε τους λοιπούς όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείται η πιστωτική κάρτα εκτός από το επιτόκιο και το συνολικό πιστωτικό όριο; (π.χ. επιβαρύνσεις, υπολογισμός της τοκοχρεολυτικής δόσης κ.α)

Ναι ☐ Όχι ☐

32. Ποιο είναι το συνολικό πιστωτικό όριο της κάρτας ή των καρτών που το νοικοκυριό έχει συνολικά στην κατοχή του; (Σε ευρώ) (π.χ. 1^η κάρτα 10.000 ευρώ, 2^η κάρτα 5.000 ευρώ, σημειώστε το σύνολο: 15.000 ευρώ)

.....

33. Ποια είναι η συνολική μηνιαία οφειλή των μελών του νοικοκυριού από χρήση πιστωτικής/ών κάρτας/ών;

.....

34. Πραγματοποιείτε αναλήψεις μετρητών από την πιστωτική σας κάρτα;

Ναι ☐ Όχι ☐

35. Κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν χρησιμοποιήσατε κάποια από τις πιστωτικές σας κάρτες (έστω και μια φορά), λόγω υπέρβασης του πιστωτικού της ορίου;

Ναι ☐ Όχι ☐

36. Κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν ήσασταν σε θέση να καταβάλετε δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής σας κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών;

Ναι ☐ Όχι ☐

37. Για ποιους από τους παρακάτω λόγους εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού χρησιμοποιείτε πιστωτικές κάρτες;

(Δεκτές περισσότερες από μια απαντήσεις) (Σημειώστε με ✓)

• Λόγω έλλειψης μετρητών	
• Για διευκόλυνση	
• Για ασφάλεια	
• Για αγορές με δόσεις	
• Για αγορές από το διαδίκτυο	
• Άλλο	

38. Έχετε δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους;

Ναι ☐ Όχι ☐

39. Σήμερα ποιο είναι το συνολικό ποσό που οφείλει το νοικοκυριό σας και δεν έχει καταφέρει να πληρώσει; (δόσεις των πιστωτικών καρτών ή δανείου για οικοσκευή, διακοπές κ.α, ή τις αγορές με δόσεις κλπ.)

.....

Δ) Περιουσιακά στοιχεία

40. Διαθέτετε ακίνητη περιουσία;

Ναι ☐ Όχι ☐

41. Αν ναι, πόσο εκτιμάτε ότι αξίζει η συνολική ακίνητη περιουσία σας σήμερα;

- Συνολικό ποσό.....€
- Δεν γνωρίζω το ακριβές ποσό..... ☐

42. Αν δε γνωρίζετε το ακριβές ποσό, παρακαλώ να υποδείξετε, σε ποια από τις παρακάτω τάξεις μεγέθους κατατάσσεται.

(Σημειώστε με ✓)

• Μέχρι €100.000	
• €100.001 – €200.000	
• €200.001– €300.000	
• €300.001– €400.000	
• €400.001– €500.000	
• Πάνω από €500.000	

43. Διαθέτετε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία;

(Ως τέτοια θεωρούνται οι καταθέσεις ταμειευτηρίου, οι καταθέσεις συναλλάγματος, τα αμοιβαία κεφάλαια, τα ομολογιακά αμοιβαία κεφάλαια και οι μετοχές)

Ναι ☐ Όχι ☐

Ε) Οικονομική Κατάσταση

44. Έχετε εισόδημα από άλλες πηγές εκτός εργασίας; (π.χ. Ενοίκια, επιδόματα, χρηματοπιστωτικά προϊόντα)

Ναι ☐ Όχι ☐

45. Το ποσό των μηνιαίων δαπανών ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός σας;

Ναι ☐ Όχι ☐

46. Ποιο το ύψος των περικοπών του μηνιαίου ατομικού εισοδήματός σας λόγω της οικονομικής κρίσης; (Σε ευρώ)

.....

47. Έχουν κινηθεί νομικά σε βάρος σας οι πιστωτές σας κατά τον τελευταίο χρόνο επειδή δεν είστε σε θέση να εξυπηρετήσετε τις δανειακές σας υποχρεώσεις;

Ναι ☐ Όχι ☐

48. Αν ναι, έχετε ενταχθεί ή σκέφτεστε να ενταχθείτε στο Νόμο 3869/10 περί υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων;

Ναι ☐ Όχι ☐

49. Η οικονομική σας κατάσταση σε σχέση με το προηγούμενο έτος είναι: (Σημειώστε με ✓)

Χειρότερη	Καλύτερη	Ίδια

50. Εκτιμάτε ότι η οικονομική σας κατάσταση το επόμενο έτος θα είναι: (Σημειώστε με ✓)

Χειρότερη	Καλύτερη	Ίδια

Παρακαλώ πολύ ελέγξτε ότι δεν έχετε αφήσει άθελά σας κάποια ερώτηση κενή. Υπάρχει η δυνατότητα αποστολής μιας περίληψης των βασικότερων ευρημάτων της έρευνας όταν ολοκληρωθεί η ανάλυση.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΘΕΡΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ.

Παράρτημα 2: Κωδικοποιημένες μεταβλητές του ερωτηματολογίου

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ “ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ”

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ:

Αριθμός ερωτηματολογίου	
Ημερομηνία συμπλήρωσης	
Περιοχή συμπλήρωσης	

«Προσδιοριστικοί παράγοντες του δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών»

Στο πλαίσιο της έρευνας για την εκπόνηση της ανωτέρω διπλωματικής μελέτης, που στόχο έχει να διερευνήσει τους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν τις συνθήκες δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών, έχει συνταχθεί το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Η συμπλήρωσή του αποτελεί σημαντικό τμήμα της εμπειρικής μελέτης και τα αποτελέσματα του θα οδηγήσουν στη διεξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Το ερωτηματολόγιο είναι **ανώνυμο**, τα στοιχεία που θα αντληθούν θα χρησιμοποιηθούν για **ερευνητικούς – εκπαιδευτικούς και μόνο σκοπούς** και είναι **απόλυτα εμπιστευτικό**.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή επιπρόσθετες λεπτομέρειες, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο τηλ. 697-2332785 ή στο e-mail: politisvictor@yahoo.com
Ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας.

Πολίτης Βίκτωρ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A) Δημογραφικά στοιχεία - Κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά

51. Ποιο είναι το φύλο σας; **sex**

Ανδρας ☐ 1 Γυναίκα ☐ 0

52. Ποια είναι η ηλικία σας; **age**

.....

53. Ποιο είναι το επίπεδο εκπαίδευσής σας; **edj**

Απόφοιτος/η δημοτικού	1	Απόφοιτος/η λυκείου	3	Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	5
Απόφοιτος/η γυμνασίου	2	Απόφοιτος/η ΑΕΙ / ΤΕΙ	4	Κάτοχος διδακτορικού τίτλου	6

54. Ποια είναι η κύρια απασχόλησή σας; **Job_1**

Δημόσιος υπάλληλος	1	Ελεύθερος επαγγελματίας	3	Συνταξιούχος	5	Φοιτητής/τρια	7
Ιδιωτικός υπάλληλος	2	Εξειδικευμένος τεχνίτης	4	Οικιακά	6	Άνεργος/η	8

55. Έχετε δεύτερη απασχόληση; **job_2**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

56. Ποιο είναι το μηνιαίο ατομικό σας εισόδημα (καθαρά σε ευρώ); **income_1**

Μέχρι €600	1	€1.801 – €2.400	4	€3.601 – €4.200	7
€601 – €1.200	2	€2.401 – €3.000	5	€4.201 – €4.800	8
€1.201 – €1.800	3	€3.001 – €3.600	6	Πάνω από €4.800	9

57. Ποιο είναι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά σας (καθαρά σε ευρώ); **income_2**

Μέχρι €10.000	1	€20.001 - €30.000	3	€40.001 - €50.000	5	€60.001 - €70.000	7
€10.001- €20.000	2	€30.001 - €40.000	4	€50.001 - €60.000	6	Πάνω από €70.000	8

58. Το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων σας ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός σας;

monthly_oblig

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

59. Πόσα μέλη της οικογένειάς σας διαμένουν στην ίδια κατοικία (μαζί με εσάς); **homemates**

.....

60. Πόσα εξαρτώμενα μέλη (εκτός από τα παιδιά) διαμένουν στην κατοικία σας; (π.χ. Γιαγιά-Παππούς)

home_dep

.....

61. Πόσα μέλη του νοικοκυριού σας εργάζονται (μαζί με εσάς); **home_worker**

.....

62. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση; **maritstat**

Παντρεμένος/η	Ανύπαντρος/η	Χήρος/α	Διαζευγμένος/η	Ελεύθερη Συμβίωση
1	2	3	4	5

63. Εάν είστε έγγαμος/η, ο/η σύζυγός σας εργάζεται; **Job_3**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

64. Υπάρχουν παιδιά στο νοικοκυριό; **kids**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

65. Αν ναι, πόσα παιδιά μένουν στο ίδιο νοικοκυριό με εσάς; **kids_n**

.....

66. Ποια είναι η ηλικία των παιδιών;

1 ^ο παιδί	2 ^ο παιδί	3 ^ο παιδί	4 ^ο παιδί
agekid_1	agekid_2	agekid_3	agekid_4

67. Σε τι τύπο κατοικίας μένετε; **residence**

Μονοκατοικία ☐ 1 Πολυκατοικία ☐ 0

68. Είστε ιδιοκτήτης της κατοικίας σας; **own**

Ναι ☐ 1 Όχι. Πληρώνω ενοίκιο ☐ 0

69. Ποια είναι η επιφάνεια της κατοικίας σας σε τετραγωνικά μέτρα; **sq_meters**

.....

70. Καλύπτετε δαπάνες ενοικίου που αφορούν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειά σας;
(π.χ. φοιτητής/φοιτήτρια, γιαγιά/παππούς κ.α.) **family_exp**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

B) Δανεισμός

71. Εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχετε λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες; **loan**

Ναι. Έχω λάβει ☐ 1 Όχι. Δεν έχω λάβει ☐ 0

72. Αν όχι, ο λόγος για τον οποίο δεν έχετε λάβει πίστωση ή δάνεια από τις τράπεζες είναι το ότι δεν έχετε ανάγκη δανεισμού; **no_loan**

Ναι. Δεν έχω ανάγκη δανεισμού ☐ 1 Όχι. Έχω ανάγκη δανεισμού ☐ 0

73. Αν απαντήσατε όχι στην ερώτηση 22 τότε, για ποιους από τους παρακάτω λόγους κανένα μέλος του νοικοκυριού σας δεν έχει πίστωση ή δάνεια; (Σημειώστε με ✓)

• Έχει τη δυνατότητα να δανειστεί από συγγενείς και φίλους	no_loan_1
• Δεν έχει τη δυνατότητα να εξοφλήσει το χρέος	no_loan_2
• Έχει υποβάλει αίτηση για πίστωση η οποία απορρίφθηκε	no_loan_3
• Είχε πίστωση αλλά αυτή η δυνατότητα δεν παρέχεται πλέον	no_loan_4
• Θα απέρριπταν την αίτηση για χορήγηση πίστωσης στο νοικοκυριό	no_loan_5

74. Για ποιους από τους παρακάτω λόγους εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχετε λάβει πίστωση ή δάνεια; (Δεκτές περισσότερες από μια απαντήσεις) (Σημειώστε με ✓)

• Λόγοι που σχετίζονται με την κατοικία (μικρές επισκευές, διακόσμηση, αγορά οικιακών συσκευών κλπ.)	loan_1
• Αγορά ή ανέγερση κατοικίας (πρώτης, δευτερεύουσας, εξοχικής)	loan_2
• Ανακαίνιση της πρώτης ή δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας	loan_3
• Αγορά αγαθών με δόσεις (leasing, αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας ή άλλου ή άλλου τεχνικού εξοπλισμού)	loan_4
• Διακοπές, διασκέδαση	loan_5
• Επενδύσεις ή για να ανοίξετε δική σας επιχείρηση	loan_6
• Κάλυψη έκτακτων αναγκών υγείας	loan_7
• Κάλυψη κάποιου κοινωνικού γεγονότος	loan_8
• Εκπαίδευση ή φροντίδα παιδιών	loan_9
• Μεταφορά υπολοίπων, πληρωμή άλλων χρεών, κάλυψη της υπέρβασης των πιστωτικών ορίων, πιστωτικές κάρτες και άλλοι λογαριασμοί.	loan_10

75. Ποιους παράγοντες λαμβάνετε υπόψη πριν υποβάλετε αίτηση για δάνειο;
(Σημειώστε με ✓)

• Το ύψος του επιτοκίου	loan_factors_1
• Κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο	loan_factors_2
• Το ποσό της μηνιαίας δόσης	loan_factors_3
• Την περίοδο εξόφλησης (διάρκεια δανείου)	loan_factors_4
• Το νόμισμα και η συναλλαγματική ισοτιμία	loan_factors_5
• Τα έξοδα φακέλου	loan_factors_6
• Την ετήσια επιβάρυνση	loan_factors_7
• Άλλο	loan_factors_8

76. Από πού αντλείτε πληροφόρηση πριν προχωρήσετε σε αίτηση για δάνειο; (Σημειώστε με ✓)

• Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχει η τράπεζα	loan_info_1
• Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχουν τα μεσιτικά ή φοροτεχνικά γραφεία	loan_info_2
• Από διαφημίσεις	loan_info_3
• Από δημοσιεύματα στον τύπο	loan_info_4
• Από το διαδίκτυο	loan_info_5
• Από φίλους και συγγενείς	loan_info_6
• Άλλο	loan_info_7

77. Παρακαλώ, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

Ερώτηση Είδος δανείου	Αριθμός δανείων	Συνολικό ποσό δανείου(σε ευρώ)	Συνολικό ποσό μηνιαίας δόσης δανείου (σε ευρώ)	Ποιά είναι η χρονική διάρκεια του δανείου (σε έτη)	Βαρύνει υποθήκη το δάνειο; (Σημειώστε με √)	Υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του δανείου σας κατά το τελευταίο έτος. (Σημειώστε με √ ανά κατηγορία δανείου)
• Στεγαστικό δάνειο	housin g_n	1 ^ο housing_a_1	1 ^ο housing_m_1	1 ^ο housing_t_1	1 ^ο housing_c_1	1 ^ο housing_d_1
		2 ^ο housing_a_2	2 ^ο housing_m_2	2 ^ο housing_t_2	2 ^ο housing_c_2	2 ^ο housing_d_2
• Επισκευαστικό δάνειο	repair_ n	1 ^ο repair_a_1	1 ^ο repair_m_1	1 ^ο repair_t_1	1 ^ο repair_c_1	1 ^ο repair_d_1
		2 ^ο repair_a_2	2 ^ο repair_m_2	2 ^ο repair_t_2	2 ^ο repair_c_2	2 ^ο repair_d_2
• Δάνειο για αγορά επαγγελματικής στέγης	office_ n	1 ^ο office_a_1	1 ^ο office_m_1	1 ^ο office_t_1	1 ^ο office_c_1	1 ^ο office_d_1
		2 ^ο office_a_2	2 ^ο office_m_2	2 ^ο office_t_2	2 ^ο office_c_2	2 ^ο office_d_2
• Επιχειρηματικό δάνειο	busine ss_n	1 ^ο business_a_1	1 ^ο business_m_1	1 ^ο business_t_1	1 ^ο business_c_1	1 ^ο business_d_1
		2 ^ο business_a_2	2 ^ο business_m_2	2 ^ο business_t_2	2 ^ο business_c_2	2 ^ο business_d_2
• Επαγγελματικό δάνειο	prof_n	1 ^ο prof_a_1	1 ^ο prof_m_1	1 ^ο prof_t_1	1 ^ο prof_c_1	1 ^ο prof_d_1
		2 ^ο prof_a_2	2 ^ο prof_m_2	2 ^ο prof_t_2	2 ^ο prof_c_2	2 ^ο prof_d_2
• Καταναλωτικό δάνειο	consu m_n	1 ^ο consum_a_1	1 ^ο consum_m_1	1 ^ο consum_t_1	1 ^ο consum_c_1	1 ^ο consum_d_1
		2 ^ο consum_a_2	2 ^ο consum_m_2	2 ^ο consum_t_2	2 ^ο consum_c_2	2 ^ο consum_d_2
• Ανοιχτό προσωπικό δάνειο	person al_n	1 ^ο personal_a_1	1 ^ο personal_m_1	1 ^ο personal_t_1	1 ^ο personal_c_1	1 ^ο personal_d_1
		2 ^ο personal_a_2	2 ^ο personal_m_2	2 ^ο personal_t_2	2 ^ο personal_c_2	2 ^ο personal_d_2
• Δάνειο για αγορά αυτοκινήτου ή δικύκλου	car_n	1 ^ο car_a_1	1 ^ο car_m_1	1 ^ο car_t_1	1 ^ο car_c_1	1 ^ο car_d_1
		2 ^ο car_a_2	2 ^ο car_m_2	2 ^ο car_t_2	2 ^ο car_c_2	2 ^ο car_d_2
• Δάνειο για διακοπές	holi_n	1 ^ο holi_a_1	1 ^ο holi_m_1	1 ^ο holi_t_1	1 ^ο holi_c_1	1 ^ο holi_d_1
		2 ^ο holi_a_2	2 ^ο holi_m_2	2 ^ο holi_t_2	2 ^ο holi_c_2	2 ^ο holi_d_2
• Υπερανάληψη από τραπεζικό λογαριασμό	overdr _n	1 ^ο overdr_a_1	1 ^ο overdr_m_1	1 ^ο overdr_t_1	1 ^ο overdr_c_1	1 ^ο overdr_d_1
		2 ^ο overdr_a_2	2 ^ο overdr_m_2	2 ^ο overdr_t_2	2 ^ο overdr_c_2	2 ^ο overdr_d_2

78. Αιτηθήκατε δανείου (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό από το αιτηθέν; **loan_reject**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

79. Έχετε ήδη πάρει δάνειο το οποίο έχετε αποπληρώσει; **loan_repay**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

Γ) Δανεισμός από πιστωτικές κάρτες

80. Πόσες πιστωτικές κάρτες συνολικά έχετε στο νοικοκυριό σας; **c_card_n**

.....

81. Γνωρίζετε τους λοιπούς όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείται η πιστωτική κάρτα εκτός από το επιτόκιο και το συνολικό πιστωτικό όριο; (π.χ. επιβαρύνσεις, υπολογισμός της τοκοχρεολυτικής δόσης κ.α)

c_card_con

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

82. Ποιο είναι το συνολικό πιστωτικό όριο της κάρτας ή των καρτών που το νοικοκυριό έχει συνολικά στην κατοχή του; (Σε ευρώ) (π.χ. 1^η κάρτα 10.000 ευρώ, 2^η κάρτα 5.000 ευρώ, σημειώστε το σύνολο: 15.000 ευρώ)

c_card_tot

.....

83. Ποια είναι η συνολική μηνιαία οφειλή των μελών του νοικοκυριού από χρήση πιστωτικής/ών κάρτας/ών;

c_cardm_dept

.....

84. Πραγματοποιείτε αναλήψεις μετρητών από την πιστωτική σας κάρτα; **c_card_cash**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

85. Κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν χρησιμοποιήσατε κάποια από τις πιστωτικές σας κάρτες (έστω και μια φορά), λόγω υπέρβασης του πιστωτικού της ορίου; **c_card_overcrd**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

86. Κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν ήσασταν σε θέση να καταβάλετε δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής σας κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών; **c_card_instal**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

87. Για ποιους από τους παρακάτω λόγους εσείς ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού χρησιμοποιείτε πιστωτικές κάρτες;
(Δεκτές περισσότερες από μια απαντήσεις) (Σημειώστε με ✓)

• Λόγω έλλειψης μετρητών	c_card_use_1
• Για διευκόλυνση	c_card_use_2
• Για ασφάλεια	c_card_use_3
• Για αγορές με δόσεις	c_card_use_4
• Για αγορές από το διαδίκτυο	c_card_use_5
• Άλλο	c_card_use_6

88. Έχετε δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους; **borrow**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

89. Σήμερα ποιο είναι το συνολικό ποσό που οφείλει το νοικοκυριό σας και δεν έχει καταφέρει να πληρώσει; (δόσεις των πιστωτικών καρτών ή δανείου για οικοσκευή, διακοπές κ.α, ή τις αγορές με δόσεις κλπ.)

loan_tot_am

.....

Δ) Περιουσιακά στοιχεία

90. Διαθέτετε ακίνητη περιουσία; **real_prop**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

91. Αν ναι, πόσο εκτιμάτε ότι αξίζει η συνολική ακίνητη περιουσία σας σήμερα;

- Συνολικό ποσό.....€ **real_prop_value_1**
- Δεν γνωρίζω το ακριβές ποσό..... ☐ **real_prop_value_2**
-

92. Αν δε γνωρίζετε το ακριβές ποσό, παρακαλώ να υποδείξετε, σε ποια από τις παρακάτω τάξεις μεγέθους κατατάσσεται. **real_prop_tot**

(Σημειώστε με ✓)

• Μέχρι €100.000	1
• €100.001 – €200.000	2
• €200.001– €300.000	3
• €300.001– €400.000	4
• €400.001– €500.000	5
• Πάνω από €500.000	6

93. Διαθέτετε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία;

(Ως τέτοια θεωρούνται οι καταθέσεις ταμειευτηρίου, οι καταθέσεις συναλλάγματος, τα αμοιβαία κεφάλαια, τα ομολογιακά αμοιβαία κεφάλαια και οι μετοχές) **fin_assets**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

Ε) Οικονομική Κατάσταση

94. Έχετε εισόδημα από άλλες πηγές εκτός εργασίας; (π.χ. Ενοίκια, επιδόματα, χρηματοπιστωτικά προϊόντα)

income_3

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

95. Το ποσό των μηνιαίων δαπανών ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός σας; **monthly_exp**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

96. Ποιο το ύψος των περικοπών του μηνιαίου ατομικού εισοδήματός σας λόγω της οικονομικής κρίσης;

(Σε ευρώ) **monthly_cuts**

.....

97. Έχουν κινηθεί νομικά σε βάρος σας οι πιστωτές σας κατά τον τελευταίο χρόνο επειδή δεν είστε σε θέση να εξυπηρετήσετε τις δανειακές σας υποχρεώσεις; **requirement**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

98. Αν ναι, έχετε ενταχθεί ή σκέφτεστε να ενταχθείτε στο Νόμο 3869/10 περί υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων; **debt_law**

Ναι ☐ 1 Όχι ☐ 0

99. Η οικονομική σας κατάσταση σε σχέση με το προηγούμενο έτος είναι: (Σημειώστε με ✓) **fin_last_year**

Χειρότερη	Ίδια	Καλύτερη
1	2	3

100. Εκτιμάτε ότι η οικονομική σας κατάσταση το επόμενο έτος θα είναι: (Σημειώστε με ✓) **fin_next_year**

Χειρότερη	Ίδια	Καλύτερη
1	2	3

Μετασχηματισμένες μεταβλητές:

- edjnew:** 0= 1(Απόφοιτος δημοτικού), 2(Απόφοιτος γυμνασίου), 3(Απόφοιτος λυκείου), 1= 4(Απόφοιτος ΑΕΙ/ΤΕΙ), 5(Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών), 6(Κάτοχος διδακτορικού τίτλου σπουδών)
- job_1_pub:** 0= Δημόσιος υπάλληλος 1= Όλα τα άλλα (2,3,4,5,6,7,8)
- job_1_priv:** 0= Ιδιωτικός υπάλληλος 1= Όλα τα άλλα (1,3,4,5,6,7,8)
- job_1_self:** 0= Ελεύθερος επαγγελματίας 1= Όλα τα άλλα (1,2,4,5,6,7,8)
- maritalstatnew:** 0= όλα τα άλλα(2,3,4,5), 1= Παντρεμένος (1)
- housing_nnew:** 0= Δεν έχει στεγαστικό δάνειο, 1= Έχει στεγαστικό δάνειο
- consum_nnew:** 0= Δεν έχει καταναλωτικό δάνειο, 1= Έχει καταναλωτικό δάνειο

Παρακαλώ πολύ, ελέγξτε ότι, δεν έχετε αφήσει άθελά σας κάποια ερώτηση κενή. Υπάρχει η δυνατότητα αποστολής μιας περίληψης των βασικότερων ευρημάτων της έρευνας όταν ολοκληρωθεί η ανάλυση.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΘΕΡΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ

Παράρτημα 3: Πίνακας περιγραφικών μέτρων

	Αριθμός δείγματος	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
Μεταβλητές					
A) Δημογραφικά στοιχεία – Κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά					
sex	350	0	1	0,50	0,501
age	350	22	75	42,37	12,179
edj	350	1	6	3,45	1,025
Job_1	350	1	8	3,12	1,961
job_2	350	0	1	0,13	0,338
income_1	350	1	9	2,69	1,646
income_2	350	1	8	3,14	1,854
monthly_oblig	350	0	1	0,37	0,485
homemates	350	1	9	2,85	1,362
home_dep	350	0	4	0,14	0,489
home_worker	350	0	4	1,49	0,800
maritalstat	350	1	5	1,64	1,031
Job_3	213	0	1	0,74	0,441
kids	350	0	1	0,59	0,492
kids_n	350	0	1	0,59	0,492
agekid_1	208	1	36	15,01	10,023
agekid_2	120	1	34	13,36	9,151
agekid_3	24	1	28	11,71	7,117
agekid_4	7	8	17	12,71	4,536
residence	350	0	1	0,34	0,474
own	350	0	1	0,69	0,464
sq_meters	344	17	340	102,44	41,976
family_exp	350	0	1	0,12	0,325

B) Δανεισμός					
loan	350	0	1	0,30	0,459
no_loan	245	0	1	0,66	0,474
no_loan_1	91	0	1	0,26	0,443
no_loan_2	91	0	1	0,55	0,500
no_loan_3	91	0	1	0,15	0,363
no_loan_4	91	0	1	0,03	0,180
no_loan_5	91	0	1	0,11	0,314
loan_1	212	0	1	0,24	0,426
loan_2	212	0	1	0,37	0,483
loan_3	212	0	1	0,09	0,286
loan_4	212	0	1	0,32	0,466
loan_5	212	0	1	0,03	0,179
loan_6	212	0	1	0,12	0,323
loan_7	212	0	1	0,09	0,286
loan_8	212	0	1	0,04	0,202
loan_9	212	0	1	0,09	0,293
loan_10	212	0	1	0,19	0,392
loan_factors_1	263	0	1	0,62	0,486
loan_factors_2	263	0	1	0,30	0,459
loan_factors_3	263	0	1	0,73	0,445
loan_factors_4	263	0	1	0,38	0,486
loan_factors_5	263	0	1	0,05	0,217
loan_factors_6	263	0	1	0,07	0,259
loan_factors_7	263	0	1	0,17	0,381
loan_factors_8	263	0	1	0,04	0,192
loan_info_1	264	0	1	0,73	0,442
loan_info_2	264	0	1	0,09	0,283
loan_info_3	264	0	1	0,08	0,265
loan_info_4	264	0	1	0,10	0,299
loan_info_5	264	0	1	0,24	0,427

loan_info_6	264	0	1	0,27	0,442
loan_info_7	264	0	1	0,10	0,299
housing_n	350	0	2	0,27	0,518
housing_a_1	84	12000	330000	112341,58	81233,973
housing_m_1	84	100	2000	663,69	388,914
housing_t_1	84	1	40	22,08	8,816
housing_c_1	84	1	1	1,00	0,000
housing_d_1	84	0	1	0,13	0,339
housing_a_2	12	7000	100000	31066,67	25560,244
housing_m_2	12	80	580	210,42	125,995
housing_t_2	12	5	25	16,42	6,973
housing_c_2	12	1	1	1,00	0,000
housing_d_2	12	0	0	0,00	0,000
repair_n	350	0	2	0,07	0,275
repair_a_1	22	10000	150000	46240,91	34282,311
repair_m_1	22	60	1500	453,73	296,580
repair_t_1	22	2	40	16,18	10,285
repair_c_1	22	0	1	0,68	0,477
repair_d_1	22	0	1	0,05	0,213
repair_a_2	2	23000	30000	26500,00	4949,747
repair_m_2	2	155	200	177,50	31,820
repair_t_2	2	20	25	22,50	3,536
repair_c_2	2	0	1	0,50	0,707
repair_d_2	2	0	0	0,00	0,000
office_n	350	0	0	0	0
office_a_1	-	-	-	-	-
office_m_1	-	-	-	-	-
office_t_1	-	-	-	-	-
office_c_1	-	-	-	-	-
office_d_1	-	-	-	-	-
office_a_2	-	-	-	-	-
office_m_2	-	-	-	-	-
office_t_2	-	-	-	-	-

office_c_2	-	-	-	-	-
office_d_2	-	-	-	-	-
business_n	350	0	2	0,04	0,236
business_a_1	11	5000	350000	98909,09	105043,281
business_m_1	11	50	3800	1341,45	1258,586
business_t_1	11	3	30	12,36	8,709
business_c_1	11	0	1	0,27	0,467
business_d_1	11	0	1	0,27	0,467
business_a_2	3	6000	200000	118666,67	100724,045
business_m_2	3	130	2000	1043,33	935,753
business_t_2	3	5	20	13,33	7,638
business_c_2	3	0	1	0,67	0,577
business_d_2	3	0	1	0,67	0,577
prof_n	350	0	2	0,02	0,159
prof_a_1	6	10000	60000	29166,67	16857,244
prof_m_1	6	150	1500	741,67	523,848
prof_t_1	6	3	20	8,00	6,132
prof_c_1	6	0	1	0,33	0,516
prof_d_1	6	0	1	0,50	0,548
prof_a_2	1	20000	20000	20000,00	-
prof_m_2	1	750	750	750,00	-
prof_t_2	1	4	4	4,00	-
prof_c_2	1	0	0	0,00	-
prof_d_2	1	1	1	1,00	-
consum_n	350	0	2	0,13	0,390
consum_a_1	38	800	81000	15731,58	18299,906
consum_m_1	38	40	1500	285,05	275,163
consum_t_1	38	1	60	7,54	9,489
consum_c_1	38	0	1	0,03	0,162
consum_d_1	38	0	1	0,34	0,481
consum_a_2	8	2000	30000	9400,00	10314,068
consum_m_2	8	35	1500	365,50	530,495
consum_t_2	8	2	10	4,75	2,605

consum_c_2	8	0	0	0,00	0,000
consum_d_2	8	0	1	0,50	0,535
personal_n	350	0	2	0,04	0,210
personal_a_1	13	5000	80000	21230,77	19162,263
personal_m_1	13	150	500	327,69	123,028
personal_t_1	13	-	-	-	-
personal_c_1	13	0	0	0,00	0,000
personal_d_1	13	0	1	0,46	0,519
personal_a_2	1	20000	20000	20000,00	-
personal_m_2	1	250	250	250,00	-
personal_t_2	1	-	-	-	-
personal_c_2	1	0	0	0,00	-
personal_d_2	1	1	1	1,00	-
car_n	350	0	2	0,12	0,343
car_a_1	40	3000	30000	12677,50	6203,493
car_m_1	40	100	750	283,48	151,723
car_t_1	40	3	10	5,19	1,846
car_c_1	40	0	0	0,00	0,000
car_d_1	40	0	1	0,08	0,267
car_a_2	2	10000	26000	18000,00	11313,708
car_m_2	2	220	800	510,00	410,122
car_t_2	2	4	6	5,00	1,414
car_c_2	2	0	0	0,00	0,000
car_d_2	2	0	1	0,50	0,707
holi_n	350	0	1	0,00	0,053
holi_a_1	1	6500	6500	6500,00	-
holi_m_1	1	600	600	600,00	-
holi_t_1	1	1	1	0,60	-
holi_c_1	1	0	0	0,00	-
holi_d_1	1	0	0	0,00	-
holi_a_2	-	-	-	-	-
holi_m_2	-	-	-	-	-
holi_t_2	-	-	-	-	-

holi_c_2	-	-	-	-	-
holi_d_2	-	-	-	-	-
overdr_n	350	0	1	0,01	0,092
overdr_a_1	3	1000	20000	8000,00	10440,307
overdr_m_1	3	40	500	196,67	262,742
overdr_t_1	3	-	-	-	-
overdr_c_1	3	0	0	0,00	0,000
overdr_d_1	3	0	1	0,33	0,577
overdr_a_2	-	-	-	-	-
overdr_m_2	-	-	-	-	-
overdr_t_2	-	-	-	-	-
overdr_c_2	-	-	-	-	-
overdr_d_2	-	-	-	-	-
loan_reject	336	0	1	0,14	0,350
loan_repay	335	0	1	0,33	0,472
Γ) Δανεισμός από πιστωτικές κάρτες					
c_card_n	350	0	13	1,17	1,603
c_card_con	298	0	1	0,55	0,499
c_card_tot	185	500	60000	9708,65	10324,782
c_cardm_dept	185	0	2500	338,46	469,063
c_card_cash	185	0	1	0,20	0,401
c_card_overcrd	186	0	1	0,16	0,369
c_card_instal	186	0	1	0,24	0,426
c_card_use_1	186	0	1	0,31	0,462
c_card_use_2	186	0	1	0,56	0,498
c_card_use_3	186	0	1	0,26	0,439
c_card_use_4	186	0	1	0,66	0,475
c_card_use_5	186	0	1	0,26	0,442
c_card_use_6	186	0	1	0,04	0,191
borrow	346	0	1	0,27	0,444
loan_tot_am	255	0	250000	8297,84	27243,466

Δ) Περιουσιακά στοιχεία					
real_prop	350	0	1	0,73	0,445
real_prop_tot	245	1	6	3,05	1,734
fin_assets	350	0	1	0,39	0,488
Ε) Οικονομική Κατάσταση					
income_3	350	0	1	0,33	0,469
monthly_exp	350	0	1	0,33	0,471
monthly_cuts	350	0	7000	324,19	597,588
requirement	350	0	1	0,07	0,248
debt_low	23	0	1	0,57	0,507
fin_last_year	350	1	3	1,26	0,516
fin_next_year	350	1	3	1,26	0,566

Παράρτημα 4: Πίνακες συχνοτήτων

Α) Δημογραφικά στοιχεία - κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά

Πίνακας 1. Κατανομή συχνοτήτων για το φύλο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
		175	50,0	50,0
	Ανδρας	175	50,0	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 2. Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
22	5	1,4	1,4
23	3	0,9	2,3
24	5	1,4	3,7
25	10	2,9	6,6
26	9	2,6	9,1
27	5	1,4	10,6
28	8	2,3	12,9
29	5	1,4	14,3
30	13	3,7	18,0
31	7	2,0	20,0
32	7	2,0	22,0
33	13	3,7	25,7
34	17	4,9	30,6
35	16	4,6	35,1
36	13	3,7	38,9
37	2	0,6	39,4
38	18	5,1	44,6
39	13	3,7	48,3
40	17	4,9	53,1

41	3	0,9	54,0
42	11	3,1	57,1
43	5	1,4	58,6
44	3	0,9	59,4
45	8	2,3	61,7
46	6	1,7	63,4
47	11	3,1	66,6
48	4	1,1	67,7
49	3	0,9	68,6
50	14	4,0	72,6
51	5	1,4	74,0
52	8	2,3	76,3
53	8	2,3	78,6
54	10	2,9	81,4
55	8	2,3	83,7
56	10	2,9	86,6
57	3	0,9	87,4
58	5	1,4	88,9
59	6	1,7	90,6
60	9	2,6	93,1
61	1	0,3	93,4
62	2	0,6	94,0
63	3	0,9	94,9
64	1	0,3	95,1
65	3	0,9	96,0
66	1	0,3	96,3
67	1	0,3	96,6
68	2	0,6	97,1
69	3	0,9	98,0
70	1	0,3	98,3
71	2	0,6	98,9
72	1	0,3	99,1
74	1	0,3	99,4
75	2	0,6	100,0
Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 3. Κατανομή συχνοτήτων για το επίπεδο εκπαίδευσης

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Απόφοιτος/η δημοτικού	20	5,7	5,7
	Απόφοιτος/η γυμνασίου	27	7,7	13,4
	Απόφοιτος/η λυκείου	125	35,7	49,1
	Απόφοιτος/η ΑΕΙ / ΤΕΙ	137	39,1	88,3
	Κάτοχος μεταπτυχιακού	35	10,0	98,3
	Κάτοχος διδακτορικού	6	1,7	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 4. Κατανομή συχνοτήτων για την επαγγελματική κατάσταση

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Δημόσιος υπάλληλος	52	14,9	14,9
	Ιδιωτικός /ή υπάλληλος	128	36,6	51,4
	Ελεύθερος επαγγελματίας	83	23,7	75,1
	Εξειδικευμένος τεχνίτης	4	1,1	76,3
	Συνταξιούχος	30	8,6	84,9
	Οικιακά	24	6,9	91,7
	Φοιτητής/τρια	6	1,7	93,4
	Άνεργος/η	23	6,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 5. Κατανομή συχνοτήτων για τη δεύτερη απασχόληση

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	304	86,9	86,9
	Ναι	46	13,1	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 6. Κατανομή συχνοτήτων για μηνιαίο ατομικό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ)

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Μέχρι 600	69	19,7	19,7
	601 – 1.200	120	34,3	54,0
	1.201 – 1.800	98	28,0	82,0
	1.801 – 2.400	37	10,6	92,6
	2.401 – 3.000	7	2,0	94,6
	3.001 - 3.600	2	0,6	95,1
	3.601 - 4.200	5	1,4	96,6
	4.201 - 4.800	1	0,3	96,9
	Πάνω απο 4.800	11	3,1	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 7. Κατανομή συχνοτήτων για το οικογενειακό εισόδημα (καθαρά σε ευρώ)

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Μέχρι 10.000	60	17,1	17,1
	10.001 - 20.000	105	30,0	47,1
	20.001 - 30.000	68	19,4	66,6
	30.001 – 40.001	42	12,0	78,6
	40.001 – 50.000	35	10,0	88,6
	50.001 – 60.000	15	4,3	92,9
	60.001 - 70.000	9	2,6	95,4
	Πάνω από 70.000	16	4,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 8. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το ποσό των μηνιαίων υποχρεώσεων ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	219	62,6	62,6
	Ναι	131	37,4	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 9. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των μελών της οικογένειας που διαμένουν στην ίδια κατοικία

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	77	22,0	22,0
	2	66	18,9	40,9
	3	83	23,7	64,6
	4	92	26,3	90,9
	5	25	7,1	98,0
	6	6	1,7	99,7
	9	1	0,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 10. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των εξαρτώμενων μελών της οικογένειας (εκτός των παιδιών) που διαμένουν στην ίδια κατοικία

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	326	93,1	93,1
	1	17	4,9	98,0
	2	5	1,4	99,4
	4	2	0,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 11. Κατανομή συχνοτήτων για αριθμό των μελών του νοικοκυριού που εργάζονται

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	33	9,4	9,4
	1	140	40,0	49,4
	2	154	44,0	93,4
	3	17	4,9	98,3
	4	6	1,7	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 12. Κατανομή συχνοτήτων για την οικογενειακή κατάσταση

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
Παντρεμένος/η	213	60,9	60,9
Ανύπαντρος/η	95	27,1	88,0
Χήρος/α	10	2,9	90,9
Διαζευγμένος/η	19	5,4	96,3
Ελεύθερη Συμβίωση	13	3,7	100,0
Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 13. Κατανομή συχνοτήτων για το αν ο/η σύζυγος εργάζεται

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	56	26,3
	Ναι	157	73,7
	Σύνολο	213	100,0

Πίνακας 14. Κατανομή συχνοτήτων για την ύπαρξη παιδιών στο νοικοκυριό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	142	40,6	40,6
	Ναι	208	59,4	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 15. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των παιδιών που διαμένουν στο νοικοκυριό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	88	42,3	42,3
	2	96	46,2	88,5
	3	17	8,2	96,6
	4	7	3,4	100,0
	Σύνολο	208	100,0	

Πίνακας 16. Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του 1^{ου} παιδιού

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	8	3,8	3,8
	2,5	1	0,5	4,3
	2	9	4,3	8,7
	3	8	3,8	12,5
	4,5	1	0,5	13,0
	4	15	7,2	20,2
	5	6	2,9	23,1
	6	14	6,7	29,8
	7,5	1	0,5	30,3
	7	8	3,8	34,1
	8	7	3,4	37,5
	9	4	1,9	39,4

	10	5	2,4	41,8
	11	8	3,8	45,7
	12	4	1,9	47,6
	13	3	1,4	49,0
	14	2	1,0	50,0
	15	8	3,8	53,8
	16	4	1,9	55,8
	17	5	2,4	58,2
	18	6	2,9	61,1
	19	4	1,9	63,0
	20	2	1,0	63,9
	21	7	3,4	67,3
	22	8	3,8	71,2
	24	8	3,8	75,0
	25	11	5,3	80,3
	26	6	2,9	83,2
	27	7	3,4	86,5
	28	4	1,9	88,5
	29	8	3,8	92,3
	30	4	1,9	94,2
	31	5	2,4	96,6
	32	1	0,5	97,1
	33	1	0,5	97,6
	34	2	1,0	98,6
	35	2	1,0	99,5
	36	1	0,5	100,0
	Σύνολο	208	100,0	

Πίνακας 17. Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του 2^{ου} παιδιού

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	5	4,2	4,2
	2,5	1	0,8	5,0
	2	10	8,3	13,3
	3,5	1	0,8	14,2
	3	6	5,0	19,2
	4	4	3,3	22,5
	5	4	3,3	25,8
	6	5	4,2	30,0
	7	6	5,0	35,0
	8	4	3,3	38,3
	9	4	3,3	41,7
	10	3	2,5	44,2
	11	4	3,3	47,5
	12	1	0,8	48,3
	13	6	5,0	53,3
	14	5	4,2	57,5
	15	5	4,2	61,7
	16	2	1,7	63,3
	17	3	2,5	65,8
	18	5	4,2	70,0
	19	3	2,5	72,5
	20	3	2,5	75,0
	21	3	2,5	77,5
	22	1	0,8	78,3
	23	4	3,3	81,7
	24	4	3,3	85,0
	25	5	4,2	89,2
	26	2	1,7	90,8
	27	2	1,7	92,5
	28	1	0,8	93,3
	29	2	1,7	95,0
	30	1	0,8	95,8

	31	3	2,5	98,3
	34	2	1,7	100,0
	Σύνολο	120	100,0	

Πίνακας 18. Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του 3^{ου} παιδιού

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	1	4,2	4,2
	2	2	8,3	12,5
	4	1	4,2	16,7
	5	2	8,3	25,0
	6	1	4,2	29,2
	7	1	4,2	33,3
	10	2	8,3	41,7
	11	3	12,5	54,2
	12	2	8,3	62,5
	14	2	8,3	70,8
	16	1	4,2	75,0
	17	1	4,2	79,2
	20	1	4,2	83,3
	21	3	12,5	95,8
	28	1	4,2	100,0
	Σύνολο	24	100,0	

Πίνακας 19. Κατανομή συχνοτήτων για την ηλικία του 4^{ου} παιδιού

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	8	3	42,9	42,9
	14	1	14,3	57,1
	17	3	42,9	100,0
	Σύνολο	7	100,0	

Πίνακας 20. Κατανομή συχνοτήτων για τον τύπο κατοικίας

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Πολυκατοικία	231	66,0	66,0
	Μονοκατοικία	119	34,0	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 21. Κατανομή συχνοτήτων για το αν ο ερωτώμενος είναι ιδιοκτήτης της κατοικίας του

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι, πληρώνεται ενοίκιο	109	31,1	31,1
	Ναι	241	68,9	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 22. Κατανομή συχνοτήτων για το πόσα είναι τα τετραγωνικά μέτρα της κατοικίας

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	17	1	0,3	0,3
	35	1	0,3	0,6
	40	1	0,3	0,9
	44	1	0,3	1,2
	45	5	1,5	2,6
	50	9	2,6	5,2
	52	1	0,3	5,5
	53	1	0,3	5,8
	54	2	0,6	6,4
	55	5	1,5	7,8
	56	2	0,6	8,4
	57	1	0,3	8,7
	58	1	0,3	9,0
	60	12	3,5	12,5
	65	8	2,3	14,8

	67	1	0,3	15,1
	70	6	1,7	16,9
	72	2	0,6	17,4
	75	12	3,5	20,9
	76	1	0,3	21,2
	80	16	4,7	25,9
	82	5	1,5	27,3
	83	5	1,5	28,8
	84	1	0,3	29,1
	85	15	4,4	33,4
	86	1	0,3	33,7
	87	5	1,5	35,2
	88	2	0,6	35,8
	89	1	0,3	36,0
	90	25	7,3	43,3
	92	2	0,6	43,9
	93	1	0,3	44,2
	94	3	0,9	45,1
	95	8	2,3	47,4
	96	1	0,3	47,7
	97	3	0,9	48,5
	98	4	1,2	49,7
	99	1	0,3	50,0
	100	49	14,2	64,2
	102	4	1,2	65,4
	103	1	0,3	65,7
	104	1	0,3	66,0
	105	5	1,5	67,4
	107	1	0,3	67,7
	108	4	1,2	68,9
	110	12	3,5	72,4
	112	3	0,9	73,3
	114	1	0,3	73,5
	115	3	0,9	74,4
	117	1	0,3	74,7
	118	1	0,3	75,0

	120	27	7,8	82,8
	122	4	1,2	84,0
	126	1	0,3	84,3
	127	2	0,6	84,9
	129	1	0,3	85,2
	130	4	1,2	86,3
	134	1	0,3	86,6
	135	3	0,9	87,5
	136	1	0,3	87,8
	140	7	2,0	89,8
	145	3	0,9	90,7
	150	9	2,6	93,3
	160	4	1,2	94,5
	170	1	0,3	94,8
	180	1	0,3	95,1
	190	1	0,3	95,3
	196	1	0,3	95,6
	200	5	1,5	97,1
	215	2	0,6	97,7
	220	1	0,3	98,0
	240	1	0,3	98,3
	248	1	0,3	98,5
	250	1	0,3	98,8
	300	2	0,6	99,4
	340	2	0,6	100,0
	Σύνολο	344	100,0	

Πίνακας 23. Κατανομή συχνοτήτων για το αν καλύπτονται δαπάνες που αφορούν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	308	88,0	88,0
	Ναι	42	12,0	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Β) Δανεισμός

Πίνακας 24. Κατανομή συχνοτήτων για το αν κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχει λάβει, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, πίστωση ή δάνεια από τράπεζες

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι. Δεν έχω λάβει	245	70,0	70,0
	Ναι. Έχω λάβει	105	30,0	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 25. Κατανομή συχνοτήτων για το αν ο λόγος για τον οποίο δεν έχει ληφθεί πίστωση ή δάνεια από τις τράπεζες είναι το ότι δεν υπάρχει ανάγκη δανεισμού

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι. Έχω ανάγκη δανεισμού	83	33,9	33,9
	Ναι. Δεν έχω ανάγκη δανεισμού	162	66,1	100,0
	Σύνολο	245	100,0	

Πίνακας 26. Κατανομή συχνοτήτων για το τους λόγους για τους οποίους κανένα μέλος του νοικοκυριού δεν έχει πίστωση ή δάνεια

		Ναι	Όχι	Σύνολο
Έχει τη δυνατότητα να δανειστεί από συγγενείς και φίλους	%	26,4	73,6	100
	n	24	67	91
Δεν έχει τη δυνατότητα να εξοφλήσει το χρέος	%	54,9	45,1	100
	n	50	41	91
Έχει υποβάλει αίτηση για πίστωση η οποία απορρίφθηκε	%	15,4	84,6	100
	n	14	77	91
Είχε πίστωση αλλά αυτή η δυνατότητα δεν παρέχεται πλέον	%	3,3	96,7	100
	n	3	88	91
Θα απέρριπταν την αίτηση για χορήγηση πίστωσης στο νοικοκυριό	%	11	89	100
	n	10	81	91

Πίνακας 27. Κατανομή συχνοτήτων για τους λόγους για τους οποίους κάποιο μέλος του νοικοκυριού έχει λάβει πίστωση ή δάνεια

		Ναι	Όχι	Σύνολο
Λόγοι που σχετίζονται με την κατοικία (μικρές επισκευές, διακόσμηση, αγορά οικιακών συσκευών κλπ.)	%	23,6	76,4	100
	n	50	162	212
Αγορά ή ανέγερση κατοικίας (πρώτης, δευτερεύουσας, εξοχικής)	%	36,8	63,2	100
	n	78	134	212
Ανακαίνιση της πρώτης ή δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας	%	9	91	100
	n	19	193	212
Αγορά αγαθών με δόσεις (leasing, αυτοκινήτου, μοτοσικλέτας ή άλλου ή άλλου τεχνικού εξοπλισμού)	%	31,6	68,4	100
	n	67	145	212
Διακοπές, διασκέδαση	%	3,3	96,7	100
	n	7	205	212
Επενδύσεις ή για να ανοίξετε δική σας επιχείρηση	%	11,8	88,2	100
	n	25	187	212
Κάλυψη έκτακτων αναγκών υγείας	%	9	91	100
	n	19	193	212
Κάλυψη κάποιου κοινωνικού γεγονότος	%	4,2	95,8	100
	n	9	203	212
Εκπαίδευση ή φροντίδα παιδιών	%	9,4	90,6	100
	n	20	192	212
Μεταφορά υπολοίπων, πληρωμή άλλων χρεών, κάλυψη της υπέρβασης των πιστωτικών ορίων, πιστωτικές κάρτες και άλλοι λογαριασμοί.	%	18,9	81,1	100
	n	40	172	212

Πίνακας 28. Κατανομή συχνοτήτων για το ποιους παράγοντες λαμβάνουν υπόψη πριν υποβάλουν αίτηση για δάνειο

		Ναι	Όχι	Σύνολο
Το ύψος του επιτοκίου	%	62	38	100
	n	163	100	263
Κυμαινόμενο ή σταθερό επιτόκιο	%	30	70	100
	n	79	184	263
Το ποσό της μηνιαίας δόσης	%	73	27	100
	n	192	71	263
Την περίοδο εξόφλησης (διάρκεια δανείου)	%	62	38	100
	n	163	100	263
Το νόμισμα και η συναλλαγματική ισοτιμία	%	4,9	95,1	100
	n	13	250	263
Τα έξοδα φακέλου	%	7,2	92,8	100
	n	19	244	263
Την ετήσια επιβάρυνση	%	17,5	82,5	100
	n	46	217	263
Άλλο	%	3,8	96,2	100
	n	10	253	263

Πίνακας 29. Κατανομή συχνοτήτων για το από πού αντλούν πληροφόρηση πριν προχωρήσουν σε αίτηση για δάνεια

		Ναι	Όχι	Σύνολο
Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχει η τράπεζα	%	73,5	26,5	100
	n	194	70	264
Από οικονομικές συμβουλές που μου παρέχουν τα μεσιτικά ή φοροτεχνικά γραφεία	%	8,7	91,3	100
	n	23	241	264
Από διαφημίσεις	%	7,6	92,4	100
	n	20	244	264
Από δημοσιεύματα στον τύπο	%	9,8	90,2	100
	n	26	238	264
Από το διαδίκτυο	%	23,9	76,1	100
	n	63	201	264
Από φίλους και συγγενείς	%	26,5	73,5	100
	n	70	194	264
Άλλο	%	9,8	90,2	100
	n	26	238	264

Πίνακας 30. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των στεγαστικών δανείων

	Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
0	266	76,0	76,0
1	72	20,6	96,6
2	12	3,4	100,0
Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 31. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	12000	1	1,2	1,2
	15000	2	2,4	3,6
	17000	1	1,2	4,8
	30000	5	6,0	10,7
	35000	1	1,2	11,9
	40000	3	3,6	15,5
	48000	1	1,2	16,7
	50000	4	4,8	21,4
	55000	3	3,6	25,0
	58694	1	1,2	26,2
	60000	4	4,8	31,0
	65000	1	1,2	32,1
	70000	3	3,6	35,7
	72500	1	1,2	36,9
	77800	1	1,2	38,1
	80000	5	6,0	44,0
	81200	1	1,2	45,2
	85000	3	3,6	48,8
	88000	1	1,2	50,0
	90000	2	2,4	52,4
	92999	1	1,2	53,6
	95500	1	1,2	54,8
	100000	9	10,7	65,5
	105000	1	1,2	66,7
	110000	1	1,2	67,9
	118000	1	1,2	69,0
	120000	1	1,2	70,2
	130000	1	1,2	71,4
	135000	1	1,2	72,6
	150000	6	7,1	79,8
	160000	1	1,2	81,0
	165000	1	1,2	82,1
	170000	1	1,2	83,3

	180000	2	2,4	85,7
	200000	1	1,2	86,9
	210000	1	1,2	88,1
	250000	2	2,4	90,5
	300000	6	7,1	97,6
	330000	2	2,4	100,0
	Σύνολο	84	100,0	

Πίνακας 32. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	100	1	1,2	1,2
	210	1	1,2	2,4
	250	5	6,0	8,3
	260	1	1,2	9,5
	285	1	1,2	10,7
	300	5	6,0	16,7
	310	1	1,2	17,9
	325	1	1,2	19,0
	350	5	6,0	25,0
	360	1	1,2	26,2
	380	1	1,2	27,4
	400	4	4,8	32,1
	413	1	1,2	33,3
	420	2	2,4	35,7
	450	1	1,2	36,9
	480	2	2,4	39,3
	500	7	8,3	47,6
	530	1	1,2	48,8
	550	1	1,2	50,0
	560	1	1,2	51,2
	600	4	4,8	56,0
	650	2	2,4	58,3
	670	1	1,2	59,5

	680	1	1,2	60,7
	700	5	6,0	66,7
	740	1	1,2	67,9
	750	2	2,4	70,2
	780	1	1,2	71,4
	800	2	2,4	73,8
	850	1	1,2	75,0
	880	1	1,2	76,2
	900	1	1,2	77,4
	942	1	1,2	78,6
	950	1	1,2	79,8
	980	1	1,2	81,0
	1000	6	7,1	88,1
	1200	1	1,2	89,3
	1225	1	1,2	90,5
	1450	2	2,4	92,9
	1500	3	3,6	96,4
	1550	1	1,2	97,6
	1570	1	1,2	98,8
	2000	1	1,2	100,0
	Σύνολο	84	100,0	

Πίνακας 33. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	1	1,2	1,2
	10	8	9,5	10,7
	11	1	1,2	11,9
	12	1	1,2	13,1
	15	22	26,2	39,3
	20	13	15,5	54,8
	25	10	11,9	66,7
	30	15	17,9	84,5
	31	1	1,2	85,7
	32	1	1,2	86,9
	33	1	1,2	88,1
	35	7	8,3	96,4
	40	3	3,6	100,0
	Σύνολο	84	100,0	

Πίνακας 34. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο στεγαστικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	84	100,0	100,0

Πίνακας 35. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	73	86,9	86,9
	1	11	13,1	100,0
	Σύνολο	84	100,0	

Πίνακας 36. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	7000	1	8,3	8,3
	8000	1	8,3	16,7
	11800	1	8,3	25,0
	15000	1	8,3	33,3
	20000	1	8,3	41,7
	21000	1	8,3	50,0
	30000	2	16,7	66,7
	40000	1	8,3	75,0
	45000	2	16,7	91,7
	100000	1	8,3	100,0
	Σύνολο	12	100,0	

Πίνακας 37. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	80	1	8,3	8,3
	100	1	8,3	16,7
	140	1	8,3	25,0
	175	1	8,3	33,3
	180	2	16,7	50,0
	200	1	8,3	58,3
	220	3	25,0	83,3
	230	1	8,3	91,7
	580	1	8,3	100,0
	Σύνολο	12	100,0	

Πίνακας 38. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 2^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	5	1	8,3	8,3
	10	2	16,7	25,0
	12	1	8,3	33,3
	15	4	33,3	66,7
	25	4	33,3	100,0
	Σύνολο	12	100,0	

Πίνακας 39. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο στεγαστικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	12	100,0	100,0

Πίνακας 40. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} στεγαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	12	100,0	100,0

Πίνακας 41. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των επισκευαστικών δανείων

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	328	93,7	93,7
	1	20	5,7	99,4
	2	2	0,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 42. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	10000	1	4,5	4,5
	12000	1	4,5	9,1
	15000	1	4,5	13,6
	18800	1	4,5	18,2
	20000	2	9,1	27,3
	25000	1	4,5	31,8
	30000	3	13,6	45,5
	37000	1	4,5	50,0
	40000	2	9,1	59,1
	45000	2	9,1	68,2
	50000	1	4,5	72,7
	60000	1	4,5	77,3
	65000	1	4,5	81,8
	80000	1	4,5	86,4
	94500	1	4,5	90,9
	100000	1	4,5	95,5
	150000	1	4,5	100,0
	Σύνολο	22	100,0	

Πίνακας 43. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	60	1	4,5	4,5
	120	1	4,5	9,1
	160	1	4,5	13,6
	200	1	4,5	18,2
	240	2	9,1	27,3
	350	1	4,5	31,8
	400	4	18,2	50,0
	404	1	4,5	54,5
	440	1	4,5	59,1
	500	4	18,2	77,3
	588	1	4,5	81,8
	600	1	4,5	86,4
	680	1	4,5	90,9
	800	1	4,5	95,5
	1500	1	4,5	100,0
	Σύνολο	22	100,0	

Πίνακας 44. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	2	1	4,5	4,5
	3	1	4,5	9,1
	5	1	4,5	13,6
	6	1	4,5	18,2
	7	1	4,5	22,7
	10	5	22,7	45,5
	15	4	18,2	63,6
	20	1	4,5	68,2
	25	3	13,6	81,8
	28	1	4,5	86,4
	30	2	9,1	95,5
	40	1	4,5	100,0
	Σύνολο	22	100,0	

Πίνακας 45. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο επισκευαστικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	7	31,8	31,8
	1	15	68,2	100,0
	Σύνολο	22	100,0	

Πίνακας 46. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	21	95,5	95,5
	1	1	4,5	100,0
	Σύνολο	22	100,0	

Πίνακας 47. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	23000	1	50,0	50,0
	30000	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 48. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	155	1	50,0	50,0
	200	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 49. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 2^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	20	1	50,0	50,0
	25	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 50. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο επισκευαστικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	50,0	50,0
	1	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 51. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} επισκευαστικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	2	100,0	100,0

Πίνακας 52. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των δανείων για αγορά επαγγελματικής στέγης

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	350	100,0	100,0

Πίνακας 53. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των επιχειρηματικών δανείων

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	339	96,9	96,9
	1	8	2,3	99,1
	2	3	0,9	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 54. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	5000	1	9,1	9,1
	10000	1	9,1	18,2
	23000	1	9,1	27,3
	30000	1	9,1	36,4
	50000	2	18,2	54,5
	100000	2	18,2	72,7
	170000	1	9,1	81,8
	200000	1	9,1	90,9
	350000	1	9,1	100,0
	Σύνολο	11	100,0	

Πίνακας 55. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	50	1	9,1	9,1
	220	1	9,1	18,2
	286	1	9,1	27,3
	390	1	9,1	36,4
	750	1	9,1	45,5
	760	1	9,1	54,5
	1400	1	9,1	63,6
	1600	1	9,1	72,7
	2500	1	9,1	81,8
	3000	1	9,1	90,9
	3800	1	9,1	100,0
	Σύνολο	11	100,0	

Πίνακας 56. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	3	2	18,2	18,2
	5	2	18,2	36,4
	6	1	9,1	45,5
	15	3	27,3	72,7
	19	1	9,1	81,8
	20	1	9,1	90,9
	30	1	9,1	100,0
	Σύνολο	11	100,0	

Πίνακας 57. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο επιχειρηματικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	8	72,7	72,7
	1	3	27,3	100,0
	Σύνολο	11	100,0	

Πίνακας 58. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	8	72,7	72,7
	1	3	27,3	100,0
	Σύνολο	11	100,0	

Πίνακας 59. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	6000	1	33,3	33,3
	150000	1	33,3	66,7
	200000	1	33,3	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 60. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	130	1	33,3	33,3
	1000	1	33,3	66,7
	2000	1	33,3	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 61. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 2^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	5	1	33,3	33,3
	15	1	33,3	66,7
	20	1	33,3	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 62. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο επιχειρηματικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	33,3	33,3
	1	2	66,7	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 63. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} επιχειρηματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	33,3	33,3
	1	2	66,7	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 64. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των επαγγελματικών δανείων

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	344	98,3	98,3
	1	5	1,4	99,7
	2	1	0,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 65. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	10000	1	16,7	16,7
	20000	1	16,7	33,3
	25000	1	16,7	50,0
	30000	2	33,3	83,3
	60000	1	16,7	100,0
	Σύνολο	6	100,0	

Πίνακας 66. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	150	1	16,7	16,7
	200	1	16,7	33,3
	600	1	16,7	50,0
	1000	2	33,3	83,3
	1500	1	16,7	100,0
	Σύνολο	6	100,0	

Πίνακας 67. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	3	1	16,7	16,7
	4	1	16,7	33,3
	7	3	50,0	83,3
	20	1	16,7	100,0
	Σύνολο	6	100,0	

Πίνακας 68. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο επαγγελματικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	4	66,7	66,7
	1	2	33,3	100,0
	Σύνολο	6	100,0	

Πίνακας 69. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	3	50,0	50,0
	1	3	50,0	100,0
	Σύνολο	6	100,0	

Πίνακας 70. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	20000	1	100,0	100,0

Πίνακας 71. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	750	1	100,0	100,0

Πίνακας 72. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 2^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	4	1	100,0	100,0

Πίνακας 73. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο επαγγελματικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	100,0	100,0

Πίνακας 74. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} επαγγελματικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	1	100,0	100,0

Πίνακας 75. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των καταναλωτικών δανείων

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	312	89,1	89,1
	1	31	8,9	98,0
	2	7	2,0	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 76. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	800	1	2,6	2,6
	3000	2	5,3	7,9
	4000	2	5,3	13,2
	4500	2	5,3	18,4
	5000	3	7,9	26,3
	6000	6	15,8	42,1
	8000	1	2,6	44,7
	9000	1	2,6	47,4
	10000	4	10,5	57,9
	11000	1	2,6	60,5
	15000	5	13,2	73,7
	20000	4	10,5	84,2
	25000	1	2,6	86,8
	30000	1	2,6	89,5
	40000	1	2,6	92,1
	44000	1	2,6	94,7
	80000	1	2,6	97,4
	81000	1	2,6	100,0
	Σύνολο	38	100,0	

Πίνακας 77. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	40	1	2,6	2,6
	50	1	2,6	5,3
	70	1	2,6	7,9
	75	1	2,6	10,5
	85	1	2,6	13,2
	100	4	10,5	23,7
	110	1	2,6	26,3
	120	1	2,6	28,9
	132	1	2,6	31,6
	150	1	2,6	34,2
	165	1	2,6	36,8
	170	1	2,6	39,5
	195	1	2,6	42,1
	200	3	7,9	50,0
	210	1	2,6	52,6
	250	3	7,9	60,5
	270	1	2,6	63,2
	280	2	5,3	68,4
	300	1	2,6	71,1
	350	3	7,9	78,9
	400	3	7,9	86,8
	450	1	2,6	89,5
	480	1	2,6	92,1
	750	1	2,6	94,7
	950	1	2,6	97,4
	1500	1	2,6	100,0
	Σύνολο	38	100,0	

Πίνακας 78. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	1	2,6	2,6
	2	1	2,6	5,3
	3	1	2,6	7,9
	3	5	13,2	21,1
	4	2	5,3	26,3
	4	4	10,5	36,8
	5	7	18,4	55,3
	6	3	7,9	63,2
	7	3	7,9	71,1
	8	3	7,9	78,9
	10	5	13,2	92,1
	15	1	2,6	94,7
	20	1	2,6	97,4
	60	1	2,6	100,0
	Σύνολο	38	100,0	

Πίνακας 79. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο καταναλωτικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	37	97,4	97,4
	1	1	2,6	100,0
	Σύνολο	38	100,0	

Πίνακας 80. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	25	65,8	65,8
	1	13	34,2	100,0
	Σύνολο	38	100,0	

Πίνακας 81. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	2000	1	12,5	12,5
	2500	1	12,5	25,0
	2700	1	12,5	37,5
	3000	1	12,5	50,0
	5000	1	12,5	62,5
	10000	1	12,5	75,0
	20000	1	12,5	87,5
	30000	1	12,5	100,0
	Σύνολο	8	100,0	

Πίνακας 82. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	35	1	12,5	12,5
	75	1	12,5	25,0
	89	1	12,5	37,5
	95	1	12,5	50,0
	100	1	12,5	62,5
	180	1	12,5	75,0
	850	1	12,5	87,5
	1500	1	12,5	100,0
	Σύνολο	8	100,0	

Πίνακας 83. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 2^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	2	1	12,5	12,5
	3	3	37,5	50,0
	5	1	12,5	62,5
	6	2	25,0	87,5
	10	1	12,5	100,0
	Σύνολο	8	100,0	

Πίνακας 84. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο καταναλωτικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	8	100,0	100,0

Πίνακας 85. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} καταναλωτικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	4	50,0	50,0
	1	4	50,0	100,0
	Σύνολο	8	100,0	

Πίνακας 86. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των ανοιχτών προσωπικών δανείων

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	337	96,3	96,3
	1	12	3,4	99,7
	2	1	0,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 87. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} ανοιχτού προσωπικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	5000	2	15,4	15,4
	8000	1	7,7	23,1
	12000	1	7,7	30,8
	15000	2	15,4	46,2
	18000	1	7,7	53,8
	20000	2	15,4	69,2
	25000	2	15,4	84,6
	28000	1	7,7	92,3
	80000	1	7,7	100,0
	Σύνολο	13	100,0	

Πίνακας 88. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} ανοιχτού προσωπικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	150	1	7,7	7,7
	200	2	15,4	23,1
	250	2	15,4	38,5
	260	1	7,7	46,2
	300	1	7,7	53,8
	350	1	7,7	61,5
	400	2	15,4	76,9
	500	3	23,1	100,0
	Σύνολο	13	100,0	

Πίνακας 89. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο ανοιχτό προσωπικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	13	100,0	100,0

Πίνακας 90. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} ανοιχτού προσωπικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	7	53,8	53,8
	1	6	46,2	100,0
	Σύνολο	13	100,0	

Πίνακας 91. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} ανοιχτού προσωπικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	20000	1	100,0	100,0

Πίνακας 92. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} ανοιχτού προσωπικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	250	1	100,0	100,0

Πίνακας 93. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο ανοιχτό προσωπικό δάνειο

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	100,0	100,0

Πίνακας 94. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} ανοιχτού προσωπικού δανείου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	1	100,0	100,0

Πίνακας 95. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των δανείων για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	310	88,6	88,6
	1	38	10,9	99,4
	2	2	0,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 96. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	3000	1	2,5	2,5
	3500	1	2,5	5,0
	4000	2	5,0	10,0
	5000	1	2,5	12,5
	6000	1	2,5	15,0
	7000	2	5,0	20,0
	9000	1	2,5	22,5
	10000	6	15,0	37,5
	11000	1	2,5	40,0
	12000	8	20,0	60,0
	13000	1	2,5	62,5
	14000	3	7,5	70,0
	15000	3	7,5	77,5
	15600	1	2,5	80,0
	16000	2	5,0	85,0
	20000	3	7,5	92,5
	24000	1	2,5	95,0
	30000	2	5,0	100,0
	Σύνολο	40	100,0	

Πίνακας 97. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	100	1	2,5	2,5
	110	1	2,5	5,0
	120	1	2,5	7,5
	147	1	2,5	10,0
	150	3	7,5	17,5
	180	2	5,0	22,5
	193	1	2,5	25,0
	200	4	10,0	35,0
	210	1	2,5	37,5
	215	3	7,5	45,0
	222	1	2,5	47,5
	230	2	5,0	52,5
	245	1	2,5	55,0
	253	1	2,5	57,5
	280	1	2,5	60,0
	282	1	2,5	62,5
	288	1	2,5	65,0
	300	3	7,5	72,5
	310	1	2,5	75,0
	324	1	2,5	77,5
	340	1	2,5	80,0
	400	2	5,0	85,0
	450	1	2,5	87,5
	500	2	5,0	92,5
	600	1	2,5	95,0
	700	1	2,5	97,5
	750	1	2,5	100,0
	Σύνολο	40	100,0	

Πίνακας 98. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	3	1	2,5	2,5
	3	9	22,5	25,0
	4	7	17,5	42,5
	5	4	10,0	52,5
	6	8	20,0	72,5
	7	9	22,5	95,0
	9	1	2,5	97,5
	10	1	2,5	100,0
	Σύνολο	40	100,0	

Πίνακας 99. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο δάνειο για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	40	100,0	100,0

Πίνακας 100. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	37	92,5	92,5
	1	3	7,5	100,0
	Σύνολο	40	100,0	

Πίνακας 101. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 2^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	10000	1	50,0	50,0
	26000	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 102. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 2^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	220	1	50,0	50,0
	800	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 103. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 2^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	4	1	50,0	50,0
	6	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 104. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 2^ο δάνειο για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	2	100,0	100,0

Πίνακας 105. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 2^{ου} δανείου για αγορά αυτοκινήτου ή δίκυκλου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	50,0	50,0
	1	1	50,0	100,0
	Σύνολο	2	100,0	

Πίνακας 106. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των δανείων για διακοπές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	349	99,7	99,7
	1	1	0,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 107. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό του 1^{ου} δανείου για διακοπές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	6500	1	100,0	100,0

Πίνακας 108. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης του 1^{ου} δανείου για διακοπές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	600	1	100,0	100,0

Πίνακας 109. Κατανομή συχνοτήτων για τη χρονική διάρκεια του 1^{ου} δανείου για διακοπές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1	1	100,0	100,0

Πίνακας 110. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη το 1^ο δάνειο για διακοπές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	100,0	100,0

Πίνακας 111. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων του 1^{ου} δανείου για διακοπές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	1	100,0	100,0

Πίνακας 112. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των υπεραναλήψεων από τραπεζικούς λογαριασμούς

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	347	99,1	99,1
	1	3	0,9	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 113. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της 1^{ης} υπερανάληψης από τραπεζικό λογαριασμό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	1000	1	33,3	33,3
	3000	1	33,3	66,7
	20000	1	33,3	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 114. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό της μηνιαίας δόσης της 1^{ης} υπερανάληψης από τραπεζικό λογαριασμό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	40	1	33,3	33,3
	50	1	33,3	66,7
	500	1	33,3	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 115. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το βαρύνει υποθήκη η 1^η υπερανάληψη από τραπεζικό λογαριασμό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	3	100,0	100,0

Πίνακας 116. Κατανομή συχνοτήτων για το αν υπάρχουν εκπρόθεσμες οφειλές των μηνιαίων δόσεων της 1^{ης} υπερανάληψης από τραπεζικό λογαριασμό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	2	66,7	66,7
	1	1	33,3	100,0
	Σύνολο	3	100,0	

Πίνακας 117. Κατανομή συχνοτήτων για αν έγινε αίτηση δανείου (οποιοδήποτε τύπου) τα τελευταία 5 χρόνια που απορρίφθηκε ή εγκρίθηκε μικρότερο ποσό από το αιτηθέν

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	288	85,7	85,7
	Ναι	48	14,3	100,0
	Σύνολο	336	100,0	

Πίνακας 118. Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν ήδη πάρει δάνειο το οποίο έχουν αποπληρώσει

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	223	66,6	66,6
	Ναι	112	33,4	100,0
	Σύνολο	335	100,0	

Γ) Δανεισμός από πιστωτικές κάρτες

Πίνακας 119. Κατανομή συχνοτήτων για τον αριθμό των πιστωτικών καρτών που έχει συνολικά το νοικοκυριό

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	167	47,7	47,7
	1	67	19,1	66,9
	2	63	18,0	84,9
	3	26	7,4	92,3
	4	16	4,6	96,9
	5	5	1,4	98,3
	6	3	0,9	99,1
	8	1	0,3	99,4
	10	1	0,3	99,7
	13	1	0,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 120. Κατανομή συχνοτήτων για το αν γνωρίζουν τους λοιπούς όρους σύμφωνα με τους οποίους χορηγείτε η πιστωτική κάρτα εκτός από το επιτόκιο και το συνολικό πιστωτικό όριο; (π.χ. επιβαρύνσεις, υπολογισμός της τοκοχρεολυτικής δόσης κ.α.)

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	135	45,3	45,3
	Ναι	163	54,7	100,0
	Σύνολο	298	100,0	

Πίνακας 121. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό πιστωτικό όριο της κάρτας ή των καρτών που το νοικοκυριό έχει συνολικά στην κατοχή του; (Σε ευρώ)

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	500	1	0,5	0,5
	1000	3	1,6	2,2
	1200	1	0,5	2,7
	1400	1	0,5	3,2
	1500	14	7,6	10,8
	1700	1	0,5	11,4
	1800	2	1,1	12,4
	2000	4	2,2	14,6
	2400	1	0,5	15,1
	2500	6	3,2	18,4
	3000	14	7,6	25,9
	3500	3	1,6	27,6
	4000	1	,5	28,1
	4500	4	2,2	30,3
	5000	32	17,3	47,6
	5100	1	0,5	48,1
	5700	1	0,5	48,6
	5800	1	0,5	49,2
	6000	11	5,9	55,1
	6700	1	0,5	55,7

	7000	4	2,2	57,8
	8000	5	2,7	60,5
	8500	1	0,5	61,1
	9000	2	1,1	62,2
	10000	20	10,8	73,0
	11000	2	1,1	74,1
	12000	4	2,2	76,2
	12500	1	0,5	76,8
	14000	2	1,1	77,8
	15000	13	7,0	84,9
	16000	1	0,5	85,4
	17000	1	0,5	85,9
	18000	1	0,5	86,5
	20000	10	5,4	91,9
	24000	1	0,5	92,4
	25000	4	2,2	94,6
	30000	2	1,1	95,7
	38000	1	0,5	96,2
	40000	2	1,1	97,3
	41500	1	0,5	97,8
	50000	2	1,1	98,9
	60000	2	1,1	100,0
	Σύνολο	185	100,0	

Πίνακας 122. Κατανομή συχνοτήτων για τη συνολική μηνιαία οφειλή των μελών του νοικοκυριού από χρήση πιστωτικής/ών κάρτας/ών

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	31	16,8	16,8
	20	1	0,5	17,3
	25	1	0,5	17,8
	30	2	1,1	18,9
	40	1	0,5	19,5
	50	10	5,4	24,9

	60	1	0,5	25,4
	65	1	0,5	25,9
	70	4	2,2	28,1
	75	1	0,5	28,6
	80	3	1,6	30,3
	100	18	9,7	40,0
	130	1	0,5	40,5
	150	15	8,1	48,6
	170	2	1,1	49,7
	180	2	1,1	50,8
	200	18	9,7	60,5
	220	1	0,5	61,1
	250	4	2,2	63,2
	270	1	0,5	63,8
	300	11	5,9	69,7
	350	5	2,7	72,4
	400	9	4,9	77,3
	450	3	1,6	78,9
	500	10	5,4	84,3
	580	1	0,5	84,9
	600	1	0,5	85,4
	700	3	1,6	87,0
	750	3	1,6	88,6
	950	1	0,5	89,2
	1000	8	4,3	93,5
	1300	1	0,5	94,1
	1500	4	2,2	96,2
	2000	6	3,2	99,5
	2500	1	0,5	100,0
	Σύνολο	185	100,0	

Πίνακας 123. Κατανομή συχνοτήτων για το αν πραγματοποιούν αναλήψεις μετρητών από την πιστωτική τους κάρτα

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	148	80,0	80,0
	Ναι	37	20,0	100,0
	Σύνολο	185	100,0	

Πίνακας 124. Κατανομή συχνοτήτων για το αν κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν χρησιμοποίησαν κάποια από τις πιστωτικές σας κάρτες (έστω και μια φορά), λόγω υπέρβασης του πιστωτικού της ορίου

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	156	83,9	83,9
	Ναι	30	16,1	100,0
	Σύνολο	186	100,0	

Πίνακας 125. Κατανομή συχνοτήτων για το αν κατά τους τελευταίους 12 μήνες δεν ήταν σε θέση να καταβάλουν δύο ή και περισσότερες δόσεις της πιστωτικής τους κάρτας, λόγω οικονομικών δυσκολιών

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	142	76,3	76,3
	Ναι	44	23,7	100,0
	Σύνολο	186	100,0	

Πίνακας 126. Κατανομή συχνοτήτων για τους λόγους για τους οποίους τα μέλη του νοικοκυριού χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες

		Ναι	Όχι	Σύνολο
Λόγω έλλειψης μετρητών	%	30,6	69,4	100
	n	57	129	186
Για διευκόλυνση	%	55,9	44,1	100
	n	104	82	186
Για ασφάλεια	%	25,8	74,2	100
	n	48	138	186
Για αγορές με δόσεις	%	66,1	33,9	100
	n	123	63	186
Για αγορές από το διαδίκτυο	%	26,3	73,7	100
	n	49	137	186
Άλλο	%	3,8	96,2	100
	n	7	179	186

Πίνακας 127. Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν δανειστεί κατά τον τελευταίο χρόνο χρήματα από τρίτους

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	253	73,1	73,1
	Ναι	93	26,9	100,0
	Σύνολο	346	100,0	

Πίνακας 128. Κατανομή συχνοτήτων για το συνολικό ποσό που οφείλει το νοικοκυριό και δεν έχει καταφέρει να πληρώσει; (δόσεις των πιστωτικών καρτών ή δανείου για οικοσκευή, διακοπές κ.α., ή τις αγορές με δόσεις κλπ.)

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	172	67,5	67,5
	250	1	0,4	67,8
	400	1	0,4	68,2
	500	4	1,6	69,8
	600	1	0,4	70,2
	700	1	0,4	70,6
	800	1	0,4	71,0
	1000	2	0,8	71,8
	1100	1	0,4	72,2
	1200	2	0,8	72,9
	1500	2	0,8	73,7
	2000	5	2,0	75,7
	2400	1	0,4	76,1
	2500	2	0,8	76,9
	3000	5	2,0	78,8
	3500	1	0,4	79,2
	3800	1	0,4	79,6
	4000	5	2,0	81,6
	5000	6	2,4	83,9
	6000	2	0,8	84,7
	7000	1	0,4	85,1
	8000	1	0,4	85,5
	10000	4	1,6	87,1
	12000	1	0,4	87,5
	15000	3	1,2	88,6
	17000	1	0,4	89,0
	18000	2	0,8	89,8
	20000	1	0,4	90,2
	22000	1	0,4	90,6

	25000	2	0,8	91,4
	30000	2	0,8	92,2
	35000	1	0,4	92,5
	38000	1	0,4	92,9
	41000	1	0,4	93,3
	50000	5	2,0	95,3
	60000	2	0,8	96,1
	70000	1	0,4	96,5
	80000	3	1,2	97,6
	90000	1	0,4	98,0
	100000	1	0,4	98,4
	110000	1	0,4	98,8
	150000	1	0,4	99,2
	190000	1	0,4	99,6
	250000	1	0,4	100,0
	Σύνολο	255	100,0	

Δ) Περιουσιακά στοιχεία

Πίνακας 129. Κατανομή συχνοτήτων για το αν διαθέτουν ακίνητη περιουσία

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	95	27,1	27,1
	Ναι	255	72,9	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 130. Κατανομή συχνοτήτων για το πόσο εκτιμούν ότι αξίζει η συνολική ακίνητη περιουσία τους σήμερα

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Δεν απάντησαν (-8)	10	3,9	3,9
	Μέχρι €100.000	55	21,6	25,5
	€100.001 – €200.000	60	23,5	49,0
	€200.001– €300.000	44	17,3	66,3
	€300.001– €400.000	30	11,8	78,0
	€400.001– €500.000	16	6,3	84,3
	Πάνω από €500.000	40	15,7	100,0
	Σύνολο	255	100,0	

Πίνακας 131. Κατανομή συχνοτήτων για το αν διαθέτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (καταθέσεις ταμειωτηρίου, οι καταθέσεις συναλλάγματος, τα αμοιβαία κεφάλαια, τα ομολογιακά αμοιβαία κεφάλαια και οι μετοχές

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	214	61,1	61,1
	Ναι	136	38,9	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Ε) Οικονομική Κατάσταση

Πίνακας 132. Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν εισόδημα από άλλες πηγές εκτός εργασίας; (π.χ. Ενοίκια, επιδόματα, χρηματοπιστωτικά προϊόντα)

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	236	67,4	67,4
	Ναι	114	32,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 133. Κατανομή συχνοτήτων για το αν το ποσό των μηνιαίων δαπανών ξεπερνά το ποσό του μηνιαίου εισοδήματός

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	234	66,9	66,9
	Ναι	116	33,1	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 134. Κατανομή συχνοτήτων για το ύψος των περικοπών του μηνιαίου ατομικού εισοδήματός λόγω της οικονομικής κρίσης;

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	0	127	36,3	36,3
	10	1	0,3	36,6
	20	1	0,3	36,9
	30	1	0,3	37,1
	40	2	0,6	37,7
	50	2	0,6	38,3
	70	3	0,9	39,1
	75	1	0,3	39,4
	80	2	0,6	40,0
	100	13	3,7	43,7
	120	1	0,3	44,0
	140	1	0,3	44,3
	150	9	2,6	46,9
	200	38	10,9	57,7
	220	1	0,3	58,0
	240	1	0,3	58,3
	250	9	2,6	60,9
	300	30	8,6	69,4
	320	1	0,3	69,7
	350	2	0,6	70,3
	400	17	4,9	75,1
	420	1	0,3	75,4
	450	3	0,9	76,3
	500	30	8,6	84,9
	580	1	0,3	85,1
	600	8	2,3	87,4
	700	3	0,9	88,3
	740	1	0,3	88,6
	800	4	1,1	89,7
	850	1	0,3	90,0
	900	2	0,6	90,6
	1000	22	6,3	96,9

	1200	2	0,6	97,4
	1500	3	0,9	98,3
	2000	1	0,3	98,6
	3000	2	0,6	99,1
	4000	2	0,6	99,7
	7000	1	0,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 135. Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν κινηθεί νομικά σε βάρος τους οι πιστωτές τους κατά τον τελευταίο χρόνο επειδή δεν ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	327	93,4	93,4
	Ναι	23	6,6	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 136. Κατανομή συχνοτήτων για το αν έχουν ενταχθεί ή σκέφτονται να ενταχθούν στο Νόμο 3869/10 περί υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Όχι	10	43,5	43,5
	Ναι	13	56,5	100,0
	Σύνολο	23	100,0	

Πίνακας 137. Κατανομή συχνοτήτων για το πώς εκτιμούν ότι είναι η οικονομική τους κατάσταση σε σχέση με το προηγούμενο έτος

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Χειρότερη	273	78,0	78,0
	Ίδια	64	18,3	96,3
	Καλύτερη	13	3,7	100,0
	Σύνολο	350	100,0	

Πίνακας 138. Κατανομή συχνοτήτων για το πώς εκτιμούν ότι θα είναι η οικονομική τους κατάσταση το επόμενο έτος

		Συχνότητα	Ποσοστό %	Αθροιστικό Ποσοστό %
	Χειρότερη	280	80,0	80,0
	Ίδια	48	13,7	93,7
	Καλύτερη	22	6,3	100,0
	Σύνολο	350	100,0	